

Петко Драганов Добрев

**ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИТЕ В ЕВРОПА
(V-X ВЕК) ПРЕЗ ПОГЛЕДА
НА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ
ОТ БЪЛГАРСКИ ПРОИЗХОД**

*ОПИТ ЗА ПРОДЪЛЖЕНИЕ
НА ИСТОРИЯ СЛАВЯНОБЪЛГАРСКА*

2024

Петко Драганов Добрев

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИТЕ В ЕВРОПА (V-X ВЕК)
ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ
ОТ БЪЛГАРСКИ ПРОИЗХОД

Пето преработено и допълнено издание

ISBN 978-619-7726-22-0

PRIMAX Publishing House

© Всички права запазени. Съдържанието и корицата не могат да бъдат възпроизведени под каквато и да е форма без писменото разрешение от автора.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	5
ПЪРВА ГЛАВА. Историческите манипулации и подценяването на историческите извори от български произход	15
1.1. Манипулациите в българската историография, отразяваща историята на българите през периода V-X в.	15
1.2. За траките, Библейските Сътворение на света и Потоп, както и за езика на народите преди Вавилонското стълпотворение	33
1.3. Български апокрифен летопис, Именник на българските владетели, Зографска история, История славянобългарска и История на йеросхимонах Спиридон – извори с нищожно историческо съдържание или кратка история на българския народ?	64
ВТОРА ГЛАВА. Периодът „Плиска“ в българската история	104
ТРЕТА ГЛАВА. Периодът „Преслав“	120
3.1. Покръстването на „цялата българска земя“	120
3.2. Константин, Методий и българската история	160
3.3. Климент Охридски, кирилицата и църковно-славянският език. Българските розетски камъни.	175
3.4. Периодът „Преслав“ в българската история	191
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	210
ПОСЛЕСЛОВ	263
Използвана литература	264

УВОД

В основата на всяко историческо изследване стои най-малко един исторически извор. В основата на всяка една историческа манипулация стои поне едно недоказано, но наложено твърдение. Много често по силата на определени дадености и обстоятелства историческите манипулации се налагат и приемат като сериозна и дори официална“, т.е. академична историография. Историческите манипулации са възможни, когато се подценяват или не се разглеждат историческите извори. Не е логично исторически извор да бъде подценяван като носител на исторически сведения. Логично и редно е той да бъде изследван сериозно и то с научни методи. Изворите за българската история, които са от български произход са подценявани като историческа стойност. Макар и малко на брой, те включват в кратък вид най-значимите факти и обстоятелства от историята ни, които е било необходимо да бъдат отразени и съхранени за поколенията. Но когато към тях се подхожда предубедено, то няма как те да се приемат като сериозни източници на исторически знания. Факт е, че точно изворите от български произход са най – слабо застъпени в учебниците по българска история. Факт е, че през годините дори нямаше политика за тяхното издаване в подходящ тираж и подбор. Факт е, че историческите извори от български произход биваха определяни преди всичко като литературни творби, които са целели да вдъхнат самочувствие на българите и укрепят тяхното национално самосъзнание.

Изворите, които са предмет на настоящето изследване са:

- „Сказание на пророк Исая как бе възнесен от ангел на седмото небе“. Този извор е познат и като „Български апокрифен летопис“;
- „История на България“ от Петър Богдан Бакшев;
- „Зографска история“;
- „История славянобългарска“ и нейни преписи;
- „История во кратце о болгарском народе славенском“ от Иеросхимонах Спиридон
- Календари и месецослови издавани през Възраждането;
- „Манасиева летопис“ позната и като „Манасиева хроника“;
- „Именник на българските владетели“;
- „Чудото на свети Георги с българина“;
- „Разумник“;

- „Сказание о писменехъ“ познато и като „Сказание за буквите“;
- Старобългарските каменни надписи;
- Закон за съдене на хората;
- „Пространно житие на св. Климент Охридски“;
- „Пространно житие на Методий“;
- „Пространно житие на Кирил“;
- „Второ житие на Наум“;
- Резултати от археологически проучвания на средновековни български градове;
- Български пословици и поговорки;
- Български предания, митове и легенди;
- „Веда словена“
- Въпросите, които е поставил Борис на Папата имайки предвид неговите отговори;
- „Слово за Сивиля“;
- „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“ или това е познатата „Солунска легенда“;
- „Беседа против богомилите“;
- „Борилев синодик“;
- „Енински апостол“.

Едновременно с горепосочените извори от български произход ще се позовавам и на изводи формиращи в академичното издание на „История на България“. Приемам, че като издание на БАН в него са събрани твърдения и изводи за българската история, изказани от най-авторитетни български историци, което може да се приеме и като т.нар. официална историография. Ще използвам тези изводи, за да се направи съпоставка с историческите данни в изворите от български произход. Кои са изводите и твърденията в том II от академичното издание на История на България, които ще съпоставя с горепосочените извори?

- „Проучванията напоследък утвърдиха схващането, че прабългарите са принадлежали към тюркско алтайската езиково-племенна общност, към която спадали още хуни, хазари, авари, огузи, печенеге, кумани и др. Прабългарският език, който бил основен белег за етническата им принадлежност, се числял към западнохунската езикова група [1]“;

- „Създадена като съюз на две разнородни политически обединения - славянския племенен съюз в Поддунавие и прабългарите, начело с хан Аспарух - тази държава станала обединителен център за славяните от българската група [2]“;

- „*Теофан разказва, че прабългарите “ се разширили в тези места, възгордели се и започнали да нападат и да поробват крепостите и земите, които били под ромейска власт“. Сведението навежда на мисълта, че във войната против империята са участвали и славяните [3]“;*

- „*Както се вижда, образуването на българската държава се очертава като сложен процес, а не като еднократен акт. Той започнал с изграждането и укрепването на племенни съюзи у славяни и прабългари, със съчетаването им със заварените на Балканския полуостров местни устройствени форми и завършил с обединяването на двете самостоятелно изграждащи се институции в една обща държава [4]“;*

- „*В историческата литература вече е доказано, че колкото и да е легендарен, този разказ (Български апокрифен летопис) заслужава внимание. Обяснението, че пророк Исаия е действал по божие внушение, трябвало да оправдае заселването на славяни и прабългари в земите на юг от Дунава и да защити правата им над тукашните територии с божие благоволение. Карвунската земя, в която се заселили прабългарите, е Малка Скития, или Добруджа [5]“;*

- „*На следната 705 г. Тервел начело с голяма войска от прабългари и славяни заедно с Юстиниан II и неговите придружители се отправил към византийската столица [6]“;*

- „*Мястото на решителното сражение (б.а. между Крум и Никифор) по всяка вероятност е било в теснините на северния склон на Върбишкия проход, по течението на Камчия [7]“;*

- „*Победоносните войни на северозапад, разширението към Средец и югозападните земи на полуострова, победата през 811 г. и последвалите военни действия в Тракия довели до обогатяването на владетеля и на неговите първи помощници [8]“;*

- „*Същевременно, войните водени от Крум почти през цялото време на неговото управление, утежнявали положението на селячеството – по един или друг начин то загубвало правото си на собственост върху своята земя, принуждавало се да се подчини на едрите земевладелци и да обработва тяхната земя вече като прикрито към нея население [9]“;*

- „*За това най-правилно е да се предположи, че Крумовите закони са имали за цел да регулират и ускорят процесите, водещи до поставянето на обеднелите и лишени от земя и средства за производство селяни под покровителството и властта на издигащите се едри земевладелци [10]“;*

- „*Така новите закони допълвали вътрешнополитическата дейност на Крум, насочена към славянизирание на българската държава [11]“;*

- „Не са ясни конкретните причини и поводът за намесата на Омуртаг във византийските работи [12]“;

- „Уредбата на българската държава до средата на IX в. била обусловена от обстоятелството, че при нейното изграждане взели участие главно два етнически компонента – славяни и прабългари. Създадена била своего рода „съюзна държава“, в която прабългарската аристокрация начело с хана играла ръководна роля по въпросите на вътрешната и външната политика. Значителен дял в управлението на държавата обаче имали и вождовете на отделните славянски племена, които запазили известна автономия в своите области и разполагали със собствен административен и военен апарат като признавали прабългарския хан за върховен господар и ръководител [13]“;

- „Ханът бил и върховен жрец в държавата. Запазени са надписи, в които става дума за жертвоприношения, извършени от него в чест на прабългарския бог Тангра [14]“;

- „В основата на прабългарския религиозен култ лежала вярата в единния бог, олицетворяващ небето, който бил общ за тюркските етнически общности в Азия и бил пренесен от дружините на Аспарух и Кубер и в земите южно от Дунава. Но докато в най-стария си вариант култът към Тангра не изисквал специални сгради и свещенодействията се извършвали под открито небе, в българските земи за него били строени храмове. Много култови сгради в прабългарските центрове несъмнено са били светилища на това върховно божество [15]“;

- „Причините за бунта против княз Борис, против приетото от него кръщение и против масовото християнизирание на българското население се коренят в предаността на българите към езическите религиозни вярвания и в силно изразените антивизантийски настроения, проявени дори в разправа с цариградското духовенство [16]“;

- „Съставената през 855 г. от Константин - Кирил Философ славянска азбука била глаголицата. Тази графическа система е първото славянско фонетично писмо, изцяло съобразено с особеностите на езика на славяните от българската група. В основата на Кирило - Методиевия славянски книжовен език лежи диалектът на солунските славяни, който по тип е източнобългарски [17]“;

- „С тази цел Климент непрекъснато обикалял областта: във всяка църковна енория имал по 300 ученици, а в цялата област те били 3500 [18]“;

- „Климент Охридски и Наум обучавали своите ученици на глаголическото писмо, с което си служели във Великоморавия и Панония под ръководството на Кирил и Методий [19]“;

- „Създадената в края на IX в. кирилица била разновидност на „стария“ гръцки унициал и продължавала една традиция в употребата на гръцката азбука в България [20]“;

- „Кирил и Методий създали литературния старобългарски език на диалекта на солунските славяни, който е от източнобългарски езиков тип [21]“;

- „Тази дейност довела до изтласкването на гръцкия език от богослужението и до заменянето му със славянски; тя съдействувала за българизацията не само на нисшето, но и на висшето духовенство; поставила трайните основи на старобългарската литература на славянски език и подпомогнала процеса на изграждане на единната българска народност [22]“;

- „Последен и решаващ тласък в процеса на формиране на българската народност бил даден след въвеждането и разпространението на славянската писменост и просвета в края на IX в. [23]“;

- „Славянският език, който още през първата половина на IX в. печелел преобладание и постепенно измествал прабългарския, се наложил сега вече трайно като език не само говорим, но и писмен, книжовен. Той се изучавал от постъпващите в училище деца от всички краища на България. Постепенно този език бил усвоен от цялото население на страната и станал общ „старобългарски език [24]“;

- „Така успоредно с едно по-общо съзнание за своята славянска принадлежност българският народ имал и съзнание за своята специфична етническа и духовна обособеност, т.е. че не е просто и само славянски народ, но и че едновременно е и български народ [25]“;

- „Отрицателните последици от външнополитическата дейност на Симеон не могат да дадат цялостна характеристика на дългогодишното му управление. Много по-голяма стойност имат неговите действия, благодарение на които България заела подобаващото ѝ се място в тогавашния европейски свят. В резултат на войните, водени в края на IX в. и през първите десетилетия на X в., българската държава увеличила значително своята територия, при което към нея били присъединени населени със славяни земи. По този начин почти било завършило обединението на славяните от българската група [26]“;

- „Богомилството било социално учение и движение, насочено против феодалния гнет и господстващата класа [27]“;

Авторите на посочените извори от български произход са отразили историята ни по начин до голяма степен различен от твърденията наложени от академичната ни

историография през XIX, XX и XXI век, а това разминаване е сериозен научен проблем. Когато имаме наложени твърдения без доказателства, науката отсъства, а остават идеологията и демагогията. Приемам, че най-важният авторитет за историците е този на Негово Величество Историческият извор. Изворът е по-сериозно доказателство от публичността и авторитета на академичните ни историци, които някои определят като фундаментални за българската историография. Вярно е, че авторитетите трябва да се уважават, но когато умишлено или не и те са участвали в манипулация на българската история, грешните им изводи трябва да се отхвърлят. Когато се говори за авторитети, винаги трябва да се внимава, защото традициите трябва да се уважават. Но в същото време твърденията трябва да се проверяват и доказват. И за да дам пример с недоказани, но наложени твърдения ще посоча четири такива. Според мен няма исторически извор от български произход, който да ни дава сведения за създаване на славянобългарска съюзна държава от прабългарите на хан Аспарух, които били от тюркски произход. Но историографията ни от XIX, XX и XXI век упорито налага това твърдение. В същото време трябва да се отбележи, че почти няма авторитетен историк, който да не е писал за създаване на славянобългарска съюзна държава от прабългарите на хан Аспарух, които били от тюркски произход. Значи ли това, че не трябва да се съобразяваме с изворите, а единствено и само с авторитетите? Самият въпрос е реторичен. Но не бива да се отрича фактът, че в определени периоди авторитетът на определени историци бе дори по-силен като влияние от историческите извори.

Следващият пример е свързан с безспорно приетото твърдение за битката на хан Крум с Никифор, която се е състояла във Върбишкия проход. Няма исторически извор за български ханове. Няма исторически извор, който да ни дава сведение, че има такава битка в посочения проход. Битка има и всички знаем за нея, както се знае и за отрязаната глава на византийския император. Но няма нито едно доказателство, че точно тази битка се е състояла точно във Върбишкия проход.

Третият пример е с бог Тангра. Появата на бог Тангра в българската история е истинска мистификация. Няма извор, който да послужи като основа, от която да се извлече доказателство, че бог Тангра е свързан с историята на българите. Не оспорвам неговото съществуване, а връзката му с българската история.

Четвъртият пример е свързан с ролята на славяните в битката при Онгъла. Няма писмен извор, който да дава доказателства за това наложено и прието отдавна твърдение. Академичната ни историография определя обаче изключително значима роля на славяните в тази битка.

Ето защо смятам, че аналитичният прочит на изворите от български произход е необходим и то болезнено необходим. Разбираем е проблемът с тежестта на сянката на академичните ни авторитети в историографията. Той дори е чисто административен, т.е. властови. Този проблем винаги съществува. Аз самият си давам сметка, че пишейки тези редове вероятно може да застана срещу авторитети в историографията ни. До определена степен това е рисковано поради факта, че е вероятно да се получи така, че моите хипотези и аргументи да бъдат оценявани и от авторитетни имена, работили също върху идеи като тази за създаване на славянобългарска съюзна държава от прабългарите на хан Аспарух, които били от тюркски произход. В този смисъл съм длъжен да се съобразявам с мнението на българския народен интелект по отношение на твърдение противоречащо на друго, но изказано от авторитетно име или както може да се приеме като „голяма дума“: *„Боле голям залък да лапнеш, а не голяма дума да кажеш [28]“*.

И все пак смятам, че е дошло време използвайки и анализирайки изворите от български произход, да коригираме наложени, но недоказани твърдения в българската историография. Разбира се научният подход изисква да се провери и достоверността на въпросните извори. Днес, когато имаме достатъчно други извори, можем да проверим тяхната достоверност. И ако авторитетите в историографията ни са сбъркали, да не се страхуваме да го кажем открито и изправим тези грешки.

Посочените по-горе извори, които ще направя опит да анализирам, според мен са подценявани като историческа стойност. Дори в академичното издание „История на България“, 2 том, изворите за нашата история, които са от български произход, почти не присъстват като основа, върху която да се изграждат хипотези. Именникът на българските владетели е послужил единствено за да се изкаже предположението, че Авитохол и Ирник са съответно Атила и Ирник. Споменава се също и че в Именника Кормесий е посочен като Кормисош, и това, че негов наследник е Севар. Българският апокрифен летопис е разгледан през призмата на заселването на хан Аспарух в Добруджа, въпреки, че в него никъде не се споменава за хан Аспарух и Добруджа. Историята на Паисий е използвана само по повод на Крум и то само едно изречение от нея: *„Накрая следва да се изтъкне, че още в ранната българска историография Крум е бил преценяван като голям владетел [29]“*;

Други от изворите, предмет на изследването, са използвани, но тенденциозно и избирателно с идеята да обслужат идеологически аксиоми.

Не може да се отрече фактът, че след 1989 г., макар и много плахо започна преосмисляне на наложените грешни исторически твърдения за българската история. Това преосмисляне на грешните исторически твърдения може да се получи и когато се погледне с необходимата сериозност към изворите от български произход.

Историята може да бъде средство за препитание, може да бъде и средство за постигане на слава, но може да бъде и трябва да бъде наука. В този смисъл бих цитирал един от най-моралните и стойностни български историци – проф. Петър Коледаров, който разделя историците на три групи: *„Има три вида историци - историци по звание, по знание и историци по призвание. Първите живеят, за да се продават, вторите живеят, за да преподават, а третите – за да възкресяват истината, та да има какво първите да оплюват, а вторите скришом да преписват“*.

Едва ли авторитетният български историк не е познавал българската историческа наука и нейните представители. На фона на тази негова мисъл е актуален въпросът към коя група историци спадат например авторите на Именник на българските владетели, Български апокрифен летопис, Зографската история, Манасиевата хроника и Паисий Хилендарски?

Имайки предвид определенията на проф. Петър Коледаров за видовете историци и посочените за изследване исторически извори от български произход, то със сигурност може да се твърди, че техните автори не са били историци по звание или по знание. Всички те са били историци по призвание. Именно те са съхранили истината за историята на част от българския народ за периода, който обхващат. Дали ние искаме, използвайки посочените извори, да възкресим историята на българския народ е въпрос, на който е редно да се отговори. Дали ние искаме да подхождаме към българската история чрез наука, а не чрез манипулации, е морален въпрос за всеки един. Но както казва нашият народ: *„Без наука няма сполука [30]“*.

В този смисъл е редно да се приеме, че няма как да се сполучи във възкресяване на историческата истина за българите без сериозен научен подход към всяко едно историческо изследване.

Цел и задачи на изследването

Целта на изследването ми е доказване на историческата стойност на историческите извори от български произход.

Очевидно е, че академичната ни историография от XIX, XX и XXI в. се различава по своите изводи от сведенията, които получаваме от посочените извори. Това разминаване поставя въпроса за тежестта на авторитетите в историята. Прието е всички историци да се съобразяват с Негово Величество Историческият извор. Когато авторитетът на един или няколко представители на академичната историческа общност имат по-голяма тежест от Н.В. Историческият извор, имаме криза в историческото разсъждение. Историята като наука се изгражда не върху звания, а върху знания и анализи на извори.

Като **първа задача** в настоящето изследване поставям преглед на проблема с манипулацията на българската история за разглеждания период. Манипулацията на българската история е изключително сериозен проблем. Не е тайна, че мнозина от историографските авторитети са част от хората, които са манипулирали историята ни. Но това не означава, че манипулациите ще властват винаги в историята ни.

Втората задача, която си поставям е проверка на достоверността на историческите факти и обстоятелства отразени в упоменатите извори. Това е необходимо, тъй като ако те са исторически достоверни, то тогава е необходимо и ние историците, да се съобразяваме с тяхното съдържание. Проверката ще бъде чрез използване на три фактора- време, пространство и исторически факт. Тоест, ако всеки отразен в разглежданите извори исторически факт е разположен правилно във времето и пространството, можем да приемем, че историческият извор има сериозна научна стойност.

Третата задача е свързана с опит за съвременен прочит на българската история за посочения период, използвайки информацията в посочените извори. Този прочит на българската история може да бъде и различен от общо възприетия, в който историческият фундамент е създадената славянобългарска съюзна държава от прабългарите на хан Аспарух, които били от тюркски произход.

Практическа стойност на изследването

Основните моменти, отразени в упоменатите извори, са свързани със:

- Ролята на траките в библейския свят и в българската история;
- Заселването на българите на Балканския полуостров;
- Периодизация на историята на българите през разглеждания период;
- Управлението на българите през разглеждания период;
- Приемането на християнската религия;

- Писменост и език на древните българите;
- България при Крумовата династия.

На пръв поглед посочените моменти отдавна са решени от българската историография и няма какво съществено да се добави към тях.

Оказва се обаче, че в по-голямата си част академичната ни историография е разглеждала преднамерено споменатите въпроси, игнорирайки историческите извори от български произход.

А преднамереното историческо твърдение, което е лишено от исторически извори, не може да бъде определено като научен резултат. Както вече посочих, дори в академичното издание на „История на България“ изворите от български произход не се разглеждат като източници със сериозна историческа стойност. Формираните от мен изводи в настоящето изследване в известна степен противоречат на т.н. изводи утвърдени от т.нар. „официална историография“. Но не са в разрез с изследваните извори.

Обемът на изследването ми като страници не е голям. Малкият обем не е недостатък, тъй като научният резултат не е пряко пропорционален на броя страници, които могат да бъдат изписани.

Изследването ми доказва, че историческите извори от български произход са умишлено подценявани и пренебрегвани.

Много често в учебници по история и исторически трудове историческата памет съхранена в изворите от български произход е подменяна с твърдения, за които няма никакви исторически доказателства.

Изследването ми доказва, че системната подмяна и унищожаване на българската историческа памет започва през втората половина на 18 век.

Това е времето на Евгений Булгарис. В същото време срещу тази подмяна и унищожаване на българската историческа памет се изправя Паисий Хилендарски. Арената на този сблъсък е Атон. Резултатите от този титаничен сблъсък са два – „История славянобългарска“ на Паисий и „Гръцкия проект“ на Евгений Булгарис. Поради исторически обстоятелства, които са свързани с авторитета на Евгений Булгарис сред европейските просветители и най-вече пред Екатерина Велика, българската история започва да се манипулира с оглед нуждите на „Гръцкия проект“.

ПЪРВА ГЛАВА.

ИСТОРИЧЕСКИТЕ МАНИПУЛАЦИИ И ПОДЦЕНЯВАНЕТО НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ ИЗВОРИ ОТ БЪЛГАРСКИ ПРОИЗХОД

1.1. Манипулациите в българската историография, отразяваща историята на българите през периода от Сътворението на света до X в.

Практика за историческите изследвания е те да започват със задълбочен анализ на историографията по темата. Реших да започна не с историографията, а с условията, при които е създавана тя. И преди да анализирам условията, при които е създавана историографията по темата на изследването, ще цитирам няколко определения на понятия, свързани с историографията. Смятам, че те като общоприети са от изключителна важност и не бива да ги забравяме или пренебрегваме.

История - от старогр. Historia - проучване, от histor - свидетел или мъдрост [31].

Историография - наука, която изследва, анализира и интерпретира факти и проблеми от миналото [32].

Исторически извор - писмено или материално свидетелство, което съдържа информация за конкретно историческо събитие, за определени елементи и фази на общ исторически процес или за културни достояния на хора от различни епохи [33].

Историческа памет - понятието означава съхраняване и препредаване на информацията за миналото на един народ и неговата държава. Съхраняването на историческата памет е национален дълг едновременно към миналото и към бъдещето [34].

Историческа манипулация - популярен термин, който означава съзнателна промяна на миналото, за да се влияе на общественото мнение с цел конкретна лична, институционална или политическа изгода. Историческата манипулация се постига с разнообразен арсенал от средства. Едно от най-масовите е „корекции“ на документи или направо фабрикуване на фалшиви такива [35].

Историческата манипулация може да се нарече и историческа лъжа. Нашият народ е изразил своето разбиране към лъжата в народното творчество:

На лъжата е плитко дъното.

На лъжата краката са къси.

На лъжата кантар няма.

Лъжата върви напред, а истината подир.

Лъжата върви по-напред, ама далеч не отива [36].

Българската история твърде често е била обект на манипулации. За съжаление този процес не е приключил, той продължава и днес. Поради редица причини през различните периоди точно определени и „правилни“ историци придобиха правото да създават т.нар. „официална“ българска историография. А „правилни“ историци да пишат „официална“ история е най-голямото бедствие за всеки един народ.

Историята като наука си има и своите фундаменти. Когато в основата на една теза стои грешен фундамент, няма как да очакваме да се стигне до научен резултат. Това може да се оприличи със следния пример. Ако архитект трябва да проектира сграда, която има предварително определена форма и функции, то той би трябвало, изчислявайки масата на самия строеж, да определи и основите на сградата. Ако се объркат основите, то тогава сградата или не може да бъде построена, или, ако се построи, ще рухне. По същия начин стои въпросът и с българската историография. Грешните исторически тези за историята на българския народ рухват една по една поради причината, че имат сбъркан фундамент - манипулация вместо анализ на исторически извори.

Много са факторите, допринесли за манипулация на историята на българския народ. Считам, че шест фактора са оказали изключително негативно влияние върху „официалната“ ни историография.

Първият фактор е влиянието на Източната Римска империя, позната ни като Византия. То започва с налагането на византийското влияние в държавата на българите по времето на Борис. Това налагане на византийското влияние официалната историография много често нарича „покръстване“. След успешната военна кампания на Василий Българоубиец и ликвидиране на българската държавност се създават условия това влияние да достигне до такава дълбочина в българската култура, че и днес сме му подвластни. Това влияние не е изчезнало със смятания за край на Византия - покоряването ѝ от османците. Византия като доктрина и идея не е изчезнала. Тя съществува и днес благодарение на историческата приемственост, получила се между Византия и Русия. Неслучайно е определен и Третият Рим – Москва. И това не е просто претенция на Русия, а факт, наложен от Вселенската Патриаршия. В какво се изразява историческата манипулация на българската история под влиянието на Византия с център Константинопол:

- Омаловажаване на българската цивилизация преди налагане влиянието на Константинопол. Тя е обявена като езическа, а това се е приемало и приема като заклеймяване.

- Византия налага в историографията твърдението, че Борис е покръстил първи българите, като по този начин се прикрива истината, че не става въпрос просто за покръстване, а налагане на византийското влияние в България. И до днес се пренебрегва фактът, че още през 703 г. охридските българи начело с Тривелий приемат християнството: „*Тоя крал Тривелия пръв възприел християнската вяра в лято господне 703 [37]*“.

Свети Тривелий се почита и до днес от БПЦ, но този факт е почти неизвестен. Дори той е патрон на църквата в с. Мадара. Среща се и в иконите в различни храмове в България.

Покръстването на българите по времето на Тривелий е често срещан сюжет в немските театрални пиеси през XVIII и XIX век. Тези пиеси грижливо и старателно са описани от Надежда Андреева в книгата „Покръстването на българите в немски пиеси от XVIII - XIX век“. От съдържанието на тези пиеси става ясно, че за техните автори е известно както за покръстването по времето на Тривелий, така и по – късното по време на Борис. Тоест излиза, че само българските „официални“ историци искат да забравим покръстването по времето на Тривелий.

Това покръстване е дело на Кирил Философ и е отразено в „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“. И тук е редно да подчертаем, че става въпрос за Кирил Кападокийски. Самият той ни информира, че е създал и азбука за българите: „*Роден съм в Кападокия и се учих в Дамаск. И веднъж, когато бях в църквата на великата Александрийска патриаршия, чух отправен към мен от олтара глас, казвайки ми: „Кириле, Кириле, иди в обширната земя и сред славянските народи, наречени българи, защото господ те е определил да ги покръстиш и да им дадеш закон“. Аз се наскърбих много, защото не знаех къде се намира българската земя. Тогава отидох в Кипър, но като не чух нито дума за българската земя, поисках да се завърна. Обаче се побоях да не стана като пророк Йона, и отидох в Крит. И тук ми казаха: „Иди в град Солун“. И аз отидох и се явих при митрополит Йоан. И когато му разказах, той ми се присмя и ми рече: „О, безумни старче, българите са човекоядци и ще те изядат“. Тогава излязох на пазара и чух българи да разговарят. И сърцето ми така се уплаши, че бях като в ад и тъмнина. И един ден, в света неделя, излязох из църквата и седнах на мрамора замислен и натъжен. Тогава видях и гълъб, който говореше и носеше в устата си вързоп смокинови пръчки, двойно привързани. Той ги хвърли в скута ми, аз ги прочетох и намерих, че са 32. Турих ги в пазвата си и ги занесох на митрополита. Тогава те се скриха в тялото ми и аз забравих гръцки език. И когато митрополитът изпрати да ме поканят на трапезата, аз не разбирах какво ми приказва по гръцки. Тогава всички се*

събраха и ми се чудеха. Също така те ме и скриха. Чуха и българите за мене. И великият княз Десимир Моравски, Радивой, княз Преславски и всичките български князе се събраха около Солун и воюваха срещу Солун три години, проливайки много кръв. И говореха: „Дайте ни човека, когото бог ни е изпратил!“. Тогава ме дадоха. Българите ме взеха с голяма радост и ме заведоха в град Равен на река Брегалница. Аз им създадох 32 букви. Аз ги учих малко, а те сами много постигнаха. Те, каза Господ, ще предадат на Бога православната вяра и християнството [38]“;

Неслучайно в богомилския „Разумник“ отговорът на въпроса „Кой откри българската книга?“ е Кирил Философ [39]. Логично е богомилите, като наследници на българите, приели християнството чрез покръстване от Кирил Философ през 703 г., да знаят отговора на този въпрос.

- Византия изземва сътвореното от Кирил Кападокийски, като създава дублиращ вариант. За този Кирил, за покръстването на българите, извършено от него, и за създадената от него азбука за българите почти не се говори. Но се говори за дублиращия вариант, който Византия създава. Константин, братът на Методий, 150 г. по-късно става също Философ - Константин Философ. Служителят на Василевса Константин не само че е Философ, но 50 дни преди да завърши земния си път приема името Кирил. Така на практика имаме вече втори Кирил Философ. И този Кирил Философ също създава азбука – известната ни глаголица, която отдавна никой не използва. И стана така, че 1150 г. след създаването на глаголицата, азбуката, която отдавна никой не използва, я почитаме с огромни тържества. И продължаваме да спорим – тя славянска ли е или българска? А истината е, че това дело на двамата братя е изпълнение на заповед, дадена от Василевса на Византия.

И за да бъде по-убедителна манипулацията с делото на Кирил Философ от Кападокия, когото ще нарека условно Кирил Философ Първи, се предприемат допълнителни мерки - „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“ става Солунска легенда. Защо е преименуван историческият извор точно в Солунска, а не в друга легенда? Дори препис на произведението не е открит в Солун, а са известни пет преписа, т.е. географският фактор дори не може да бъде разгледан като основание за появата на легендата от Солун. Обяснението е елементарно - Константин Кирил Философ, т.е. Кирил Философ Втори, е родом от Солун. Така делото на Кирил Философ Първи ще потъне в забрава. А българският народ ще върви „възроден“ след глаголицата, която не използва. В българската историография обаче никога няма да се разглеждат

причините, поради които „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“ се преименува в „Солунска легенда“.

- Почти е унищожен споменът за победата на Крум над Никифор. Това не е просто унищожаване на спомен, а спомен за най-великия български владетел и най-великата победа на българското оръжие през Ранното средновековие. Така българите сме лишени от възможност за почит на най-великия ни средновековен владетел. Паисий ни посочва къде е лобното място на Никифор - недалеч от Никопол (става въпрос за Никополис ад Иструм) край днешното село Сломер (преди Славомир) в община Павликени: *„Тогавя Крум заповядал да се заградят тесните места и клисури и нападнал цар Никифора близо до Славомир, недалече от Никопол и го разбил свършено [40]“*.

Но и до днес няма учебник по българска история, в който да е цитиран Паисий. Напротив - упорито ни препращат към разни проходи. Няма друга нация по света, която толкова упорито да не иска да намери мястото, където най-великият ѝ владетел е спечелил най-голямата победа на българското оръжие през Средновековието.

- Под влияние на Православната църква, доминирана от Константинопол, е наложено разбирането, че богомилството е ерес и изчезва след падането на българите под османска власт. А истината е, че богомилите са били винаги физически преследвани от гръцката църква. Те са изтребени почти до последния човек от гръцките фанариоти в края на 18в.: *„Тази вредна секта просъществува до края на 18 в. и била изтребена от фанариотите, под чието иго попада българската църква през 1776 г. [41]“*.

- Пренебрегване на католиците и тяхното присъствие в историографията ни. Така например католикът Петър Богдан Бакшев е написал през 1667 г. „История на България“ - почти цял век преди Паисий да напише известната ни „История славянобългарска“. Въпреки това и до днес децата ни учат, че Паисий е написал първата българска история.

Трябва да се отбележи, че Петър Богдан пише своята история непосредствено след Никоновата реформа в руската църква. Никоновата реформа е свързана с налагане на гръцкия модел за църква в Русия и е свързан с унищожаване на българското църковно и културно влияние в Русия. Това е свързано и с подмяната и унищожаването на българската книжнина в Русия. На територията на Русия по време и след Никоновата реформа на практика се получава сблъсък между Византия и България, макар и вече да не съществуват като самостоятелни държави.

В края на 16 в. историята отрещяда изключително важна роля на българина Борис Годунов, който управлява Русия, включително и като цар. На практика за Константинополската Патриаршия това е смъртна опасност, тъй като Москва има историческата претенция за наследник на Византия. Още повече, че по времето на Годунов през 1589 година - Руската Православна Църква получава статут на Патриаршия. Ето защо за

Константинополската Патриаршия е жизнено важно да се отстрани Борис Годунов и да се започне унищожаването на българското влияние в Русия. След възцаряването на Романови Константинополската Патриаршия успява да превземе Руската Православна Църква. Това дава възможност да се започне истински кръстоносен поход срещу българското влияние. Това преследване и унищожаване на българското влияние в Русия е съизмеримо с албигойския кръстоносен поход срещу богомилското влияние. На практика по време на и след Никоновите реформи имаме тотално унищожаване на българската книжовност, което е водено от гръцките свещеници и религиозни дейци.

След Никоновите реформи започва и научното изграждане на руската външна и вътрешна политика. Този процес се засилва по времето на Петър Първи и особено при Екатерина Велика. За съжаление на българите, това научно изграждане не е благоприятно за нас. На практика в него все повече се вплита византийското влияние.

Може и да е просто съвпадение във времето на Никоновата реформа и появата на историческото съчинение на Петър Богдан. Но съвпаденията ще станат подозрителни, когато се погледне и появата на историята на Паисий. Тя се появява на бял свят по време на зараждането на „Гръцкия проект“ на Евгений Булгарис. Тоест и двете български истории се появяват във време на духовна агресия на гърците. Агресия насочена към българското влияние и култура. Агресия насочена срещу българската история.

Какво ни казва Петър Богдан и защо то тревожи манипулаторите на българската история? Той ни дава информация за двете реки Искър и Марица. И двете започват от изворите на Орфей. Според сведенията му за историята на Царство България има цели книги. България започва от извора на река Морава. Първото царско седалище е Охрид. В митрополията, която се намирала в София се пазели мощи на светец наричан „свети крал“. Познатите ни като Кирил и Методий, Петър Богдан посочва с българските им имена – Црху (Кирил) и Страхота (Методий). А за времето, в което живее ни посочва, че повечето епископи са гръцки и когато правят посвещения, водят със себе си яничари и правят хиляди несъобразности [42].

След като по времето на Петър Богдан има цели книги за Царство България, то естествено е да се запитаме къде са те днес? Кой ги е унищожил и защо? И търсейки отговор на този въпрос не може да не стигнем до сянката на Византия, до сянката на Втория и Третия Рим.

Изворите на Орфей се намират очевидно в Рила, тъй като изворите на Искър и Марица са там. Тези извори в Рила отнемат категорично възможността на гърците да претендират за история, богове и герои, които принадлежат на траките.

Началото на България от изворите на Морава обезсмисля началото от Онгъла. Но същевременно поставя въпроса и за историята на земята от Белград до Охрид. Точно тази земя от Белград до Охрид се оказва първата България на Балканския полуостров.

Първото царско седалище в Охрид обезсмисля теорията за Плиска като първа българска столица.

Кой е този светец познат за българите като „свети крал“? Възможен отговор на този въпрос ни дава Паисий. Това е първия български кръстител светия крал Тривелия.

Защо историографията ни мълчи по въпроса за българските имена на Кирил и Методий? Очевидно е, че за българите те са познати като Црху и Страхота. И тук като отговор се появява дублиращия образ на Кирил Философ, който е бил необходим на Византия.

А за християнските чувства, които гърците питаели към българите от векове ни навежда сведението за особеното взаимодействие между гръцките епископи и еничарите.

Тук може да споменем и друга „История на България“ написана от францисканския монах Блазиус Клайнер, но само една година преди тази на хилендарския монах - 1761 г.

Вторият фактор е руската историография през втората половина на 18в. В този период се налагат твърдения, резултат на исторически манипулации, които повтаряме и до днес.

Първото е свързано с умишлено създаденото народносно наименование „протобългари“, което в българската история се преписва като „прабългари“. С това се налага и твърдението, че между съвременните българи и тези на Кубрат и Аспарух почти няма нищо общо. Прабългарите, т.е. несъществуващите вече българи, са мостът към магистралата, по която ще се движат всички, които ще искат да получат и ще получават изгоди, за да фалшифицират българската история. Няма друг случай в световната история, при който да имаме пранарод - няма праиндуси, няма праегиптяни, няма праелини, няма праромеи - има единствено и само прабългари.

Второто е, че нищо не е останало от така наречените протобългари, т.е. прабългари. Това твърдение го виждаме ясно изразено в труда на Пьотр Рычков „Опытъ Казанской истории древнихъ и среднихъ времянь [43].

Логична е градацията в историческата манипулация - от българи към прабългари, от съществуващ древен и стар народ към народ, от който почти нищо не е останало. В същото време никой не анализира защо след 7 век името анти не се споменава никъде и т.н. Тоест онова, което е било съдба и история на други народи, руската историография

от втората половина на 18 век манипулативно определя като съдба на българите. И така до наши дни.

Третото твърдение е свързано със славянския език и с неговото използване от многобройни народи включително и от славянските българи [44]. Веднъж прието твърдението за славянските българи и техния славянски език, то дава възможност след време да се обърне словоредът и да се наложи твърдението за българските славяни. И за тези измислени български славяни, несъществуващите български ханове водеха векове войни с Византия за тяхното обединение.

Наложената измама за славянския език и неговото използване от българските славяни даде възможност да се появи в историографията ни загадка по - сериозна и от египетските пирамиди. Тази загадка е България на хан Аспарух. Става въпрос за славянобългарската държава, създадена от прабългарите тюрки, един изчезващ народ, които живеели в юрти и пиели кобилешко мляко. Загадката е свързана с въпроса: Защо в края на историческото си съществуване прабългарите, т.е. изчезващият народ ще създава държава?

И това не е просто държава, а държава, която съществува и днес. Държава, която и до днес не си е сменила името.

От изключителна важност е да се анализира втората половина на 18 в. за Русия и православно християнство. Това е времето на Екатерина Велика, когато се формира геостратегическата доктрина на Руската империя. Като част от тази доктрина трябва да се разглежда и формираният „Гръцки проект“. Той поставя идеята за освобождаване на православните християни в Османската империя и създаването на кралство Гърция, а по-късно има и идея и за княжество Дакия.

„Гръцкият проект“ е идея за възраждане на Византия. Един от неговите идеолози е етническият българин Евгений Булгарис. Кой е Евгений Булгарис? Трябва да признаем, че това е личност с европейски измерения. Професор по елински науки, който е удостоен с тази титла лично от патриарх Кирил V Константинополски. През 1749 г. основава Атонската академия, където е ректор до 1758 г. През този период Паисий Хилендарски също е в Атон и е невъзможно двамата да не са имали контакт. Очевидно е, че двамата съобразно идеите им са били на противоположни мнения. Паисий е радетел за българската история и национално самосъзнание, а Евгений Булгарис е радетел за възраждане на Византия. В този смисъл си задавам въпроса, кой е адресатът на прочутата фраза „*О, неразумний и юроде!*“?

Как трябва днес да разбираме „юроде“?

Според П. Р. Славейков юродството е простота. За унищожаването на ръкописи в Присовския манастир, в което и той е участвал, казва следното: *„В детинството си аз често ходех на този манастир, но ди да зная каква антика е бил той за нашата народност; аз зная само, че като лек и малък можех да се кача на тавана на черквата да снемам стари ръкописи и да ги давам на калугерите да ги дерат, за да завиват в листовете им сланина на ратаите. Боже, прости ме! Колко листове съм съдрал за образи, които съм попилял начас. Е, това е то сега „простота хуже юродства [45]“.*

В руския език с тази дума означават, прост, глупав: *„Заедно с тази дума от древността се употребява и за превод на гръцката прост, глупав. При гръците тази дума се употребява вместо нашето юродивый [46]“.*

И все пак кой е бил адресатът на обръщението : *„О, неразумний и юроде!“?*

Логично е да потърсим първо мнението на историците, които не ценят Паисий като историк. Те имат отговор на този въпрос - това е онази част от българския народ, която се е гърчела. По този начин с този отговор се прикрива истинският адресат и това е Евгений Булгарис. Но насочвайки ни към гърчещите се българи те се опитват да прикрият сблъсъка между Паисий Хилендарски и Евгений Булгарис. Прикриването е необходимо, тъй като в противен случай трябва да признаем, че целта на Екатерина и в следствие на руската политика на Балканите е била единствено и само Византия. А и от съдържанието на Предисловието на История славянобългарска става ясно, че Паисий се обръща към конкретен човек, а не към множество. През 1758 г. и двамата напускат Атон, Евгений Булгарис поема към Цариград, а Паисий към Сремски Карловци, където трябва да се запознае с нови източници за българската история. През периода 1759 - 1761 г. първият е ректор на Патриаршеската школа в Цариград. През 1762 г. завинаги напуска Балканите, а през същата година Паисий Хилендарски написва своята история. През 1771 г. Евгений Булгарис е библиотекар на Екатерина Велика. През 1775 г. е архиепископ на придобитите от Русия земи след Кючук- Кайнарджанския мирен договор, като това е вторият сан след Патриарха. През 1778 г. е приет за член на Императорската руска академия на науките. През 1803 г. умира и е погребан в Александър - Невската лавра в Петербург редом с руски царе и патриарси. Реализирането на идеята на Евгений Булгарис „Гръцки проект“ не е можело да стане, ако не се асимилират българите и българската история. И е вероятно „История славянобългарска“ да е отговор на агресията на „Гръцкия проект“.

Едновременно с „Гръцкия проект“ се появява и образът на „Дядо Иван“, който ще освободи българите от османско робство. Защо точно Дядо Иван е образът на Русия. Руският цар Иван III на 12.11.1472 г. се жени за наследницата на византийската корона,

племенницата на Константин XI Палеолог - Зоя Палеологина или както е позната в Русия - София Палеологина. Тоест руската царска династия унаследява правото за претенция за наследник на византийските императори. Нормално е, когато се заражда „Гръцкият проект“, т.е. възраждането на Византия, да бъде и исторически обоснован.

Погромът в българската история, който нанася руската историография през втората половина на 18 век е пряка последица от „Гръцкия проект“. За голямо съжаление българин стои в неговата основа. Влиянието на „Гръцкия проект“ върху българската историография и до днес съществува. И може би имайки предвид Евгений Булгарис българският народ е стигнал до извода, че: *„Пази божже от българин кога са погърчи, и от циганин кога са потурчи [47]“*.

Третият фактор са гръцките фанариоти. Кои са фанариотите? Фанариоти са гърци, които след завладяването на Византия от османците започват да работят за новата османска власт. Те са презирани дори от самите гърци, които обаче заплащат за това си презрително отношение към фанариотите. През XVIII век гръцките фанариоти, които са част от „Гръцкия проект“, започват планирано овладяване на българската църква. Един от методите, които те системно прилагат и стриктно изпълняват, е унищожаването на старобългарските книги. Този въпрос е много добре разработен в гл.6 „Отношението на фанариотите към нашата книга през XVIII - XIX век“, в книгата на К. Куев [48].

Важно е да се подчертае, че това движение започва в началото на XVIII век в Атон. Именно за това и Евгений Булгарис е преминал задължително през Атон. Апогеят на фанариотите е достигнат при цариградския патриарх Самуил - успял да закрие през 1766 г. сръбската Ипекска патриаршия и през следващата 1767 г.- българската Охридска Архиепископия: *„Той заповядал да се горят славянски книги и да се служи в черквите само на гръцки. Тази задача се възлагала на калугерите таксидиоти от Атон, които биват изпращани по различни краища на Балканския полуостров“*.

Г. С. Раковски пише за Самуил следното: *„Този българогонец явно започва да гори българските стари книги и да заличава от лицето на земята всяка българска древност и старина и тогава се изхвърли българският език от черквите и се въведе гръцкият. Изпратиха се от Атонската планина простащи нехранимайковци калугери гърци да пазят да не се чете никъде български и да въведат в училищата гръцки език. От това време се откриват и сега още старобългарски книги, зазидани в зидове и засечени в храпути по горите. Види се, че благоразумни българи са ги скрили да отбягнат свещения гръцки калугерски огън [49]“*.

За изгаряне на български книги и ръкописи говорят и чужденци, които са били в българските земи. Тези изгаряния са именно след отмяната на религиозната автономия на българите през 1767 г.: *„Последните училища и печатници на българите намериха*

подслон в дунавските княжества, а когато и те на свой ред минаха под управлението на Фанар, на българите не им остана нищо освен няколко стари манастира в отдалечените кътчета на планините им [50]“.

Подобни сведения намираме и за изгаряне във Велес, останал дълго време светилище на българщината: „... славянските книги, които „убягнаха от разрушението четиристотин години под властта на султана“, са изгорени към 1839 г. на пазарния площад по заповед на гръцкия епископ [51]“.

Четвъртият фактор е панславизмът през XIX век. Доктрината на панславизма по своята същност представлява продукт на геополитиката на Русия. В своя реч, произнесена на 31.01.1860 г., радетелят на панславизма Владимир Ламански заявява, че има две цивилизации – романо-германска и гръцко-славянска [52]. Естествено е да си зададем въпроса за мястото на българската цивилизация - къде е то? Очевидно е, че за панславистите българската цивилизация не само че няма място, но дори се налага идеята, че тя не съществува. Панславизмът по същество е продължение на идеята, че Русия е наследник на Византия. Новата Византия е наследник на гръцко-славянската цивилизация. Панславизмът според видния му представител Александър Киреев е съчетание на три фактора: „православие+самодържавие+народност [53]“.

По същество това е и формулата на Византийската империя. След брака на София Палеолог с Иван Трети двуглавият византийски орел става герб на руската държава. След този брак в Русия се заселват наследниците на най-знатните ромейски фамилии. Това на практика повтаря пренасянето на Рим в Константинопол. И тогава римската аристокрация се пренася в новия Рим. Тоест пренася се онази част римляни, които имат историческото право на претенция към историческите корени на Римската цивилизация и империя. Така се получава и след брака на София Палеолог - в Русия се заселва онази част от византийските фамилии, които имат историческото право на претенции към корените на Византийската цивилизация и империя. За панславистите Русия – това е Третият Рим. Това гордо самосъзнание преминава през цялата руска история [54].

Панславизмът оформя и смятаните ни за първи историци, които полагат основите на т.нар. „официална“ историография“. „Официалните“ ни историци преписват и налагат твърдения, създадени в полза на панславянска идея. Пренебрегват се Паисий, Зографската история, Раковски и т.н. Това води до:

- Изнасяне на български исторически книги, които се предават в Русия и се загубват като исторически източници за българската история;
- Българската черква е подменена с руската църква;

- Преименуване на българския език използван в черковните служби в църковно-славянски език. Пример за това е Осип Боденски (1808-1877 г.): „Чета църковно - славянски език - по правопис български, не намирам нищо особено в него [55]“;

- Определяне на църковнославянския език, т.е. на българския език, като мъртъв език: „Църковнославянският език, като мъртъв език, който не се употребява дори в разговорната реч, остава най-добрия орган на църковното богослужение [56]“;

- Полагане на необходимите усилия древните българи да „проговарят“ на тюркски език. Дори и до днес много „официални“ историци си общуват на тюркски със нашите прадеди, т.е. неразбираемо;

- Полагане на необходимите усилия за смяна генотипа на древните българи, за да станат тюрки. За съжаление и до днес много „официални“ историци не могат да се разделят с първия ГМО продукт в човешката история - прабългарите тюрки;

- Със „сменен“ генотип строителите на Плиска – най-големият средновековен град в Европа за времето си - са превърнати от „официални“ историци в номади, които трябва да заживеят в юрти, т.е. изпратили са ги да живеят сред природата;

- Тези истински алхимици в историята успяха да превърнат каменния КАНАС ЮВИГИ, владетеля на многото българи, в хан от тюркски произход. И това не е случайно. Те не просто са искали да засилят внушението, че т.н. прабългари са тюрки. Те са искали да прикрият една историческа истина, която показва ролята на българите в историята на Русия. Тази истина е произходът и самосъзнанието на познатия ни княз Светослав и неговите наследници. Те не само че са били от български произход, но и са носили владетелски титли като своите прадеди - кагани. Те не са били князе по времето, когато са живяли. Такива стават след подмяната на църковната и историческата литература, започнала през втората половина на XVIIIв. по времето на Патриарх Никон и извършена под ръководството на гръцки свещеници;

- „Официално“ е сменена народността на Црху и Страхота и се налагат Кирил и Методий, които от българи стават славяни;

- „Официално“ българската държава на дунавските българи е преобразувана в славянобългарска;

- „Официално“ славяните се заселват на Балканския полуостров преди т.нар. прабългари;

- „Официално“ славяните са обявени за земеделски народ, а т.нар. прабългари - за номади.

Петият фактор е V конгрес на БКП, проведен през 1948 г. В тази връзка е достатъчно да се разгледа т. 18 от Решенията на Петия конгрес на БКП: *„Да се изработват методологическите въпроси на всяка отделна наука и се свърже тя с непосредствените задачи на социалистическото строителство у нас, да организира научната разработка на проблемите на нашата действителност, като се обърне особено внимание върху необходимостта от час по-скорошното пълно разобличаване и разкритикуване на буржоазно - капиталистическите извращения и фалшификации на българската история от дълбока древност досега, които се съдържат в историческата литература, и се напише научна, т.е. марксистко–ленинска история на България, доведена до наши дни [57]“.*

Във връзка с изпълнението на това решение се приема и специално законодателство и се появява марксистко-ленинската история на България. Точно за тази марксистко-ленинска история на България можем с пълно право да кажем, че тя е финализираща инквизицията на българската история. Тя постига следните резултати:

- Изворите за българската история, които са от български произход, са обявени „официално“ за извори с минимално историческо съдържание.

- Паисий Хилендарски, авторът на Зографската история, Раковски и др. са обявени за историци от романтичното направление;

- Петър Мутафчиев, Ганчо Ценов и други бяха обявени за шовинисти;

- Модернизират се твърденията на панславистите. Държавата на дунавските българи вече е славянска по своя етнически състав, славянска и по език. От 7 до 9 век българските владетели провеждали политика на обединение на многочислените славянски маси със значително по-малкия по численост етнически елемент на прабългарите [58]. Първият славянски литературен език по своята национална основа - български език, по функция – литературен език на българската народност, но по вида на своята международна функция може да се нарече старославянски [59]. Славяните се добавят като участие във всяко значимо събитие, в което участват българските владетели. Въпреки че няма извор, който да ни дава сведения за участие във войската на Тривелий, с която Юстиниан II си връща престола в Константинопол, то те са добавени като такива в академичното издание „История на България“. Така вече Тервел е подменил Тривелий академично и тръгнал начело с голяма войска от прабългари и славяни към столицата на Византия;

- Чорбаджиите стават изедници, независимо от факта, че всеки ден „официални“ историци минават покрай паметниците на и работят в университета, построен от братята „изедници“ Христо и Евлоги Георгиеви;

- „Официалните“ историци се трудят от сутрин до вечер да ни убедят, че Климент Охридски е обучил 3500 ученици, при положение, че средновековният автор ни е посочил, че това е бройката на избраните най-грамотни българи, които той използва в образователния процес: „Той имал във всяка енория избрани измежду другите, те никак не били малко, защото са наброявали до 3500 [60]“.

- Въпреки че Черноризец Храбър е писал за славяните, които не са имали писменост, „официални“ историци полагат максимум усилия да ни убедят, че той е имал предвид и българите: „прочие преди славяните нямаха книги [61]“.

Шестият фактор е отмененият едва през 2010 г. Закон за научните степени и звания. [62] е отмененият едва през 2010 г. Закон за научните степени Достатъчно е да се разгледа чл. 5, ал. 1 от цитирания закон: „Дисертационните трудове трябва да бъдат насочени към решаване на научни или научноприложими проблеми свързани с нуждите на социалистическото развитие на страната“.

С този текст от закона вече е скрепен задължителният елемент за манипулация на българската история в полза на идеологията. Тоест обичаят, приет от манипулаторите на българската история, вече се е превърнал в закон. За подобни случаи нашият народ има своя поговорка: „Адет не е закон, ама закон става [63]“.

Неоспорим факт е, че преди 1989 г. няма как историк да прави академична кариера ако не е част от марксистко–ленинското направление - такива бяха условията. Бедата е, че през периода 1989 - 2010 г. „официалните“ историци не се възпротивиха срещу действието на този толкова „свиден“ текст от закона. Българският народ е обективирал своето разбиране за работата под условие и то е следното: „В каквото се хоро хванеш, такъва игра ще играеш [64]“.

В тази връзка бих обърнал внимание на приетия през май 2000 г. Закон за обявяване на комунистическия режим в България за престъпен [65]. Чрез този си акт българският законодател е определил, че този режим носи отговорност и за: „Чл. 2, ал. 1, т. 9

Злоупотреба с възпитанието, образованието, науката и културата за политически и идеологически цели, включително мотивиране и оправдаване на изброените по-горе действия“.

Понятно за всеки е, че квалификацията на режима като престъпен няма и не може да има непосредствено юридическо действие за преките участници в упражняването му. Но също така, понятно е, че законодателната квалификация дава негативна морална оценка и за хората, които са участвали в написването на марксистко–ленинска история на българския народ. Така те са обслужвали решенията на Петия конгрес на БКП, т.е. обслужвали са режим, който е обявен за престъпен.

Марксистко-ленинската историография е последният етап от екзекуцията на българската история.

Кои са основните манипулирани историографски продукти, които тровят българската история? Смятам, че това са следните заблуди:

- От траките не е останала никаква следа;
- Т.нар. прабългари, които са от тюркски произход;
- Появата на бог Тангра в живота на българите;
- Твърдението, че славяните се заселват трайно на Балканския полуостров преди българите;
- Твърдението, че славяните са земеделски народ, а българите – номадски;
- Твърдението, че българите живеели основно в юрти, като умишлено се пренебрегваше факта, че те са построили за времето си най-големите градове в Европа;
- Твърдението за участие на славяни в битката при Онгъла;
- Славянобългарската съюзна държава на хан Аспарух;
- Прабългарските ханове;
- Изместването на първата българска столица на Балканите от Охрид в Плиска;
- Унищожаване фигурата на Асен Велики - родоначалник на българските царе на Балканите;
- Политиката на прабългарските ханове за обединение на българските славяни;
- Политиката на преследване на християните от прабългарите преди управлението на Борис;
- Борис първи е покръстил българите;
- Богомилството е ерес, която се появява при Цар Петър и изчезва с падането на България под османска власт;
- Константин и Методий са автори на българската азбука, която използваме и до днес;
- Преименуването на старобългарския език в църковнославянски;
- Подмяната на писмеността, използвана в старобългарските каменни надписи с гръцка;
- Приравняването на българи и славяни;
- Заблудата, че Крум разбил Никифор във Върбишкия проход.

Българският народ е отразил в своето народно творчество разбирането си по повод начина, за да се свърши определена работа. Показал е и начина, по който може да сполучи народът ни. Показал ни е и разбирането за отношението към лъжците. Показал ни е и начина, по който може да се провери едно твърдение:

Без наука няма сполука.

Ако лъже някой, за своя сметка лъже.

Ако искаш да ти не се свърши работата, предай я другимо да я върши.

Ако е твое, ще е у тебе [66].

Очевидно е, че ако следваме пътя, очертан от народния ни интелект, то, за да сполучим в историята, трябва да прилагаме и научни методи, а не манипулации.

Ако искаме да проверим дали дадено твърдение наистина се отнася за българската история и не е манипулация, то трябва да се провери. Едно такова твърдение е тюркският произход на прабългарите и преобладаващото славянско наследство в българския народ. Когато езиковите изследвания не намират тюркско наследство в езика на Аспарух, Крум и Омуртаг, значи няма как това твърдение да се отнася за българската история. Когато писмените извори, археологическите изследвания и изследванията на българския генотип показват, че славянското присъствие в историята ни е съвсем минимално, то тогава и твърдението за българските славяни не се отнася за българската история. Става ясно, че ако чакаме чужди историци да напишат българската история, а ние да я преписваме, то няма да имаме добре свършена работа.

Нашият народ е преценил, че човек дори и да си позволи да лъже, то това ще бъде за негова сметка. С други думи казано, рано или късно лъжата в историята ще се разбере и лъжецът ще заплати това си деяние със собственото си име и авторитет.

В края на първата глава отново ще цитирам историческите понятия, с които започнах: *История - от старгр. Historia - проучване, от histor - свидетел или мъдрост.*

Историография - наука, която изследва, анализира и интерпретира факти и проблеми от миналото.

Исторически извор - писмено или материално свидетелство, което съдържа информацията за конкретно историческо събитие, за определени елементи и фази на общ исторически процес или за културни достояния на хора от различни епохи.

Историческа памет - понятието означава съхраняване и препредаване на информацията за миналото на един народ и неговата държава. Съхраняването на историческата памет е национален дълг едновременно към миналото и към бъдещето.

Историческа манипулация - популярен термин, който означава съзнателна промяна на миналото, за да се влияе на общественото мнение с цел конкретна лична, институционална или политическа изгода. Историческата манипулация се постига с разнообразен арсенал от средства. Едно от най-масовите е „корекции“ на документи или направо фабрикуване на фалшиви такива.

С други думи манипулациите на българската история преминават през следните етапи - ромеизация на българската култура, тюркизация, славянизация, марксистко – ленинска история. През последните години се наблюдава едно ново явление – тарихизация. С много пари и добре структурирана пропаганда в

историографското пространство се налагат идеи, които произлизат от непроверени извори. Това са идеи, почиващи на сведения от Волжска България. И това се случва в момент, когато очевидно нараства интереса към изворите от български произход. Най–сериозните поражения върху българската история се оказва историографското заличаване на траките и Юстиниана Прима – Охридската Архиепископия.

1.2. За траките, Библейските Сътворение на света и Потоп, както и езика на народите преди Вавилонското стълпотворение

Траките са един енигматичен народ. Тепърва ще бъде писано за тях, защото вече живеем в епохата на интернет. А интернет е по-силен дори от елинизма, каноните на юдеизираната християнска църква и панславизма. При изследванията на данните в историческите извори анализирах исторически сведения отразени в български и чужди извори, както и Библията. Едновременното разглеждане на тези три вида исторически извори, както и техния анализ, според мен ме доведоха до логичния извод, че светът описан в Библията е земното пространство, което включва Черноморския район и Близкия Изток. Народът, който е имал най-високо развита цивилизация в това пространство преди библейския потоп са били траките, които били познати и като бриги. Според български истории и календари издавани през Възраждането нашата историческа памет приема, че Сътворението на света е станало 5508 г. преди Р.Хр. като в тях изрично е посочено, че това е и според Източноправославната църква. Както отбелязват в българските възрожденски календари латините приемат, че Сътворението на света се е случило 4004 г. преди Р.Хр., а според евреите 3760 г. преди Р.Хр. [67]. Тези години казано накратко са доказателство, че народите от Източноправославната църква имат по-дълбоко съхранена историческа памет. И разликата е сериозна както се вижда. Какво е обяснението за тази огромна разлика в историческата памет? Преди да отговорим на този въпрос трябва да се спрем и на още няколко години от историческата памет. Според повечето календари и месецослови, писани през Възраждането, Библейският потоп се е случил през 3266 г. преди Р.Хр. Това е отразено например в Календар за лето 1843 г. издаден от Константин Огнянович в Цариград през 1842 г.; Месецослов за лето 1848 г. на Хаджи Найденов, издаден в Букурещ през 1847 г.; Календар за 1851 г., по знаменития астроном Казакия издаден в Букурещ 1850 г. Други автори на календари сочат 3246 г. преди Р.Хр. като година на библейския потоп. Такъв е Вечен календар издаден от Пенчо Радов в Цариград през 1850 г.

Авторите на календарите през Възраждането сочат, че през 2715 г. преди Р.Хр. се е случило Вавилонското стълпотворение, а през 2675 г. преди Р.Хр. Бог е размесил езиците [68]. Имайки предвид тези датировки и сведенията намиращи се в Библията, то може да стигнем до изводите кога се появява Адам и кога е роден Ной. Преди да изложа своите разсъждения върху библейски текстове е редно да посоча, че Библията може да се разбере не чрез църковни канони, а чрез исторически анализ.

Ако приемем, че Библейският потоп се е случил през 3246 г. пр.Р.Хр то резултатите са следните. В Библията е казано, че Ной е бил на 600 години, когато става потопа – през 3246 г. пр.Хр. Следователно той е роден през 3846 г. Ламех е на 182 г., когато се ражда Ной, следователно той е роден през 4028 г. пр.Хр. Матусала е на 187 г., когато се ражда Ламех, следователно той е роден през 4215 г. пр.Хр. Енох е на 65 г., когато се ражда Матусала, следователно е роден през 4280 г. пр.Хр. Яред е на 162 г., е ражда Енох. Следователно той е роден през 4442 г. пр.Хр. Маалалеил е на 65 г., когато се ражда Яред, следователно той е роден през 4507 г. пр.Хр. Кенан е на 70 г., когато се ражда Маалалеил, следователно е роден през 4577 г. пр.Хр. Енос е на 90 г., когато се ражда Кенан. Следователно той е роден през 4667 г. пр.Хр. Сит е на 105 г., когато се ражда Енос. Следователно той е роден през 4772 г. пр.Хр. Адам е на 130 г., когато е роден Сит. Следователно той е роден през 4902 г. пр.Хр.

И така при датировка на Библейския потоп 3246 г. преди Р.Хр. Адам се появява на света през 4902 г. преди Р.Хр., а Ной е роден през 3846 г. преди Р.Хр. Ако приемем за датировка на библейския потоп 3266 г. преди Р.Хр., то съответно годините са 4922 г. преди Р.Хр. за Адам и 3866 г. преди Р.Хр. за Ной.

Гореспоменатите години навеждат и на следните изводи. За народите от Източноправославната църква, т.е. живеещите около Черно море Сътворението на света се е случило около 600 години преди появата на Адам. За латините, т.е. за Западна Европа Сътворението на света се е случило около 900 години след появата на Адам и по времето на Ламех. За евреите Сътворението на света се е случило около 1160 години след появата на Адам, по времето на Ной. Имайки предвид тези датировки би следвало да търсим доказателства за Библейското Сътворение на света преди всичко сред народите от Източноправославната църква, в това число и българите. Реалността обаче показва, че юдеизираната християнска църква е наложила църковни канони, които практически възпрепятстват разглеждането на Сътворението на света като историческо събитие.

Тези разсъждения можем да ги продължим отново следвайки Библията и то точно онези текстове за 6 дни, в които Бог създал земята и небето, сушата, животните, тревите и дърветата. На шестия ден „Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде; мъж и жена ги създаде“. Ако тези 6 дни са шест века, т.е. към годината на раждане на Адам 4922 г. пр.Хр. прибавим още 600 год., то ще стигнем до 5522 г. пр.Хр. А при вариант 4902 г. преди Р.Хр. и още 600 г. се получава 5502 г. преди Р.Хр. С други думи и двете датировки, с които започва библейската история се отнасят приблизително към датировката 5508 г. преди Р.Хр., годината, в която народите от черноморското

пространство и Източноправославната църква приемат, че се е случило „Сътворението на света“.

Какви предположения могат да бъдат направени за случилото се през първите 6 библейски дни, които може да допуснем, че са 600 години, т.е. шест века, както и през времето от Сътворението на света през 5508 години до появата на потомството на Ной? За да направим обосновани предположения трябва да се позовем на сведения или данни, които могат да бъдат използвани като доказателства. Тези доказателства трябва да се отнасят за период, който предхожда 6 дни, т.е. библейското създаване на човека. Като таква доказателство може да се разгледа една гатанка публикувана в Календар за 1866 г., който е опечатан в Русчук (б.а.Русе), в печатницата на Дунавска област. Ще цитирам само първите четири реда и отговорът, който е даден:

*„По напредъ отъ тебе създади ма Богъ,
Отъ всички отвореня от човешкий родъ,
Нъ пакъ човекъ умный, той ма изнамери,
Тялото ми точно, самъ и тамъ размери [69]“.*

Отговорът на гатанката е Атлас [70]. Имайки предвид отговора на гатанката, то може да се предположи, че онова, което църковния канон представя като Библейско сътворение на материалния свят, може да бъде прието и по друг начин – опознаване на този свят и натрупване на знания за него. И тези знания се материализират в Атлас. Т.е. библейското Сътворението на света не е създаване на материален свят, а неговото опознаване и изучаване от Бог и неговите себеподобни. С тези знания в тези 6 библейски дни Бог успял да направи от обитаваното от него пространство плодородна земя, а животинският свят също създаден от него, т.е. домашните животни, започват да се умножават. Според Библията Бог се обърнал към неговите себеподобни и казал: *„Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие; и нека владее над морските риби, над небесните птици, над добитъка, над цялата земя и над всяко животно, което пълзи по земята“.*

Следвайки библейските текстове излиза, че Бог не е бил сам, а обитавал земята с негови себеподобни, както и исполини. Кой са себеподобните на Бог, към които той се обръща с „Да създадем...“? Дали това не са различните Богове, които античните народи почитат? Времето ще отговори на този въпрос. Кой са исполините? Вярвам, че времето и изследванията ще отговорят и на този въпрос. Според Библията Бог създава човека по свой образ и благославя първите мъж и жена, като им казва да се размножават, обладаят земята и владеят над морските риби, над въздушните птици и над всяко живо същество, което се движи по земята. Дава им семена за трева и дървета, които ще им бъдат за храна.

Според библейския текст Господ Бог създава човека от пръст из земята и му вдъхва в ноздрите жизнено дихание и човекът става жива душа. Ако излезем извън рамките на църковния канон можем да допуснем, че „създаването на човека от кал“ е даване на знания на мъжа да обработва земята. С тези знания за обработка на земята човекът става мислещо същество, т.е. хомо сапиенс. Така мъжете вече били едновременно приличащи на Бог и неговите себеподобни на външен вид, както и негово подобие – мислещи същества. Следователно под библейското създаване на човека може да се предположи, че трябва да разбираме не просто физическо създаване на човека, а превръщането му в същество, което притежава възможността да мисли, да има памет и развива познания – т.е. да бъде хомо сапиенс. И първите му познания са свързани именно с обработване на земята, т.е. това е „неговото създаване от кал“. Има запазено поверие сред българите, „ако целунеш пръст – целуваши хляб [71]“. Според мен неговият произход е свързан именно със „създаването на човека от кал“ и познатото ни Сътворение на света, чрез което траките получили знанията за обработка на земята, с които променили революционно своя бит. И в този смисъл е напълно логично земята и хлябът да са неразделно свързани в живота на траките.

Следвайки Библията научаваме, че Бог насадил градина на Изток в Едем и поставил там човека, когото е създал (б.а. хомо сапиенс). Господ Бог направил да произраства всяко красиво на глед и добро за храна дърво. Бог посадил и отгледал също така дървото на живота и дървото за познаване на доброто и злото. Градината се напоявала от река, която в края се разклонявала на четири реки - Фисон, Гион, Тигър и Ефрат. Господ Бог заселил човека в Едемската градина, за да я обработва и пази. Условието постановено на човека било да не яде от дървото за познаване на доброто и злото, защото в деня, в който яде от него ще умре. Вероятно в дървото за познаване на доброто и злото е събраното научно познание за природата и природните явления, които човек е можел да използва както за добро, така и за зло в своя живот. Т.е. Бог контролирано е подавал на човека познания, които е можело да бъдат използвани само добронамерено. Недобронамереното използване на дървото на познанията е можело да превърне знанията в опасност за човека, т.е. да застраши неговия живот.

Господ Бог решил да създаде и подходящ помощник на човека. Показал на човека всички животни и каквото име им сложил той, това и останало. Но помощник след животните човекът не можал да намери. Тогава Бог приспива човека и взема едно от ребрата му, и изпълнил мястото му с плът. Така създава Бог жената и я довел при човека. Човекът я нарекъл жена, тъй като била кост от костите му и плът от плътта му. Човекът и жена му били все още голи и не се срамували. Змията накарала жената да яде от дървото за познаване на доброто и злото, за да им се отворят очите и да бъдат като Бог - да познават доброто и злото. Жената видяла, че дървото е било добро за храна, приятно за очите. Дърво желателно, за да дава знание. Жената дала на мъжа да яде от дървото. Тогава мъжът и жената познали, че били голи и си направили препаски от смокинови

листа. Господ Бог се ядосал, че са яли от забраненото дърво, а жената си признала, че змията я е накарала да стори това. И тук, за да разберем какво се крие зад библейските „дърво на живота“ и „дърво за познаване на доброто и злото“ отново трябва да излезем извън църковния канон. Според мен под дърво на познанието се разбират различни атласи, които са разположени върху глобуси. И ако трябва да потърсим съвременен аналог на това познание може и да го наречем география. Но география е гръцки термин. Старобългарският е землеописание. Тоест можем да предположим, че землеописанието е сбор от онези познания, които стоят в основата на Библейското сътворение на света. А формата на глобуса е причината, поради която се появява нарицателното разбиране, че става въпрос за плодове ябълки, които са яли Адам и Ева.

Нашият народ използва един израз, за който почти никой не си задава въпроса откъде произлиза – от панти века. Но ако потърсим неговото обяснение в народното ни творчество ще стигнем до карти за гледане, които се наричат панти. За такива карти сведение намираме записани от М. К. Цъпенков, който ги е получил от Ленка Каленика – жена на възраст 47-48 години. Тя е говорела за карти за гледане и за баене, които са били познати с името панти [72]. Каква е връзката на картите панти и картите на землеописанието – от тях се получавали знания за бъдещето и възможното развитие на човека. Така изразът от панти века може да го приемем със значение от най-дълбоко време, т.е. Сътворението на света.

Връщайки се към Библията виждаме, че Господ проклел змията да се влачи по корем. Казал, че ще постави вражда между змията и жената и техните потомства. Бог казал на жената, че ще преумножи скръбта ѝ в бременността и раждането на деца, и я подчини на мъжа. На мъжа казал, че проклина земята заради него и той със скръб ще се прехранва от земята през всичките дни на живота си. Земята ще ражда тръни и бодли и човекът ще яде полска трева. С пот на лицето ще яде хляб до като се върне обратно в земята, защото бил взет от нея. Човекът наименувал жена си Ева, защото тя била майка на всички живи. Господ направил кожени дрехи и облякъл Адам и Ева. Така жената станала също разумен човек, защото придобила познания за изработка на дрехи и всички други познания, за да помага на мъжа. Тогавя Господ Бог казал : *„Ето, човекът стана като един от Нас, да познава доброто и злото; и сега, за да не простре ръката си да вземе и дървото на живота, да яде и да живее вечно, го изпъди от Едемската градина да обработва земята, от която беше взет. Бог поставил на изток от Едемската градина херувимите и пламения меч, който се въртеше, за да пазят пътя към дървото на живота“*.

Така изпъдените разумни хора начело с Адам и Ева се върнали в земята от която били взети – вероятно земята около Черно море. Така започва родословното дърво на хомо сапиенс. Раждат се Каин и Авел. В резултат на чисто човешко качество като завист Каин убива своя брат Авел. Бог наказал Каин за извършеното убийство и му отредил

съдбата на бежанец и скитник. Каин се заселил в земята Нод на изток от Едем. Човешкият род хомо сапиенс започнал да се умножава. Божиите синове видели, че човешките дъщери били красиви и си вземали жени от тях. Тогава Господ определил, че човекът ще живее до 120 години. Имайки предвид пределната възраст за човека от 120 години живот, то би било логично да приемем, че изброеното родословно дърво на Адам и Ева не отразява животът на техните преки потомци, а по-вероятно определени исторически периоди. Този начин на историческо отразяване очевидно се запазва и през средновековието, за което свидетелстват известните Български апокрифен летопис и Именник на българските владетели.

По това време живеели и исполини по земята. В резултат на контактите между Божиите синове и човешките дъщери се раждали синове – силни и прочути старовременни мъже. Господ видял нечестията на човека и се разкалял, че е направил човека и се заканил да изтреби от лицето на земята всяко живо същество, което е създал. Но по това време Ной придобил Господното благоволение. Господ казал на Ной, че ще изтреби всяко живо същество и той трябва да си направи ковчег от гоферово дърво, защото ще бъде предизвикан потоп. Тоест Ной получил познания за корабостроителство, които очевидно до него момент не са били познати на разумните хора. Казал му, че трябва да вземе семейството си и от всяка жива твар, която живее. Животните трябвало да бъдат по две от всеки вид, мъжко и женско, за да се опази живота им. От чистите животни и въздушните птици Ной трябвало да вземе по седем мъжки и женски, за да ги опази за разплод по цялата земя. Ной извършил всичко, което му заповядал Бог. Последвал потопът. След потопа Ной издигнал олтар на Господ и взел от всяко чисто животно и от всяка чиста птица и ги принесал за всеизгаряния на олтара. Господ решил, че вече няма да проклина земята поради човека, нито ще порази вече друг път всичко живо, както сторил. Решил, че докато съществува земята, сеитба и жетва, студ и горещина, лято и зима, ден и нощ няма да престанат. Бог благословил Ной и синовете му, като им казал да се плодят, размножават и напълнят земята. Като белег на завета си със земята Бог поставил дъгата си в облака.

От съдържанието на библейските текстове може да се предположи, че познанията, които Бог подарил на човечеството се отнасяли както за природата, така и за битата на хората. Освен такива за земеделие, виждаме, че познанията за технологията на облеклото били дадени от Бог, както и знанията за корабостроене. Интересна е информацията за Божиите синове, които предпочитали за жени дъщерите на хората. Кой са тия синове на Бог? Все още не знаем. Но резултатът от това е бил силно и здраво поколение, чиито представители са били силни и прочути старовременни мъже. Кой са тези силни и прочути старовременни мъже все още не знаем. Бог създава човека по негово подобие и

подобие на всички като него, но се е наложило по неясни причини животът на хората да бъде ограничен до 120 години.

През последните години има вече достатъчно изследвания, които показват, че библейския потоп е бил свързан с Черно море. С други думи в черноморското пространство са живеели предците на Ной. А това може да се изведе като извод и от текстове на Библията, в която е казано, че корабът на Ной стигнал до Араратските планини. Имайки предвид местоположението на Черно море, както и на релефа в пространството около него, може да се предположи, че той има три възможни посоки на движение: запад – изток, север – югоизток, юг – североизток.

Имайки предвид многото на брой български календари и месецолови издавани през Възраждането и информацията в тях за Сътворението на света, то може да допуснем, че именно народите, които живеят в черноморското пространство и в по-голямата си част принадлежат към Източноправославната църква приемат, че при тях най-рано се е случило Сътворението на света. Разбира се археологическите изследвания показват, че свидетелства за живота на хората има много преди 5508 г. преди Р.Хр. Имайки предвид епохите, които са възприети от историческата наука можем да твърдим, че според античните черноморски народи Сътворението на света се случва в Каменната епоха. Както стана известно за латините и евреите това се случва в каменно-медната епоха. Това ми дава основание да предположа, че за древните хора Сътворението на света започва със знанията, които Бог събира в „дървото на познанието“ и завършва с предаване на част от тези знания на хората, които вече се превръщат в хомо сапиенс. Хронологично Сътворението на света според народите от Източно православната църква започва в 5508 г. пр.Хр. и завършва с получаване на знанията за добиване, обработка и използване на метала познат като мед. Следователно може да се предположи, че Сътворението на света завършва в моментът, когато хората получават знания, които коренно преобразяват живота им. Тези знания са свързани най-вече с откриване и преработка на медна руда, както и използването на медта в бита на хората. Като потвърждение на тези мои предположения бих посочил и едно предание, което се разпространявало сред българите, познати като копановци, в Македония. Това предание е записано от Стефан Веркович. Според преданието копановците смятали, че са от божие коляно. Бог направил човека, като за това човекът изкопал с мотика земята и с лопата събрал на куп добрата земя. Когато човешкият род се размножил, хората станали развратни. Тогава Бог избрал най-праведния човек и му дал мотика и лопата, като му казал: *„Земи тия оръдия. С мотиката копей земята, а с лопатата рий пръстта дотогава, докато земята не се изчисти от мръсотииите на човешкия род. Тогава си*

направи на чистата земя къща и влез в нея с жена си, за да произлезе от тебе ново поколение. Бъди благословен и никога нищо не променяй, нито прибавяй към обичая“.

Но те се възгордели и започнали да използват секирата да секат дърва. Господ се разсърдил и забранил земята да им дава плод, като ги проклел да бъдат слуги на развратността и убийствата [73].

Както вече посочих, става въпрос за предание, което Стефан Веркович е чул и записал. За някои преданието не би било сериозен исторически извор. Аз не споделям подобно мнение и приемам, че преданията трябва да се разглеждат като сериозни исторически извори и да се анализират. И имайки предвид конкретното такова, то от него се разбира, че копановците смятат себе си за народ, чийто прадеди са имали възможност да имат контакт с Бог. В резултат на тези контакти Бог им дал мотика и лопата, с които те трябвало да обработват земята и да променят своя бит. И вече като разумни хора, които са получили необходимите познания за добиване, обработка и използване на метал-мед, както и такива за обработка на земята, е трябвало да създадат силно поколение от мислещи хора – т.н. хомо сапиенс. В този ред на мисли ще цитирам и един стих с неизвестен автор, който е публикуван от Еню Кърпачев през 1866 г.:

*„И за тебе Български роде,
Слизам доло на света,
Век, час, и всичко доде,
Аз към тебе с дар летя.
Само ти дара ми приеми
И учението прегърни [74]“.*

Този кратък текст показва, че за неговия автор българският народ е получил знанията като дар от Бог, който „*слязъл доло на света*“ и така прегърнал учението. Ако направим връзка между Библейското Сътворение на света и учението, което Бог дарил на траките, т.е. прадедите на българите, то е логично да предположим, че те прегърнали учението разнясяли Сътворението на света в различни посоки. Естествено е да се подходи с недоверие към тези мои разсъждения. Но за автора на цитирания текст този дар идва от друг свят и именно поради това можем да предположим, че не става въпрос за дело на човек или група хора, а за Божие дело.

Изводи за Библейското сътворение на света, т.е. за получаване на знания за революционно подобряване на бита намираме и в други български предания. Димитър Маринов е записал предание, което чул от баба Дона Узун Николова от с. Шипка и дядо Кольо Желязков от Мъглиж: *„Дядо Господ живее на небето. Но понякога е бил и на земята и тогава научил човек да изкарва хляба си, да оре, да сее, да копае, да жъне.*

Жената да преде, снове, тъче, да кладе огън и други къщи, полски и женски ръкоделни работи [75].

Димитър Маринов е описал и един обичай наречен Божи или жив огън. Обряд, когато ще трябва да се произвежда нов огън за къщата, втория когато трябва да се гони епидемия или да не се допуска да влезе в селището. Уредът, който се използва за това е от три кола – два от липа и един от леска, а някъде от хвойна. Коловете трябва да са от близнаци от дънер, сечени преди три години [76]. Случайно ли този огън е наречен Божи? Според мен в този обичай е запазен споменът именно за Библейското сътворение на света, т.е. получаването на знания от човека и превръщането му в разумен човек. И поради тази причина този огън е наречен Божи, защото знанията за неговото получаване и използване са получени от Бог. Божият огън навежда на мисълта, че човек е започнал да използва огъня чрез получени знания, а не просто гледайки пожарите в природата. За това говори и казаното от баба Дона Узун Николова от с. Шипка и дядо Кольо Желязков от Мъглиж, че Господ научил жената да кладе огън. Иваничка Георгиева е успяла да документира и датата, когато според преданията огънят остарявал и трябвало да се запали нов жив огън – 17 юли. За тази цел остарелият огън трябвало да се загаси във всички къщи [77]. Защо точно е избрана датата 17 юли за този ритуал поне засега няма сведения. Но това не бива да води до омаловажаване на самата датировка. Възможно е тя да не е случайна и да води своето начало към онези стари времена, когато човек получил знанията да запали и използва огъня.

В този ред на мисли ще се спра и на един изключително интересен български народен празник – Еньов ден. Този празник народът ни го празнува на 24 юни. На тази дата имаме и черковен празник – Рождение на Йоан Кръстител. Защо обаче се празнува Еньов ден и то по-точно определен начин свързан с беритба на билки? Цани Гинчев в негова статия за народната медицина е записал едно предание, което ни дава отговор на този въпрос и същевременно отново прави препратка към Библейското сътворение на света. В посоченото предание се говори, че след като направил човека от кал, Бог го оставил да пренощува. През нощта дяволът надупчил човека по тялото. Сутринта, когато дошъл Бог да му вдъхне душа видял, че тялото било надупчено и разбрал, че това е сторено от дявола. Бог набрал различни билки от всичките, що са намидали в рая и изпълнил с тях дупките по човешкото тяло и му вдъхнал душа. Така той благословил всичките билки, с които запушил дупките, дето го боляло. И казал на човека, че всяко болка ще се лекува с билката, с която Бог е запълнил всяко отделна дупка [78]. Разсъждавайки върху преданието може да стигнем до извода, че на третия ден от неговото създаване човекът е получил знанията за използване на билките като лечебно средство. Тези знания били предадени от Бог. И ако се пренесем в библейското

съдържание то можем да погледнем родословното дърво на Адам. Ако приемем, че третият ден от него е свързан с третия период от родословието му, то това е периода на Енос. Т.е. по времето на Енос хората получават от Бог знанията за лечебните свойства на билките и тяхното използване. Казано по - простичко тракийският, т.е. българският, Еньо е библейският Енос. За това и нашият народ празнува Еньов ден по този начин.

За добиване, обработка и използване на мед. технологично са нужни следните фактори – руда и източник на топлина. И съобразявайки се с находищата на мед в района на Черно море, както и със запаси на дървесина, то може да предположим, че Библейското Сътворение на света е било събитие станало в района на Странджа. За това, че Сътворението на света се е случило в района на Странджа като доказателства може да се разгледа и етимологията на името Странджа. Ако приемем, че в района на Индия са се срещнали две цивилизации - библейската и индийската, то в резултат от това се появяват индоевропейците. Така се появява и езикът, който е основата на всички по-късно появили се езици използвани от индоевропейците. Т.е. за да разберем етимологията на името Странджа може да потърсим ключ за това и в санскритския език. Съвсем аматьорски реших да използвам Санскритско-български речник на Проф. Рама Кришна Каушик издаден през 2014 г. от издателство „Изток – Запад“. Така в състава на името Странджа можем да отбележим няколко елемента. Странджа започва със санскритската буква известна като „су“. Като дума обаче „су“ означава раждам, раждане, майка [79]. Странджа завършва с „джа“, което на санскритски означава роден от, произлязъл от, баща, раждане [80]. Може да разгледаме и думата радж – светя, блестя, управлявам [81]. Така би следвало да подходим и към раджакула – раждане, царски род, царски дворец [82]. И пак съвсем аматьорски изписах думата Странджа на санскрит използвайки Google преводач – значението на санскрит е седем зърна. Специалистите етимолози могат задълбочено да изследват произхода на името Странджа. Но е повече от очевидно, че то е обвързано със значение като раждане, баща и майка – т.е. родители, царски род – т.е. управление, седем зърна – вероятно свързано с онези първи седем дни. С други думи значението на Странджа може да се предположи основателно, че е свързано със спомена за библейското Сътворение на света.

Към тези мои предположения бих добавил и един изключително интересен факт. В своето изследване за Странджа Георги поп Аянов отбелязва, че Вътрешна Странджа представлява една защитена природна крепост между две вододайни била. В местното население не са запазени спомени за преселване от другаде [83]. Вътрешна Странджа е територия обхващаща района около Малко Търново. В този ред на мисли трябва да се

акцентира и върху археологически разкопки провеждани в района на Малко Търново от група, която се е ползвала с подкрепата на Людмила Живкова. Всеизвестно е, че тя радееше за разкриване блясъка на тракийската цивилизация. Известни са и нейните връзки и контакти с Индия. Вероятно там тя е получила информация, която се отнася за тракийската цивилизация и особеното място в нея на Странджа планина и конкретно района на Малко Търново. Грешната посока на историците и археолозите от нейния приближен кръг се дължи на сляпото подчинение на църковните канони. В резултат на това подчинение вместо да се търсят доказателства за Библейското Сътворение на света – знанията за света, както и появата на хомо сапиенс, се е залитнало в посока на търсене на доказателства за богинята Бастет, саркофази, кивоти и т.н. С други думи подхождали са по-скоро иманярски, отколкото научно.

Сътворението на света, очевидно се оказал изключително сериозен спомен за античните народи и поради тази причина те са търсели начини да си присвоят именно част от този спомен в своята история, която днес наричаме митология или езическа религия. Ако предположим, че в района на Странджа планина се е случило Библейското сътворение на света, то древногръцката митология и религия са негово по-късно копие. Така древните гърци намират своята Странджа в планината Олимп. Там в Олимп живеят Богът баща Зевс и всички други богове и богини. И в този ред на мисли е редно да проследим появата на Бога баща. За индоевропейските народи това е Бог Диа. Поради споменатите по-горе факти е логично да предположим, че Богът Баща Диа или Дий се „срещнал“ с траките. Споменът за Бог Дий ясно е съхранен в песните на Веда Словена. Той е съхранен и в стихове с неизвестен автор, а може би това и да е песен, публикувани от Х. Сичан Николов през 1842 г. със заглавие „Похвала на древните българи и на Отечеството им“:

*Нашите прадеди бяха поклонници,
На много богове и тълпи служебници.
Но великий Диа като един баща,
На всички богове, така им заповяда:*

*Чеда мои, мили богове и богини,
Нещо съм намислил от много години.
Тая моя мисъл, ще да я направя,
Доле на земята, за да я оправя.*

*Всички царицини ще да ви разделя,
Кому къде прилича ще да му отделя.
Диа бог небесни това като рече,
Скоро го направи както го обрече.*

*Раздели местата кому където прилича.
Вечно да го има и да го обича.
Диа бог велики често прегледува,
Тракия и Мизия така отредува [84].*

За появата на истинския Бог, вероятно Богът Баща научаваме и от един надпис от времето на Омуртаг, че се е появил 6328 години преди той да управлява, т.е 5508 г. пр.Хр. [85]. Кой е истинският Бог и защо изрично той е упоменат в старобългарския каменен надпис? Дали още през 6328 г. от Сътворението на света някой не се е опитвал да манипулира историята на библейската цивилизация? Възможно е още тогава българите да се видели опитите за манипулиране на историята и поради тази причина да са оставили за поколенията този надпис, за да се разсеят всякакви заблуди. Защо обаче нашата академична историография не обръща внимание на този исторически извор за появата на истинския Бог? Каквито и да са отговорите на този въпрос, то повече от очевидно е, че академичната историография служи на цели, които вредят на историята на нашия народ.

Очевидно за народите от черноморското пространство медта, както и благородните метали са станали част от техния живот много преди останалите хора живеещи в другите територии на библейския свят. Като доказателство за този извод може да се приеме и прочутия Варненски некропол, чиято най-ранна датировка е определена според изследвани проби на въглерод 14 в Оксфорд и Дърам 4690 – 4333 г. преди Р.Хр. Около 200 -600 години след появата на Адам и около 800 години след като край Варна е погребан знатен представител на черноморската цивилизация, вероятно в нашите земи се ражда и Ной през 3846 или 3866 г. преди Р.Хр. През 3246 г. или 3266 г. преди Р.Хр. в черноморското пространство се случва и потопът известен като Библейски. Потопът е принудил обитателите на черноморското пространство да търсят своето спасение. Те го намерили в едно по-широко пространство между Черно море, Средиземно море, Двуречието и Кавказ.

Какво е било пространството, което било подложено на библейски описания потоп? Както е посочено в Библията корабът на Ной стигнал до Араратските планини.

Следователно на изток Черно Море стигнало до Араратските планини. Какви са били размерите на Черно море в резултат на потопа? За да се намери отговор на този въпрос трябва да потърсим сведения от античността. Такива са посочени от Херодот в неговата История – най-голямата му дължина е 11100 стадия, а най-широката му част е 3300 стадия [86]. Превърнати в метри размерите са следните – дължина 1742,7 км. и широчина 518,1 км., ако приемем пешеходния стадий. Ако приемем атическия стадий тогава размерите съответно са дължина 2053,5 км. и широчина - 610,5 км. Съвременните максимални размери на Черно море са съответно – дължина 1167 км. и широчина 624 км. Тези цифри показват, че водните маси нахлули в Черно море са се разпростирали в посока изток - запад и по-малко в посока север-юг. Ако разгледаме случая, в който измерванията е можело да бъдат направени с пешеходния стадий, то може да се предположи, че разширяването в посока изток – запад е в размер на 575,7 км. Ако разгледаме случая с атическия стадий, то тогава това разширение е в размер на 886,5 км. Следвайки указаното в Библията, то може да се предположи, че най-източната точка на това разширение са Араратските планини. Къде е била най-западната точка за придошлите води по време на Библейския потоп? Съобразявайки се с релефа на пространството около Черно море може да се приеме, че най-западната точка се намира в Дунавската равнина.

За това, че библейският потоп е бил в Черно море сведения, макар и индиректни, намираме в Историята на Херодот, който твърди, че: „*Майката на Понта е Меотидското езеро* [87]“.

С други думи имайки предвид написаното от Херодот може да се предположи с основание, че Черно море се е образувало след като придошлите от север водни маси са нахлули в Меотидското езеро, т.е. в Азовско море. В резултат на това се е образувал Кимерийския Босфор, през който нахлуват библейските потопни вълни. Така най-вероятно езерото, в което се вливали водите на Дунав се превръща в Черно море. Вероятно тогава се появява и Босфора, който свързва Черно с Мраморно море. И едва ли е случайно, че това море се нарича Черно, тъй като споменът за потопа не е бил изчезнал за местното население, което го е преживяло, както и за техните наследници потърсили спасение в други територии. Иваничка Георгиева е записала едно баяние за уплаха, чийто текст може да бъде приет като далечен спомен за потопа и църното море:

*Гръмнало е, треснало е,
Та се стърси земя и небо,
Та са разлюля църно море,*

*Та са разигра църно море,
Та излезна църна жена от църното море,
Са сичко църно, са сичко грозно,
Преманата ѝ църна,
Хурката ѝ църна,
Каделката ѝ църна...
Та я видя слънцето,
Та се измести от мястото си,
Та я видя месечината,
Та са измести от мястото си.
Видяха я звездите,
Изместиха се от мястото си [88].*

Анализирайки посочения текст на баянието може да се направи предположение, че става въпрос за катаклизъм, който в крайна сметка е довел до значителни промени. И не става въпрос само за бедствието свързано с разбунтувалото се църно море и потопа, довел до масова смърт. Виждаме текст, който касае промяната в местоположението на слънцето, луната и звездите. Предназначението на баянието е било срещу уплаха, а едно от преживяванията по време на потоп и изобщо катаклизъм с такива размери е именно уплаха.

В този ред на разсъждения е резонен и въпросът за езика, който е говорил знатния човек погребан край Варна, както и Ной и неговото потомство. Според Библията до момента на Вавилонското стълпотворение народите водени от синовете на Ной говорили един общ език. През 2715 г. преди Р.Хр. тези народи без евреите се събрали край Вавилон и започнали да строят прочутата Вавилонска кула. Но това разгневило Бог и той през 2675 г. преди Р.Хр. размесил езиците, които използват. Така започнало езиковото роене през хилядолетията до днес. Но все пак, кой е бил езикът на Ной? Отговор на този въпрос може да намерим прочитайки историята на Херодот. Той описва как египетският цар Псаметих заповядал да се отговори на въпроса кой е най-старият народ на света и съответно най-стария език. Проверката станала чрез изолация на две новородени деца в овчарска колиба. Овчарят му било заповядано да не говори нищо пред децата и недопуска никой да говори пред тях. Когато чуе първата произнесена от децата дума веднага да извести царя за това. Веднъж прибирайки се в колибата чул децата да викат „бекос, бекос“. Овчарят известил Псаметих за това, а царят заповядал да се открие кой народ използва тази дума и какво означава това. Оказало се, че народът който използва

тази дума са фригите, а нейното значение е „хляб“. Така се стигнало до извода, че най-старият народ е бил фригийският, съответно те говорели най-стария език на земята [89]. Фригите е всеизвестно, че са едно от тракийските племена. За това свидетелства Страбон: *„Пък и самите фриги са бриги, едно тракийско племе, като мигдоните, бубриците, медонитините, витините, тините и както мисля, и мариандините, всички тия племена са напуснали Европа окончателно, останали са там само мизите [90]“*.

„Тук някъде се намира планината Бермий, която по-рано владеели бригите, тракийско племе, от които една част минала в Азия и там се преименували фриги [91]“.

Свидетелства и Плиний: *„Според някои автори мизите, бригите и тините са дошли от Европа, и от тях получили името си мизите, фригите и витините [92]“*.

С оглед гореизнесените факти, може основателно да се предположи, че траките са най-стария народ с високо развита за времето си цивилизация, който е живял в черноморското пространство и Близкия Изток. Те първи получили знанията за Сътворението на света - знания за природата, за земеделието, бита, храненето, добиването и преработка на метал. Тези знания те разпространили в Библейския свят при своето преселение в различни посоки. Езикът на траките бил езикът, чрез който се разпространявало Сътворението на света.

Знатният човек погребан във Варненския некропол вероятно е бил тракиец, който е живял преди да се появи на този свят библейския Ной. Предполагам, че научните изследвания на това погребение, особено генетичните, могат да дадат допълнителни сведения за Сътворението на света. С оглед на изброените факти може да се предположи, че всички народи, които са преживели своето Сътворение на света, благодарение на наследниците на Адамовия род, чийто наследник е бил и Ной преди Вавилонското стълпотворение са говорели езика на фригите, т.е. бригите, т.е. тракийски език. Раковски, който нашата академична историография не приема като сериозен историк, отбелязва в своето изследване *„Кратко разсъждение върху тъмни и лъжовни начала, на които е основана старата повестност на всички европейски народи“*, че *„българите са първи и най-стари жители на Европа и техният език е този, от който се отцепи еленския днес писмен стар език. Българският език може да се разбере само чрез самскритския и зендския език“*. За съжаление 160 години след написаното от великия българин, професори и академици не позволяват историческото познание да продължи по пътя на науката, а с железни административни клещи налагат глуповати теории за нашите история и език.

Интересен е въпросът за потомството на Адам и Варненската цивилизация. Имайки предвид датировката на Варненския некропол – 4690-4333 г. преди Р.Хр. то може да се направи няколко извода. Ако приемем горната граница на датировка на Варненската цивилизация 4690 г. преди Р.Хр., то нейни съвременници са Адам живял 4922-3992 г. преди Р. Хр. и Сит живял 479-3880 г. преди Р.Хр.

Ако приемем долната граница за датировка 4333 г. преди Р.Хр., то нейни съвременници са Енос живял 4687-3782 г. преди Р.Хр., Кенана живял 4597-3687 г. преди РХр., Маалалеила живял 4527-3632 г. пр. Р. Хр., Яред живял 4462-3500 г. преди Р.Хр. Енох е роден през 4300 г. преди Р.Хр.

Логично е да се допусне, че населението, което е бягало от потопа и отивайки в други земи, ще бъде сериозен фактор за развитието на човешката цивилизация в тях. И това е така, защото те познавали добива на метал и неговото използване. Нормално е завареното в тези нови земи население да започне да нарича носителите на тези изключителни знания за металодобив, металообработка и производство на метални оръдия на труда, както и всички знания за промяна на бита, с име, което олицетворява знанието, мъдростта. И тъй като според Херодот най-стария народ са били фригите, т.е. бригите, е логично да проследим тяхното място в Близкия Изток и неговата цивилизация. Напускайки Балканите те се отправили през Близкия Изток към Индия и Памир. Имайки предвид античната митология и библейското Сътворение на света, т.е. пътят на движение на знанията за обработка на земята, добиване и обработка на метал и др. знания за бита, е пътят, който вероятно е извървял тракийският бог Сабазий, познат още като Загрей и когото гърците наричат Дионис. Където минел той променял живота на местното население именно благодарение на знанията. И поради тази причина вероятно е известен и с веселието си. Та за население, което преживява Сътворение на света, е повече от логично да има и веселие.

По пътя на движение на Сътворението на света, бригите създали град, който се среща с две наименования – Балх и Балкх. Той станал столица на държавата Балхара. Тази държава елините наричали Бактрия. Поради тази причина сведения за бригите намираме и в древноиндийския епос Махабхарата. От този епос разбираме, че Бригу е бил основоположник на прочут род [93]. Самият епос Махабхарата е разказ предназначен за един от потомците на Бригу [94]. От потомъка на Бригу Бхарата се захваща „родът на родовете, който няма друг съперник освен в рода начален на праотеца Брама“:

„За туй, че цар Бхарата безсмъртните почете,

*От него се захвана родът на родовете:
Родът Бхарата, който съперник други няма
Освен в рода начален на праотеца Брама.
Потомците, предците, а даже и страната
Наричаха се вече със името Бхарата.
Безбройни са царете, достойни за прослава
От тоя род. За тях от тях ще ти разправа,
Потомъко Бхаратов, които в стародавни
И в нови дни са били на боговете равни [95]“.*

Именно народът, за чиито подвизи разказва Махабхарата е този, чийто родоначалник е Бхарата [96]. А царят на Балх бил смятан за „първият от всички земни царе [97]“.

Историята на Балхара и нейната столица Балх са твърде интересни и същевременно напълно непознати за нас българите, които сме далечни потомци на траките, които са ги основали. Персициите наричали Балх – Красивия и Майка на всички градове [98]. Балхара на персийски се превежда като щастлив, благословен, а долината Балкх била известна като страната на хилядите градове [99]. От Балкх произхождали и принцовете на династията Аила (основана от Ила), които се наричали Кардама, т.е. Кардамите [100]. Влиянието на древна Балхара в Индия било толкова силно, че дълги векове царете на Индия се наричали Балкхара, за което е споменал Ал Бирунди в неговата книга „Индия“, която написал в 1030 г. [101]. Бригите от Балкхара се включили в най-голямата и известна война в Индия – между Кауравите и Пандавите. Те участвали на страната на Кауравите и в най-голямата битка през 1440 г. пр.Хр. край Куркшетра. В тази битка величественият цар на Балкх – Бахлика, докарал колесница обвита цялата в злато и я впрегнали с бели коне от Балкх [102]. Този сюжет поразително напомня на Омировата Илиада и описанието на тракийския цар Рез. Това от своя страна поставя въпроса дали Омир е познавал и използвал описанието на цар Бахлика или просто траките са били наистина изключително вещи в коневъдството и изработката на колесници, които били произведения на изкуството от най-висока класа?

В столицата на Балхара се родил и починал Зороастър 660-583 г. пр.Хр. [103]. Дали той е бил потомък на траките не се знае, но животът му сред тях е оказал влияние за неговото учение. В Балкх е имало естествено съчетание на знание и природна красота. Не е случайно, че в древността той е бил прочут със своите красиви жени [104]. И като става въпрос за красивите тракийки може да се върнем към онези редове от Библията,

които описват как Божиите синове видели, че човешките дъщери били красиви и си взимали жени от тях. Ал. Илиев твърди, че гробът на Адам се намирал на десетина километра от стените на Балкх [105]. За това се позовава на писания, които той не е посочил кои са точно. И ако такива наистина съществуват, то може да се направи основателно предположение за тракийското преселение и по-точно че с основаването на Балкх приключва периодът на Адам, а не просто физическият живот на смятаният за първи човек в библейското пространство. Споменът за Балкх не е изчезнал през вековете и бил част от генетичния код на българската цивилизация. За това е интересно да обърнем внимание на българския – БАЛК–АН. Към това трябва да добавим и може би едно от най-често срещаните наименования на местности в българските землища – БАЛА–БАН. Тези наименования не са се появили просто ей така, нито са чуждици в българския език. Но за да намерим обяснението за техния произход трябва да следваме заветите на Раковски и просто забравим за академичната ни историография, която твърди, че от траките не останало почти нищо.

Бригите със своите знания за бита – земеделие, облекло, добив и обработка на метал, е логично да са били най-важния двигател на цивилизацията в земите, през които преминавали, както и тези около Балхара (Бактрия). И като хора носители на тези най-важни знания за това време е било напълно нормално народите, които били новите им ползватели, да наричат бригите с различни имена имащи смисъла на цивилизатори. Това е ивероятна причина те да са били приемани за олицетворение на знанието и мъдростта, т.е. мъдри хора. В този земен ареал коренът на думите, с които се изразявали мъдростта, блясъка, светлината, първенеца, голямото царство, големия град, е БАЛ, БАЛГХ, БЛКХ, БЪЛГХ. Това била и вероятната причина бригите да се превърнат в българи, т.е. мъдри, знаещи хора. За това, че значението на думата българин е мъдър, знаещ човек, доказателство намираме в сведенията на арабския книжовник Ал. Гранати от 12 век, който посетил волжските българи, които имали писана история и тя започвала с изречението: „*Българин значи мъдър, знаещ човек* [106]“.

Българите в този район били хората от големия град, от голямото царство [107]. Някои от Възрожденските ни историци са смятали, че именно този народ известен като българи, са първото племе на индоевропейската фамилия: „*Друг един писател изкарва българите за първо племе на индоевропейската фамилия, които са живели по индийските планини и те са избягали от потопа, който както казват учените не е бил всемирна* [108]“.

Имайки предвид гореизложеното, може да приемем, че за възрожденските ни историци средновековните българи са потомци на античните траки, познати като бриги, които след потопа в района на Черно море напуснали родните си земи и в посока изток стигнали до Индия. Векове след това част от техните потомци се върнали обратно в Родината им – Тракия. Много от народите, които преживели Сътворението на света благодарение на знанията, които бригите разпространявали, започнали да наричат себе си и българи. Поради тази причина днес ние виждаме, че българите могат да са пеонци, мирмидонци, кумани, скити, сармати, кумани и т.н. Неизвестният автор на „Похвала на древните българи и на Отечеството им“ е представил в стихотворен вид тази част от историята на българите:

Старото си име *не го изгубиха,*
Но заедно с него собствени добиха,
Имена по много и разни причини,
До дванадесет са като ли ми се чини [109].

С други думи не бива да се учудваме, че едновременно с името българи се появяват и имена на други народи, които са поне 12 на брой.

Според възрожденските ни историци с името българи нашите прадеди за пръв път се споменават в 126 г. преди Р.Хр. [110], [111], [112]. От кои извори са черпили тези сведения за съжаление те не са посочили, тъй като това не е било практика в летописната част на календарите и месецоловите.

Като резултат от спомена за живота на бригите в района около древна Индия е и споменът за арийците. Много са опитите през 19 и 20 век да се присвоява правото на някой народ да бъде причисляван към арийците и да бъде признат като родоначалник на индоевропейците. Тези опити се оказват несполучливи, защото не почиват на исторически доказателства. Но ако се върнем на гореописаните факти и изводи, то може да намерим пряка връзка между траките известни още като бриги, които били наречени по-късно българи и легендарните арийци. Не е случаен фактът, че само българите използваме в своя език наименования на държави, чийто народи имат връзка с Ария, страната на арийците. За нас българите, това са държавите България и Унгария. Трябва да имаме предвид и това, че ариите според Херодот приличали на бактриите, освен мидийските лъкове, с които били въоръжени: „*Ариите били въоръжени с мидийски лъкове, а във всичко останало били като бактриите* [113]“.

И ако трябва да обобщим как се отразило преселението на траките известни като бриги в района между Средиземно море и Индия, то може да се направят няколко извода. С тях вървяло и „Сътворението на света“, т.е. използване на знанията за получаване на метала и неговото използване в бита, както и тези за обработка на земята, изработка на дрехи и други важни такива за бита. За това живеещите в това пространство народи нарекли бригите мъдри хора, т.е. българи. Нещо повече. Бригите очевидно повлияли с развитата си цивилизация и върху езиците говорени от различните народи поради обстоятелството, че той съдържа в себе си и понятията свързани със „Сътворението на света“. Различните народи по различен начин произнасяла името бриги, но това са били звукосъчетания около , Б-Р-Г, Б-Л-Г, Б-Р-К, Б-Л-К. Напълно естествено е околните народи да са възприели, че именно бригите са народът, от който произхожда родът на родовете, т.е. родът донесъл познанието за Сътворението на света. Дали този род не е бил Дуло? Времето и изследванията ще дадат отговор на този въпрос.

Вероятно в по-късни времена част от наследниците на траките, създали Балхара или Бактрия, поели към земите на техните прадеди на Балканите. Това те извършили като тръгнали на север и движейки се около Черно море дошли до Балканите.

Свидетелства за това намираме в Историята на Йеросхимонах Спиридон [114], издадения през 1844 г. в Буда Пеща Царственик [115], Българското народно календарче за 1869 г. издадено от Еню Х. Кърпачев в Цариград [116], както и в Зографската история.

Как е описана тази част на българската история от възрожденските ни историци? Преди да отговоря на този въпрос, ще обърна внимание на един факт – смятаните за представители на „официалната“ българска историография напълно подценяват, дори не си позволяват да коментират написаното от възрожденските ни историци. А в случаите, когато някой от тях си позволи коментар, то написаното от възрожденските ни историци се представя като дело, породено от благородни патриотични чувства. И въпреки това аз реших да се позова не на „официалната“ историография, а на възрожденските ни историци и да представя написаното от тях. Мосох, от който произлизали българите, през 2734 г. пр.Хр. се установява заедно с водения от него народ между Азия, Черно море и Бяло море. Това се случва 512 години след библейския потоп. Практически според тези сведения Мосох се установява в територията, която са обитавали преди Библейския потоп траките. Той увеличава територията, която владее чак до Карпатите. По негово име българите нарекли тази земя Мисиния, Миссиния, Миссия, а народът мисини. През 986 г. пр. Хр. българите излезли отвъд Черно море и се заселили край Дунав. Започва заселване на българите в териториите, откъдето след потопа са се изселили техните

предци. Но връщайки се в бащините им земи българите заварили и останалото след потопа местно население – техни далечни роднини. Както винаги се случва при нови заселници започват и стълкновенията с местното население.

Първият крал бил Илирик, който се бил с тракийския крал Ираклий. Победил го и го изгонил зад морето, в Азия. Воювал с всички съседни народи и разширил територията си от делтата на Дунав до река Сава, където е Белград. Изградил три града – първия на Истър Радостол Силистра, вторият Преслав, недалече от Шумен и Търново, гърците го наричат Мисинопол. А четвъртият град изградил край р. Сава и го нарекъл Илирик по негово име. В периода 840 - 830 г. пр.Хр. българите заселили и Македония. Войните със съседните народи продължили и при следващите български крале.

След Илирик през 823 г. пр.Хр. втори крал станал Бладили или Владия. Бил се и победил македонските царе и ги направил поданици.

През 763 г. пр.Хр. крал станал Колад, Коледа. Бил нечистив, зъл, сластолюбив, баща на всяка несправедливост и безжалостен мъчител. Пожелал да му се кланят като на Бог, а не като на крал. Родили му се двама синове. На 24 декември му се родил син Болг и от тогава е песента „На Колад му се роди Болг...“. Както отбелязват възрожденските ни историци дори по времето, в което те живеели имало такъв празник в България. Но очевидно Бог не бил доволен от неговите постъпки и го убил с гръм.

След смъртта на Колад през 723 г. пр. Хр. идват синовете му Болг и Брем. Победили много крале и между тях се разразили размирици, защото се възгордели. Разделили земята на две части. Брем взел на север и запад от Дунав и завоювал чак до Балтийско море в Померания. Хората му се нарекли бреми или леми, сега чехи. Завоювал и Брандибурия, Сведия и Великая Скандинавия (Дания). След победата си над сарматите иросси основал Новгород. След това бил убит от своите. Основал и Новгород. Брем бил убит от своите.

Болг завоювал Тракия, Македония, Далмация. Стигнал до Бяло море и до Рим. Голям мъчител, като своя баща и наредил на своя народ да се нарича по негово име – българи. От това време илирийците са наричат българи, а не както някой считат от името на река Волга.

След Болг през 588 г. пр.Хр. се възцарил Лила или Ладо. Тръгнал срещу Рим и срещнал Лука Тарквиний (б.а. Луций Тарквиний Приск 616-579 г. пр. н.е.) и сключили мир. Получил много дарове и се върнал в България, където умрял. Този крал се помнел и почитал в България през времето, в което живели възрожденските ни историци.

След Ладо крал станал Перун или Пеперуд. По негово време се родил и Александър Македонски. Перун вземал данък от Филип Македонски. Александър разбил Перун и заробил двамата му сина. Както свидетелстват възрожденски историци българите почитали Перун дори и през 19 век. Александър взел двамата синове на Перун и илирийската войска и тръгнал да покорява земите, през които са минали траките, които напуснали родните си земи след Библейския потоп, т.е. по пътя на Дионис или пътя, по който се разпространявало Сътворението на света. През 470 г. пр.Хр. Александър след похода срещу индийския цар Пор уважил искането на двамата братя и им подарил отечеството си Македония. Дал им и грамота със златни букви с думите: „*Народ славен и непобедим*“. Както и царска титла за великата им храброст и за преславната победа, покорили с тях вселената. И оттогава българите приели името славяни се наричат македонци. До 5604 г. от Сътворението на света, т.е. до 96 г. след Хр., светът се боял от тях.

За това, че част от траките, които по-късно са наречени българи, имали този обичай след всяка победа да славят Бог, който им помогнал да победят, доказателства намираме и във вече споменатата „*Похвала на древните българи и на Отечеството им*“, публикувана от Х. Сичан Николов през 1842 г.:

*България славна слава приемаше,
В стари времена с чест добивана,
От всички царства малки и големи,
Като славеха нейните прилики.*

*Придобиха име старите ѝ чедра,
Славяно-болгаре заради победа,
Където побеद्याх, ръце повдигаха,
Слава на бог Марс, всички викаха [117].*

Така онези траки, които имали обичай да славят славата придобита от военната победа и прославят Бог, който им помогнал за нея ще станат известни като славани. Векове след това ще се появи панславянската идея, която ще мотивира всеки народ, чийто прадеди са били под влияние на тези траки, да претендира за тяхното историческо наследство и на бял свят панславянската историография ще роди славяните.

За възрожденските ни историци Александър Македонски е представлявал особен интерес. Той присъства в почти всеки календар. Освен това в История на Великия Александър Македонски, издадена от Христо П. Василев Протопович през 1844 г. в Белград, намираме интересни сведения за него. Истинският му баща е бил египетския цар Нектенавия. Заедно с куманите обсаждат Атина. Нектенавия казва при бягството си, че след 24 години неговия син ще се върне в Египет. Египтяните се обръщат към Александър като съотечественик, син на техния цар и му казват за бащиното завещание след 24 години.

Имайки предвид посочените факти свързани с Александър Македонски то може да се предположи, че той е завладял библейския свят с помощта на добра стратегия. Очевидно не е случаен фактът, че той тръгва да завладява света след като спечелва на своя страна траките. И самият му поход на Изток практически следва пътя на траките, които са напуснали Балканите след Библейския потоп. т.е. чрез траките в своята войска той спечелвал като съюзници и техните сънародници, които останали да живеят на Изток. И очевидно той е държал на връзката с траките изключително много, защото избрал за своя жена Роксана от Бактрия или Балхара. Нещо повече, бракът на Александър с Роксана е възможно да е бил доказателство за връзка с рода на родовете, който донесъл Сътворението на света в земите, които той е трябвало да завладее.

За особената връзка между Александър и траките, които той нарекал славни и непобедими говори и Константин Огнянович в издадения от него в Париж „Забавник за 1846г“. В него той публикува текст със завещанието на Александър, дадено от него самия на славния тракийски народ заради храбростта му, показана при завоеванията на Великия цар. С него той им дава завинаги всичките страни от Аквилон до последните предели на Италия. Това завещание Александър направил в Александрия, както пише Огнянович на съвет председателстван от Великия Бог Дий, Марс, Плутон и Богиня Миневра [118].

Александър имал още един изключителен шанс да спечели мощни съюзници – египтяните. И това според нашите възрожденски историци се дължало на факта, че истинският му баща бил бившия египетски цар Нектенавия.

И в този ред на мисли е редно да обърнем внимание и на най-древната история на Македония. Според Плиний най-старите обитатели на Македония били траките и те наричали тази земя Ематия. Александър завладявайки света вървял по стъпките на Дионис и Херакъл, като победил и Индия [119]. Векове преди Александър наследниците на бригите от Балхара или Бактрия дошли на Балканите и завладели Македония, която била наричана в много по-късно време и Дардания. Това се случило в периода 840-830 г.

пр.Хр. Първият владетел на тези земи, който е посочен от възрожденските ни историци е Каран – 830 г. пр.Хр. [120]. Той имайки предвид другите данни сочени от възрожденските ни историци е победен от наследника на Илирик - Бладили или Владия, който поел престола през 823 г. пр.Хр. Като доказателство за това, че българите, които са наследници на траките водени от Илирик и Бладили, имат исторически права над Македония, може да се приеме и написаното от Блазиус Клайнер. Казано накратко българите по право са завоювали тази своя родина, имайки предвид казаното от римските легати на Осмия Вселенски събор през 870 г.: *„Дардания (Скопската област) в която днес се вижда градът Дардания, която страна сега от тези българи се нарича България... Тъй като българите по право са завоювали тази своя родина, ето те от толкова години владеят това, което са завзели [121]“*.

След Александър Македония остава само география, а бъдещето на тази земя било свързано с българите. От Перун до Дикефал изминали 566 години с неизвестни крале. Царуването на Перун приключва 480 г. пр.Хр. От Дикефал до Вучич изминали 266 години, следователно Вучич се възцарил през 372 г.

И ако трябва с едно изречение да обобщим написаното от възрожденските ни историци, то те изцяло свързват историята на българите с траките. А кои са тези изброени български крале ще покажат времето и историческите изследвания.

Едно от най-големите поражения върху българската история, което бе нанесено от „официалната“ историография е наложеното твърдение, че от траките не е останало нищо като наследство. Подобно твърдение може да бъде изречено от най-големите слепци, които имат самочувствието да се нарекат историци. Фактите показват, че първите които изказват мнението, че между българи и траки няма родствена връзка са първите платени академични историци от втората половина на 19 век. До тяхната поява има достатъчно извори, които доказват тази връзка. И в момента на появата на академичната ни историография тази връзка е пренебрегната. Нещо повече академичната ни историография стъпила здраво върху историческите манипулации и до днес продължава да говори за прабългарите от тюркски произход – народ, който историята не познава, защото такъв не е съществувал. В подкрепа на това мое твърдение ще приведа достатъчно очеизвадни примери. В средата на 19 век Евгений Бурнов стига до извода, че ключът към разгадаването на историята на европейските езици е българския. А пътят за историята на българския език започва с изучаването на зендския език.

До такива изводи стига и Раковски и работи задълбочено в тази посока. Според него „българите са първи и най-стари жители на Европа и техният език е този, от който

се отцепи еленския днес писмен стар език“. До същите изводи стига и Шлецер, според когото „когато се изследва говоримият българският език ще се разбере цялата повестност на всички европейски езици [122]“. Траките обитавали обширна територия, която както в миналото, така и днес е известна като Тракия. Вярно е, че днес само част от античната Тракия носи това име, но дори и това е достатъчно доказателство, че историята не е заличила спомена за нашите прадеди. Древните елини смятали, че Северът е посоката на мъдростта [123]. А на север от елините е Тракия. Въпреки, че Тракия е била символ на мъдростта, което кореспондира с траките и Сътворението на света, в по-късни времена се оказало трудно тракийската цивилизация да бъде разбрана. И това е така поради една естествена причина – траките първи преживели Сътворението на света в Библейското пространство. За да се опознае тя е необходимо извори да се търсят в историческите спомени, които нашият народ е съхранил, дори и някой да нарича част от тях митове и легенди. И ако за чуждите историци е обяснимо да срещат затруднения при проучването на тракийската цивилизация, то за академичната ни историография това далеч не е така. Въпреки това обаче наши академици и професори водени от идеологии и зависимости упорито се борят срещу тракийското наследство. Това те направиха чрез три манипулативни способа:

- траките бяха обявени за изчезнал народ;
- връзката между българи и траки бе приета за несъществуваща;
- българите бяха обявени за тюрки.

За разлика от тях Раковски стига до извода, че тракийският пантеон от богове и вярвания може да бъде разбран с помощта на санскритския език и история. Тези негови разсъждения той е изложил пространно в „Кратко разсъждение върху тъмни илъжовни начала, на които е основана старата повестност на всички европейски народи“, която издава през 1860 г. в Белград. Това негово изследване започва с едно сурвакарско наричане от Охрид, което е свързано със „Сива наш старобългарски Бог, който се изменил на Василица или празник на Св. Василий“. Според Раковски в старобългарските вярвания имало добри и лоши духове. Техните наименования произлизали от Бог Дий и се срещат например като Само – диви. Но лошите духове били назовавани Юди, което в санскритския език имало значение на змия. Според мен тук можем да направим една препратка към един често срещан образ в старите ни вярвания и митове – змеят. Той е представян като същество, което има човешки качества и е част от бита на старите българи. И ако вземем предвид, че в най-старо време имаме спомен за лошите духове Юди, което на санскритски означава змии, то е напълно логично именно тези най-често

отрицателни образи от митологията да бъдат оприличавани на змейове. Вероятно митологичните герои наричани в по-късно време змейове живеели извън населените места, далеч от другото население и най-вече в пещери. Шкорпил записва сведения, които се отнасят за долмените в Странджа, които били наричани змейови дупки и змейови къщи [124].

Фактът, че според народното творчество змейовете живеели извън населените места може да бъде основание да приемем, че това били изолирани от населението хора. Възможно е това да са хора, които притежавали познания, които били недостъпни за останалите. Основание за притежаването на познания могат да бъдат не само свръхестествените им качества, за които се говори в преданията, но едно сведение записано от Иваничка Георгиева, че змейовете изчезват с появата на пушките и остават само в пещерите [125]. Появата на пушките е свързана с технологична революция, т.е. революционна промяна в знанията използвани от хората. Ивана Венедиков изследвайки народното ни творчество също попада на сведения, че когато някой човек надвишавал по способностите си обикновените хора, в селото се разказвало, че той е син на змей [126].

В този ред на мисли е логично да се върнем към библейския сюжет, в който змията е свързана с ползването на дървото на познанията, макар и в нарушение на повелята на Бог, както и с поставянето на вражда между нея и жената и техните потомства. И следвайки различните митологични сюжети ще забележим, че змеят винаги си избира девойка, която насила той взема при себе си.

За това, че змията е свързвана като символ с познанията може да се разгледа и нейното символично значение в медицината. А връщайки се към траките не може да пропуснем Сабазий, който според митове е бил роден от змия и се явявал като змия на своята жрица от Мала Азия, в резултат на което се раждат офиогените – потомци на змията, които лекували ухапвания от змия [127]. За това, че змеят в българския фолклор има тракийски произход може да приемем и митът за дядо Трак и последният змей [128]. Митологичният образ на змея навежда на мисълта, че за да разберем митове, легенди и изобщо народното ни творчество, трябва да търсим в тях историческия момент, историческото зърно. Защото те възникват, когато вече историческото събитие е само спомен. И във времето на тяхната поява се използват актуалните към него момент познания на хората. Така, когато конете и колесниците например са средствата за придвижване, то е нормално летателните апарати, с които са пристигали на земята Боговете да са наричани небесни колесници. Така се появяват и кентаврите. Така се

появяват митичните герои, същества и явления. Защо трябва да се изучава народното ни творчество и то не само това на нашия народ? Защото пред нас стои един неоспорим факт – историческият спомен за Сътворението на света, т.е. знанията, които са ни предадени от Бог, за да подобрим революционно бита на човек. Няма как да бъде отречен факта, че в рамките на 7500 години от Сътворението на света до днес, човечеството е развило познание, което не може да бъде обяснено със стотиците хиляди години човешка история преди него. Както се казва – в началото бе словото, т.е. предаденото знание.

И до днес е жив споменът за Бога Баща Дий или Дия. Затова и когато трябва да изразим своето възхищение пред нечие съвършенство - на човека или природата, твърде често вместо „божествено“ използваме „дивно“. В този ред на мисли е редно да разгледаме и прочутия Варненски некропол. Практически траките, към чието наследство принадлежи и той, са дали на индоевропейците символите на царското достойнство власт – скипър и диадема. Споменът за първото царско достойнство в земите на Библейския свят не е бил забравен от траките, които по-късно сме познати като българи. Вероятно поради този факт нашите прадеди са нарекли селището, което е било обитавано от първото царско семейство – Варна. Варна на санскрит означава съсловие, каста, цвят [129]. Как би изглеждала човешката история без Варна и първите царе в Библейското пространство? Щеше ли да го има Илион и Омир да може да опише Троянската война? И защо неговата Илиада започва с Ахил, който бил начело на мирмидонците? Как би изглеждала Илиада без тракийските царе? Дали Омир не е чел Махабхарата и Бхагаватгита и да е използвал сюжети свързани с траките от Балкх и тяхното участие във войната между Кауравите и Пандавите? Това са сериозни въпроси, които трябва да вълнуват историците, които имат за цел да изследват българската история, чиито корени започват с траките, които първи в Библейското пространство преживели Сътворението на света. И нека не се учудваме, че най-старите запазени епоси в Европа и Индия са едно преклонение пред нашите прадеди - траките. Към тези епоси трябва да добавим и Библейският разказ за първите седем дни от Сътворението на света.

Именно преклонението пред тракийската цивилизация вероятно е причината за особената история на тракийското селище Византион, което носело своето име от тракийския цар Визас. Това селище по-късно става център на Източната Римска империя и Византион приема името на император Константин- Константинопол. Но дори и Източната Римска империя, дори Внорият Рим – Константинопол, не са успели да изпратят в забравата споменът за тракийския цар и тракийската цивилизация. За това дори и в наши дни целият цивилизован свят нарича Източната Римска империя –

Византия. Към този факт трябва да добавим и обстоятелството, че с Константин Велики започва период, в който начело на Източната Римска империя застават траки по произход.

Както става видно за възрожденските ни историци споменът за траките не е загубен. Нещо повече българското народно творчество също пази свято тракийското наследство. Типичен пример за това е „Веда Словена“, както и публикуваната от Стефан Веркович древна българска песен за Орфей със заглавие „Орфенова женитба со керка на харапска крале“, която той самият смятал за химн за Орфей. За научния свят в Русия песните, които Веркович е издирил сред македонските българи, са съхранили преданията за идването на славяните (б.а. траките наречени от Александър Македонски славни) от Индия на Дунав [130].

Изключително важен въпрос за траките е този за тяхната цивилизация. Както стана ясно тя е свързана със Сътворението на света, т.е. получаване на най-важните знания, които са необходими за живота на хората – за прехрана, за защита, за естетика и държавност. Категорично свидетелство за това е цивилизацията в района около Варна, където имаме свидетелства не просто за металообработка, но и за ювелирно изкуство, както и за упражняване на власт от един човек.

За да съхрани своите знания и история за всяка една цивилизация е необходимо да изнамери писменост. Фактите показват, че първите писмени знаци са дело на тракийската цивилизация. И ако трябва да бъдем нескромни, то трябва да отбележим, че българите като наследници на древните траки са народът, който е използвал най-много азбуки в своята история. Тепърва предстои кирилицата и глаголицата да разкриват своите исторически връзки с траките.

И тъй като траките са били народът, който е цивилизовал библейския свят, то редно би било и те да оставят незаличими следи в топонимията. Именно поради този факт – движението на древните траки в библейското пространство, се натъкваме на един изключително интересен факт- от Тракия, през Мала Азия, през Афганистан до Индия изобилстват едни и същи топоними. А като свидетелство за историческата памет на българите, като наследници на траките, може да се посочат много примери. Пеласгите дали името на град Пела, който станал столица на Антична Македония. Там се родили Филип и Александър. Античната Пела по-късно станала село Постол, което старото местно българско население наричало Пел. След 1913 г. по-голяма част от българското население се изселило в България. Днес отново селището носи името водещо своите корени от пеласгите – Пела. Античната Дардания, която включвала днешно Косово,

Македония, Албания и Поморавието носи името на Дардан – тракиец роден на Самотраки. Неговата съдба е свързана с Батия – дъщеря на тракияскию цар Тевкър. Дардан е баща на Ил – основател на Троя и родоначалник на троянските царе. Потомък на Ил е и троянския принц Еней, който след като напуснал Троя основал Рим.

И до днес българите по името на одрисите наричаме един град Одрин. По името на цар Резос са именувани село Резово и река Резовска. Името на крал Владия е свързано с друга река – Владайска и село Владая. Тракийската царица Родопа е дала името на планината Родопи. Митичният тракийски цар Пириней дал името на планината Пирин. И като става въпрос за наименования на планини то няма как да се пренебрегне факта, че наименованията на българските планини и реки се срещат и в земите, които са станали убежище на траките напуснали родните си земи след Потопа. Свидетелство за това са имената на планини, върхове, проходи, пещери, реки – Рила, Мусала, Сакар, Буда, Шипка, Магура, Тунджа и т.н. И до днес наричаме Дунав така както траките наричали реката, за което свидетелства и Йоан Лидийски (490-565), че на родния си тракийски език траките го наричали облаконосниа Дунав: *„А Истър, като оставя брат си Рейн да се отдалечи към залязващото слънце, сам се отделя към изток и запазва своето име до Панония, която елините нарекли Пеония, променяйки името и за благозвучие и за да избегнат варваризма, и до Сирмиум, който някога бил честит ромейски град, а сега гепидски. А когато Истър се извиа към Тракия, загубва сред местните жители предишното си име и се преименува Дунав. Траките го нарекли така, защото около северните планини, гдето духа и тракийският вятър, въздухът е почти винаги влажен от обилната влага, която се намира под него. Така те го смятат причинител за честите дъждове. На родния си език те го наричат облаконосниа Дунав [131]“*.

Топонимията в земите, които били обитавани от траките е много сериозен извор за нашата история. За това, че тя в по-голямата си част е свързана с траките извод може да се направи от предание за имената на планините Лубен и Пелистр край Битоля. Те били дадени от дядо Ною [132]. Дядо Ною е библейският Ной. И разсъждавайки върху движението на траките след потопа в посока Мала Азия и Индия, то е лесно обяснимо защо по пътя си траките оставят следи с топонимията – имената на планини, реки и местности очевидно са от времето преди потопа тук на Балканите и след потопа се появяват по пътя на тяхното преселение.

Спомените за тракийските крале не били изчезнали дори през Възраждането, когато някои от тях – Ладос, Перун, били почитани като Богове. И като става въпрос за Богове, то следва да обърнем внимание на някои сведения за траките. Страбон описва

интересна практика при траките, особено при гетите – съветници, които служат на царя се наричат Богове. Ако се върнем към Сътворението на света, т.е. получаването на знанията за революционна промяна на бита, то тогава напълно е логично съветниците да се наричат Богове. Този обичай започнал със Залмоксис. Също така той ни описва и онези мизи, които от благочестие не употребяват за храна одушевени същества, а следователно и добитък; те се хранят с мед, мляко и сирене, и живеят мирно; за това се наричат „богочестиви“ и „капногати“ [133]. Вероятно от тогава е останал и терминът капище, който най-вероятно е означавал място обитавано от богочестиви траки капногати. Изключително важен въпрос за тракологията е свързан с влиянието на траките върху античната гръцка религия. Не бива да се учудваме ако историческите изследвания докажат, че тракийските култове и религиозни практики са били копирани в последствие изцяло от гърците и римляните.

Време е българската историческа наука да погледне сериозно върху изворите за историята на траките и българите. Време е наложените идеологеми да бъдат заменени с исторически доказани тези. Време е да търсим отговор на редица въпроси. Дали траките не са автори на музикалната азбука – нотите? Кои са онези отговори за азбуките и техните автори, за които Черноризец Храбър пише: *„Има и други отговори, които другаде ще кажем, а сега няма време [134]“*.

Защо дори неизвестните за нас тракийски царе са имали свои монети в обръщение? Дали текстовете върху тези монети, както и върху предметите от тракийските съкровища са с гръцки букви или тракийска азбука, на която много прилича и българската кирилица? Как би изглеждала античната история на библейския свят без Ахил, Орфей, Ил и изобщо без траките? Това са една поредица от въпроси, които ни напомнят да разровим античността, защото каквато и историографска обвивка да има писаната история, то в нейната жарава ще открием тракийското наследство.

Време е да разбулим тайните около прорицателя, който според Плиний произлизал от ситоните, които живеели около Черно море и всички познаваме – Орфей [135]? Дали роденият в някогашното село Калраджаларъ Карнобатско Орфей [136] (днес с. Сърнево) не е създал азбука? Как би изглеждал античният свят без орфизма и неговите последователи? Защо много преди появата на теорията за славяните, някои от тракийските племена имали обичай при победа да викат „Наша е славата, наша е славата, ний сме славни“? Като се прибирали у дома пеели песни за добитата слава. Така се получило името от други народи славян или славин [137]. Аз допускам, че за мнозина подобни разсъждения звучат еретично и това е така заради манипулаторите наречени

„официални“ историографи. Те и до днес робуват на Гръцкия проект на Евгений Булгарис и най – настойчиво налагат мнението, че писаното през Възраждането за българските царе и крале за периода преди VII век не трябва да се изучава. Така с мълчание се убива историята на нашия народ, която съчетава историята на траки и българи. И така бавно и полека царете и кралете на българите и траките бяха представяни дори като славянски богове. Внимателният прочит на миналото показва систематичното посегателство върху тракийската история – нейното ограбване от гърците. За това обаче спомага и липсата на адекватна реакция от страна на академичната ни историография. Как иначе да си обясним negliжирането на написаното от Йоан Малала (живял през VI век) за Ахил и неговата войска от българи, които в миналото били наричани мирмидонци [138]. За същият Ахил и неговите българи мирмидонци пише и Йоан Цецес, но през XII век. Той пише и за пеонците водени от Пирехмис и наричани още българи. Нещо повече, Йоан Цецес казва: *„А пеонци са българите. Не вярвай на глупците, да смяташ, че пеонците са различни от тях [139]“*.

Как би изглеждала античната история без героя на героите Ахил? И случайно ли Омир започва своята „Илиада“ именно с текст за Ахил? Как би изглеждала античната история без Троя и Троянската война? А щеше ли да я има Троя ако не беше Илион - основан от тракиец Ил, наричан по-късно от гърците Троя? И в този ред на мисли винаги трябва да се съобразяваме и с Хрониката на Роберт дьо Клари и чутото от него признание на българите, че те са чували да се разправя за Троянската война повече от другите. Защо те са чували повече от другите народи за нея? Отговорът е елементарен – те са наследници на траките. Да не пропуснем и потомъка на Ил тракийският принц Еней, който основал Рим. Папа Инокентий III се обръща към цар Калоян като владетел и човек, който произлиза от благороден римски род [140]. Дали пък той не е имал предвид, че Калоян произлиза от рода на Еней? Защо пък не – и двамата са тракийски наследници.

Траките не са дали на света само герои. Те са дали и ювелирното изкуство. И е нормално да си зададем въпроса как би изглеждала античната библейска цивилизация без тракийските съкровища?

Не на последно място ще посоча, че пътят на Дионис е пътя, по който се е родила индоевропейската цивилизация. По този път е разположен и прословутия град Балх, който станал център на разпространение на знанията познати като Сътворение на света. А дали Балх не произлиза от Бакх (друго име на Дионис) е въпрос, над който трябва да работят историците.

Влиянието на невидимата Византия е причината в нашите учебници по история досега да няма съпоставка на тракийската цивилизация и тези на другите народи в библейското пространство. За възрожденските ни историци обаче е характерно точно обратното. Например основаването на Асирийската монархия е през 2500 г. пр.Хр., на Египетското царство през 2460 г. пр.Хр., а раждането на Авраам през 2196 г. пр.Хр., а на Мойсей през 1629 г. пр.Хр. [141]. Сравнени с тракийската цивилизация те са твърде млади. Тези години са обяснение защо египетските фараони и персийските царе са искали да завладеят земите населявани от траки около Черно море – тук е матерната територия на Библейската цивилизация. Тук библейският свят е преживял своето Сътворение на света. Това е причината твърде често през вековете да се появява убедеността, че българите сме богоизбран народ. А разпръскването на траките и тяхната цивилизаторска роля сред много други народи е причината тези народи да търсят корена си именно чрез своите цивилизатори. Поради тази причина и българите са срещани в историческите извори като мирмидонци, пеони, скити, сармати, кимери и т.н. Само чрез научни изследвания и работа с извори ще разберем дали наследници на Адамовия род не са управлявали българския престол до възцаряването на Кормисош от рода Вокил, който изменил на рода Дуло? Дали родът на родовете Дуло няма връзка с Дионис, познат и като Асдулес [142] - ето още един въпрос, който трябва да бъде решаван от историците изследователи. Само чрез научни изследвания ще разберем какво е имал предвид Омуртаг, когато в каменния надпис е посочил, че „годината от появата на истинския Бог е 6328“.

1.3. Български апокрифен летопис, Именник на българските владетели, Зографска история, История славянобългарска и История на йеросхимонах Спиридон – извори с нищожно историческо съдържание или кратка история на българския народ?

Един от най-сериозните извори за българската средновековна история е „Сказание от пророк Исая, как бе възнесен от ангели до седмото небе“. Този извор от български произход е наименован без обяснение от Йордан Иванов като „Български апокрифен летопис“. Едновременно с това е изказано и становището, че като историческо съчинение той е с почти никакво значение. Освен, че е наименован като български апокрифен летопис, изворът е категоризиран и като богомилски, т.е. анатемосан като произведение от православната църква. С това ново име и с посочените

отличителни белези - апокрифен, богомилски и липса на историческо съдържание, той се налага и в историографското пространство. Поради тази причина е наложено и мнението, че посоченият извор не може да бъде разглеждан като надежден източник на сведения за българската история.

Както вече посочих дори, в академичното издание на „История на България“ „Българският апокрифен летопис“ е разглеждан като извор с легендарен произход. Той според академичното издание заслужава внимание като извор, който трябва да оправдае чрез божие внушение заселването на славяни и прабългари в земите на юг от Дунав. Трябва и да защити правата им над тукашните територии с божие благоволение. А Карвунската земя, в която се заселили прабългарите, е Малка Скития или Добруджа според академичните историци.

Структурата на самия текст показва, че е възможно Летописът да е историческо съчинение, което е започнало с цитат от текст написан от духовник назовал се като пророк Исаия. Т.е. възможно е авторът на Летописа да е цитирал исторически извор, а останалите описани събития са се случили след смъртта на Исаия.

1. „Аз, пророк Исаия, възлюбен в пророците от Бога господа наш Исуса Христа, дойдох по Божие повеление да кажа онова, което ще стане в последните дни на рода човешки по цялата земя. Не аз разказвам това, братя, но небесният Отец чрез своя Дух Свети ми разказва. Тогава изпрати при мене своя ангел и вдигна ме от земята на висотата небесна, и там видях пеещи на ангели, пеещи и славещи Господа. И въведе ме отново на второто небе, и там видях много други наредби и възрадвах се много за онова, което видях, и се смутиха всичките мои кости. И рече ми ангелът, който ме водеше: „Повдигни се, Исайе, да видиш великата и неизречена божия слава“. И въведе ме пак оттам на третото небе, и на четвъртото, и на петото, и на шестото и достигнахме даже до седмото небе. И там видях съдия, който седеше на висок и превъзвисен престол, а около него видях да тече горяща и клокочеца огнена река и хиляди, хиляди ангели му служеха, и безброй други стояха пред него. И отново видях отдясно нему ангелско пение, а от лявата му страна - плач на грешниците. Тогава запитах ангела, който ме водеше, и му рекох: „Господине, покажи ми Господа мой, който ме е призовал от утробата на моята майка“. И рече ми ангелът на силите господни: „Слушай, избрани божии пророче Йсайе, невъзможно е да видиш в тяло своя господар, но ще чуеш само неговия глас, отправен към тебе“. И след това, прочее, чух гласа на господа бога мой, който ми говореше: „Исайе, Исайе, възлюбени мой, иди и разкажи на човешкия род по земята всичко това, което видя и чу, и какво ще бъде в последните времена на

последния род“. Аз му казах: „Господи, добре ми е да бъда тук и не ме възвръщай там, откъдето дойдох“. Тогава чух гласа на господа мой, който ми говореше: „Исайе, възлюблени мой пророче, та как ще се поучат живеещите на земята люде? След тебе не ще има друг пророк, нито ще възлезе на (небесата), нито ще разкаже тези мои слова“. И след това веднага ангелът господен ме свали от небесата и ме постави долу на земята.

2. И след това чух глас, който друго ми разказваше: „Исайе, възлюблени мой пророче, иди на запад от най-горните страни на Рим, отлъчи третата част от куманите, наречени българи, и насели земята Карвунска, която опразниха римляни и елини“. Тогава аз, братя, по божия повеля дойдох от лявата страна на Рим и отделих третата част от куманите, и поведох ги по път, посочвайки с пръст, и ги доведох до реката, която се нарича Затиуса, и при друга река, наречена Ереуса. И тогава имаше три големи реки. И населих земята Карвунска, наречена българска; беше опустяла от елини за 130 години. И населих я с множество люде от Дунава до морето, и поставих им цар из тях: името му беше цар Слав. И този цар, прочее, насели села и градове. Няколко време тези люде бяха езичници. И този цар сътвори сто могили в земята българска. Тогава му дадоха име „стомогилен цар“. В тези години имаше обилие от всичко. И имаше сто могили в неговото царство. И той беше първият цар в българската земя и царува 119 години и почина.

3. И тогава след него се намери друг цар в българската земя, детище, носено в кошница 3 години, на което се даде име Испор цар, той прие българското царство. И този цар създаде велики градове: на Дунава Дръстър град; създаде и велик презид от Дунава до морето. Той създаде и Плиска град. И този цар погуби голямо множество измаилтяни. Този цар насели цялата Карвунска земя, имаше, прочее, преди това етиопи. И роди Испор едно отроче и го нарече Изот. Цар Испор царува на българска земя 172 години и след това го погубиха измаилтяните на Дунава. И след погубването на Испора, царя български, нарекоха куманите българи, а по-рано бяха при Испора царя езичници и безбожни и в голямо нечестие. И бяха всякога врагове на гръцкото царство през много години.

4. И след това отново прие българското царство синът на Испора царя - името му бе Изот. И този цар погуби Озий, цар на изток, със своите войски и Голиат, франка помирени. И в годините на българския цар Изот имаше много велики градове. И роди цар Изот две отрочета: едното назова Борис, а другото Симеон. Цар Изот царува 100 години и 3 месеца и в града, наречен Плиска, почина.

5. *И след смъртта на царя Изот пак прие българското царство син му Борис, и бе благочестив и много благоверен. И този цар покръсти цялата българска земя и създаде църкви по българската земя и на река Брегалница, и там прие царството. На Овчо поле създаде бели църкви и отиде на Добрич и там завърши своя живот. И царува 16 години, без да има грях, ни жена. И бе благословено царството му, и почина с мир в господа.*

6. *След това пак прие българското царство Симеон, неговият брат. И създаде градове велики по морето, и великия град Преслав той създаде, и там в него прие царството, (което се простираше) до града Звечан и до Солун. И Преслав град той гради и съзида за 28 години. И много знамения сътвори цар Симеон. Царува 130 години и роди свети Петър, царя български, мъж свет и напълно праведен. И тогава, в това време, когато царуваше цар Симеон, той вземаше данък от цялата своя земя по всяка област на своето царство: едно повесмо и лъжица масло и яйце на година. Това бе неговият данък от неговата земя, от неговите люде и нищо друго не искаше той. И много изобилие имаше в онова време при този цар Симеон.*

7. *И след неговата смърт пак прие българското царство син му цар Петър, и той бе цар на българите, още и на гърците. И царува на българската земя 12 години, без да има грях, ни жена и благословено бе неговото царство. Тогава, прочее, в дните и годините на св. Петър, царя български, имаше изобилие от всичко, сиреч пшеница и масло, мед, мляко и вино, и вреше и кипеше от всяко божие дарование, и нямаше скъдност от нищо, но имаше ситост и изобилие от всичко по изволение божие. И тогава, в годините на св. Петър, царя български, намери се една жена вдовица, млада и мъдра, и много праведна, в земята българска, на име Елена. И роди цар Константин, мъж свят и праведен. Този, прочее, бе син на Константин Зелени и на майка Елена и този Константин (бе) наречен Багренородни, цар Римски. И поради завист неговата майка Елена избяга във Виза град от римските елини, понеже се намери непразна и там роди цар Константин. И на този се яви ангел господен и му благовести за честния кръст на изток. Обичаха се цар Петър и цар Константин. И събра своята войска, и взе своята майка, и отиде на изток, по море, в Крайниево място. Там, гдето бе цар Константин, имаше малък град на име Византия. И дойде Константин до това място, и видя пусто място от море до море, и помисли в себе си: ако отида в Крайниево място и намеря честния кръст Христов, и на който бе разпънат Христос, и пак ще се възвърна тук, на това място, и ще съградя град, и ще му дам име Нови Йерусалим, покоище на светици, а на царе украшение. Но докато отиде цар Константин в Крайниево място,*

тогава дойдоха някакви насилници като исполини и погубиха българската земя по морето и Петър, цар български, мъж праведен, остави царството и избяга на запад в Рим и там завърши своя живот.

8. След това се издигна друг цар на име Селевкия, а неговото прозвище (бе) Симеклит. И този, прочее, излезе из планините, наречени Витоша, и отиде на полето, наречено Романия, и там прие царството. И този създаде 5 града по българската земя: 1. Пловдив, 2. Срем, 3. Брезник, 4. Средец, 5. Ниш. И царува цар Селевкия в града Средец и по българската земя 37 години. И там цар Селевкия завърши своя живот под града Брезник. Докато създаде Селевкия пет града по българската земя, през това време цар Константин намери честния кръст Христов. Върна се пак и отиде във Византия, и като помисли в себе си, рече: „Къде е това пусто място? Аз ще съградя град и ще го нарека Константин-град“. И изпрати цар Константин в Рим един зъл куратор: „Иди, каза, изгони римската войска за шест години“. Този отиде и ги изгони за три години. Зъл бе кураторът и се бе съвещавал с елините да погубят цар Константин и майка му Елена. Тогава видя господ тяхното високоубийство и ги порази с невидима палица. И станаха невидими. Злият куратор нямаше ни жена, ни деца. И взети бяха римляните в Новия Йерусалим. Тогава св. Константин устрои цялото Йерусалимско царство, царските палати, и тръгна с войска на Дунава, и създаде град, наречен Бдин, а прозвището му (бе) Седмовърхи Вавилон. И пак Константин насели българската земя от западните земи. И създаде цар Константин 9 града след заемането на всички тези земи. И там прекара, царствайки, 62 години и почина.

9. След него пак настана друг цар в българската земя. Неговото име бе Симеон. И царува 12 години и почина.

10. И след това пак се намери друг цар на име Никифор, и прие българското царство. И той погуби беззаконния цар Максимиан и неговата войска. И той създаде Мотик, и Морунец, и Сер, а на запад Белград и Костур, и на Дунава Никопол. И той царува 42 години и почина.

11. И той имаше отроче, чието име бе Симеон Премъдри. И прие българското царство, бидейки непочтен и зъл за людете, и погуби българската, йерусалимската и римската земя, областта на царя Константина. И тогава въззоваха всички люде на цар Симеон: „О, горко ни, братя, от този цар!“ . Прекара цар Симеон в царството си 4 години и почина.

12. И след това се намери цар от друго коляно на име Василий. Тогава падна венецът на благочестивия и христолюбив цар Константин на неговата глава. И прие

Василий царството и погуби всички вражески земи и езически народи като някакъв храбър мъж. В дните на царя Василия много блага имаше сред людетe. Прекара Василий в царството си 30 години, без жена, ни грях, и благословено беше царството негово.

13. И в дните на цар Василий намериха се царе трима братя от вдовица пророчица: Моисей, Арон и Самоил. Имаше един отрок Самоилов, на име Августин, и той прие българското и гръцкото царство и царува 37 години.

14. И след това се въздигна друг цар от същата вдовица, прие царството, царува 3 години и почина.

15. И след това се въздигна друг цар на име Роман, пак от това коляно, и прие българското царство. И той събра своята войска и се разсърди на източния цар и отиде по море на изток, като да погуби два царя, а своята войска погуби. И възвърна се от изток в град Преслав. И прекара в царството си Роман 9 години и почина.

16. И след това се намери друг цар, син на праведната Теодора, благоверен и благочестив цар. И той създаде велики манастири по българската и гръцката земя. И в неговото царство имаше всички блага. И прекара в царството си този цар 23 години и почина.

17. И след това излезе друг цар на име Гаган, а прозвицето му беше Оделян, много красив. И този прие българското и гръцкото царство. И погуби в Кумида два града, които бяха от татък морето. И създаде три града на българската земя: Червен, Несебър, и Щип. И там царува 28 години, и бе посечен от другоплеменник на Овчо поле.

18. И след това се яви друг цар от Константиновия град на име Арев, седна на престола на царя Константина, царува 7 години и почина.

19. И след това се яви друг цар от южните страни на име Тургий. И този взе венеца на цар Константин, и взе цялото българско и гръцко царство, царува 17 години и почина.

„И след това пак излязоха някакви насилници и измамници, наречени печенеги, неверни и беззаконници [143]“.

Всеки исторически извор има сведения за исторически събития, които са се случили във времето и пространството. И именно за това ще направя опит да проверя времето и пространството, отразени в известния ни като „Български апокрифен летопис“, както и достоверността на посочените исторически събития. Ако имаме налице исторически факти, които са отразени правилно във времето и пространството, то тогава

пред нас ще бъде една кратка история на българския народ, а не паметник с минимално историческо съдържание.

В „Българския апокрифен летопис“ няма отразени години на начало и край на изброените исторически събития. т.е. това не е обикновена историческа хроника. За да построя времевата графика на историческите събития, указани в извора, приемам като отправна точка годината, през която се въздига Симеон и за която историографията не спори – 893 г. Следвайки годините, указани в текста, и с прилагането на елементарни математически операции - събиране и изваждане „Българският апокрифен летопис“ от текст с минимално историческо съдържание се превръща в кратка история на българския народ. Върнах времето назад по начина, който е посочен в апокрифа: $893 - 16 = 877$ година. Продължих с още една стъпка назад $877 - 100 = 777$ година. Продължих и получих $777 - 172 = 605$ година. Направих и последната стъпка, за да стигна и до времето, когато започват отразените събития. Резултатът, който получих е $605 - 119 = 486$ година. Според автора на историческия извор, познат като „Български апокрифен летопис“, описаните от него събития започват през 486 година.

Защо като отправна година е посочена 486 г.? Известно е от историческите извори, че през 482 г. за пръв път император Зенон вика българите за съюзници тук на Балканите. Те са извикани като съюзници на Зенон срещу готите. Необходимо е да се отбележи, че своята кариера исавриецът Зенон дължи именно на борбата с готите и тяхното нараснало влияние в Източната Римска империя. Разкривайки готвен преврат от готски военначалници срещу Лъв Първи Тракиец, той спечелва неговото доверие. След това е извикан от императора като висш военначалник в битката срещу готите. Като такъв той става и зет на императора. Тоест не е случайно, че Зенон е потърсил българите като съюзници срещу готите. И е факт, че проблемът с готите на Балканския полуостров е решен след идването на българите. През 487 г. Зенон сключва споразумение с Теодорих и остготите напускат Балканския полуостров. Те отиват в Италия, където получават правото да се заселят и основат държава. Така готското присъствие на Балканите приключва, а на тяхно място се заселват българите. За подобен развой на събитията е писал и Анастасий П. Петров Гранитский. Според него през 485 г. българите начело с Либертин тръгнали на поход към Дунав, но били отблъснати от Теодорих, който бил на служба при императора. През 487 г. обаче преминали Дунав и от тогава императора с много злато си е купувал мирните отношения с тях [144].

Летописът започва с информация, от която може да се направи извод, че духовникът Исаия първоначално е смятал да се занимава с църковни дела. В текста на

историческия извор ни се поднася една картина на глас, който говори друго на пророк Исаия. Тоест този друг глас е решил да използва Исаия не за духовни цели, за каквито очевидно той е получил подготовка, а за чисто политическо действие: „*Исаїе, възлюбени мой пророче, иди на запад от най-горните страни на Рим, отлъчи третата част от куманите, наречени българи, и насели земята карвунска, която опразниха римляни и елини*“.

Естествено е по това време в Източната Римска империя всички да се вслушват в гласа на императора. Императорът в Източната Римска империя е имал абсолютната власт и то дори съгласно църковното, т.е. божественото право. Той е избраникът на Бога, неговият представител и наместник на земята. Следователно можем да приемем, че другият глас е бил гласът на император Зенон.

Дали ромейски духовник е можел да се справи със сериозната политическа задача да насели земята Карвунска с българи? Очевидно е, че това е възможно и е сторено. На практика имаме сведение за това, че Византия използва духовни лица за своята външна политика. Тази практика продължава и по времето, известно ни с мисиите на Константин и Методий.

Естествено е да си зададем въпроса защо Зенон извиква точно българите за съюзници срещу готите. Един от възможните отговори на този въпрос може да се крие в произхода на император Зенон. Той е роден в Исаврия. Исаврия граничи с Кападокия. Според сведение, което ни дава Фани Попова – Мутафова: „*Кападокия в древността се е наричала и Кумания* [145]“.

Естествено е Зенон, който е роден и живял в Исаврия, да познава добре качествата на съседите си. И очевидно ги е познавал добре, защото той не просто поставя задачата да се извика за съюзници народ, живеещ или живял в Кападокия, а да се: „*отлъчи третата част от куманите, наречени българи*“.

Тоест в Кападокия (Кумания) са живеели различни народи, но в този случай император Зенон се е интересувал единствено и само от третата част - българите. Вероятно тази трета част са наследници на траките и по-точно на онези, които по времето на Александър Македонски са били съседи на македонците. Като доказателство за това може да се приеме текст от преведената от гръцки поема „История на Великия Александър Македонски“, издадена през 1844 г. в Белград от Христо П. Василев Протопопович. Там намираме сведения за кумани, които обитават съседни на македонците земи. Същите кумани като разбрали, че цар Филип е болен, нападнали македонските граници, но Александър ги победил и убил царя им Апламес. Те му се

поклонили, а той им сложил за цар свой братовчед, който бил голям ловец [146]. Възможно е Зенон да е прилагал същата тактика, която използвал Александър в похода си на Изток. Той взел в своята армия траки, които заедно с него тръгнали по пътя на разпространение на Сътворението на света. Така те попадали сред потомци на общите им деди, които след потопа се преселили на Изток. Зенон се обърнал към третата част от куманите наречени българи, защото в земите, които е трябвало да заселят са живеели потомци на онези антични кумани, които са останали в земите си след потопа.

Още през втората половина на 18 век сред европейските историци е популярна идеята, че българите идват в Европа от Кападокия. През 1784 г. френският историк Г. Леклерк е изказал подобно мнение. През 1878 г. руският генерал Иван Болтиним в свои коментари за съчинението на Леклерк пише следното: *„По мнение на някои полски писатели, с които и нашия Татищев е съгласен, Хазарите били едноплеменници със Славяните, и дошли от Кападокия и Колхида заедно с Българите [147]“*.

Разбира се, трябва да имаме предвид, че руският генерал е привърженик на панславизма и като такъв пришива към историята на българите и славяните. Но това е нормална практика за панславистите.

И така българите ще трябва да заемат мястото на готите, т.е. да заселят земите, обитавани от тях до 487 г. Тази датировка е повсеместно посочвана от авторите на календари и месецослови през Възраждането. Като пример ще посоча Месецослов на българската книжнина за 1859 г., издаден от Д. Цанков и Б. Мирков в Цариград през 1859 г. Същата година е посочена и в Месецослов или календар вечний издаден в Букурещ през 1860 г. от Пенчо Радов Карловеца. Друг такъв е Пълен календар за 1863 година, издаден от Р. И. Блъсков в Букурещ. Същата датировка е посочена и в Календар за 1864 г. издадено в Браила от Х. Д. Ваклидова. Такъв е и Календар за 1866 г. отпечатан в Русчук в Печатница на Дунавска област. Тази датировка продължава да се сочи и след Освобождението – например в Месецослов или календар вечний, издаден през 1884 г. в Търново от Протонотария Х. П. Димитрия. А през следващата 488 г. Д. В. Манчов в издадения от него през 1872 г. в Пловдив Български календар за 1873 г., сочи, че българите завладяли Мизия и основали Българското царство.

Защо земята Карвунска е била опустяла от елини за 130 г.? Ние имаме сведение не просто за опустяла земя, тъй като преди заселването на българите тази земя е била населена от готи. Но авторът ни посочва точно, че е била опустяла от елини. Тоест през тези 130 г. тя е била населена предимно с готи и старо местно население. Това е естествено, имайки предвид историческите събития.

Следвайки математическия анализ на извора е нормално да се анализира ситуацията преди 130 години. Като се има предвид, че авторът започва своето сведение за събития случили се през 486 г., то, връщайки се 130 години назад, стигаме до 356 г. Това е времето на Констанций II - един от синовете на Константин Велики. Периода от 350-353 г. е време на граждански войни в империята. Констанций II през 350 г. край Сердика успява да реши въпроса с Ветранион.

През 351 г. при Мурса (в дн. Хърватия) ще трябва да се срещне на бойното поле с Магненций. Както показва историята, това е една от най-кървавите битки в римската история - загиват 55 000 души. След тази битка войната се прехвърля на Запад. Но очевидно е, че като следствие на военните действия, които са се водили в балканските провинции на империята, в тази земя не са останали елини, а само представители на други народи.

За да локализираме територията, от която се преселват българите като съюзници на Зенон, трябва да се проследят сведенията, които авторът на „Българския апокрифен летопис“ ни дава. Повелята на Зенон е била той да отиде: *„на запад от най - горните страни на Рим“*.

По това време 486 г., Римската империя е територията, която управлява Зенон. Западната Римска империя е престанала да съществува през 476 г. През същата година Одоакър сваля Ромул Августул и изпраща на Зенон отличителните знаци на последния император на Западната Римска империя. Съответно Одоакър е провъзгласен за патриций и придобива правото да управлява Италия от името на единствения вече император - този на Източната Римска империя. След падането на Рим, в представата на европейците обаче ще остане споменът за империята. За европейците разбирането за империя ще си остане Рим. Ето защо Източната Римска империя, която оцелява за разлика от Западната, ще бъде наследник на Рим. Нещо повече, по времето на Константин Велики римската потомствена аристокрация се преселва в Константинопол. В стария Рим на мястото на потомствената римска аристокрация се появяват знатни хора от варварските народи. Византия е типичен пример за държава, изкуствено пренесена в пространството, но не е забравила своите исторически корени, от които произлизат и геополитическите претенции. Универсалната политическа доктрина на Византия е империята като власт над целия цивилизован свят, над който властта принадлежи на Василевса. В краен случай на определени територии това право се делегира на васални съюзници. Владетелите едва ли не се зачисляват на държавна служба в империята. Тоест ние трябва да търсим най-горните, т.е. най-северните граници на Източната Римска

империя. Най-горната, т.е. най-северната граница на империята, е тази с Панония. Продължаваме с указанията: „*да отиде на запад, от най-горните страни на Рим*“.

На запад от най - горната граница е Панония. Изпълнителят на повелята на Зенон е изпълнил точно задачата и дошъл „от лявата страна на Рим“, т.е. в Панония.

Възможно ли е по това време в Панония да живеят народи, които някога са обитавали Кумания, т.е. Кападокия? Авторът на „Зографската история“ пише, че император Валент е разрешил на придошлите българи от земите край Волга да се заселят край Дунав - т.е. налице е заселване на българи още през периода 364-378 г.

За това заселване говори и Паисий, като ни показва откъде тръгват българите при това конкретно преселение - Панония: „*Така българите преминали по това време река Дунав, населили се първо покрай Дунав. Едни българи останали с един свой войвода в Панония, с аварите и маджарите и били много години заедно с маджарите. По това време гърците не знаели, че българите се наричат българи, но ги наричали готи и хуни* [148]“.

Следователно възможно е да са част от преселението на готите, към които са се присъединили и българи.

Друг вариант е свързан с движението на много народи като част от армиите на Атила. И като съюзници на Атила е било също възможно те да стигнат до Панония. Това е времето на великото преселение на народите, а разглежданият период е период след смъртта на Атила.

Очевидно е, че става въпрос за население, което в предишен период живяло в Кумания, т.е. Кападокия. Една част от това население – третата - са българите.

Има и една интересна хипотеза на Д. Табаков, който се позовава на тълкувание на Ив. Шишманов по повод сведение от персийския писател Мирхонд: „*Българите произлизат от един син на КУМАН, син Яфетов, който много обичал лова* [149]“.

Куман е друго от срещаните имена на Гомер. Ето защо сведението на средновековния автор за „третата част от куманите – наречени българи“ може да приемем, че не е случайно и не е негова грешка. Нещо повече – може основателно да предположим, че в Карвунската земя са останали като автохтонно население част от онези кумани, които живеели там далеч преди появата на Александър Велики. И както Александър взел във войската си останали на Балканите бриги, за да си осигури чрез тях най-добри контакти с бригите, които се разселили чак до Индия, така и Зенон повикал третата част от куманите – българите, за да се заселят в Карвунската земя при своите далечни родственици, с които са имали общи прадеди. С оглед на всичко това може да

се направи извода, че родствената връзка на българите и траките е била достатъчно известна както за античния, така и за средновековния свят.

Само няколко години след заселването на българи като съюзници на Зенон, започват значителни заселвания на български групи в територията на Източната Римска империя. В „Манасиевата хроника“ има сведения за тези заселвания: *„При Анастасий цар (491-518 г.) преминаха българите през Дунав при Видин и се заселиха първо в Долната земя Охридска, а от там заеха и цялата земя [150]“*.

Ако погледнем друг извор с български произход - познатия ни Именник на българските владетели, ще видим, че посоченият като втори владетел Ирник управлява от 465 г. до 615 г. И двата извора показват почти съвпадение като начало и край на периода. Именникът посочва, че този период завършва с временна криза във владетелския род, защото за периода 615-617 г. България е управлявана от наместника Гостун, който е от рода Ерми.

Михаил Сирийски ни дава също сведения за заселванията почти в края на този период. При управлението на император Маврикий през 582 - 602 г. край Дунава се заселват поредните българи, 10 000 на брой, начело с Булгариос, с разрешението на императора и стават ромейски стражи.

В този период 486 – 605 г. е и прочутата битка с готите, отразена от Енодий.

Но през 495 г. авторът на „Зографската история“ отбелязва ново преселение на българи от Волга. През тази година вече българите са разбили гръцките армии и завладяват и части от Тракия.

Проследявайки сведенията на автора на летописа, виждаме, че:

- Българите са доведени до две реки - Затиуса и Ереуса.
- В територията, през която преминават и заселват, има три големи реки.
- Заселването на българите върви от Дунав към морето.

Въпросите тук са три :

- Кои са реките Затиуса и Ереуса?
- Кои са трите големи реки?
- Кое е морето, дадено като посока за заселването на българите?

Тъй като става въпрос за заселване на българи, живеещи в земите на Панония, то следва да се проверят възможните направления именно от тази отправна точка. Много важно е да се разбере, че не става въпрос за заселване на българите, водени от Аспарух, а тези от Панония.

Смятам, че морето, за което става въпрос, е Бяло море. Тръгвайки на юг към Бяло море, българите пресичат Дунав и достигат до двата големи притока на река Велика Морава - Южна и Западна Морава - съответно Затиуса и Ереуса. Трите големи реки в територията между Дунав и Бяло море, първоначално заселена от българите, са Дунав, Велика Морава и Вардар.

За това че река Морава е свързана с началото на българската държава на Балканите бе посочено, че свидетелства и Петър Богдан в написаната през 1667 г. „История на България“.

Нормално е преселението на българите да започне с използване на действащата пътна мрежа към момента. Още по времето на император Траян е довършен изцяло пътят, започнат при император Нерон, който свързва Западна Европа и Ориента. Това е познатият ни Виа Милитарис. Той започва от Белград, минава през Ниш, София и Пловдив, стига до Цариград.

Движейки се по този път, българите са стигнали до Южна и Западна Морава и са продължили към Ниш. Съобразно автора следва да приемем, че от Ниш българите не продължават към Константинопол, а към Солун. Все пак те идват като съюзници на Зенон, а не като завоеватели, чиято цел е Константинопол. Те продължават към Охридската земя, както ни е посочил авторът на „Манасиевата хроника“. Естествено е българите да започнат своето заселване имайки предвид римската поселищна и укрепителна мрежа.

Три текста ни дават яснота за битието и ролята на българите тръгнали от Панония към Охрид. Пратеникът на император Зенон ръководи заселването на българите, които били много на брой. Като представител на императора той определя границите на заселването: *„И населих я с множество люде от Дунава до морето“*.

Император Зенон им е избрал и господаря: *„и поставих цар из тях: името му беше Слав“*.

Стара и утвърдена практика е ромейските императори да определят владетели на подвластните народи. Вероятно и в този случай имаме нейното прилагане.

Този цар Слав вече като господар на българите определя точно кои българи в кои населени места ще се установят: *„И този цар, прочее, насели села и градове“*.

Дали действително владетелят се е казвал Слав и е живял 119 години? Възможно е действително български цар да се е казвал Слав и да е съществувал като реална историческа личност. Под въпрос е физическата възможност за 119 годишен период на царуване. Очевидно е, че имаме изразен период на управление на българите от 119

години, а не царуването на един владетел. Възможно е този период да е започнал с управлението на цар Слав, както е възможно и той да е най - яркото име от владетели през този период. Възможно е това име да е избрано от автора на летописа и да характеризира периода от 119 г. За този период авторът на летописа твърди, че време на благополучие за българите: *„В тези години имаше обилие от всичко“*.

Какво е характерно за тези българи още? Казано е, че: *„Няколко време тези люде бяха езичници.“*

Случайно ли ни е подсказано, че става въпрос за малък период, през който тези българи са били езичници. И това е така, тъй като Юстиниана Прима е била известна още като Българската църква. След като Константинополският патриарх успял да обезглави Първа Ююстиниана, българите направили всичко възможно, за да запазят независимата си църква и през 703 г. се появила Охридската Архиепископия. Авторът на летописа много добре е знаел това.

През този период са построени и 100 могили в българската земя. Защо са били построени тези могили и каква е била тяхната функция? Ако потърсим аналог в българската история за строителство на могили ще стигнем до търновския надпис на Омуртаг. Могилата, която той построява, е имала функция да указва средата на разстоянието между два много важни обекта – стария и новия му дворец. Т.е. става въпрос за два обекта, свързани с държавната власт. Възможно е било в този смисъл предназначението на могилите да е било не само указване разстоянието между два държавни обекта, а и да играят ролята на място, където пътуващите държавни служители могат да починат или отседнат.

Паисий Хилендарски също ни дава сведения за този период от българската история: *„В 495 г. българите имали за свой княз Драгича. Те нападнали Франгия и Илирик, разбили гръцката войска, първия и силния между тях цар Анастасия, избии 400 000 и пленили много земя и народ. Цар Анастасия изпратил на българите злато и дарове и си купили мир. Тоя Драгич пръв взел данък от гръцкия цар Анастасия [151]“*.

Под въпрос е твърдението за избитите 400 000 души, тъй като това е изключително голям брой. Българският владетел Драгич е провел военен поход, което принудило Анастасий да си купи мира с българите. Това е практика, която ромеите дълги години прилагали към смятаните от тях за варвари, които навлизат в тяхна територия. Но никога не престават да смятат, че рано или късно отново ще владеят напълно земята си.

Паисий ни дава сведения и за друг владетел през този период - Борис: „След Драгича се вдигнал крал Борис, тръгнал срещу крал Акума го хванали в сражение, довел го жив в България. Така хванали в битките и маджарския крал Теодорих и го довели вързан в България. После българите отишли сами, с малко войска нападнали крал Муда. Той ги победил и поробил. Пратил ги на гръцкия цар Юстин, той ги разпръснал по Аморея и Армения. Затова после във времето на Юстиниана Велики българите нападнали Тракия до Едрене. Цар Юстиниан не могъл да им се противопостави, пратил на българите пълна колесница злато и много ценни дарове и сключил с тях мир, та българите взимали данък и от Юстиниан в онова славно негово царство [152]“.

За отношенията между българите и Юстиниан намираме свидетелства и в други извори – коментара на Теодор Валсамон към Номоканона и текст от Д.Хоматиан [153]. Според тези източници Юстиниан успял да върне властта на ромеите върху земите населени с българи, които попадат в територията на Юстиниана Прима.

Очевидно е, че този период е характерен с многото богатства, които българите получават от ромеите, за да подържат мирни отношения с тях.

След 119 години завършва този период и това не е случайно казано от автора. Навлизаме в друг период, когато започва ново голямо преселение на българи към Балканския полуостров, които ще имат обща история с тези българи, които първи се заселват в Карвунската земя, наречена българска.

Тук е мястото да се посочи, че според автора на Летописа матерната територия на българите на Балканския полуостров не е Онгъла, а земята, която той ни е посочил – от Белград до Охрид. Като доказателство за това можем да приемем и административното устройство на Византия по времето на Василий Българоубиец. Василий определя точно тази земя като темата България. Трудно бих допуснал, че в онова време Василий Българоубиец не е бил запознат с историята на земите, които през вековете са владени от ромеите. Ето защо смятам, че той определя името на тази административна област като България имайки предвид историческите дадености. Вярно, това е в разрез с мнението на много историци от 19, 20 и 21 век. Но по-правилно е да приемем, че тези историци са в разрез с познанията на Василий.

Като доказателство в полза на твърдението, че първата българска земя е тази между Белград и Охрид, може да се разгледа и сведение на Ю. Венелин. В своето съчинение „Древние и ныншние БОЛГАРЕ“ той е изследвал и българските поселения в Османската империя. Населението на българските земи според Ю.Венелин е следното-

в областите България и Румелия населението е главно от българи, а в Македония – коренни българи [154].

С други думи дори Ю. Венелин отбелязва изрично, че в Македония, по негово време, живеят не просто българи, а коренни българи. Не случайно той е отбелязал, че това са коренни българи. Очевидно е, че под коренни българи се разбира най-старото българско поселение на Балканите. Възможно е да става въпрос и за връзката на българите с онова старо тракийско население, което останало в Карвунската земя и Македония след потопа.

През 605 г. започва нов период от историята ни, който продължава до 777 г. Но какво ни пише авторът на „Българския апокрифен летопис“:

- Намери се друг цар в българската земя.
- Този цар е дете, носено в кошница 3 години, на което се даде име Испор цар.
- Този цар Испор приема българското царство.
- Създадени са велики градове, като изрично са посочени Дръстър и Плиска.

Построено е и голямо защитно съоръжение до морето, наречено презид.

Случайно или не, Дръстър и Плиска са градове, които в последващия период стават важни центрове на България. Дръстър става църковен център на българската държава, а за Плиска много историци твърдят, че тя става столица. Това са градове, създадени заради българската държавност.

- Погубено е голямо множество измаилтяни.
- Населена е цялата Карвунска земя, където преди това имало етиопи.
- Ражда се следващият цар Изот.
- Испор е погубен от измаилтяните на Дунав.
- Българите са били всякога врагове на гръцкото царство.
- След погубването на Испор наричат куманите българи.
- При Испор българите са езичници.
- Всякога българите са врагове на гърците през много години.

Според автора цар Испор се намира в българската земя, но не е уточнил дали става въпрос за Карвунската. И е отбелязал, че като дете Испор е носен в кошница три години, т.е. може да допуснем, че става въпрос за непълнолетен престолонаследник и наместник е управлявал вместо него.

Тоест според автора новият владетел може да е роден и в друга земя, населена с българи - например земята на Старата Велика България. През този период се разпада Старата Велика България и петимата синове на Кубрат тръгват в различни посоки. Тези,

които са водени от Аспарух, се заселват на Балканския полуостров и заедно с българите, които живеят в областта между Белград и Охрид имат общ държавен живот.

Можем да потърсим засичания на сведения и в друг исторически извор от български произход - Именник на българските владетели: *„Авитохолъ житъ летъ 300. Род ему Доуло. А лет емоу диломътвиремъ. Ирникъ житъ летъ 150. Родъ емоу Доуло. А лет емоу диломътвиремъ. Гостунъ наместникъ сы 2 летъ. Родъ емоу Ерми. А летемоу дохсътвиремъ. Коуртъ 60 летъ дрѣжа. Родъ емоу Доуло. А летъ семоу шегоръвечемъ. Сии 5 кнезъ дрѣжаше кненжение обѣноу страну Доуная летъ 515 остриженъми главами и потомъ приде на страну Доуная Исперихъ кнензъ тожде и до селе [155]“*.

В този исторически извор имаме сведения за две години, през които българите са управлявани от наместник, който не е от управляващия род Доуло. Това е Гостунъ от рода Ерми.

Ако приемем, че и двата извора имат връзка, то би следвало, че докато детището Испор стане пълнолетно, което според Апокрифния летопис се е случило през 605 г., е управлявал Гостунъ - според Именника.

Дали можем да се доверим на сведенията от Именника на българските владетели. Ако приемем, че през 605 г. е управлявал Гостунъ и то две години, това е започнало през 603 г. Продължавайки назад със 150 г, т.е. периода на Ирник, ще стигнем до 453 г. - годината, в която умира Атила и започва разпада на неговата империя. Авторът на Именника ни е подсказал, че през този период от 453-603 г. българите, които очевидно са били част от държавата на Атила, започват свои самостоятелни действия след неговата смърт.

И проверявайки достоверността на Именника неизбежно стигаме до периода на Авитохолъ, който продължава цели 300 години. Според някои това е митология. Според Паисий Хилендарски обаче не е. През този период е извършено разселване на българите, които тръгнали от земите край Волга и стигнали до Дунав: *„Откакто българите излезли от Волга и дошли край Дунав, изминали 300 години [156]“*.

За този период според повечето ни академични историци най - важното събитие е легендарната битка при Онгъла, в резултат на която Аспарух образувал т.нар. славянобългарска държава. Авторът на Летописа не ни дава сведения за нея. А интересни сведения за този период ни дава Паисий Хилендарски. Въпреки, че той не говори пряко за тази битка, то все пак от него получаваме индиректни сведения за нея. Дава ни един възможен отговор за причината, накарала Константин IV Погонат да напусне битката

при Онгъла и да тръгне към Константинопол: *„В 678 г. се вдигнал отново силният и благополучен крал Батоя, тръгнал с голяма сила към Цариград във времето на шестия събор и направил цар Константина свой данъкоплатец за много време. Взел от гърците цялата Охридска земя и поставил в Охрид кралския престол [157]“*.

Дълги години си задавахме въпроса защо наистина Василевсът изоставя битката с Аспаруховите българи и тръгва назад. И тъй като пренебрегнахме Паисий, не разглеждахме неговото сведение. А то предполага, че между охридските българи, управлявани от Батоя и Аспаруховите българи е имало взаимодействие. По времето, когато Константин IV Погонат с огромна армия се изправил пред Аспарух, то тогава Батоя тръгнал с военна сила към Цариград. Естествено е Василевсът да тръгне веднага към Цариград, тъй като при тази ситуация той рискува престола си, а може би и съдбата на империята.

Очевидно е, че след взаимодействието на българите на Балканския полуостров Византия е била принудена да предприеме решителни действия. Едно поражение не е можело да съкруши империята. Именно поради това, провеждането на военни походи, целящи да не допуснат обединението на българите, е очакваната реакция на империята.

Според Паисий такъв поход по посока на Илирик не закъснява. Юстиниан Втори след първоначални успешни действия срещу българите разорява Илирик. Стратегически посоката Илирик е била правилна за византийците, като се има предвид, че Сердика е била тяхно владение. Впоследствие обаче при връщането на византийския император неговата войска е разбита от армията на Батоя. След военния неуспех империята отново продължава да е данъкоплатец на Батоя и българите: *„Крал Батоя отново имал голяма война с цар Юстиниан, Константинов син. Най-напред гърците победили, взели от България Илирик и го разорили целия, а когато цар Юстиниан се върнал, българите го обсадили в едни тесни места и съвършено разбили гръцката войска, та царят едва избягал с дружина в Цариград. Така и той отново обещал да дава данък на цар Батоя [158]“*.

„След това Юстиниан имал война с арапите, но и от тях бил победен. На другата година пак събрал нова войска, нападнал България и разорил две местности, наричани Мизиш, които неговият баща бил дал на българите, за да има мир с България. Но когато се връщал с много плячка в Тракия, българите го нападнали и разбили гръцката войска. Царят се върнал назад и така с молба сключил мир с българите. След тоя мир българският крал Батоя умрял [159]“.

След Батоя според Паисий на българския престол застанал крал Тривелий. Всеизвестно е, че по това време българите помагат на сваления император Юстиниан да се върне на престола на империята. Българската историография набляга на твърдението, че помощта е оказана от Тервел, който наследява Аспарух. Според Паисий обаче това е Тривелий и е крал на българите, който има за своя столица Охрид. Авторът на „Зографската история“ уточнява какви са били отношенията между Тривелий и Тервел. Тривелий е бил баща на Тервел. Когато той се оттеглил от трона, поставил на него най-големия си син Тервел. След време детронирал Тервел и поставил на българския трон друг негов син - Мойсей.

От Историята на иеросхимонах Спиридон също разбираме, че след Батоя на българския престол застава Тривелий, който бил негов сродник: *„След смъртта на Батуя кралството поел Тривелий, негов сродник – голям юнак и великомъдър, и свободолюбив и сръчен крал [160]“*.

Според иеросхимонах Спиридон Тривелий поставил на трона след като се оттеглил в манастир сина си Тервелан, но по-късно го свалил от власт и поставил по-малкия си син Мойсей [161].

Сведението на Паисий говори не просто за решение на българския владетел, а за решение, взето на Събор. Съборът при всички случаи е разгледал предложението на Юстиниан, направено в тайните писма до Тривелий, с които Юстиниан му обещал царска титла: *„Той пратил тайни писма на крал Тривелия и му обещавал царска титла и венец, ако би могъл да надвие Апомара и Тиверия и да го постави отново на престола. Тривелия събрал българския народ, повдигнал голяма войска, взел Цариград и поставил пак на престола Юстиниан [162]“*.

Естествено е било Юстиниан да не спази обещанието си, след като отново се възкачил на престола: *„Но Юстиниан, лукав и неблагодарен за доброто дело, което крал Тривелия му сторил, в това време се отказал да му даде царска титла. По-сетне Тривелия почнал жестоко да го изобличава за неговата неблагодарност и лукавство. Юстиниан събрал голямо войнство и настъпил срещу България, но Тривелия го победил внезапно и той се спасил с бягство по море в Цариград [163]“*.

Защо Юстиниан отказал да даде царска титла и венец на Тривелия? Според мен влияние за отказа на Юстиниан е оказал и актът на Тривелия извършен през 703 г.: *„Тоя крал Тривелия пръв възприел християнската вяра в лято господне 703 г. [164]“*.

Въпреки, че българите, водени от Тривелий приемат християнството, то това не е достатъчно през погледа на Византия. Това не е християнство, наложено от

Константинопол, следователно не може да се приеме като влияние на Византия. Още повече, че не става въпрос просто за прието християнство, а за акт, с който както вече посочих се продължава живота на Юстиниана Прима с Охридската Архиепископия. Ето защо Византия ще продължи да води политика, която да цели налагане на християнство чрез Константинопол. За империята християнството е било политика, а не просто религия. В този смисъл е възможно за получаване на царска титла Византия да е поставяла условие – приемане на християнството в лоното на Константинополската патриаршия.

Християнската вяра вероятно е оказала влияние и при решението на българите да помогнат на християните, изправени пред арабската опасност. Според автора на „Зографската история“ българската армия, разбила арабите, е водена от Мойсей, който бил поставен на трона от Тривелий. Иерисхимонах Спиридон също отбелязва, че Мойсей е водил българската войска и сразил сарацините: *„След Теодосий Четвърти на престола се качил Лъв Исаврянин, еретик, иконоборец. По негово време сарацините нападнали Цариград и Мойсей, българският крал, му дал голяма помощ. Посякъл 22 хиляди сарацини и изгонил останалите от гръцката земя [165]“*.

Според Паисий българите не просто помагат на Византия, а помагат на християните: *„Българският крал Тривелия събрал силна войска, отишъл на помощ на християните, нападнал силно сарацините и убил 22000 от тях, изгонил цялата турска сила от Цариград [166]“*.

Паисий подчертава, че българите са помогнали не просто на ромеите или гърците, а на християните. И вероятно неговата цел е била да ни покаже, че българите, които вече били покръстени, са забравили противоречията си със своите съседи, с които почти винаги са вражески настроени. Забравили са противоречията си именно поради общата религия, която изповядват - християнството. Тоест можем да приемем, че решението на българите е свързано с противопоставяне на религии-християнство и ислям.

За авторитета на Тривелий сред средновековните българи индиректно говорят и постъпките на Борис. Той изцяло се опитва да дублира действията на Тривелий. Нека видим какво е извършил първият покръстител на българите на Балканския полуостров – светият крал Тривелий: *„Тоя крал Тривелия пръв възприел християнската вяра в лято господне 703. След възприемане на светата вяра отнасял се с голямо благоволение и усърдие към Христа, затова съградил голям манастир, оставил доброволно кралската си власт на най-стария си син и му заповядал да живее вярно и постоянно в благочестие. След това се облякъл в монашеска дреха. Син му бил християнин и за малко време,*

отново се обърнал към езичеството. Тривелия оставил монашеството временно, пак взел царската власт, хванал своя син и го ослепил жестоко, задето обърнал българския народ към идолопоклонство. След това предал царството на по-младия си син с такава заповед: казал му да управлява разумно царството и твърдо да държи християнската вяра, за да не получи и той наказание като по-стария си брат за непослушание. И възприел пак монашеския чин, завършил свято своя живот. Монашеското му име било Теоктист монах. По-младият му син малко време следвал заповедите на баща си. Бил развратен във вярата и непоносим за българите. Затова го изгонили от кралския престол и поставили за свой крал Асен Велики [167]“.

Почти същите сведения ни дава и Иеросхимонах Спиридон: „След тази битка Тривелий познал Господа и се покръстил и станал християнин – пръв от българските крале с целия си народ. След това основал манастир край Охрид и се постригал в иночески чин. А на кралството поставил най-големия си син Тербелан. И той бил юнак в битките, обаче след време се покварил и пак се върнал към идолопоклонничество. И тогава Тривелий отново поел кралството, хванал сина си, та му извади очите, пак му рекъл: „*Както загуби душевните си очи, тане виждаш светлината на Христовата вяра, така неси достоен дагледаш с телесните си очи слънцето и месечината“.* И сложил на кралството по-малкия си син на име Мойсей и му казал: „*Слушай, синко, да не направиш както своя брат, защото не само очите ти ще извадя, но и главата ти ще отсека“.* И тогава пак се върнал в своя манастир и постел , иноческото му име било Теоктист, в лето Господне 703. Той бил първият християнин и светец сред българските крале. Мощите му и до днес лежат в неговия манастир [168]“.

Асен Велики е бил роднина на Мойсей според сведението в „Зографската история“, т.е. той е бил от владетелския род.

Възможно е, Борис наистина да е повторил случайно действията на Тривелий. Но също така е възможно той да е следвал примера, даден от Тривелий, който очевидно за средновековните българи е значел много. Така много по-лесно Борис би бил приет от българите, които били негови съвременници. Тривелий през Възраждането е бил познат за нашите автори на календари и като Св.Тривелий Охридски [169].

Като врагове на Испор през този период са посочени не само гърците, но и измаилтяните, които са поне два народа, защото тези на Дунава погубват Испор. Вероятно това са хазарите. Хазарите завладяват територия, която ще се превърне в непреодолима граница за българите. Тази непреодолима граница като територия не позволява връзките между дунавските и волжските българи. По-късно тази географска

разделеност ще се превърне и в религиозна. Другите измаилтяни обаче са арабите, които според някои съвременни историографи Тервел побеждава. Но както бе посочено, според автора на „Зографската история“ и иерисхимонах Спиридон, начело на българите, разгромили арабите, е бил Мойсей, който бил поставен на трона от баща си Тривелий. Според Паисий обаче и друг български цар побеждава „арапите“ и агаряните и отнема от тях Мидия и Армения, а това се случва в битката не край Константинопол, а през 740 г. край Акронион. Тук може да допуснем, че има и друга причина освен помощ за християните. Възможна причина за този поход е и освобождаване на онези българи, които според Паисий Юстин разселил в Аморея и Армения. Този български цар е Асен Велики, който според Паисий се възцарява през 720 г. и царува в Охрид много години и починал в мир. За тази победа на Асен Велики над сарацините пише и иерисхимонах Спиридон: *„След смъртта на Мойсей, българския крал, се коронясал на кралство неговият сродник на име Асен Велики по времето на същия този Лъв Исавър. Той бил в дружески отношения с гръцкия цар Лъв и му дал голяма помощ, защото арабите превзели Армения и Мидия – най-добрите земи на царя Лъв. А Лъв помолил Асен той да тръгне със своята войска срещу арабите. Той отишъл и безбройнарод посякъл: Истър, Армения и Мидия освободил и на Лъв, кесаря, ги предал. И такъв страх всял у арабите, че те вече не смеели да посегнат и удрят гръцката държава. Заради това Лъв кесар дал на Асен царска титла и корона. Така потова време българите за втори път приели царска титла: за пръв път от Александър Македонски, а за втори път – от Лъв Исавър, в лето Господне 717. И станал Асен Велики първи български цар [170]“*.

Според Паисий това е първият български цар, който очевидно не е от Аспаруховите българи, а от охридските. И вероятно става въпрос вече не за назначен български крал от Василевса, а за цар, избран от българите и получил това признание от Василевса. За съжаление ние почти не познаваме историята на Долната Българска земя, а именно Охридската. Аз мисля, че Паисий пише повече за нея, а не толкова за познатата ни като Аспарухова България. Логично е след като живее в земите на охридските българи, той да е имал достъп до повече сведения за тях.

Една от най-големите измами в българската историография е свързана точно с Асен Велики. Българската историография повлияна от идеите на руските историци от втората половина на XVIII век и до днес премълчават тази историческа фигура на българския народ. И всичко това се прави с цел да се засили представата за величието на Симеон, т.е. на византийското влияние. Така премълчавайки за Асен Велики, лесно манипулаторите пишат за Симеон Велики. До края на XVIII век няма исторически извор,

който да наименовава Симеон – Велики. Такъв е Асен, такъв е и Крум, но Симеон не е. Анастасий П. Петров Гранитский в издадения от него в Цариград Месецослов за 1850 г. сочи, че Йоан Асен Великий, който е първи цар на България се качва на престола през 718 г. Пенчо Радов Карловеца е посочил в издадения от него през 1860 г. Месецослов или календар вечний, че през 722 г. се възцарил Йоан Асен Великий, първи цар на българите. След Освобождението, през 1884 г. в издадения в Търново Месецослов или денослов вечний с кириловата азбука, Протонотария Х. П. Димитрия сочи, че през 722 г. се възцарил Първи Йоан Асен – цар български. Същата година е посочена като начало на царуването на Йоан Асен Велики Първи и в Българо-американски календар Алманах за 1920 г., издаден от вестник Народен глас.

И за да се забрави напълно за Асен Велики, ловките манипулатори обработват фигурата на Иван Асен, наричайки го Втори. Тоест първи е неговия баща Иерисхимолах Спиридон обаче използва друга поредност: *„След смъртта на Асен Втори и след смъртта на брат му Петър се възцарил Калиян [171]“*.

„След смъртта на Борил, българския цар, се възцарил Асен Трети [172]“. Тоест Първи е Асен Велики, Втори е Асен, Трети е Иван Асен. Непонятно е защо българската официална историография упорито се бори с историческата истина за Асен Велики. За разлика от официалните ни историци от 19, 20 и 21 век братът на Петър приел името Асен като цар на българите, за да подчертае правоприемствеността на българската държавност – държавната ни независимост и българската царска корона са дело на Асен Велики. Не е случайно, че в Бориловия синодик е посочено името на Асен Втори – БЕЛГУН. Възприемането на името Асен е свързано с доказване на българската държавна правоприемственост, по името на родоначалника на българските царе - Асен Велики.

Преди този велик български цар Асен, българите са управлявани от крале - седем на брой. Особено внимание трябва да насочим към петия от тях - крал Свети Тривелий. Само той е Свети. По негово време според Паисий българите приемат християнството и за това той е наречен Свети. Предходният български крал Батоя Силни според Паисий определил Охрид за своя столица и покорил гръцките кесари Константин Погонат и Юстиниан Втори и вземал много години данък от тях по времето на Шестия вселенски събор.

След Асен Велики на българския престол според иеросхимолах Спиридон застава Добре. Той имал променлив успех във войните с Византия и това му коствало живота: *„И той бил войнствен и много пъти се бил с гръцкия цар Константин Копроним.*

Отначало той побеждавал, а след това започнал да губи, за което българските първенци се разсърдели и го убили [173]“.

Паисий също ни дава ценни сведения за управлението на цар Добрица, което също е през периода Испор: *„След Асен станал цар Добрица от Дунавските страни и изпратил при цар Лъв пратеници за нов мирен договор и за някои градове и места. Но гърците не приели с почит българските пратеници. Добрица тръгнал с войска и бой до границата, наричана Дългите стени, и пленил и събрал много плячка от гръцката земя. Поради това гръцкият цар се разгневил и навлязъл със страшна войска в България, но бил заобиколен от Добрица, разбит и победен от българите. След тоя бой българите въстали срещу цар Добрица. Някои негови врагове рекли, че имал таен договор с гърците да предаде българското царство, свалили го от царската власт и го убили с всички князе и господари, които управлявали българското царство [174]“.*

От това сведение става ясно, че по това време охридските и дунавските българи се управляват от един владетел. Този владетел е с престолен град Охрид. Но Добрица е бил от дунавските българи. **Следователно българите на Балканския полуостров живеят обединени и имат един общ владетел. Те са имали и своя независима Архиепископия – Охридската. За съжаление фалшификаторите на българската история видяха в това федерация на прабългари и славяни.**

В оцелял ръкописен препис на историята на Паисий, чийто автор е неизвестен, намираме още данни за цар Добрица. В този препис намираме данни за връзката на Добрица или още Добре с познатия ни от именника на българските владетели Кормисош: *„Кормес или Добре [175]“.*

Това е владетелят, при който владетелският род Доуло е сменен с рода Вокиль. Макар и силен владетел Добрица е станал жертва на първата описана дворцова интрига в българската история. Василевсът и Византия при всички случаи са действали в България със своите агенти. Все пак не бива да забравяме, че става въпрос за Източната Римска империя. Очевидно за Константинопол се е появил удобен момент за намеса във вътрешните дела на българите. Цар Добрица предприел преместване на престола от Охрид в Преслав: *„И вторият български цар Добрица бил славен и непобедим в битките. Произхождал от дунавските страни, затова пренесъл царския престол от Охрид в Преслав, обградил Преслав със стени и поставил тук българския престол и крепост. Затова охридските българи го възневидели, понеже пренесъл престола от Охрид в своята дунавска страна, въстали срещу него и го убили поради завист и несъгласие [176]“.*

Тук много ясно е казано, че зад недоволството, което охридските българи представят като таен договор с гърците, се крие типичен пример на накърнени лични интереси.

Така започва период на вътрешно – политическа криза в България. Период, в който Византия полага всички възможни усилия, за да подчини напълно българите. Българските първенци не прощавали провала на своите владетели в отношенията с Византия. Поради тази причина имаме и не само детрониране, но и изпълняване на смъртни присъди. Такава била съдбата на Телезвий според иеросхимонах Спиридон, а Савин успял да избяга: *„И коронясали Телезвий. И той не бил сръчен и все губел, и никога не печелил, за което българските първенци се разсърдели и го убили. А след него коронясали Савин. И той бил сластолюбив, сключил мир с кесаря и не се стремял да възвърне земя, която били отнели кесари, то било срам(за българите). Българските първенци замислили и него да убият, ала той разбрал това и избягал в Месемврия, там живял до края на дните си [177]“.*

Политическата криза в България по това време е имала своя дълбока причина – влиянието на Византия. В споменатия анонимен препис на историята на Паисий пряко се говори за съглашение между Сабин и Василевса. Именно това е била причината за победата, която извоювал Копроним над Телезий и българите: *„Подир Кормеса воцари ся Телезий, 7-ий цар болгарский в 763 по Х, който бил на 30 години, человек горделив и упорит. Той като са воцари, дигна бой на Копронима, царя греческаго, в същата година 763 по Христа. Но Копроним го победи, защото имаше тайно споразумение со Сабина и с неговата партия. Телесин като обяви бой на греците, Копроним испрати на Дунава флота от 800 корабли и 24 хиляди войска на ихвал град, гдето стигна и Телесан с 20 хиляди българска войска и като са зафана боят на 30 юния 763 сутринта, трая до вечерта с голяма распаленост и от двете страни. И като ся покри полето с чилешка кръв и мъртви тела, повече български, гърците победиха и заробиха многу българи, които заведоха в Цариград, а после ги исклаха по Копронимова заповед при Златните врата, гдето секий гражданин водеше по няколко свързани българи и ги заклаваше като овце. За тая победа и пагуба Сабиновата партия намери време, та свали Телезина от престола и го уби со сичките му велможи, а на мястото му постави Кормесова зет - Сабин [178]“.*

Имайки предвид тези сведения можем да направим извод, че Византия при възможност за влияние в България унищожават физически своите противници сред

българската аристокрация. Този принцип явно продължава и при Борис с избиването на 52-та болярски рода.

За кризата през последните десетилетия на периода Испор ценни сведения намираме отново и в историята на Паисий: *„Тоя Сабин изпратил при царя да моли за мир, защото се изплашил от гърците. Българите видели, че се изплашил, събрали се и храбро се възпротивили. Като видял, че е ненавиждан от войската и от поданиците, Сабин побягнал в град Замория и оттук пристигнал в Цариград под закрилата на цар Копроним. И отказал да почита светите икони, които бил почитал в България. Българите поставили на престола Таган [179]“*.

В анонимния препис на историята на Паисий намираме и сведение за избор на нов цар, както и за качествата, които трябва да притежава: *„Сабин като осети това и виде, че ще пострада като Телезина, побягна със жената си, децата си и верните си приятели в Цариград. А българите са укротиха, отвори са питание за нов цар, който да има народен дух и да пази народните интереси, и избрали Пагана [180]“*.

Трябва все пак да оценим постъпката на Сабин – след като видял, че е ненавиждан, не е предпочел кървава саморазправа с недоволните от него българи, а избягал в Константинопол. Имайки предвид, че преди Сабин е избита голяма част от българската аристокрация заедно с Добрица, още една вълна от кървава саморазправа би била пагубна за българите. Само един век по-късно ще видим, че Борис е предпочел кървавата саморазправа в името на престола.

Очевидно е, че според Паисий и Сабин е бил християнин и почитал иконите. Но попадайки в Константинопол той е бил длъжен да се съобрази с императора, който е бил иконоборец. **Това още веднъж поставя под съмнение приетата теза, че едва по времето на Борис българите приемат християнството.**

През периода „Испор“ виждаме, че той е изпълнен с войни между българите и Византия. Въпреки, че българите в повечето случаи са побеждавали византийците, в крайна сметка българите се държат като федерати във Византия. Подобно е и поведението на Таган според Паисий: *„Този Таган изпратил при цар Копроним да биха имали българите и гърците мир, да има личен разговор с Копроним и да сключат договор. Когато Таган пристигнал в Цариград при Копроним с всички свои боляри, Копроним им се накарал заради Сабин, че несправедливо са подигнали разпра и че Сабин бил отстранен от българския престол [181]“*.

Факт е, че Паисий пише за личен разговор, който Таган поискал. Не може да се пренебрегне и фактът, че Копроним се накарал на българите задето са свалили Сабин.

Това са факти, които говорят, че Константинопол винаги е бил в ролята на център на една империя. А самите ромеи са живеели с разбирането, че България е периферията на тяхната империя.

Българите през този период виждали в лицето на Византия своя най-голям враг. И не прощавали на нито един владетел компромиси направени с империята. За това свидетелства отново анонимния препис на историята на Паисий. Българите не простили на Паган, че сключил мир с империята преди да е очистил съвсем страната ни от гърци: *„Подир избегването Сабиново воцари ся Паган, 9-ий цар болгарский, който намисли да направи мир с гърците, за да има време, да заекчи българската държава. И като се советова с големците си, отиди с неколцина от тях в Цариград и свърза с гърците в 763 по Христа. Но греците не стояха дълго време на речта си, те намериха причина и са дигнаха да превземат България. Но когато вечи влязоха в България, Българите скочиха единогласно с оръжие, разбиха ги и ги испъдиха от България в 765 по Христа. На другата година гърците пак дигнаха бой на българите, но като им се потопи флота в анхиалското пристанище от бурята, който имаше 2600 малки кораба, тога българите пак ги победиха и пак свързаха мир. Но гърците подир този мир оставиха няколко гръцка войска до българските предели, която тайно пленила много български страни, за което българите се разгневиха на Пагана, чи свързал мир преди да очисти греците совсем от България, за туй го испъдиха и поставиха Телерика [182]“.*

Така представя отношението на българите към владетелите си, които правят компромиси с гърците и иеросхимонах Спиридон: *„След Таган българите коронявали Телерик, по времето на Копроним кесаря. И той бил юнак и много пъти се бил с кесаря, възвърнал земята си. Ала българите били съблазнени по това време и [отпаднали] от гърците [и] пак се върнали към идолопоклонничество. И се сговорили да убият Телерик, защото сключил мир [с гърците], но той се сетил и бързо избягал в Цариград, покръстил се и приел иконоборската ерес. Затова Копроним му дал за жена своята сестра Ирина и сан на магистрат. Бароний казва, в лето Господне 773 по време на царуването на Лъв Четвърти българският крал Телерик, като втори Мойсей, оставил владението си с многоброен и войнствен народ и дошъл в Константинопол, за да приеме светото кръщение, повярвайки в Христа. Кесарят Лъв се зарадвал и самият той му станал кръстник, дал му за жена сродница на своята съпруга и силно го обикнал [183]“.*

Имайки предвид горепосочения цитат, то ясно може да се каже, че в анонимния препис намираме данни, че Византия все пак успява да създава и управлява обществени настроения в България заради нарушени нейни интереси, които по размер могат да бъдат

достатъчно силни, че да принудят владетелят да избяга от страната ни: „Подир Телерик, който беше наказал много свои боляри за неверността им към отечеството, умножи своите неприятели върху си, които размътиха народния дух и той като виде, че бунтът му беше готов, след малко да са дигне върху му, остави престола и побегна в Цариград при Леона, сина Копронимова в 777 или 782 по Христа, който го приел в двора си, после го кръщал, дал му братовчедката си за жена и го направил първият советник в столицата си [184]“.

Според автора на Летописа през периода Испор победите над измаилтяните са много важни и те са сред най-големите върхове на този период от българската история. Без тези, наистина много важни победи, историята не само на Византия, а и на самата Европа щеше да има друг ход. **Историята показва, че когато българите не са могли да се справят с поредните представители на наследниците на Измаил и Агара - османските турци, се променя не само историята на България, а и на целия континент.**

Следващият период, отразен в Летописа, е 777-877 година. Той е характерен със следното:

- Това е периодът на цар Изот.
- Погубен е Озий, царят на Изтока.
- Погубен е и Голиат, франка приморски.
- Има много градове.
- Родени са отрочетата Борис и Симеон.
- Изот почива в Плиска.

Историческите сведения показват, че началото на този период съвпада с управлението на Кардам и приключва по времето на Борис. Тук имаме обаче библейски имена, които авторът умело е използвал като нарицателни.

Кой е цар Изот и как трябва да схванем философията на управлението му? В Библията, която авторът на Летописа вероятно познава добре, е отразена и историята на филистимците, които се управлявали от свои царе и господари. Държавата им е разделена на пет малки княжества, като начело на всяко стои „войвода” - Газа, Аскалон, Азот, Гет и Аккарон.

С използването на името Изот (Азот) авторът умело ни напомня за съдбата на България след смъртта на Кубрат, когато неговите петима синове се разделят и всеки създава свое владение. Очевидно, макар и разделени, те запазват връзката помежду си за известно време, може би до 777 г. В периода 777-877 г. една от българските групи

трайно успява да застане начело – тази на Аспарух, който е третият син на Кубрат, както и Азот е третото княжество на филистимците.

Кой е този цар на Изтока, който българите побеждават? Тук на помощ отново трябва да дойдат познанията от Библията. Този цар е оприличен едновременно на Озий и на Голиат. Под „цар на Изтока“ трябва да разбираме „цар на Източната римска империя“, т.е. Византия. С какво е нарицателен юдейският цар Озий (767-750 г. пр. Хр.? Той нарушил храмовите правила и кадил над жертвеника без да има право на това, понеже не бил свещенослужител, т.е. възползвал се е от право, дадено единствено и само на свещениците. Царят на Изтока е оприличен и на Голиат. Но Голиат е просто един силен воин-завоевател, победен от цар Давид и завършил своя живот с отрязана след битката глава.

Та кой е този цар на Източната Римска империя, който извършил действия, отредени само за свещениците, очевидно победен от българите и завършил битката с отрязана глава? Дори и малките деца, смятам, че ще се досетят кого е имал средновековният автор предвид - Никифор. Никифор като император на Византия конфискувал незаконно част от църковното имущество. Нахлул в България като завоевател, но бил разгромен и приключил своя живот с отрязана глава. Явно е, че за този стогодишен период най-важното събитие за автора е тази прочута победа на Крум.

Цар Изот почива в Плиска или можем да кажем, че според летописа този стогодишен период завършва в Плиска през 877 г. Действително по това време Борис приключва този период, през който българите са народ с независима държава и култура.

Следва един период - от 877 до 893 г. - на управление на Борис, през който:

- Покръстена е цялата българска земя. Тук не става въпрос просто за покръстване, а за приемане на гръцкия обряд. Този гръцки обряд става държавна политика за българските владетели. И това за съжаление е като противовес на Охридската Архиепископия, която много отдавна е била народната църква за българите.

- Създадени са църкви по българската земя и на река Брегалница. Защо се споменава изрично река Брегалница? Отговорът е елементарен. Край река Брегалница е извършено първото покръстване на българите през 703г. Това се случва по времето на светия Крал Тривелий според Паисий Хилендарски: „*Тоя крал Тривелия пръв възприел християнската вяра в лято господне 703 [185]*“.

Това покръстване е извършено от Кирил Философ от Кападокия: „*Българите ме взеха с голяма радост и ме заведоха в град Равен на река Брегалница. Там им създадох 32 букви [186]*“.

- Там е прието и царството. Защо край Брегалница Борис приема царството? Очевидно е, че за българите по времето на Борис е било от значение почитането на това първо българско покръстване, което както посочихме е извършено през 703 г. край Брегалница.

- На Овчо поле са създадени бели църкви. Къде се намира въпросното Овчо поле? Това поле е котловина, разположена по течението на един от притоците на река Брегалница и минаваща през днешния македонски град Свети Никола. И не просто са построени, а създадени бели църкви, т.е. църкви, които се отличават от другите.

- Борис отива в Добрич и там завършва своя живот. Тук следва да отбележим, че става въпрос за полето Добрич, което се намира близо до Ниш, в Поморавието.

- Борис царува 16 г. без да има грях, ни жена.

Вече идваме във времето на цар Симеон и на следващите 130 г. от българската история:

- Създадени са велики градове по морето.

- За 28 г. е изграден Преслав.

- Там е прието царството, което се простира до града Звечан и Солун.

- Ражда се святият цар Петър.

- В българската земя има изобилие и данъците са много ниски.

- След смъртта на Симеон българското царство пак е прието от сина му Петър и той е цар на българите, още и на гърците. Ако разсъждаваме върху детайлите от текста би следвало да предположим, че в последните си години Симеон е определил Петър за съвладетел и поради това авторът на летописа пише, че след неговата смърт Петър пак приел царството, но вече вероятно като един единствен владетел.

- В първите 12 години от неговото царуване неговото царство е благословено и той управлява без грях. Има изобилие от всичко. Очевидно е, че според автора, при Петър в резултат на мира с Византия, българите стабилизират своето стопанство и доходи. Това би следвало да означава, че периодът 927-939 г. е бил благодатен за българското царство. След това обаче маджарите многократно навлизат в България и опустошават земите ни. Последват и нашествия на печенегите.

Авторът на летописа продължава със сведения, които се отнасят както за българските царе, така и за византийските императори, които в този период завладяват или владеят български земи.

- Съвременник на цар Петър е Константин Багренородни. Двамата според летописа се обичат и съответно царствата им са в приятелски отношения. Приятелските отношения между Петър и Константин са известни и обясними.

- Докато цар Константин отива в Крайниевото място идват някакви насилници като исполини и погубват българската земя по морето. Може да се предположи, че отсъствието на Константин от неговата столица е представлявало затруднение той да организира военна помощ за българския владетел и това е използвано от нашествениците. Но това е едно предположение, защото може да се предположи и друга хипотеза, че отсъствието на Константин от неговата столица е умишлено, за да се използва като оправдание за неизпълнение най-вероятно на клауза за взаимопомощ от мирния договор сключен между него и цар Петър. Тук вероятно става въпрос за опустошаването на Добруджа от печенезите. По това време те са съюзници на руския княз Игор, който подготвя поход срещу Константинопол. Византийската дипломация успява да спре похода, но Игор насочва съюзниците си към плячкосване на българските земи в Добруджа, която се намира край морето. Неслучайно в края на текста от Българския апокрифен летопис авторът му посочва, че: „*нак излязоха някакви насилници и измамници, наречени печенеги, неверни и беззаконници*“.

- Петър, цар български, мъж праведен, оставя царството и избягва на запад в Рим и там завършва своя живот. Тук авторът на Летописа вероятно е имал предвид опита на цар Петър през 965 г. за съюз с Отон Първи – германски крал и император на Свещената Римска империя. На практика това е опит да се излезе от орбитата на Константинопол, който обаче е завършил неуспешно. Последващите ходове на Византия показват, че Василевсът не може да прости опита за промяна във външната политика на Петър и на практика това е началото на края на българското царство.

-Когато на византийския трон застава Василий, той погубва всички вражески земи и езически народи, като храбър мъж. Василий управлява 30 години и царството му било благословено.

Историята на българското царство продължава с времето на цар Селевкия и завръщането на Роман - синът на цар Петър. Събитията, които са отразени в летописа са свързани с:

- Издигането на Селевкия за цар, т.е. той не е наследил царска власт.
- Неговото прозвище е Симеклит.
- Излиза от планините, наречени Витоша.
- Приема царството в полето, наречено Романия.

- Създава пет града – Пловдив, Срем, Брезник, Средец и Ниш.
- Царува в Средец и в българската земя 37 години.
- Завършва живота си под Брезник.

За този 37-годишен период има още данни в летописа, които свидетелстват, че в дните на цар Василий „намериха се царе трима братя от вдовица пророчица: Мойсей, Арон и Самоил. Имаше един отрок Самоилов, на име Августин, и той прие българското и гръцкото царство и царува 37 години“. Защо отсъства Давид, който първи поел управлението, макар и за къс период и доброволно се оттеглил от властта? А той е канонизиран и за светец, което го прави достатъчно забележима фигура, за да бъде пропуснат. Дали той не е Селевкия и дал съответно името на този 37 годишен период? И ако за Давид и Селевкия има неизяснени въпроси, то споменатата вдовица пророчица е най-вероятно майката на комитопулите Репсимия. След завръщането на Роман в България вероятно Давид се е оттеглил от власт, тъй като Роман-законният престолонаследник, е бил вече в България и:

- Се въздига цар Роман от същото коляно и приема българското царство.
- Роман се разсърдил на източния цар и събрал войската си срещу него.
- Роман тръгнал по море да погуби източния цар, но загубил войската си.
- Роман се връща в Преслав, където царува девет години и почива.
- След периода Селевкия се въздига друг цар от същата вдовица и царува три години, след което почива. Това е най-вероятно синът на Арон – Иван Владислав, който царувал 1015-1018 г. Защо е посочено, че той е от същата вдовица? Вероятно става въпрос за произхода му като внук на Репсимия. Защото по това време има и друга вдовица свързана с комитопулите – дъщерята на унгарския крал Геза. Тя била първата съпруга на Самоиловия син Радомир. Синът на Радомир и унгарската принцеса е вероятно Петър Делян, за който авторът на летописа пише – Цар Гаган – Оделян , който приема гръцкото и българското царство. Погубва в Кумида два града, които бяха отгъткъ морето. И създаде три града на българската земя: Червен, Несебър и Щип. И там царува 28 години, и бе посечен от другоплеменник на Овче поле. Може да се предположи, че след като през 1003 г. византийци и унгарци превземат Бдин, унгарският крал е имал планове Делян на българския трон. Това се случва в 1013 г. и Делян приема и името Петър и в продължение на 28 години се държи като български цар. През 1041 г. е посечен на Овче поле от другия претендент за царската корона на българите - Алусиан.

Летописът дава сведения и за друг цар, син на праведната Теодора, благоверен и благочестив цар. Той създава велики манастири по българската и гръцката земя. В

неговото царство имало всички блага. Прекарва в царството си 23 години и почива. Този цар е вероятно Иван Владимир, който през 993 г. се оженил за дъщерята на Самоил Теодора Косара. През 1016 г. е убит от Иван Владислав вероятно, за да бъде отстранен като претендент за царския престол на българите.

Този 130-годишен период започва през 893 г. и приключва през 1023 г., т.е. с пълното подчиняване на българските земи от византийците. Този период няма могъществото на историята ни през периода, който условно може да наречем „Плиска“ имайки предвид „Българския апокрифен летопис“. И това е така, защото през следващия период, който условно наричам „Преслав“, отново имайки предвид „Българския апокрифен летопис“, философията на държавността изменя на българските устои и става тотално зависима от византийците. Вече виждаме създаване на велики градове и по морето, без да е уточнено кое точно е то. Интересна е появата на цар Селевкия? Имайки предвид срока на неговото управление от 37 години е малко вероятно той да не бъде забелязан от хронистите. За Селевкия или Селевкий пишат още Паисий и авторът на „Зографската история“. Имам три хипотези за този цар. Първата е той да е управлявал 37 години. Втората е да е положил основите на период, продължил 37 години. Третата възможност е авторът на Летописа да е използвал нарицателно за този период име. Важен е въпросът дали той е реален владетел в историята на българския народ. Авторът ясно посочва, че това не е бил престолонаследник, а чрез издигане е станал цар. Тоест имаме нарушаване на принципа за унаследяване на царската власт от баща към син. И тук решавам да потърся исторически аналози. В миналото на река Тигър е бил разположен град Селевкия. Основан е от Селевк – един от пълководците и наследник на Александър Македонски. Тъй като градът е бил с малобройно население, се наложило част от жителите на Вавилон да бъдат преселени в него. Градът е играел ролята на столица на част от империята на Александър. Преселените жители на Вавилон изградили храм на техния велик Бог Мардок. Средновековният автор е имал много добра историческа и библейска култура и затова е използвал Селевкия като символ, който отразява почти същата историческа картина, но вече в българските земи и в друго време. След рухването на империята на Александър Селевк създава свое царство и то с нова столица, но в основата си държавата е изградена с македонското държавно наследство. Комитопулите също съхраняват българската държавност само в определена територия от голямото българско царство. Изграждат и нова столица – Средец, където се спасява не само държавността, но и българската култура и църква. Както е сторил и Селевк. В текста ясно се посочва, че този период започва не с унаследяване на царската корона, а с издигане на цар. Интерес буди

прозвището на Селевкия - Симеклит. Тъй като става въпрос за прозвище, то това е знак за качества, които са притежавани от даденото лице или лица. Ако разгледаме Симеклит като сбор от имената Сим и Клит може да стигнем до вероятния подход на автора на Летописа. Сим е библейско име. Това е първородният син на Ной, който е благословен от него като пръв между синовете му. Клит е име на двама военначалници на Александър Македонски. Клит Черния е македонски офицер, който е спасил живота на Александър Македонски. В последствие по време на пир Александър убил Клит Черния, който започнал да му се подиграва. Вторият Клит е наричан Белият. Той е офицер, който Александър връща в Европа, където участва в потушаване на въстанието на гърците. В последствие след смъртта на Александър се включва в разпределението на империята му. Убит от Лизимах. Както Селевк, така и Клит са имена на военначалници на Александър, които се включват в управлението на неговото наследство - империята му. Ако към това се добави и историческото значение на Сим като пръв от синовете то се получава следното - след смъртта на царя негови военначалници унаследяват управлението на държавата. Тези военначалници са братя и първородният от тях се счита за пръв по влияние. Посочено е, че тримата братя играят ролята на царе, а аз бих казал, че те са били издигнати за регенти, тъй като законните български царе са били в Константинопол. Като начало на този 37 - годишен период можем да приемем 969 г., когато Петър няма физическата възможност да управлява България. Непосоченият с име цар, управлявал само три години, е Борис II – 969-971 г. След това двамата синове на Петър са отведени в Константинопол. През 978 г. двамата са върнати в България, за да се противопоставят на комитопулите, но още на границата Борис е убит. Идва времето на Роман, който се разсърдил на източния цар и тръгнал да го убива, но погубил войската си. За кой източен цар става въпрос? Походът е по море на изток от Преслав, следователно става въпрос за Светослав. Може да се допусне, че според автора на „Българския апокрифен летопис“ България в този момент се управлява от двама царе - Роман и Светослав. Самото посочване на „два царя“, т.е. освен него и Светослав, е доказателство, че той е с българска царска кръв, иначе щеше да бъде посочен начинът, по който вторият цар е получил царската власт. Това изречение за втория цар индиректно дава доказателства, че Светослав е от рода на Крум, чиято династия тогава управлява България.

И все пак да се върна на въпроса за същността на „Българския апокрифен летопис“, „Именника на българските владетели“, „Зографската история“ и „Славянобългарска история“. **Имайки предвид горенаписаното смятам, че всеки един от тези**

исторически извори представлява една кратка и достоверна история на част българския народ за периода от края на V век и началото на XI век.

Според изводите в академичното издание „История на България“, българската държава е създадена като съюз на две разнородни политически обединения – славянски племенен съюз в Поддунавие и прабългарите, начело с хан Аспарух. Тази държава станала обединителен център за славяните от българската група. След като българите разширили своята власт териториално, значи, че и славяни са участвали в битките срещу ромеите. Образуването на българската държава било сложен процес, а не еднократен акт. Той започнал с изграждането и укрепването на племенни съюзи у славяни и прабългари, със съчетаването им със заварените на Балканския полуостров местни устройствени форми и звършил с обединяването на двете самостоятелно изграждащи се институции в една обща държава. Уредбата на българската държава до средата на IX в. била обусловена от обстоятелството, че при нейното изграждане взели участие главно два етнически компонента- славяни и прабългари. Създадена била своего рода „съюзна държава“, в която прабългарската аристокрация начело с хана играела ръководна роля по въпросите на вътрешната и външната политика. Значителен дял в управлението на държавата обаче имали и вождовете на отделните славянски племена, които запазили известна автономия в своите области и разполагали със собствен административен и военен апарат, като признавали прабългарския хан за върховен господар и ръководител.

Изводите в академичното издание „История на България“ се различават от информацията, която ни дават „Летописът“, „Именникът на българските владетели“, „Зографската история“ и Паисий.

Имайки предвид информацията от Българския апокрифен летопис приемам, че периодът от 777 до 877 г. може да се определи като период „Плиска“. Периодът от 893 до 1023г. може да се определи като период „Преслав“.

Изводи:

Историята на българите през V-X в. е била подложена на усилена историографска манипулация. Този силен натиск за подмяна на историята ни не е приключил. Той продължава и днес. Фактите показват, че ще продължи още дълго време.

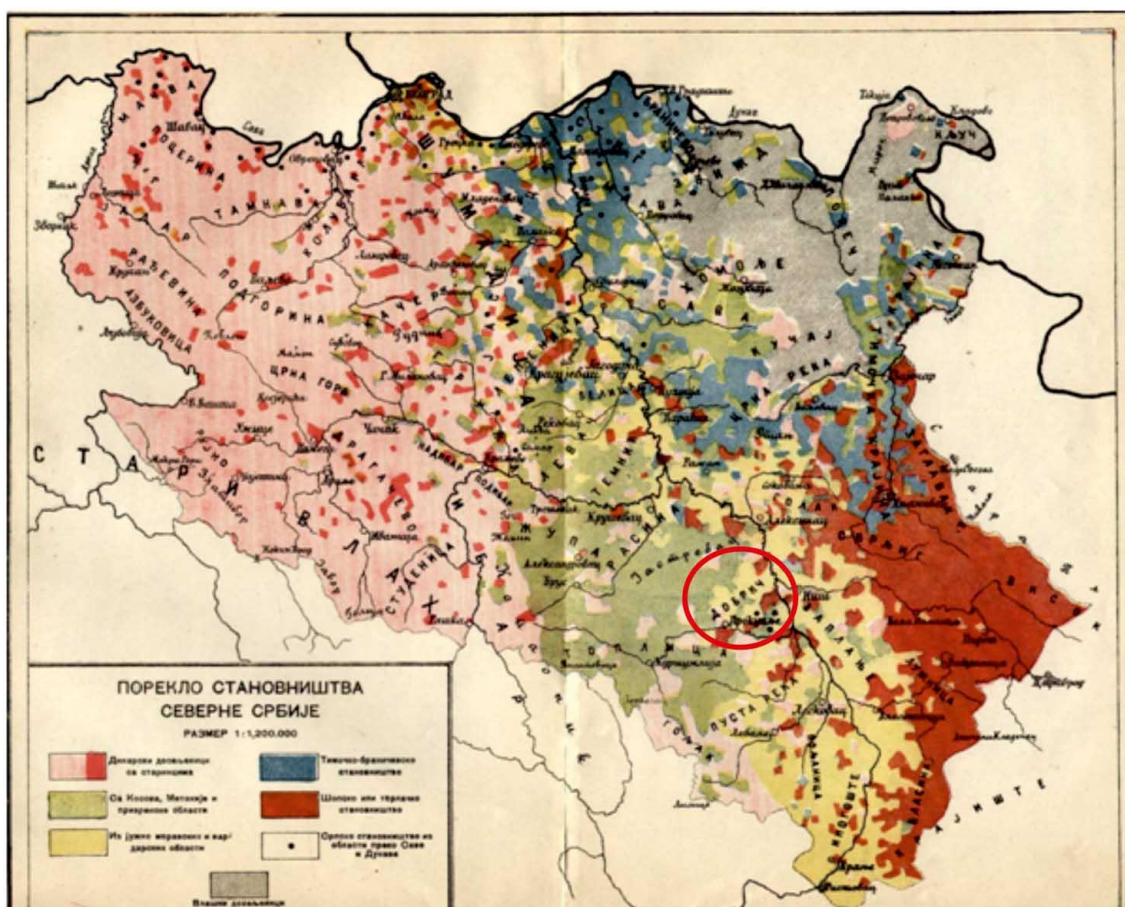
Историческите манипулации за разглеждания период преминават през няколко етапа, като след 1948 г. се превръщат в официална държавна политика.

Един от основните методи за манипулация на българската история за разглеждания период е умишленото negliжиране на историческите извори от

български произход. Историята съхранена в тези извори е категорично различна от тази, която е написала смятаната за „официална“ българска историография. Най-красноречив пример за това е академичното издание на История на България – II том.

Както вече посочих историческите манипулации и negliжирането на историческите извори от български произход продължават и днес, както ще продължават и занапред. Типичен пример за това е историята на Паисий. Както е известно тази история е наложено да се изучава като патриотична литературна творба. Едва ли може да се даде друг пример в света, когато история да се изучава единствено и само като литературна творба. Както е известно на всички дори се организираха масови протести, които имаха за цел запазване изучаването на историята на Паисий в българското училище, но ... в часовете по литература. А в тези часове се изучават само две страници от „История славянобългарска“. Така ще бъде години напред. Дори се спретна национална инициатива за преписване историята на Паисий. Т.е. направи се всичко възможно българите да четат само две страници от този великолепен исторически извор. В същото време фактите показват, че в българското училище и българските университети се изучава в много по-голяма степен Омир.

Дали трябва да стоим безучастни пред агресивната историческа манипулация на миналото ни и negliжирането на историческите извори от български произход? Не, категорично не.

Приложение 2. На картата е отразена и територията с име Добрич.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/16/S._Srbija.pdf

Приложение 3. География на Северна Македонија - Уикипедия

На картата се вижда Овчо поле - територията укавана в Българския апокрифен летопис. „И след смъртта на царя Изот пак прие българското царство син му Борис, и бе благочестив и много благоверен. И този цар покръсти цялата българска земя и създаде църкви по българската земя и на река Брегалница, и там прие царството. На Овчо поле създаде бели църкви и отиде на Добрич и там завърши своя живот. И царува 16 години, без да има грях, ни жена. И бе благословено царството му, и почина с мир в господата“.

Приложение 4. Карта на римски пътища поместена в статия Виа Милитарис – Уикипедия.

Тази пътна мрежа е използвана при заселването на българите по начина, указан в Българския апокрифен летопис.

„И след това чух глас, който друго ми разказваше: “Исайе, възлюблени мой пророче, иди на запад от най-горните страни на Рим, отлъчи третата част от куманите, наречени българи, и насели земята Карвунска, която опразниха римляни и елини.” Тогава аз, братя, по божия повеля дойдох от лявата страна на Рим и отделих третата част от куманите, и поведох ги по път, посочвайки с тръст, и ги доведох до реката, която се нарича Затюса, и при друга река, наречена Ереуса. И тогава имаше три големи реки. И населих земята Карвунска, наречена българска; беше опустяла от елини за 130 години. И населих я с множество люде от Дунава до морето, и поставих им цар из тях: името му беше цар Слав.“

Приложение 5. Карта на Византия поместена в статия Исаврия - Уикипедия, в която се вижда граничетата с Кападокия(нарочана и Кумания) Исаврия.

Приложение 6. На картата поместена в статия Тема (Византия) – Уикипедия, са изобразени административните единици на Византия през 1025 г. Темата България е територията, в която първоначално на Балканския полуостров се заселват българите.

ВТОРА ГЛАВА.

ПЕРИОДЪТ „ПЛИСКА“ В БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ

Според Летописа този период започва с управлението на Кардам и завършва по време на управлението на Борис и както авторът посочва Изот почива в Плиска. След този момент Плиска никога не се споменава като център, който е фактор в българската история. Много са историците, които погрешно твърдят, че Плиска е била първата българска столица на Балканския полуостров. Смятам, че това твърдение е опровергано косвено от автора на „Българския апокрифен летопис“ и пряко от Петър Богдан Бакшев, Паисий Хилендарски и др. Тази грешка се допуска поради факта, че е прието да се смята, че българите идват и създават държава на Балканския полуостров начело с Аспарух. Бих казал, че липсват писмени данни за това Плиска да е била столица на българите. В същото време не може да отречем, че археологическите данни показват, че Плиска е най-големият средновековен град за своето време. Едва ли създаването на един такъв град е случайно. Не е случайна и архитектурата на града, която при всички случаи доказва съпричастност към владетеля на държавата ни, което действително може и да доказва, че в определен период от време Плиска става престолен град за българите. Но дори и това да се е случило, то без съмнение можем да приемем, че Плиска не е първият престолен град на българите, живеещи на Балканския полуостров. И ако приемем, че Плиска е станал престолен град за българите, то сведението в Летописа показва, че не просто е сменена българската столица. Може би авторът е искал да покаже, че това е краят на един велик период в българската история.

Този период започва с управлението на Кардам. Той унаследява българското царство, разяждано от политическа криза, и е нормално да приемем, че негова първа задача е била да се справи с нея. Този извод е направен дори и от драматурга Т. Х. Станчев в увода на неговата драма „Кардам Страшни“, която той издал през 1872 година: „С него свършва първия период в българската история [187]“.

Управлението на Кардам бележи началото на период, в който България не само преодолява политическата криза, в която е изпаднала. Българите от федерати в Източната Римска империя, за каквито са приемани от Константинопол, се превръщат в европейска сила. С какво бил знаменит Кардам? Отговор на този въпрос ни дава Паисий: „Понеже преди него четирима царе били неблагополучни и през тяхното време гърците за малко не покорили под своя власт българското царство, но тоя цар Кардам бил

храбър и благополучен, имал много войни с гърците, разбил много техни войски и поробил много генерали. Гърците не могли по никакъв начин да го победят във война. Така за много години освободил българската земя от римското насилие и починал [188]“.

При първата възможност Кардам оказал помощ на останалите да живеят българи в Панония, които са били заплашени от франките. Т.е. българските владетели са имали задачата не да обединяват измислените от историците славяни от българската група, а да помагат на своите сънародници, които все още са извън пределите на българската държава: *„След побягването на Телерика, воцари са Кардам, 11-ий цар Българский, който направи мир с гърците, поуспокои България и я позасили, която от честите боеве нямаше време да са погрижи за общото си благополучие и благоденствие. Българите като помирясаха с гърците, дадоха помощ на Българското господарство в Панония, та се отърва от франките, които се силеха да го превземат [189]“.*

Въпросът за помощта, която Кардам оказвал на българите в Панония е направил впечатление дори и на драматурга Т. Х. Станчев, който го е отбелязал в цитираната вече негова драма „Кардам Страшни“, чрез обръщение на един от нейните герои към Кардам: *„Да избавим Панонските си братя от франкското оръжие, които ежедневно страдат [190]“.*

Прави впечатление, че в академичната ни историография няма и един ред за политиката на взаимопомощ и обединение на българите в Европа, която водил и Кардам. Категорично може да се примеме, че Кардам слага край на политическата криза в българската държава, която е била характерна за периода преди него и то в продължение на управлението на четирима български владетели. Как Паисий е виждал очертанията на политическата криза? Въпросните четирима владетели били неблагоприятни и през тяхното време гърците за малко не покорили под своята власт българското царство. Пулсът на онова време на въздигане на българската държава отразил макар и в драматургия Т. Х. Станчев във вече споменатата негова драма, в която боил се обръща към Кардам с думите: *„Да отмъстим на Телерика [191]“.*

Дали тези думи за мъст на българите към бившия им владетел Телерик имат връзка с реалната атмосфера в България по времето на Кардам? Както стана ясно кризата е настъпила по времето на четирима владетели, последният от които е Телерик. И ако другите трима са свалени от власт, а двама от тях и убити, то Телерик е успял да избяга и то във Византия. Ето защо е било напълно вероятно българите да са желаели мъст по отношение на бившия си владетел. А дали Т. Х. Станчев не е имал възможност да се

запознае с извори, които на мен не са ми известни, но свидетелстват за подобен развой на събитията – това не зная.

Следователно началото на периода „Плиска“ е свързано с преодоляване на политическата криза през осми век в българската държава. В същото време трябва да отбележим, че е приключил и периодът, в който има постоянни заселвания на Балканите на български групи. След като се справя с политическата криза, то пред българския владетел се изправя **следващата** голяма задача. Резултатът от тази задача е сърцевината на периода, който приемам като „Плиска“. Коя е тази задача пред българския владетел? Логично е да започне обединението на българите, които са се заселили в Европа в една държава. **Голямата задача, която е решена от владетелите през периода „Плиска“ е обединението на българите, заселили се в Европа, в една държава. Този процес е много силно изразен при Крум.**

Дълги години по неправилен начин бе представяна външната политика на българските владетели от този период, а именно като политика за обединение на българските славяни. Малко странно звучи - хем славяни, хем български. Истината е, че българските владетели са се стремили да обединяват територии, населени преди всичко с българи. Кулминацията на тази политика наблюдаваме при Крум - в една държава са обединени всички големи поселения на българи в Европа. Вън от българските предели остават няколко много малки поселения, които обаче наистина са твърде далече от българските граници. Тази политика на Кардам и особено на Крум както вече имах възможност да посоча остава незабелязана от академичната ни историография. Но това не е попречило тя да бъде обект на исторически драми писани през 19 и 20 век. Такава историческа драма е произведението на Д.П.В. „Крум Страшни и възцаряването му на българския трон“. В нея са намерили място подвизите на Крум срещу франките, които му подготвили пътя към царския престол, както и убеждението, че той е длъжен да помогне на дунавските българи. И не е случайно, че пратеник на дунавските българи предава на Крум решението на държавния съвет единодушно да предаде скиптѐра на неговата достойна десница и така да се съединят двете Бългarii – Тиската и Дунавската [192]. Дали този сюжет е измислен от автора на драмата или той е имал възможност да борави с извори и те да са причината за този сюжет – не знам. Но той действително се покрива с една от реалните цели, които Крум си е поставил – обединение на българите в една държава. А ако авторът е ползвал действително извори, то може да направим предположение, че Крум не е бил от Дунавските българи.

Много важен въпрос е този за отношенията между българите от Балканския полуостров и тези, които живеят във Волжска България. Липсват данни за тези отношения. Тъй като става въпрос за две големи държави на българи би било логично те да контактуват. И е било логично те да търсят пътя на обединението. То обаче е можело да се случи след неутрализиране на хазарите, които през IX в. са европейска сила.

Според академичното издание „История на България“ обаче Крум е имал друга посока на политика и дори със своето законодателство целял славянизация на държавата. Считаю, че това твърдение е повече от грешно.

Защо смятам, че при Крум е извършено голямото обединение на българите в Югоизточна Европа? Това не е наложено като извод само от успешната му военна кампания, при която е установена пряка връзка между Мизия, Панония и Долната земя Охридска. Този извод го правя и като анализирам сведенията за Крумовото законодателство.

В тази нова ситуация - обединена България - Крум изобщо не е протакал изпълнението на дълга си като владетел. Оповестил на всички свои поданици законите, които ще регламентират техния живот, в това число и на българите, дошли от Аварския хаганат, за които говори Лексиконът на Свидас: *„А той като чул думите им, свикал всички българи и им заповядал, като издал следните закони: Ако някой обвини друго, да не бъде слушан, преди да бъде вързан и разпитан. И ако се окаже, че той клевети и лъже, да бъде убит. Не се позволява да се дава храна на онзи, който краде. Или ако някой би се осмелил да направи това, имотите му да бъдат отнети. Заповядал също да се строшават краката на крадците и всички лозя да се изкоренят. На всеки, който проси, да не се дава малко, но да бъде (достатъчно) задоволен, за да не изпадне пак в нужда, или пък който не е постъпил така, да му бъдат отнети имотите [193]“.*

Какво прави впечатление в посочения текст? Крум свикал всички българи. Ако буквално приемем израза „всички българи“, то това е невъзможно като действие. Но тук авторът е имал най-вероятно предвид българи от всички области на Крумовата държава - обединена България. Било е нормално да наложи единно законодателство в цялата държава. Именно затова той свиква български първенци от цялата страна, които вероятно са участници и във върховния орган, а именно Събора. Законите му явно са били изключително строги, но това може би е белег и на епохата. Но е странен текстът, който касае просяците. Според него заможните хора са били задължени да помагат на бедните, тъй като ги е заплашвала конфискация на имотите при отказ. През тази историческа епоха, характерна със своите феодални отношения, подобна политика е изключително хуманна.

Няма сведения за друго законодателство в Европа от този период, което до такава степен да гарантира човешкото съществуване. Но това не се случва и в последващите епохи. Няма подобен пример и днес. Звучи наистина странно, че заможният е длъжен да помогне на просяка. Дали този закон е бил реалност или легенда? Тъй като дълги години нас ни учеха, че богатият човек е изедник, че той винаги е лош, може би за това не обръщаме внимание на текст от Стратегикона на Кекавмен: *„Във всичко се застъпват за нуждаещия се. И наистина богатият е бог за бедния, понеже го облагодетелства. За това и българите наричат имотния - богат, което значи богоподобен [194]“*.

Ето го обяснението за произхода на обикновената думичка „богат“, което обаче характеризира твърде добре една от основните черти на периода преди налагане на византийското влияние в България. Българската държава не само гарантира реда в обществото, но и възможността за просперитет на всяка личност. **Тук следва да отбележа, че идеята за социална справедливост може да се изведе като втори същински белег за периода „Плиска“**.

Обобщавайки известните ни факти свързани с прочутото Крумово законодателство можем да се обърнем към народното ни творчество и потърсим в него свидетелства за него. Например П.Р.Славейков е записал следните пословици:

- „Нужда закон изменява [195]“.

- „Съди себе си като другия, а другия като себе си [196]“.

Логично е народните умотворения да имат древен произход. Имайки предвид прочутото законодателство на Крум, то с основание можем да предположим, че народните ни умотворения, които имат за свой предмет законите, е възможно да са от Крумово време. А ако те го предхождат, то следователно той се е уповавал на многовековна законодателна традиция. В този смисъл народното ни творчество би следвало да се приеме и разглежда като един необятен извор за нашето минало.

Не на същото мнение по отношение на Крум е академичното издание „История на България“. Според изводите, направени в него, Крумовите закони са имали за цел да регулират и ускорят процесите, водещи до поставянето на обеднелите и лишени от земя и средства за производство селяни под покровителството и властта на издигащите се едри земевладелци. Според изводите в академичното издание победоносните войни на северозапад, разширението към Средец и югозападните земи на полуострова, победата през 811 г. и последвалите военни действия в Тракия довели до обогатяването на владетеля и на неговите първи помощници. Същевременно според академичното издание, войните, водени от Крум почти през цялото време на неговото управление,

утежнявали положението на селячеството – по един или друг начин то загубвало правото си на собственост върху своята земя, принуждавало се да се подчини на едрите земевладелци и да обработва тяхната земя вече като прикрепено към нея население. Сведенията на средновековните извори и твърденията, изказани в академичното издание, мисля, че се различават и това е очевидно.

Друга посока за политиката на българските владетели, намерила отражение в академичната ни историография, е преследване на християните. Фактите показват, че е пресилено да се говори за преследване на християни. Нещо повече - българите помагат в най-важните моменти на Византия, т.е. на християнската империя. Подкрепата на Тривелий и на Асен Велики е решаваща за сблъсъка на Византия и арабите. Но през периода „Плиска“ виждаме подкрепата на Омуртаг, който разгромил Тома Славянина. Според академичното издание „История на България“ не са ясни конкретните причини и поводът за намесата на Омуртаг във византийските работи. Не бива да се пропуска обаче фактът, че същият този претендент за трона на Василевсите е бил приел вече исляма и действал с организирана помощ от арабски военни отряди. Това е обстоятелство от изключително важно значение, когато се анализират действията на Тома Славянина. Паисий в своята история подчертава това обстоятелство свързано с Тома Славянина. Той е бил приел исляма като своя религия, когато е станал претендент за трона: *„Имало един роб Тома у един болярин в Цариград. Заради някакво прегрешение побягнал от своя господар, приел турска вяра. След двадесет години се престорил, че е Константин, син на царица Ирина. И така събрал войска и превзел от гърците Армения [197]“*.

Следователно намесата на Омуртаг срещу Тома Славянина е възможно отново да е била продиктувана поради факта, че имаме противопоставяне на религии-християнство и ислям. Не е маловажен фактът, че мюсюлманин е претендент за трона на Василевса. Според „Зографската история“ Омуртаг, достигайки до Армения, разгромил именно сарацини.

Не може да има съмнение, че без помощта на Омуртаг историята на Византия щеше да бъде друга. По всяка вероятност християнската империя щеше да бъде арабски халифат. Завладяването на Константинопол от османците шест века след Омуртаг, когато няма кой да помогне в решаващия момент, показва, че Византия, попадайки веднъж във властта на исляма, не може да възстанови своята независимост.

За политиката, която се изразява в подкрепа на християните, а не в тяхното преследване през периода „Плиска“, говори и надпис на българския владетел Пресиян: *„Пресиян, от бога архонт на многото българи, изпрати Исбул, капхана, като му даде*

войски и ичургу боила и кана колобра. И капханът към смоляните... Който търси истината, бог вижда и който лъже, бог вижда. На християните българите направиха много добрини и християните ги забравиха, но бог вижда [198]“.

Много ли са били направените добрини на християните от страна на българите или Пресиян е преувеличил фактите? На три пъти българите помагат на Византия срещу арабското нашествие. Към арабското нашествие причислявам и Тома Славянина. Тоест българите са решаващ фактор в оцеляването на Византия в нейния сблъсък с исляма. Ето защо средновековният текст в надписа отразява правдиво помощта, т.е. многото добрини, които българите направили на християните.

За неблагодарността на ромеите говори и иеросхимонах Спиридон: *„И Тривелий отишъл със своята войска и тайно ги нападнал. И посякъл 32 хиляди от тях и прогонил останалите от цялата гръцка държава. Тогава онзи цар Юстиниан не признал толкова добрини, които му направил Тривелий, а се надигнал със силна войска да зароби Българската земя. Тогава и Тривелий събрал своята войска, ударил го и посякъл неговата войска, самият цар Юстиниан с малцина успял да избяга в Цариград [199]“.*

И все пак преследвали ли са българите християните? За ромеите християни са били само тези, които изповядват гръцкия обряд и са в лоното на Константинополската Патриаршия. Както е известно българите са изповядвали християнството още от създаването на Юстиниана Прима. По времето на периода „Плиска“ пълноценно функционира Охридската Архиепископия. Ето защо напълно лишено от логика е твърдението, че българите преследват християните. Това твърдение може да е резултат от презрителното отношение на ромеите към българите и начин те да бъдат представени като варвари за историята и поколенията.

Как Източната Римска империя, позната ни като Византия, е приела политическия възход на българите през периода „Плиска“? По времето на Крум начело на империята се възкачил Никифор, който бил изключителен финансист и въвел промени във финансовото управление, които довели до икономически ръст. През тази епоха стопанският възход на една държава, още повече, когато става въпрос за империя, винаги довежда до завоевателни походи. Това се случило и с Византия по времето на Никифор. Но освен доброто финансово управление на Никифор, което е гарантирало финансовата издръжка на военен поход в България, е имало и други причини, които са накарали империята на ромеите да предприеме военния поход.

Какви са били причините, накарали царя на Изтока Никифор да нападне България - дали просто желанието да бъдат подчинени на императорската корона българските земи

или страхът от предстоящото засилване на българската държава след обединението на българите, което Крум е извършил? Аз мисля, че империята на ромеите е преценила изключително прецизно тенденциите в българската държава и се е опитала да реагира навреме, но неуспешно. Никифор е тръгнал не просто срещу българите, а срещу обединена България. Именно обединена България не може да съществува съгласно философията за същността на Източната Римска империя, т.е. Византия. Ето защо Никифор е решил не просто да срази българите, а да защити политическата доктрина на Византия, като наследник на Римската империя. Вероятно Никифор е съзирал евентуалната възможност в бъдеще Дунавска България да се обедини с Волжска България и да се превърне в един евроазиатски хегемон. А това би значело евентуален край на Византия.

Според „Българския апокрифен летопис“ Крум е онзи владетел, който стои на най-високия български исторически връх. Крум не просто е обединил българите. Той е заплашил съществуването на доктрината Византия. И не е случайно, че за неговата победа са потърсени библейски аналози. Паисий определя Крум като: *„отбран, великодушен и благополучен във война [200].“*

Авторът на анонимен препис на историята на Паисий също вижда Крум като изключителен владетел: *„Подир Кардама воцарил са Крум, 12-ий цар Болгарский, който бил голям и остроумен юнак [201]“.*

По подобен начин пише и Раковски за Крум: *„Той великий и мудрий мъж [202]“.*

Делата на Крум показват, че такъв владетел се ражда веднъж на 1000 години и задача на обществото е да го разпознае, подготви и овласти. Останалото е история.

Как е управлявал Крум? Първоначално той се е занимавал преди всичко със законодателната уредба на държавата: *„Затуй Крум се занимавал в първите шест годин от царуването си само за вътрешните наредби на царството си [203]“.*

Едновременно с това той водел и активна външна политика. Паисий ни дава още едно сведение, което като че ли допълва Летописа: *„Сключил мир със западния цар [204]“.*

Това означава, че с владетеля на Западната Римска империя той е бил в мирни отношения. А кой е този западен цар? Историята казва, че това е Карл Велики, който е владетелят на Западната Римска империя, която ще бъде наречена Свещена. За съжаление никой от последващите владетели на България няма да постигне мир и съюз със западните императори, което е направило държавата ни неспособна да се справи с

претенциите на източните императори към нашата територия. Като изключим Омуртаг, който е водил военни действия спрямо Западната империя, всички други са търсили съюз с нея, но Византия не е позволявала това. Така е с Борис, така е с Владимир, така е с Петър. Явно Крум е единственият, когото и Западната империя приема за съюзник и това го е направил не кой да е, а самият Карл Велики. Византийците пък според Теофан видели в лицето на Крум превъплъщението на друга личност, която не само че е също библейска, но е и цар, разтърсил античността - Сенахерим. И тази аналогия с известния асирийски цар е поредното доказателство, че Крум и на Изток, и на Запад е бил приет като велик владетел.

За автора на „Българския апокрифен летопис“, както и за Паисий, България по времето на Крум, т.е. през периода „Плиска“, е европейска сила. Съответно българските владетели са владетели, които решават съдбата на Европа. Това ние днес трудно можем да си го представим и разберем. И точно това е причината да не се приема, че както авторът на „Българския апокрифен летопис“, така и Паисий са били сериозна историци.

Крум е оформил доктрината „България“- обединение на българите в една държава. Именно поради това и той помогнал също на панонските българи: *„Той помогнал на панонските българи да са освободят от франките и аварите, с които имали непрестанни боеве [205]“*.

Изпълнението на тази доктрина е превърнало България в геополитически решаващ фактор в Европа. Братът на Крум, Омуртаг е продължил изпълнението на тази доктрина. През призмата на тази доктрина трябва да се разглежда и активната строителна дейност на Омуртаг.

Днес е модерно да се говори за инфраструктура. Но необходимостта от нея съществува откакто съществува и човечеството. Затова каква инфраструктура ще бъде изградена, зависи най-вече от философията на владетеля. При положение, че обединена България се е превърнала в геополитическа сила в Европа през периода „Плиска“, то би било логично и изгражданата инфраструктура да обслужва тази роля на българската държава.

В тази връзка ще разгледам сведенията за инфраструктура, която е била изградена по времето на Омуртаг. Но за да разгледаме този въпрос, задължително трябва да започнем от това, че България е била геополитическа сила по времето на периода „Плиска“. Следователно и Омуртаг е управлявал като владетел, който е владее над многото българи и е имал правото да участва в решаването на съдбата на Европа.

Според Паисий Омуртаг не е син, а брат на Крум: *„Като умрял Крун, след него стъпил на престола брат му Муртагон [206]“*.

Известен е надписът на Омуртаг, който се намира във Велико Търново, в църквата Св.40 мъченици. В този надпис имаме информация за дворец на Омуртаг, построен на Дунав и една могила: *„Кан сьубиги Омуртаг, обитавайки в стария свой дом, направи преславен дом на Дунава. И като измерих (б.а.разстоянието) между двата всеславни дома, направих могила на средата, и от самата среда на могилата до стария мой дворец са 20 000 растега, и до Дунава са 20 000 растега [207]“*.

През годините се изказаха различни предположения за местоположението на обектите, които са посочени в надписа. Преобладаващите твърдения са, че старият дом на Омуртаг е в Плиска, а този на Дунав е в Силистра, Малък Преславец или на остров Пъкююл луй Соаре. Мисля, че в тези хипотези бяха допуснати някои грешки, които навеждаха до неправилни изводи. Какво имам в предвид?

Първата грешка в този казус, наречен дворец на Омуртаг, е пренебрегването на факта, че надписът е намерен в Търново. Не знам защо, но много бързо се произнесоха, че това е надпис от Плиска, който е пренесен в Търново. Защо се изключи вариантът този средновековен надпис да си е бил там, където е и намерен - в Търново? Може би защото според надписа Омуртаг е обитавал стария си дом? Да, това е било така, защото така е и написано. Но по какъв начин определиха, че Плиска е старият му дом вече е загадка. Вероятно това се дължи на разбирането, че щом е владетел, трябва да живее в столицата. А по какъв начин точно се определи, че Плиска е столица по времето на Омуртаг? Пак загадка. По същия начин български историци определиха, че Никифор опожарил Плиска и разграбил там двореца на Крум. Но истината е, че няма писмен извор, който да свързва Никифор и Плиска. Но това твърдение битува и е прието като аксиома - няма нужда да се доказва.

Втората грешка е липсата на картографски проучвания. Обектът на Дунава по това време е можел да бъде разположен от Буда Пеща до делтата на Дунав. Защо ли? Ами защото реката е била българска по цялото това протежение. Тоест за да се определят старият дом и преславният дом на Дунав, трябва да се използва картографията, която включва Дунав и пространството заключено на север и на юг от реката с максималната граница за отстояние от 40000 оргии. Защо казвам 40000 оргии на север и на юг от реката? Много просто – в надписа разстоянието между двата обекта е 40000 оргии, без уточнение на посоката. Неправилно бе наложена замяната на оргиите с разстежи. Но днес наистина битуващото разбиране за въпросното измерване на разстояние е различно от

това, което е отразено в самия надпис. Не съм специалист по средновековни мерни единици, но в литературата се срещат два вида оргии - обикновена и царска. Първата е с размер 1,78 м., а втората е 2,134 м. Т.е. разстоянието между двата обекта може да е минимум 71,2 км. и максимум 85,36 км. Ето защо Плиска автоматично отпада от вероятните селища, където може да бъде стария дом на Омуртаг. Плиска се намира на много по-голямо разстояние от река Дунав. Ако се приеме, че в Плиска е бил старият дом на Омуртаг, то значи, че или грешката е в надписа или река Дунав е имала друго легло. Но поне към настоящия момент няма данни средновековният автор да е сгрешил, както и реката да е изместила своето легло на север. От надписа е видно, че за да бъде построена могилата точно по средата, е измерено и въпросното разстояние.

Хипотезата, която ще предложа, е изградена на три опорни точки. Предварително казвам, че слаб момент е непознаването от моя страна на археологията на дунавското пространство в гореупоменатите граници извън съвременната територия на България. Трите ми опорни точки са следните:

- самия надпис;
- картографията;
- „История славянобългарска“.

Смятам, че след като надписът е в Търново, то най-вероятно и старият дом на Омуртаг да е бил там. Паисий пише в своята история следното за цар Крун, т.е. за Крум, чийто брат е Омуртаг.

„Той най–напред съградил Търново, три крепости между реката Янтра, и тук поставил царския престол [208]“.

Д-р Христо Даскалов е записал предание, в което се говори, че: *„Търново води началото си от цар Крума [209]“.*

Ето защо приемам, че е много вероятно Омуртаг да е живял в Търново. Разбира се, че веднага тези, които смятат Паисий за предствител на романтичното направление в българската историография, ще възкликнат, че това е грешка на романтика Паисий. Аз обаче приемам сведението на Паисий за вярно. Приемам и народното предание за достоверно. И ако погледнем разположението на Търново спрямо река Дунав, не може да не забележим, че на 79 км. от днешния Велико Търново се намира Свищов. На 4 км. източно от Свищов се намира античният град Нове. Тоест ако домът на Омуртаг е бил около днешния Търново, а т.нар. преславен дом на Дунав е около Нове, то разстоянието между тях може да бъде 40000 оргии. Разбира се, когато говорим за този преславен дом или дворец на Дунав, трябва да си отговорим на въпроса и за неговите функции. Едва ли той е бил просто една резиденция, в която българският владетел или все още канартикин е трябвало да си почива. По това време България е суперсила в Европа. Пренарежда се

политическата карта на Европа. Ето защо си мисля, че изборът на дворец край Свищов не може да е случаен, а е стратегически. Ако се погледне разположението на Свищов по реката ще забележим, че се намира на 554 км. от делтата и на 616 км. от Белград. Свищов е стратегическо място за един владетел, който иска да контролира Дунав. А ако се погледне разстоянието между Свищов и Буда Пеща от една страна и разстоянието между Свищов и река Днестър от друга, не можем да не забележим, че това местоположение отговаря за стратегическа база, където да бъде съсредоточен Дунавският флот на българската държава по времето на Крум и Омуртаг. Известно ни е, че Омуртаг се е възползвал от българския дунавски флот във военни операции по посока държавата на франките. Известно ни е и, че пълководецът на Омуртаг Окорсис загива след като е отишъл на реката Днестър. С този флот българските войски са се придвижвали не само по река Дунав, но и по нейните притоци, които са били корабоплавателни. В мирно време съответно говорим за търговски флот и негова база почти в географския център на тогавашна България. С оглед на гореизложеното смятам, че дворец на Омуртаг край Свищов би бил изграден като център, откъдето да се ръководи речният флот на българите. Паисий също пише в своята история, че някога в Свищов българите са имали престол и то във времето преди Омуртаг [210]. Очевидно и според него Свищов не е случаен град за българската история и българските владетели.

По времето на Омуртаг река Дунав е вътрешна българска река. От тази гледна точка, Свищов е стратегическо място за контрол върху корабоплаването в това огромно пространство, което днес наричаме Дунавски еврорегион.

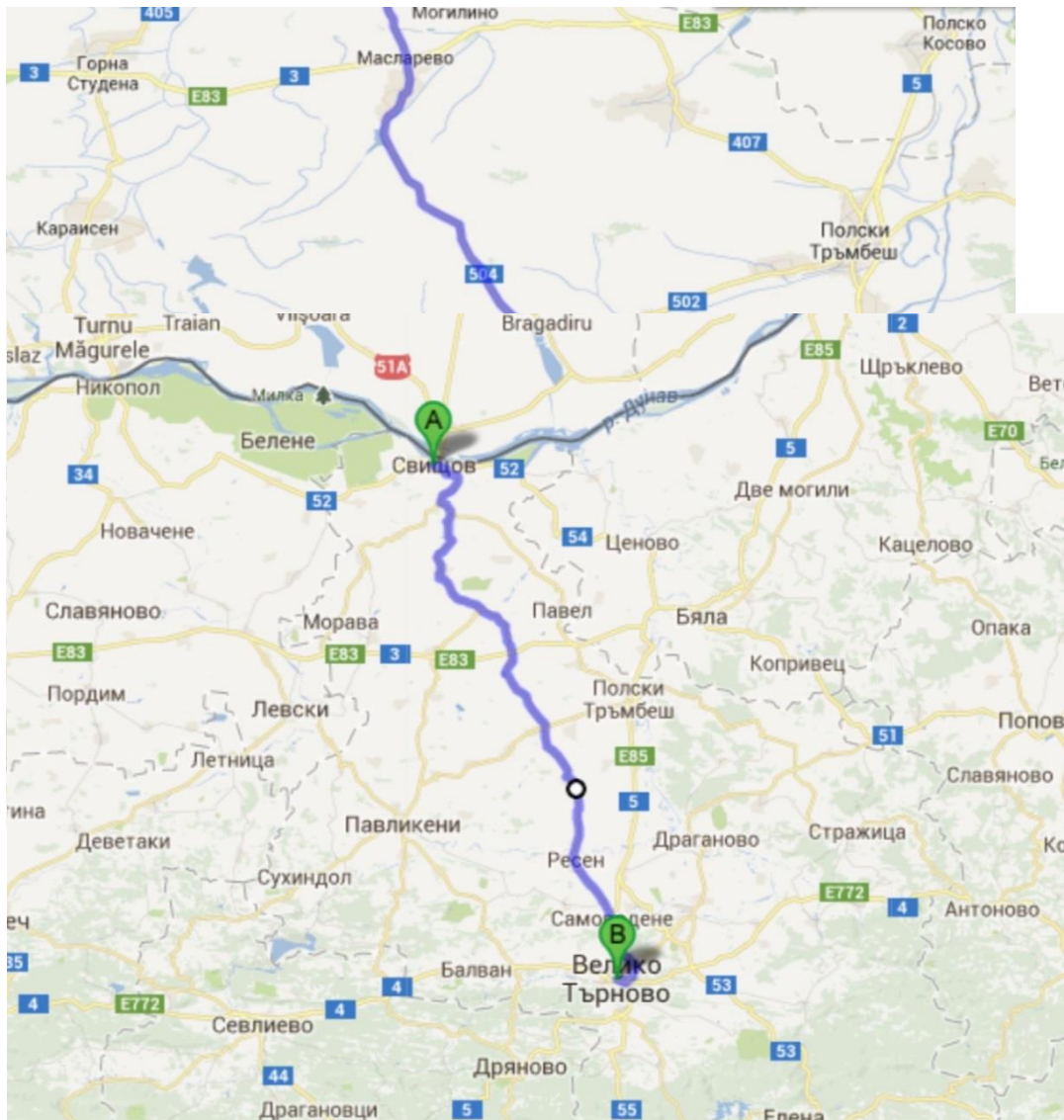
Средата на разстоянието и построената там могила попадат в землището на село Обединение, община П. Тръмбеш. Там има антична крепост в местността Калето, която е близо до пътя, свързващ античните Никополис ад Иструм и Нове. Средновековните следи се намират в местностите Кощра, Ялията и Грите могили.

Вероятно областта между Търново, с античните Нове и Никополис ад Иструм е играла важна роля по времето на Крум и Омуртаг. За тази изключителна роля намираме отново сведения в историята на Паисий. Той упоменава къде Крум е разгромил Никифор. Нито в гръцките, нито в латинските извори имаме преки сведения къде е била прочутата битка между ромеи и българи. Академичното издание на История на България приема, че мястото на решителното сражение по всяка вероятност е било в теснините на северния склон на Върбишкия проход, по течението на Камчия. Това предположение обаче е изказано, без да има подкрепата на нито един исторически извор. Паисий в своята история изказва друго мнение за мястото на прочутата битка. Та според него Крум разбива Никифор недалече от Никопол, край Славомир [211]. За кое селище Никопол е писал той? В анонимния ватикански разказ има сведения, че превземайки неизвестно селище, Никифор разграбил Крумовото съкровище и го раздавал на войниците си. След това обаче се отправил към Сердика [212]. Пътя за Сердика на север от Стара планина е минавал край Никополис ад Иструм. Имайки предвид сведенията на Паисий и анонимния ватикански разказ твърде вероятно е битката да се е случила в пространството, заключено между днешното село Никюп, река Росица, река Янтра и днешното село Сломер, бившо Славомир. А това ни дава податки, че Крум може да е

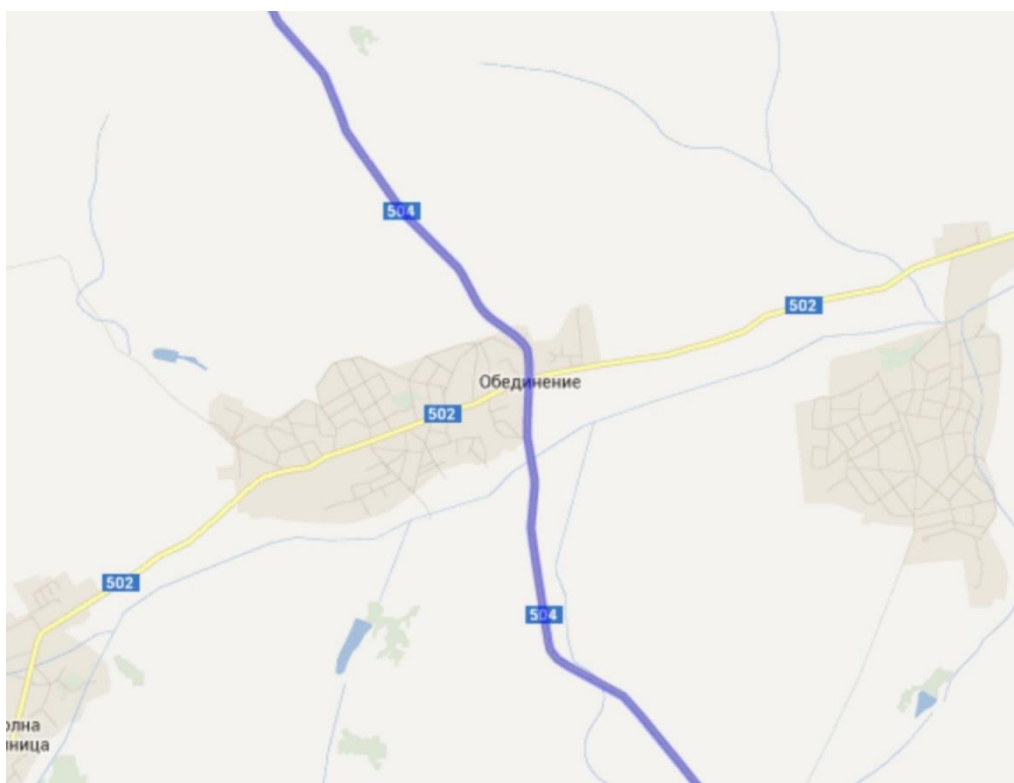
обитавал дворец, крепост или укрепен военен лагер край Търново. За сражението край Славомир е упоменато и в учебник издаден през 1844г. [213]. Това място на сражение е посочил и Атанасий Нескович в издадената от него История на славяно-българския народ [214].

Приложение 7. Съвременен път свързващ Велико Търново и Свищов

С оглед на горенаписаното смятам, че Омуртаг е живял първоначално в Търново и построил край античния Нове дворец.

Приложения 8 и 9 Средата на пътя Велико Търново – Свищов, която се намира в село Обединение, общ. Полски Тръмбеш.

От периода Плиска имаме и запазени сведения за титлата на българските владетели. Крум е посочван в надписите като архонт, т.е. владетел. Благодарение на оцелелите старобългарски каменни надписи може да се твърди, че за пръв път при Омуртаг имаме вече появата на изписаната в надписите владетелска титла КАНАС ЮВИГИ. В каменните надписи тази титла е изписана по няколко начина. Изворите, които не са от български произход, ни дават и други наименования на владетелската титла и това е разбираемо. Но от изключителна важност е именно съхраненото българско наименование. Случайно ли при Омуртаг се появява титлата КАНАС ЮВИГИ? При Омуртаг имаме и продължението „от Бога владетел“. При Пресиан вече имаме „от Бога владетел на многото българи“. Приемам, че тази градация владетел - от Бога владетел - от Бога владетел на многото българи, не е случайна, а логична. Фактите показват, че през периода „Плиска“ благодарение на външната политика на българските владетели, която е имала за цел обединение на многото българи в Централна и Югоизточна Европа, българският народ в тези територии вече живее в една държава. Особено по времето на Крум вече можем да говорим за обединена България - България на многото българи.

Логично е в този смисъл да е било прието, че имаме владетелски скиптър, който олицетворява върховната власт над обединените българи. **Именно заради това и Омуртаг се титулува като „от Бога владетел в земята, където се е родил“, а Пресиан „от Бога владетел на многото българи“.** Дългите години на лутане с несъществуващите български ханове смятам, че хвърляха сянка върху проблема с титлата на българските владетели.

Какъв е бил гербът на българската държава по времето на периода „Плиска“? Според Паисий това е бил лъвът: *„Като знак на царския печат имали лъвско изображение. Това означавало, че българският народ бил силен във война и войска като лъвовете, малък народ, но имали славно име и много пъти са взимали данък от кесарите [215]“.*

Изводи:

И все пак ако трябва да се обобщи в едно изречение същността на периода „Плиска“, чийто основи полага Кардам, а Крум и Омуртаг оформят, то е доктрината България. Наченки за тази доктрина виждаме още в първите документирани обединени военни действия между охридските и дунавските българи. Това е по времето на управление на Батоя и Аспарух и техните общи действия срещу Константин IV Погонат. И не е случаен текстът в Българския апокрифен летопис, който удостоверява кога българите на Балканите са възприемани вече не като поредните федерати, а като българи: *„И след погубването на Испора, царя български, нарекоха куманите българи“*

За това, че българите вече не са федерати във Византия, говори и сведението на Константин Апамейски, който говорил пред VI Вселенски събор в Константинопол: *„Казвам се Константин. Презвитер съм на светата божия църква, която се намира в Апамея, в провинция Втора Сирия. Ръкоположен съм от Аврамий, епископа на Аретуса. Дойдох при вашия свети събор, за да ви поуча, че ако бях изслушан, нямаше да претърпим онова, което претърпахме тази година, сиреч каквото претърпахме във войната с България [216]“.*

Какво включва доктрината България?

- Обединение на българите, заселили се в Централна и Югоизточна Европа в единна държава;
- Създаване на социално справедливо държавно устройство, което гарантира необходимата грижа за всеки български поданик;

- Превръщането на България в основна геополитическа сила на европейския континент. Няма как да се отрече фактът, че по времето на Крум и Омуртаг България е основен политически фактор в Европа;

- Продължаване на подкрепата за християните, живеещи във Византия в моменти на заплахата от арабско завоюване.

Крайт на тази държавна философия - доктрината България и периодът на изключителен разцвет на българите идва с управлението на Борис, който според Летописа покръстил „цялата българска земя”.

Борис е трябвало да развие изпълнението на доктрината България, т.е да продължи политиката за обединение на българите. Това е трябвало да се случи по посока на волжските българи. Вместо това Борис започнал войни с хървати, сърби, ромей и франки и всички те били неуспешни. Този изхабен военен ресурс е бил необходим за война с хазарите. Успешна война с хазарите би дала възможност за обединение на дунавските и волжските българи. В този смисъл война с хазарите би имала логично обяснение за българите.

ТРЕТА ГЛАВА.

ПЕРИОДЪТ „ПРЕСЛАВ“

3.1. Покръстването на „цялата българска земя“

За да опознаем делото на Борис - „...покръстване на цялата българска земя“, трябва да разгледаме българите на Балканския полуостров в навечерието на неговото управление. Какво е било състоянието на българското общество тук, на Балканите, през този исторически период?

Вече стана ясно, че първите организирани заселвания на българи датират към края на пети век. При тези заселвания идващите българи заварват и местно население, с което те имат далечни общи прадеди – траките. Първоначалната посока на заселване е от Белград към Охрид. Главен град за българите на Балканския полуостров става Охрид. Българските заселвания продължават до втората половина на осми век. Макар и в различни територии, макар и заселили се по различно време, българите на Балканския полуостров поддържат връзки помежду си. Тези връзки са достатъчно силни, за да можем да твърдим, че те имат общо управление. Както стана ясно, на българския престол в Охрид са стояли не само представители на охридските българи, но и такива от дунавските. „Именникът на българските владетели“ показва, че независимо от това къде се намират векове наред българи са държали на представителите на династията Доуло.

Смяната на престолния град от Охрид в Преслав обаче извършена от цар Добрица, довела до неговата смърт [217].

Тъй като става въпрос за различни по време поселения от българи, то би било логично и те да имат различия в своя бит. Така например се е получила и разликата в религиозните практики, които са били приети от тях. Нормално е част от българите да изповядва религозен култ, различен от християнския. Но със създаването на Юстиниана Прима част от българите приема християнството. Въпреки провокираната от Константинопол и настъпила криза в Юстиниана Прима, Тривелий успял да запази независимата българска църква, която вече била позната като Охридска Архиепископия. Това се случва през 703 г., за което пише и Паисий: *„Първият е свети крал Тривелия, наречен монах Теоктист, живял в 703 г., малко след Шестия Вселенски събор, приел светото кръщение и през неговото царуване се кръстил целият български народ [218]“*.

С други думи тук на Балканите може да се каже, че най-разпространената религия сред българите преди управлението на Борис била християнството. Нещо повече –

българите имат своя независима църква. Няма данни за насилствено покръстване. Българският владетел Тривелий е канонизиран за първи български светец. Очевидно е, че имаме канонизиран светец - Свети Тривелий и Паисий го е знаел, за да го твърди. Неговото канонизиране според мен е свързано не само с приемането на християнската вяра от него и охридските българи, а най-вече заради това, че е успял да съхрани църковната независимост на българите чрез Охридската Архиепископия като наследник на Юстиниана Прима. За това, че Охридската Архиепископия е идентична с Юстиниана Прима имаме и пряко доказателство – Синтагмата на Матей Властаря писана през 1335г, която добила права на официален кодекс [219].

Когато говорим за този период от историята, не трябва да забравяме, че българите идват от район, който граничи с арменците, а е всеизвестно, че това е първият народ, който приема християнството като своя единствена религия. Нещо повече - около 330 г. вождът на българите в Армения е участвал в една от най-тържествените церемонии в арменския двор - избирането на нов арменски патриарх [220]. Тоест християнската религия отдавна е известна на българите, а идвайки на Балканите, те заварват и местно население, което изповядва религията на Христос.

Имайки предвид гореизложеното, може да се изкаже твърдението, че охридските българи са приели християнството, а за дунавските това се случва в по-късен период. Тоест авторът на Летописа неслучайно казва, че Борис „покръстил цялата българска земя“, а не че първи покръстил българите.

От историческия писмен извор „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“, могат да се направят логични изводи за това кой все пак като християнски духовник е извършил първото покръстване на охридските българи през 703г, т.е. наложил българския църковен обряд. Авторът му Кирил от Кападокия, който е живял в края на VII и началото на VIII век, е точно тази историческа личност, участвала в покръстването на охридските българи, а и той сам посочва като район на неговите действия река Брегалница и град Равен. Нещо повече, той твърди, че създал и 32 букви за българите.

Според Паисий дори и сред дунавските българи е имало хора, изповядващи християнството, но когато те отстъпили от православието, Бог е изпратил блажения цар Михаил. Въпреки че академичната ни историография е наложила твърдението, че Борис първи е покръстил българите, разглеждайки писмените исторически извори от български произход, може да се оформи извод, че това категорично не е вярно. Нещо повече- самият Паисий посочва ясно, че по времето на Тривелий става въпрос за „първото българско

кръщение“: *„Първият е свети крал Тривелия, наречен монах Теоктист, живял в 703 г., малко след шестия вселенски събор, приел светото кръщение и през неговото царуване се кръстил целият български народ. Първото българско кръщение било при тоя свети крал Тривелия [221]“.*

Паисий посочва, че първото българско кръщение не е извършено по времето на Борис, а по времето на Тривелий. Днес, 1300 години след това свято дело, мнозина академични историци се опитват да го омаловажат. Но то е исторически факт.

Каква е съдбата на християнството, което българите край Охрид и Брегалница са приели през 703 г.? Тук ще внесе едно уточнение, което правя във връзка със соченото покръстване през 703 г. Според мен не става въпрос просто за покръстване, т.е. за приемане на християнството, а за запазване на независимостта на Юстиниана Прима, която в края на VII век е била в сериозни затруднения, които били създадени от Константинопол. Запазването на независимостта на Юстиниана Прима очевидно е свързано и с утвърждаване на български църковен обряд, който бил различен от този на Константинопол. Допускам, че Кирил Философ е въвел в диоцеза на Охридската Архиепископия именно български църковен обряд и поради тази причина се приема, че той покръстил българите през 703 г.

Без съмнение е изводът, че това покръстване не е диктувано от Василевса на Източната Римска империя, както и от Константинополската Патриаршия. А това е много важен факт, който трябва да се има предвид. В този период покръстване в териториите на Източната Римска империя, Византия е можела да признае единствено ако е извършено под диктата на Константинопол.

В този период, когато във Византия се засилва иконоборчеството, в България се почитат иконите. Сведения за това намираме отново в „История славянобългарска“: *„Като видял, че е ненавиждан от войската и от поданиците, Сабин побягнал в град Замория и оттук пристигнал в Цариград под закрилата на цар Копроним. И отказал да почита светите икони, които почитал в България [222]“.*

В продължение на 78 години българите спазвали християнския закон, за което свидетелствува отново Паисий. Телерик обаче според него бил неверник. След Телерик очевидно българските владетели не държат единствено християнството да бъде изповядвано от българите. Това е до времето на Борис, който губи войната с Византия и като победена страна трябва да приеме не просто християнството като негова религия, а християнство наложено от Константинопол, т.е. християнство с гръцки църковен обряд. С други думи България да стане част от сферата на влияние на Византия. Като победен

Борис просто няма избор и приема наложените му условия. В тази връзка е трябвало да се промени и българското законодателство. Промяната е очевидна в Закона за съдене на хората и то още в чл.1: „...всяко село, в което се извършват езически обреди и заклинания, да се отдадат на божия храм заедно с всичките си имоти. Ако ли това село има господари и те извършват същите обреди и заклинания, те да се продадат заедно с всичките си имоти, а цената да се раздаде на бедните [223]“.

При свещенически апарат от гърци, които служат на Василевса, този член от закона е заробващ за българите. От тогава сигурно са и поговорките:

„В гората вълци, в черквата гърци“;

„Грък дете стъпи, трева не никне“;

„Грък като вълк“;

„Ако в гора вълци, ако в черква – гърци“.

Очевидно това е гибелен за България закон и срещу него се противопоставят 52 знатни българи, които са членове на Народния събор. От отговор 17 на Папа Николай до Борис [224]. Разбираме, че българският владетел е обвинен за това, че е дал лош закон. От Бертинските летописи [225]. Става ясно, че Борис основателно е очаквал поисканата му смъртна присъда да бъде гласувана и изпълнена. За това подготвил своя пъклен план, извиквайки на съвещание в двореца си останалите му верни 48 членове на Събора. Заедно с тях и още 7 духовници, които вероятно са били гърци, се отправил към сградата на Събора, където го очаквало мнозинството от 52 члена на Събора. Сам залостил вратата, а седемте духовници с факли запалили сградата на събора. Така с огън и меч Борис унищожил опозицията и си създал послушни аристокрация и състав на Събора. Като говорим за това пъклено дело не бива да забравяме ролята, която са изиграли тези седем духовници, които са запалили сградата на Събора. Те, като служители на Константинополския патриарх и Василевса, са имали за задача и да контролират и наставляват Борис. И това не бива да ни учудва - такава е съдбата на всеки един, който е загубил война. За ролята на Константинопол в контрола над Борис категорично говори и наложеното наказание на Владимир - ослепяване. Това наказание е възможно да е било наложено от Константинопол чрез онези 7 духовника, които запалили Народния събор и изгорили българската аристокрация. И ако това предположение е вярно, то Владимир е бил определен като метежник. С ослепяване византийците наказвали в случай на апостасия-метеж или бунт. Владимир е наказан от Константинопол чрез Борис за това, че променил курса на българската външна политика - към съюз с немското кралство.

Тези два факта – палежа на Събора и клането на 52 рода, както и присъдата на Владимир, са показали на българите, че Борис не просто е „покръстил цялата българска земя“. Българите разбрали, че Византия чрез своята църква превзема България. И като отговор се засилва богомилството, т.е. влиянието на Охридската Архиепископия.

Но успели ли са Борис и гръцките духовници да унищожат българите, които били предани на християнството прието през 703 г. чрез Кирил от Кападокия, както и неговото свещено дело – българския църковен обряд в границите на Охридската Архиепископия? Не са успели. И точно тези българи дали на Европа познатото ни Богомилство. Приетото християнство през 703 г. било разпространено постепенно във всички български поселения на континента. И поради това богомилството се разпространява много бързо именно отново в тези български поселения, намиращи се в цяла Европа. Най-силната реакция на българите срещу византийската църква и нейното влияние под формата на християнство, е нормално да бъде в района на река Брегалница. Не е случайно, че в охридската църква „Св. Богородица“ на една стара иконка е изобразен сподвижникът на Климент Наум в една планинска местност, преследван от богомили. Този факт е доказателство, че още по времето на Борис имаме вече реакция на богомилите [226].

От кога съществува обаче християнството, проповядвано от богомилите? През 1164 г., в Кьолн, преди да бъдат изгорени на кладата, двама последователи на богомилското учение гордо заявяват, че тяхната вяра е била създадена тайно и крила още от времето на първите християнски мъченици и е съществувала оттогава непрекъснато в Гърция и в някои други земи [227]. По всяка вероятност Кирил от Кападокия е донесъл идеите именно на това християнство при охридските българи. За него е интересно да се знае, че идва от Александрийската патриаршия. Ако разгледаме факта, че той е роден в Кападокия, и това, че някога тя се е наричала Кумания, и това е било страна в централна Мала Азия, от двете страни на планината Таурис [228], ще се сетим и за „Българския апокрифен летопис“: *„Исайе, възлюбени мой пророче, иди на запад от най-горните страни на Рим, отлъчи третата част от куманите, наречени българи, и насели земята Карвунска, която опразниха римляни и елини“*.

Виждаме, че Кирил е дошъл при българите, които явно някога са живели в района, където той се е родил и живял. Факт, който може да е и доказателство, че Кирил може да е от български произход. Очевидно в историята няма случайни неща. Кападокия очевидно е район, който е свързан изключително силно с историята на българите. Филоторгий, който е роден в Кападокия, сочи в неговата Църковна история, че: *„Улфила довел в ромейската земя многоброен народ от отвъддунавските земи, наричани някога*

гети, а сега готи. Предците на Улфила били кападокийци от село Садоголтина близо до град Паргас [229]“.

Историческият кръговрат очевидно непрекъснато ни напомня за пътя на Дионис, по който нашите далечни прадеди траките разнасяли Сътворението на света. И не е случайно, че потомците на някогашните бриги се завръщат в земите на своите прадеди – историческият спомен, т.е. историческата ни ДНК, е била твърде силна. Като проява на тази наша историческа ДНК може да разглеждаме и Юстиниан Велики и неговото най-важно за нас дело – Юстиниана Прима. Нашият народ и до днес пази спомена за него чрез народното ни творчество – спомена за цар Управда и неговите родители Исток и Бигленица. Пазим спомена и за неговият учител, който за ромеите е познат като Теофил. А Теофил на български значи Богомил [230]. Вероятно и това е оказало влияние върху възприемането на българите от диоцеза на Юстиниана Прима, т.е. Охридската Архиепископия, като последователи на Теофил, т.е. Богомил - богомилите. Юстиниан, т.е. Управда е роден в земите на древните бриги. Според едно предание това се е случило в планината Летница, в село между Охрид и Преспа и наречено Исток, както се казвал неговият баща. Там в началото на 20 век се виждали още основите на Юстиниановото Четверостълбие. А в съседното село Герман бил роден и прославеният негов пълководец Велизарий [231].

Вероятно именно заради тази наша историческа ДНК с нашите прадеди лесно се работило на темата цивилизация. И не е случайно, че Кирил Философ от Кападокия сам казва за българите: *„Аз ги учих малко, те сами много постигнаха“*.

Богомилството, т.е. културата на Юстиниана Прима или Охридската Архиепископия, става най-силното движение за реформиране на християнството в Европа. То се разпространява първо в българските поселения на континента.

Не е случайно, че последователите му са наричани с имена, свързани с българите - бугри, българска ерес, Ордена на България.

Интересно е името катари, което някои бързо го изведоха от гръцкия език. Много често в средновековните хроники българите са наричани скити. А още Херодот в своята История ни дава сведения, че катиарите са скитски род, произхождащ от Ароксаис [232]. Михаил Сирийски ни дава сведения за Булгариос и българите, които се заселили в земята, която император Маврикий им дал - Горна и Долна Мизия, Дакия. *„Тия скити наречени бяха от ромеите българи“*. Това е една възможна връзка между българите и богомилите в Европа, известни като катари.

Раковски смята, че богомилите са искали да възстановят староиндийското си вероизповедание. Според него Алексей Комнин през 1118 г. изселва хиляди богомилски семейства, които се заселват във Франция, в Лион и около него. Може би затова в този район има толкова силно влияние на албигойци и катари.

Друго интересно име е йовиниани [233], което за древните българи е означавало роби на Бога, т.е. подчинени на Бога. Това идва от йовок - роб, и Ан - Бог. Дали няма да се сетим за Балканджи Йово и хубава Яна?

По повод на наименованието на богомилите като йовиниани ще споделя и интересното съждение на Весела Трайкова, че богомилите произлизат от църквата на любимия ученик на Исус ап. Йоан. Тази църква е била без йерархична структура [234]. Логично е последователи на апостол Йоан да бъдат наричани и йовиниани.

Защо богомилите са смятани за еретици? Отговорът на въпроса е простичък-българите от Охридската Архиепископи не са били допускани като църковни законодатели. Това право са си присвоили Константинопол и Рим. Затова всяка идея, неродена в градовете на Василевса или Папата, е обявявана за ерес. Но всяка ромейска идея е била приветствана - пример с исихазма. За доминирането на византийската църква и до днес няма съмнения. Дори по времето на Борил Съборникът или Синодикът от църковния събор е съставен първо на гръцки, а след това преведен на български по негова повеля.

В какво били обвинявани богомилите? Едно от малкото неща, които се пише конкретно за богомилите, а не общо за еретиците е, че не почитали Мойсеевия закон и отричали Стария завет. За това говорят и Презвитер Козма, Евтимий от Акмония, Никейският патриарх Герман, това срещаме и в Бориловия Синодик [235]. Ще си позволя да споделя своите виждания по тези две обвинения.

Трудно ми е да открия в Стария завет християни или последователи на Исус. Ето защо отричането на Стария завет не може да бъде свидетелство за отричане на Христос и християнството. Към всичко това трябва да се добави и връзката на българите с бригите, които първи в библейския свят преживели Сътворението на света. Следователно не само богомилите, а изобщо българите са имали достатъчно основание и право да отричат Стария завет, който по своето съдържание си е една история на евреите написана от евреите, които преживели Сътворението на света твърде късно. Възможно е дори към това представяне човек притежаващ исторически познания да има критичен поглед. С други думи богомилите са обвинявани за това, че имат критично отношение не към християнството, а към юдеизираната християнска църква. Не може да

се отрече фактът, че наложеното християнство в Римската империя от Константин Велики е свързано именно с юдеизираната вече християнска църква. Тази църква се различава от ранно християнските църкви и особено тази на Апостол Павел. Тази църква е различна и от мистериалната църква на св.Йоан, от която според Весела Трайкова произлизат богомилите [236].

С няколко примера ще се опитам да отговоря на въпроса защо не са почитали и законодателството на Мойсей. В глава пета от Второзаконие виждаме, че Мойсей се обръща единствено и само към Израил. Защо тогава ще обвиняваме българи богомили, че не почитат законите на Мойсей? В т. 20 виждаме странна заповед „Не лъжесвидетелствуй срещу ближния си“. Дали богомилите не са се питали, а срещу този, който не ти е ближен? И ако са се питали са намерили отговора чрез Исус в евангелие от Матей, глава 19, т. 18: „*Не лъжесвидетелствуй*“. Тук вече няма ограничение само срещу ближния си. Кого да почитат тогава богомилите – Исус или Мойсей?

Продължаваме в т. 21: „*Не пожелавай жената на ближния си и не пожелавай дома на ближния си, нито нивата му, нито роба му, ни робинята му, ни осела му, нито нещо друго, което е на ближния ти*“. Тук отново се появява въпросът за хората, които не са ти близки? Значи за тях може да си пожелаеш ли? Исус има друг отговор и богомилите приемат него.

В глава 14 на Второзаконие в т. 21 виждаме следната заповед: „*Не яжте никаква мърша, дай я на чужденеца, който е в твоите жилища, нека той я яде, или продай му я, защото ти си народ свет за Господа*“. С какъв морал и съвест трябва да е човек, за да приеме тази заповед?

В глава 17 по отношение на мъж или жена, които тръгнат да служат на други богове виждаме в т. 5: „*изведи оня мъж, или оная жена, които са сторили това зло, при вратата си и ги пребий с камъни, да умрат*“. Къде остава заповедта да не убиваш? А и изобщо около Мойсей има толкова много кръв, че едва ли богомилите не са го разбирали правилно.

Обвинението в ерес при съвременен прочит има друг изглед. Достатъчно е, да прочетем онова, което казва Матей за най-голямата заповед в закона според Исус – (глава 22, т. 37, 38, 39, 40): „*Възлюби Господа, Бога твоего, с всичкото си сърце и с всичката си душа и с всичкия си разум*“. Тази е първата и най-голяма заповед, а втора подобна ней е възлюби ближния си като себе си. На тия две заповеди се крепи целият закон и пророците.

В този случай едва ли можем да кажем, че богомилите не са спазвали Божиите повели и точно затова не е логично да бъдат обявявани за еретици.

Патриарх Теофилакт смята, че проповядвали чужди на църквата догми, а презвитер Козма счита, че те хулели наредбите, предадени от светите църкви [237]. По-важното е, че не са проповядвали идеи, чужди на християнството. Противопоставянето на богомилите е свързано с наредбите, предадени от светите църкви, т.е. с политическото и административно крило в християнството.

Папата определя албигойците и катарите за еретици. Организира и кръстоносен поход срещу тях и така започват албигойските войни. Във връзка с похода срещу албигойците, т.е. срещу българското влияние в Западна Европа, е създаден и институтът на инквизицията. Крайният резултат от тях е, че Франция е увеличила територията си още с една трета. А френският крал и Папата стават още по-богати и влиятелни. Те стават доминиращи в границите на Западната Римска империя.

И ако през 1205 г. Калоян не беше разбил Балдуин, то тези доминиращи щяха да контролират почти цяла Европа - бившата Римска империя. Ако погледнем политическата карта на Европа през 13 век, ще видим, че в границите на бившата Римска империя има две големи територии, които не са зависими от Папата. Това са България и Окситания.

И двете територии са свързани с българите. България си е България, а Окситания е под силното влияние на богомилите – албигойци и катари. Балдуин подготвя нападението над България, а Иннокентий III подготвя кръстоносен поход срещу Окситания. Балдуин не успява. Но след смъртта на Калоян, под натиска на латинците, Борил провежда събор против богомилите. Окситания обаче е превзета, а катарите и албигойците почти изстребени.

В крайна сметка можем да кажем, че църквите на Константинопол и Рим обявяват богомилството, което е изградено върху основата на приетото през 703 г. от българите християнство чрез Кирил от Кападокия и разпространено в цяла Европа, за ерес. Казано по друг начин те определят Охридската Архиепископия за ерес. По същество това далеч не е само църковен акт. Това е политически акт, който преследва чисто политически интереси. Защото самият факт, че трябва да съпоставим например инквизицията и богомилството като проявление на християнството, е ужасен. Богомилството вероятно е отстоявало единствено и само вярата, но същевременно то се обявява против администрирането на вярата в Христос и превръщането ѝ в политически и икономически инструмент. Борбата на Рим и Константинопол срещу Охридската Архиепископия

продължава повече от 1000 години. До нейното ликвидиране през втората половина на 19 век, Юстиниана Прима си остава народната църква на българите. И все пак гърците успяват да я ликвидират като за тази цел намерили подкупни българи. Споменът за това е запазен и записан. Последният български Патриарх Арсений според сто годишния свещеник Апостор Мицов имал за противници четирима охридски първенци, които често били в Истанбул – Нейко Челеби, Стамче Бей, Буер Лигдо, Малечко Бей. Те се занимавали с кожарство. Първите двама били капламаджии. Заровили фалшиви пари в Патриаршията и пуснали такива в Охрид, като осведомили правителството. Арсений бил обвинен и заточен. Според баба Зографина Андроникова по това време пашата в Охрид бил много лош човек. Четиримата първенци заблудили населението, включително и Арсений, че пишат прошение до султана срещу злините причинени от пашата. Всички го подписали. В действителност прощението било срещу Арсений. На последната си служба Арсений проклет четиримата първенци и не след дълго семействата им се разсипали и техните наследници умрели в сиромашия. Възрожденецът Григор Пърличев написал песен за това [238]. Истинската възможност обаче за ликвидиране на Охридската Архиепископия гърците получили след падането на България под османска власт. Гърците се възползвали от това, че християнската църква наложена от Борис е с използване на гръцкия обряд. Българите, които попадали в тази църква били определени както всички, които попадали в зоната на действие на гръцкия обряд – рум миллиет. Тази църква била изцяло в подчинение на Вселенския Патриарх. За това пише в своята История на българите Йохан Кристиан фон Енгел, издадена през 1797 г.: *„Гръцкият (в смисъл православен) архиепископ още в 1463 г. стоял в Търново с титла Патриарх на Търново и цяла България. Друг един стоял в Охрид с титла Архиепископ на цяла България [239]“*.

За опитите на Цариградската Патриаршия да ликвидира Охридската Архиепископия свидетелства Йерусалимският Патриарх Доситей (1641-1707) в своята История на Йерусалимските Патриарси, където разказва, че в 1570 г. Цариградският патриаршески синод под председателството на Митрофан III решил да се унищожат Охридската, Търновската и Ипекската Архиепископии, но че това било постигнато само относително търновската, а другите сполучили да запазят правдините си с помощта на султана, като се задължили да му плащат особен данък [240].

Кога богомилството, т.е. Охридската Архиепископия с български църковен обряд, изчезва от българските земи? Отговор на въпроса засега е даден от руския свещеник и църковен историк Н. Стелецкий: *„Тази вредна секта просъществувала до края на 18 век*

и била изтребена от фанариотите, под чието иго попадна българската църква през 1776 г. [241]“.

Т.е. богомилството изчезва не след завладяването на България от османците, а след султанския ферман от 1767 г., с който е ликвидирана самостоятелността на Охридската архиепископия и сключения през 1774 г. Кючук-Кайнарджански мирен договор между Османската империя и Русия. Очевидно, че след този договор, който касае и ролята на Русия като представител на поробените християни в Османската империя, гръцките фанариоти успяват да поставят българите под църковно иго и физически да се разправят с останалите последователи на богомилите. Внимателният прочит на Кючук-Кайнарджанския договор може да ни даде посока на мислене за случилото се през 1776 г. и след това до края на века. В член четвърти от договора се натъкваме на „грекоросийского исповедания църковь“. В член шести вече се говори и за „християн греческого закона“. Когато между две империи – руската и османската, се сключва договор, в който се говори за „грекоросийского исповедания църковь“ и „християн греческого закона“, а не се споменава и дума за българската църква, т.е. Охридската Архиепископия, то случилото се през 1776 г. и след това е закономерно последствие. И се е получило така, че за две десетилетия фанариотите са успели да ликвидират физически всички онези богомили, наследници на приелите християнството през 703 г. българи и изповядващи българския обряд, който се е практикувал в диоцеза на Охридската Архиепископия. Това е била и волята на Патриарх Теофилакт по времето на цар Петър. Това е мярката, която препоръчва Константинополският патриарх на българския цар в борбата срещу еретиците - смъртно наказание.

Доказателство за решаващата роля на гърците при преследването на богомилството намираме и в сведението на руския църковен историк Николай Руднев, който като студент в Духовната академия през 1838 г. пише: *„Нашите митрополити, в по-голямата си част гърци, или възпитани в духа на гръцката църква, естествено не могли да търпят такова учение, което гръцката църква отрича, а Империята даже преследвала с оръжие в ръка [242]“.*

За това как българите чувствали гръцкото влияние налагано чрез гръцката църква свидетелстват и чужденци преминали през българските земи, в периода на османска власт: *„Госпожиците Макензи и Ърби отбелязват, че „първият период от турското потисничество не е бил най-лошият във всяко отношение и че най-жестокото изпитание за търпението на българите идва през последните деведесет години“, т.е.*

през 1767 г. , когато българската патриаршия в Охрид е премахната и всички българи са подчинени на гръцката патриаршия в Константинопол [243]“.

„Веднъж имахме за охрана български мюсюлманин. Той позволи да ни кажат в негово присъствие, че все още е християнин в сърцето си. Стара расова омраза ги кара да се изправят срещу гръците в не един бунт, но те също толкова мразят турците и следователно са съгласни със своите сънародници християни както в техните национални антипатии, така и в упоритото запазване на родния си език [244]“.

Как българите, българската държавна власт и българската църква се отнасяха през столетията към богомилството, т.е. Охридската Архиепископия? Ако погледнем документираното отношение на българската официална власт, не може да не забележим периодите на цар Петър, цар Борил и цар Иван Александър. Факт е, че по времето на Петър се предполага, че е съставено произведението на Презвитер Козма. При Борил и Иван Александър имаме проведени антибогомилски събори. Но не бива тази политика да бъде разглеждана като изолирана от света. При Петър влиянието на Византия е показателно. При Борил имаме натиск от страна на латинските рицари и Папата. Не бива да забравяме, че по това време все още има инерция от действията предприети от Калоян спрямо Папата за независима българска църква. По това време е факт кръстоносният поход срещу албигойци и катари. По времето на Иван Александър имаме доминиране на исихазма, който сам по себе си е продукт на византийската външна политика в религията. **Тоест, когато разглеждаме реакцията на държавната власт срещу богомилството, трябва да отчитаме и факта, че през тези периоди имаме изключително силна намеса във вътрешната политика на България.**

Не може да се твърди, че българските държавна и църковна власти винаги са преследвали богомилството. Това става в периоди, когато върху тях има оказано силно влияние на Източната или Западната Римски империи. Няма писмени извори, които да говорят за физическо преследване на богомили в България.

Как средновековните българи са виждали богомилството? Това си е било просто българската народна църква позната като Охридската Архиепископия. Освен това косвени изводи могат да се направят от някои писмени извори. В „Слово за Сивиля“ авторът на текста смята, че българите са оня народ, който ще предава по света правата вяра на Бога. Тоест тази права вяра на Бога е различна от тази на Константинопол и Рим. Християнство различно от това, налагано от Константинопол и Рим, е това на охридските българи, покръстени през 703 г. от Кирил Философ Първи – това е богомилството.

Сивила им отговори: „Деветте слънца са девет рода. Първият род са славяните, тоест българите: добри, гостолюбиви и смирени, истинни и незлолюбиви, обичащи чужденците и християнството. Те ще предадат правата вяра Богу, превъзхождайки целия свят [245].“

В „Разумник“ българите са представени именно като носители на Светия дух: „В гръцкото царство е отецът, в иверското е синът, в българското царство светият дух [246]“.

А самият пръв покръстител на българите Кирил Философ сам посочва в познатата като „Солунска легенда“, че : „Те, каза Господ, ще предадат на Бога православната вяра и християнството“.

От това може да се направи извод, че сред средновековните българи съществува представата за мисия на българите, която е свързана с християнството. Но тази мисия е свързана с правата вяра, която очевидно е различна от тази на Константинопол и Рим.

В академичното издание История на България богомилството е отразено като социално учение и движение, насочено против феодалния гнет и господстващата класа. Считам, че това е грешен извод.

В този период християнството е било и основно оръжие във външната политика на Византия, която е смятала, че чрез него ще има решаващо влияние върху нашите земи. За Византия е бил необходим повод, какъвто може да бъде например военно поражение на българите, за да им наложи гръцкия обряд, а не както е наложено твърдението за християнството като единствена религия. Ненаправно авторът на Апокрифния летопис казва, че Борис е покръстил „цялата българска земя“ и на река Брегалница приема царството. Защо приема царството на река Брегалница? Може би това е било вече традиция след свети Тривелий да се смята, че там българите получават своята независима църква – наследника на Юстиниана Прима Охридската Архиепископия. Не е случайно, че Борис е построил бели църкви на Овчо поле. Това поле е котловина, разположена по течението на един от притоците на река Брегалница и минаваща през днешния македонски град Свети Никола. В следващите страници, когато говоря за покръстване на Борис, трябва да се разбира като приемане гръцкия обряд на християнство, т.е. влияние на Византия.

В историографията битуват различни твърдения за причините, довели до акта на Борис - „покръстване на цялата българска земя“. Най-популярното от тях е приобщаване към по-напредналата християнска цивилизация. Наивно обяснение, тъй като никой до

днес не е отговорил конкретно какво точно получихме като дар на човешката цивилизация с акта на Борис – налагане на гръцкия обряд. Бих попитал дали ние, българите християни, сме по-стойностни за човешката цивилизация отколкото българите край Волга, които по силата на историческите обстоятелства не са християни. Когато говорим за цивилизация, съответно трябва да имаме своите критерии за нейното ниво. В ранносредновековния свят българите са хора, създали държави и развита материална и духовна култура. Те носели със себе си и наследството на античния свят. От своя страна, античният свят е положил класическите устои на човешката цивилизация, които и до днес не са променени. В средновековния свят липсва великолепието на Елада, Египет, Рим и Вавилон. Величието на човешкия интелект през християнската епоха ще настъпи във времето на Ренесанса, т.е. тогава, когато погледите ще бъдат отправени точно към античността. Като имаме предвид изключителното богатство на античната цивилизация, приемам за нелогично да се твърди, че гръцкият църковен обряд - не просто християнството, а византийското влияние и влиянието на светите църкви, е задължителна крачка към възхода и процъфтяването. На фона на гореказаното ми е интересно как биха отговорили на подобни въпроси Джордано Бруно, Галилео Галилей или Ян Хус?

На 17.02.1600 г. след осем годишно заточение е бил изгорен Джордано Бруно. Той бил екзекутиран само заради това, че изказал мисълта за безкрайността на Вселената и за съществуването на множество обитаеми светове подобни на нашата Земя. През 1633 г. в „Залата на изтезанията“ членовете на Светата инквизиция осъдили Галилео Галилей понеже твърдял, че Земята е кълбо, което се върти около Слънцето. И всичко това се е случило 1600 години не просто след появата на Христос, а след създаването на светите църкви като властови институции. Ако гореспоменатите факти, а те не са единствените, са наистина „голямо добро“ за човечеството, то аз не разбирам логиката на подобно твърдение. Но се питам какво би станало с Питагор, Платон, с Аристотел, ако бяха живели през 1600 г. Може би те щяха да имат съдбата на Джордано Бруно и Галилео Галилей или пък тази на Ян Хус. Да си спомним, че този велик европейец също е изгорен на клада от църквата на 06.07.1415 г. В последните си мигове той, който искал да се реформират религиозните догми, за да бъдат разкрепостени хората да живеят по-свободно, видял една старица, дето носела съчки да подсили огъня на кладата, върху която трябвало да бъде изгорен, промълвил: „О, свещена простота!“.

Българите са били античен народ и са вярвали, че са богоизбрани. Те са смятани за един от значимите народи за цивилизацията на Стария свят. Доказателство за това

намираме в Анонимия хронограф от 354 г.: „От първия син на Ной – Сем, произлизат 25 племена. Те живеят в източните страни.

Имената на синовете на Сем (и на произлизащи от тях племена) са:

Елам, от който произлизат еламитите;

Асир, от който произлизат асирийците;

Арфаксат, от който произлизат халдеите;

Лух, от който произлизат лазите;

Харам, от който произлизат итурите;

Лебул, от който произлизат лидийците;

Гатсера, от който произлизат гасфените;

Хелмодат, от който произлизат индиите;

Сала, от който произлизат бактрийците;

Арам, от който произлизат арабите;

Идурам, от който произлизат гамерите;

Одерба, от който произлизат мардиите;

Лезел, от който произлизат партяните;

Делеем, от който произлизат гедрусиите;

Асал, от който произлизат хискитите. Асал породи Мелхи, който имаше двама сина – Мелхи и Мелхиседек;

Авимелех, от който произлизат хирканите;

Мамсвир, от който произлизат армените (нар. амените);

Евилат, от който произлизат гимносифистите;

Зиези, от който произлизат българите [247].“

В този документ са изброени двацет и пет от най-древните и значими в историята на Близкия изток народи. Сред тях са и българите, произхождащи от Зиези, който е син на Сем (първият син на Ной). Според древните хронописци нашият народ е влязъл в голямата история и култура много преди франки, хуни, маджари и славяни. Те са млади народи в сравнение с българите, чийто прадеди – бригите, първи преживели и разнесли в различните земни посоки Сътворението на света.

Един от митовете за така нареченото ни „покръстване“ от Борис е свързан с желанието му българският народ да получи и своя писменост, каквато казват, че до този момент е липсвала. Не е необходимо да се преповтаря кой е първият известен автор на азбука за българите - Кирил Философ от Кападокия. Вече имах възможност да посоча, че Византия създава дублиращ вариант с Константин и Методий. Константин става

Философ, а после приема в последните си дни и името Кирил. И така в историята се налага образът на Константин Кирил Философ, който създал азбука за българите. Но въпреки хилядите изписани страници за делото на двамата братя Константин и Методий, то те не могат да натежат на историческата везна с по-голяма тежест от „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“, както и от старобългарските каменни надписи.

И не е случайно, че азбуката, която са използвали охридските българи, е наложена за използване от всички българи по времето на Климент Охридски. Вероятно това е или азбуката, създадена за българите от Кирил Философ Първи, който през 703 г. е покръстил българите, или неин преработен от Климент вариант.

В историята е известен и въпросът с руническата писменост на древните българи. Нещо повече, през последните години изключително успешно върху този проблем работи Петър Добрев. Той дори успя да изведе нейния състав. Съпоставени, руническата българска азбука и глаголицата на Константин и Методий показват изключително голяма прилика. Подробност е и то съществена, че руническата азбука е по-стара от глаголицата. Тоест глаголицата е преработена руническа азбука.

И като говорим за старобългарската писменост ми се ще да цитирам думите на бившия посланик на Р. Индия Н. П. Нирупам Сен: *„С други думи, не само езикът на българите е неизменна част от индоевропейското езиково семейство и бележи тясно родство със санскрит, но дори и старата българска азбука „глаголица“ е твърде сходна с предхождащата „девнагари“ индийска писменост „брахми“ [248]“*. Той очевидно познава българската история, без да има никакви пристрастия, а може би е чел индийски извори, непознати нам. Руският историк В. Н. Татищев също твърди в своята „История на Русия“, че волжските българи ползвали неизвестна писменост в ранния си период, която той нарича „индийска“ [249]“. За това, че познатите като Кирил и Методий са използвали стара българска писменост, която е използвана от българите, когато били още в района на Индия и с тая писменост са писани законите на българските царе там, пише и Еню Кърпачев през 1868 г. [250].

Смятам, че тези твърдения са още едно доказателство за необходимостта от нов прочит на изворите за българската история. **Защото едно е да си безписмен народ, друго е да си народ с писменост, друго е да си народ със собствена писменост.**

Ако се замислим върху значението на собствената писмена система, която един народ притежава от древни времена, не можем да не стигнем до извода, че точно собствената азбука е мерилото за стойността на този народ в общочовешката цивилизация. Някак си като че ли историците избягват да стигат до този извод - кой от нежелание, кой

от заблуда, кой поради други причини. **Аз мисля, че ако сравняваме цивилизационния модел на един народ, то трябва да го направим със себеподобните му. А тук, в Европа, народите, които са имали собствена писменост, не са много. В това е нашата уникалност като средновековна култура - не започваме от „А и Б“, а по скоро сме учили други народи на „А и Б“.**

Ще разгледам и един въпрос, който би осветил достатъчно заблуди за причините, довели до приемането на гръцкия обряд като условие за приобщаването към по-напреднала култура. Смятам, че нивото на градска култура е критерий за развитието на един народ, тъй като можем да приемем, че градът като селищна форма е лакмус за интелекта на хората, обитаващи в него. Българите, идвайки в земите ни, съградили най-големия град за времето си в Европа - Плиска. Той бил по-голям дори от града на великия Константин. И да смятаме, че прадедите ни са имали по-слабо развито строително изкуство от християнските народи, които са под лоното на светите църкви, е нелюдничаво. Истината е, че човек се учи от този, който е съградил нещо по-голямо, нещо по-съвършено. **Възможно ли е за кратко време да се извърши такъв цивилизационен скок - от юртата до най-големия за времето си средновековен град в Европа, а именно Плиска? За някои сигурно е възможно, но аз мисля, че не. Феноменът Плиска е доказателство за няколко особености на българите тогава. Българите не са усвоили градската култура тук на Балканите, а са пристигнали с нея. Идвайки тук, те просто избират подходящите места и започват строителство на нови и възстановяването на изоставени и разрушени градове. Самото градоустройство на Плиска показва, че българите са имали достатъчно хора с всички необходими познания, за да построят един град като истински център на цивилизацията. Може ли да се построи град като Плиска без познания по математика, по физика? Това не е възможно.**

През цялото си съществуване човешката цивилизация непрекъснато търси начин да организира живота на хората все по-добре, все по-хармонично. През хилядолетията са обособени два вида основни поселения, които човечеството е създало и развило - селото и градът.

Ако погледнем отношението на един народ към града (като център на цивилизация), ще можем да разберем що за култура има той.

Какво е отношението на „варварите“ българи към града? Захари Ритор в своята „Църковна история“ казва следното: *„Отвъд вратите живеят българите със свой език, народ езически и варварски; те имат градове; а аланите - те имат 5 града... Авнагур е народ, който живее в палатки [251]“.*

Очевидно е, че българите, макар и неизповядващи византийско или римско християнство, са имали добре развита градска мрежа. Такава имат и аланите - но техните градове са само пет. Броят на българските градове не е конкретизиран, но при всички случаи, те са много, това именно подсказват противопоставянето и уточнението.

Дали е случайно наличието на градове при българите или това е вече традиция при тях? Българският апокрифен летопис ни дава отговор на въпроса: *„И тогава след него се намери друг цар в българската земя, детище, носено в кошница три години, на което се даде име Испор цар, (който) прие българското царство. И този цар създаде велики градове: на Дунава - Дръстър град; създаде и велик презид от Дунава до морето; той създаде и Плиска град... [252]“*.

Според автора, Испор не само създава градове, той създава велики градове. Днес сигурно някой с насмешка би казал, че средновековният автор е преувеличил значението на Дръстър и Плиска. За всеки един, който е чел средновековна европейска история, е ясно обаче, че Плиска например е бил не само голям град, но и най-големият за времето си в Европа. Защо трябва да се обърне внимание на факта, че Плиска е най-големият средновековен европейски град за своето време? Плиска е град с площ от 23,4 кв. км. По това време Константинопол има площ от 15 кв. км., а Париж - едва 4 кв. км. **Цифрите явно и категорично показват, че замахът на българските строители и тяхното отношение към градоустройството е нещо рядко срещано в Европа в онези времена.**

Строителството на градове, още повече пък на най-големите градове за една епоха, е функция на високоразвитите общества. Това е процес, който е зависел от много фактори. Тук не говорим единствено за строителство и архитектура. Става въпрос за това, че един град се създава, когато има обществена потребност, обществена необходимост. Необходими са градски жители, които се различават по своите потребности и стандарт от жителите по селата. Градът не е само материална култура. Той има своята душа, сърце, интелект, величие. За наше съжаление днес българският град като че ли няма блясъка на Средновековието. И тъй като днес ние виждаме реалността на съвременното, смятаме, че и миналото ни е било такова. Каква заблуда! Така че Плиска и Дръстър реално са били велики градове. За съжаление, писаното за българските юрти е много повече от това за българските градове.

Арабските пътешественици са запазили в своите произведения сведения за градовете на Волжска България, които са били големи и много добре организирани.

Ако съдим по историческите извори и по археологическите доказателства, българите са имали силно развита градска култура още преди покръстването на цялата българска земя. В ранното средновековие в Европа техни конкуренти са могли да бъдат само византийците. Но най-големият ранносредновековен град е все пак Плиска.

Градът като селище не представлява само територия, в която могат трайно да отседнат и да живеят хора. Историята показва, че Плиска е притежавала няколко важни и значими особености на комунално-битовото строителство. Тук се включват и следните елементи:

- водопроводи и канализационни съоръжения;
- публична хигиенна инфраструктура (обществени бани);
- частна хигиенна инфраструктура;
- отоплителна система в големите сгради.

В зависимост от развитието на комунално-битовата инфраструктура може да се съди за нивото на цивилизовано развитие на всеки народ. Разбира се, трябва да се има предвид, че в онова време темповете на изграждане са били по-бавни. Създаването на подобна инфраструктура не може да стане въпреки обществото, т.е. тя не може да се развие, ако наистина не задоволява ежедневните битови нужди на градското население. И тук стигаме до един основен въпрос, свързан с личната хигиена на древните българи.

Арабският дипломат Ибн Фадлан, посетил през 922 година столицата на Волжска България Велики Булгар, е впечатлен от хигиенните навици на волжските българи, които той характеризира като „хора с изявена чистота - не само телесна, но и морална [253]“.

Разбира се, възможно е по това време много други народи да са имали подобно ниво на хигиенни навици, но пък той да не е запознат с тях. Възможно е и другото - българите да имат такава отличителна черта. Дипломатът е имал възможност да види със своите очи състоянието у много други народи и е дал някои сравнения. Например за тюрките пише, че „са напълно скарани с водата, нямат нищо общо с нея [254]“.

За русите пък дава още по-лоша оценка: „най-мръсните творения на Алаха [255]“.

Византийците пък приели за лош навик и посъветвали прадедите ни да не ходят по никакъв начин на баня в сряда и петък (*отговори на папа Николай I № 6*).

И ако трябва да обобщим мнението на средновековния свят по отношение на българското разбиране за хигиена - то е впечатляващо, бих казал, трудно сравнимо за тази епоха. Важен е въпросът дали строителните традиции на българина са били готови да откликнат на тези твърде завишени изисквания за лична хигиена от средновековния българин?

Археологическите разкопки в Плиска показват, че това не е само най-големият град по това време в Средновековна Европа, но и че това е град, който трудно може да намери съперник по отношение на системи от водопроводи, канали, бани. Археологията все пак ни дава възможност да правим своите заключения не по непотвърдени заключения, а на основата на материални свидетелства. И точно наличието в Плиска на много добре развита система от водопроводи, канализационни системи, бани, много добре действащи системи за сгради ни насочва към един въпрос. Колко са средновековните градове в Европа през тази епоха с подобна инфраструктура?

Българската изследователка Дафина Василева е намерила отговора му: „Многобройните водохранилища в първите столици на Аспарухова България доказват нивото на тяхната урбанизация, ниво, което не намираме в средновековния град на континента през тази епоха [256]“.

Това „ниво“ е направило впечатление не само на българската изследователка, но и на професор Алфред Халиков, който пише следното: *„Още в домонголско време българите нашироко използвали за лечебно - хигиенни цели бани, в това число и обществени. Хамид ал Гарнати съобщава за три такива големи бани в столицата на Волжска България – гр. Булгар. Широкото използване на бани, в това число и каменнотухлени, за лечебни цели е характерно и за дунавските българи през IX-X век в Плиска и Преслав, при което на Волга и Дунав баните имат подподова хипокаустова система за отопление и почти еднаква планировка [257]“*.

Може да потърсим доказателства и от времето на Античността за строителното дело на българите и за неговото значение не само за тях самите, а и за останалия свят. Има един интересен извор от анонимен автор за старините на Константинопол. Твърди се, че той е от края на X и началото на XI век. Авторът е от ромейски произход. Та той говори за строителната дейност не на кой да е, а на самия Константин Велики: *„...построил водохранилища и докарал водопроводни тръби от България [258]“*.

Така го е написал авторът - великият Константин, който си поставил за цел да построи нов Рим, докарал водопроводните тръби от България, може би защото там е било най-качественото производство. Константин е бил император, който е можел да си позволи да купи най-качествените материали и той го е правил. Фактът, че България произвеждала най-качествените водопроводни тръби, ясно показва, че строителството на българите още по времето на Константин Велики е било марка за тогавашния свят. Не така е смятал един от съставителите на пети том от ГИБИ, който решил под черта да обори средновековния автор: *„...водопроводните тръби били докарани откъм*

вътрешността на Тракия. Обстоятелството, че авторът говори за тия земи като за български, показва по-късния произход на този исторически извор [259]“.

Ето я аномалията в нашата история - древните историци от чужд произход говорят за нивото ни на цивилизованост, а днес ние се опитваме да ги оборваме. Що за логика? Явно въпросният историк е пренебрегнал факта, че българска държава има и по времето на Константин Велики, само че не е била на територията, която той визира - Тракия. А ако се замислим за значението на водопроводните тръби в строителството, можем да стигнем до извода, че българите много преди Европа да стане християнска са имали твърде висок стандарт на поселищен живот.

Какво може повече да кажем от поднесените факти и мнения? Ясно е, че българските градове са били за своето време мерило за градска цивилизация в Средновековна Европа. Към всичко това можем да добавим и историята на град Биляр, който след X век е столица на Волжска България. Оказва се, че този български град, който за времето си е бил голям градски център, се нареждал на трето място по площ в Европа след Плиска и Константинопол. Археологическите изследвания показват, че на територията на Волжска България са регистрирани повече от 200 градски селища - тази цифра за средновековието е наистина много сериозна. Излиза, че два от трите най-големи града в ранносредновековна Европа са били български - факт, който показва мястото на българския народ в европейската цивилизация.

Неоспорим факт е, че българите преди Борис са създали най-големия град в средновековна Европа. Неоспорим факт е и календарът на българите преди появата на Борис. Календарът е интелектуален продукт на цивилизация, която може да си го позволи. Когато става въпрос за древнобългарския календар бих си позволил да цитирам Петър Добрев, който в книгата си „Царственик на българското достолепие“ формира няколко много важни извода за него. По-точно бих цитирал един от основоположниците на българските изследвания по компютърна техника и информатика - Димитър П. Шишков, който, прочитайки горепосочената книга, казва вече абсолютно убеден, че:

- Древнобългарският календар е слънчев и е български.

- Древнобългарският календар е бил създаден поне преди 43 века, когато зимното слънцестоене реално е съвпадало със зодията Водолей, той е много по-стар от тюркския и монголския календар [260].

Несериозно е да се твърди, че преди налагането на византийското християнство, чрез „покръстване на цялата българска земя“, българите не са били народност. В тезата освен идеологическо късогледство няма друго. Няма и грам

историческа логика. Колкото и фактори да изнамираме за решаващи при формиране на народността, то всичките ще ги видим добре развити при българите преди Борис. Това, че някак си трябва да включим и славяните в историята на българския народ, не може да става за сметка на собствената ни цивилизационна стойност.

Какъв е бил нравственият светоглед на българите преди налагането на византийското християнство, чрез „покръстване на цялата българска земя“? В своето „похвално слово“ Енодий пише: *„Това е народът, който преди тебе имаше всичко, което е пожелавал, народ, у който този е придобивал титли, който е купувал благородството си с кръвта на неприятеля, у който бойното поле прославя рода, понеже у тях се смята без колебание за по-благороден оня, чието оръжие е било повече окървавено в сражения [261]“.*

За съжаление дори и Енодий да беше жив не би написал подобно похвално слово за днешните българи. Но тогава, когато той ги е срещнал, е видял едни достойни хора и като такива ги е оставил за историята. Достойнството е основната черта на българите, преди да приемат християнството по византийски модел. Защо смятам така? Защото след налагането на византийското християнство или ние не срещнахме нов Енодий, или той нас. Близки и далечни народи говорели за прословутата българска вярност към дадената дума, към произнесената клетва. Има ли българско сърце, което да остане равнодушно пред думите на един византийски топарх: *„Те, българите, които някога бяха най-справедливият от всички народи и от всичко на света почитаха най-много тези добродетели, и сами достигнаха голяма слава, а градовете и народите се присъединяваха към тях доброволно, днес са изгубили предишната си справедливост [262]“.*

Всичко това говори, че моралът на обществото ни преди приемането на византийското християнство, чрез „покръстване на цялата българска земя“ и след това има различни измерения. Всеки един от нашите прадеди е знаел, че за всяка своя постъпка трябва да приеме отговорността, а не да търси оправданието. Защото едни от основните религиозни принципи, които древната ръка е издълбала в камъка, са: *„Небето помни“* и *„Бог вижда [263]“.*

За да стане ясно как българите са изглеждали през Средновековието и какво значение те са имали за европейската и световна цивилизация, бих си позволил да цитирам проф. Шигеоши Мацуяма: *„Българската средновековна държава е между седемте световни цивилизации [264]“.*

Смятам, че тезата за приобщаване към по-напредналата християнска култура е лишена от логика и историческо съдържание.

Широко разпространено е мнението, че чрез „покръстването на цялата българска земя“, т.е. чрез приемане на византийското християнство, Борис цели своето религиозно оправдание като владетел, а също и международно признание. Какво религиозно оправдание и пред кого е търсил покръстителят ни? Самата титла КАНАС ЮВИГИ за българите е означавала „от Бога владетел“ и не е логично да смятаме, че е било необходимо Борис да търси оправдание за властта си. Българските владетели са били считани за поставени от Бога на българския трон. Затова и в надписите по времето на Омуртаг са изсичали върху камъка – „от Бога владетел“, а при Пресиан вече „от Бога владетел на многото българи“.

Налагайки византийското християнство чрез „покръстване на цялата българска земя“, Борис е създал и предпоставките за нарушаване на установения правов ред при българите. Този правен казус е известен за историографията като „Бунта на 52 боляри“. Като религиозен казус този исторически факт има едно представяне, но като правен и исторически казус същността му е друга. **Изворите доказват, че това не е казус, който касае християнството, а се отнася до политическото влияние на Византия в България. Политическо влияние, което империята е осъществявала чрез политиката на Борис.**

Според академичното издание „История на България“ причините за бунта против княз Борис, против приетото от него кръщение и против масовото християнизиране на българското население се коренят в предаността на българите към езическите религиозни вярвания и в силно изразените антивизантийски настроения, проявени дори в разправа с цариградското духовенство. В основата на прабългарския религиозен култ лежала вярата в единния бог, олицетворяващ небето, който бил общ за тюркските етнически общности в Азия и бил пренесен от дружините на Аспарух и Кубер и в земите южно от Дунава. Но докато в най-стария си вариант култът към Тангра не изисквал специални сгради и свещенодействията се извършвали под открито небе, в българските земи за него били строени храмове. Много култови сгради в прабългарските центрове несъмнено са били светилища на това върховно божество. Ханът бил и върховен жрец в държавата. Запазени са надписи, в които става дума за жертвоприношения, извършвани от него в чест на прабългарския бог Тангра.

Не споделям направените изводи в академичното издание „История на България“. Изводите за прабългарския култ към Тангра и неговите светилища, за които т.нар. прабългари строели специални сгради са лишени от доказателства.

За да се анализира избиването на 52-та български рода от Борис, който академичната ни историография определя като покръстител на, е необходимо да се изолираме от религиозните пристрастия, да забравим митологемите и да се обърнем към изворите. В годините под влияние на редица фактори историята за тази кървава саморазправа твърде често бе представяна като „свещена жестокост“. И тази „свещена жестокост“ трябваше да бъде оправдавана по всевъзможни начини.

Безспорен факт е, че Борис вероломно унищожава цели 52 български политически фамилии. Загубата на подобен политически капитал за всеки народ, през всяка историческа епоха е равностепенна на национална катастрофа.

Ако погледнем историята на останалите страни от Европа по това време ще забележим, че техният политически капитал дори е по-малък от 52 фамилии. Разбира се в това число не причисляваме единствено Византия.

Каква е оценката на Папата за тази варварска екзекуция: *„Но това във всеки случай не е извършено без грях и не е могло да стане без вина от ваша страна, щом поколението, което не е участвувало в замисъла на своите родители и не е било изобличено, че е дигнало оръжие против вас, е било изклано невинно заедно с виновните [265]“*.

Папата признава две обстоятелства за поведението на Борис - грях и вина, по отношение на родовете на 52-та боляри. Без да търсим оправдание за постъпката на Борис, от позиция на хуманност, цивилизованост и уважение към собствения си народ, следва да отбележим, че това е проява на варварска нечовечност. Очевидно е, че се сблъскваме с проява на мислене не на държавник, а на тиранин. Тиранин, който не зачита законите на своята държава и народ. Тиранин, който не уважава своя народ. Почти 1100 г. след Борис в нашата история се случи подобно събитие - познатият ни като „Народен съд“. Но дори и той бе „по-хуманен“, тъй като поне физически пощади наследниците на погубените от „народните съдии“ достойни българи.

От думите на Папата става ясно, че родовете на 52-та боляри са били невинни и въпреки това изклани. Да обърнем внимание на наказанието, което им е наложил незаконно Борис - клане. В следващите редове ще се опитам да докажа, че нямаме проява на „свещена жестокост“, а просто варварска саморазправа с наследствената

аристокрация, която е опозиционно настроена към политиката на Борис. Вината на тези родове се крие в това, че по закон са наследници на недоволните аристократи.

Каква вина са имали 52-та боляри? Отново се обръщаме към изворите и се спираме на отговор 17 на Папа Николай до българите: *„И тъй, разправяйки как сте възприели по божия милост християнската вяра и как сте накарали да се покръсти целия ви народ, как обаче ония, след като били покръстени, въстанали единодушно с голямо ожесточение против вас, като твърдели, че не сте им дали добър закон, и искали да убият и вас, и да си поставят друг княз, и как вие, подготвени срещу тях със съдействието на божията сила, сте ги надвили от мало до голямо и заловили със собствените си ръце, пък и как всичките им първенци и по-знатни хора с целия им род били избити с меч, а не толкова знатните и по-малко видните не претърпели никакво зло, вие желаете да знаете относно ония, които са лишени от живот, дали имате грях заради тях [266]“.*

Борис сам е посочил в писмото си до Папата, че след като били покръстени недоволните се противопоставили срещу него. **Това е доказателство, че недоволството не е срещу християнството, иначе те не биха го приели и противопоставянето щеше да бъде факт преди покръстването.** Тук е редно отново да се подчертае, че още през 703 г. българите успяват да спасят Юстиниана Прима и българския църковен обряд: *„Тоя крал Тривелия пръв възприел християнската вяра в лято господне 703 [267]“.*

Борис не налага просто християнството, а християнството на Византийската империя. Точно тази макар и малка, но съществена подробност обяснява политическите решения на Борис.

В какво е обвинен Борис – че не им е дал добър закон. Твърденията на историци, че 52-та били въстанали против християнството и покръстването са удобни за църквата, но истината е различна. Самият Борис твърди пред Папата, че той е обвинен за това, че „не им е дал добър закон“ и е логично и ние да го приемем. Естественият въпрос е свързан с лошия закон, даден от Борис - кой е той? Според мен това е Законът за съдене на хората, не целия, но например чл. 1: *„Преди всяко право трябва да се говори за Божието право. Заради това свети Константин, като написа първия закон, предаде го казвайки така: всяко село, в което се вършат езически служби (треби) или клетви, да се отдаде на Божия храм (черквата) с всичкия си имот. Които господари има в това село и вършат (подобни) служби и клетви, да се продадат с всичкия си имот, а цената да се даде на сиромасите [268]“.*

Като се има предвид, че по това време духовниците в България извън българските в диоцеза на Юстиниан Прима са били изцяло или преобладаващо гърци, то няма защо да се чудим за реакцията на 52-та боляри. На практика гръцките духовници са тези, които ще определят кое българско село ще попадне под ударите им. В ръцете на ромеите е правото да кажат, в кое село има езически практики и да бъде укрепостено не просто към църквата, а към църквата, представлявана от духовници, които служат на Константинопол.

Малка подробност е, но е от решаващо значение, че съгласно посочения текст от закона не става въпрос за езически практики от всички жители, а просто ако съществуват дори практикувани от няколко човека. Оказва се, че съдбата на българските селища ще зависи от решението на гръцките духовници. При това положение е нормално да възникне реакция, като тази на 52-та боляри.

В този смисъл можем да разгледаме произхода на народните ни умотворения:

„Грък дете стъпи, трева не никне“;

„Грък като вълк“;

„Грък като лъже и сам вярва хваща [269]“.

Те са категорични и ясни, и не са родени от фантастиката, а от реалния живот.

Друга малка подробност е съдбата на тези богати българи, които гръцките духовници могат да обвинят в практикуването на езически обичаи: „*те да се продадат заедно с всичките си имоти*“.

Как наричаме един човек, който друг продава като вещь срещу пари? По цял свят и то откакто съществува светът, продваните като вещь хора се наричат роби. Тоест Борис е дал правото на гръцките свещеници да продават в робство богати българи, които винаги могат да бъдат обвинени в практикуване на езически обичаи. С други думи е възможно Борис по този начин да е разчитал чрез гръцките духовници да си разчисти сметките със своята опозиция. Не е много далеч от истината хипотезата, че гръцките свещеници могат да изпълняват поръчка, възложена им от владетеля. Но те при всички случаи са провеждали и политиката на Василевса. Следователно при определянето на населените места, които ще бъдат потърпевши от прилагането на упоменатия закон, е било възможно да се обслужи пряко интересът на Византия.

Тъй като е имало практика български владетели, които са имали неуспешна външна политика да бъдат отстранявани от власт, Борис вероятно е имал и този проблем. Той е имал неуспешна външна политика – загубени войни с хървати и с ромеи. И е нормално във връзка с това да се е оформила и неговата опозиция. В този смисъл за него

възниква въпросът да спаси себе си и династията. За да реши този си въпрос, очевидно към дадения исторически момент е можел да го стори единствено и само с подкрепата на Византия. Най-удобният път към Виселевса е приемането на влиянието на византийската църква, което, казано чрез езика на дипломацията и средновековните PR правила, звучи като „покръстване“: *„Той бил замислил да стане християнин предишната година, понеже Бог го вдъхновил и му внушил това чрез поличби и бедствия сред народа и царството му [270]“*.

Очевидно е, че не става въпрос за вяра, а за замисъл.

Как са въстанали недоволните боляри? Въстанали са не с меч, а с твърдението, че Борис не им е дал добър закон. Къде могат да твърдят болярите, че даденият им от Борис закон не е добър? Естественият отговор е - в законодателния орган, който вероятно се е наименовавал Народен събор - както днес Народно събрание. С други думи имаме налице спор в Народния събор за това дали да бъде гласуван предложеният лош закон. Явно е, че тези 52 членове на Народния събор не са одобрили закона и са счели, че той е вреден за държавата и народа. С правото си да оценяват действията на владетеля в Народния събор, болярите му повдигнали обвинение - т.е. ако погледнем през съвременната призма за отговорността на държавния глава, то имаме случай на средновековен инпийчмънт. С правото си на предложение в Народния събор, 52-та боляри са поискали смъртна присъда за Борис. Подобна процедура имаме изпълнена и при владетеля Сабин.

Вероятно това е било законовата практика – владетелят да се отстранява от Народния събор, който избира и новия владетел. Това е можело да доведе и както е довеждало и до смяна на владетелската династия.

Връщайки се към действията на недоволните боляри, членове на Народния събор, може да се направи извод, че те са се ръководили от и спазвали стриктно закона. Дори бих казал, че са станали жертва на достойнството си и политическата си култура. Това не може да се твърди и за Борис.

Борис е знаел вече, че с правото си на глас в Народния събор, тези 52 боляри са щели да гласуват смъртната му присъда. Защо е бил сигурен, че смъртната му присъда ще бъде гласувана и изпълнена? Отговорът е скрит в Бертинските летописи: *„Но той като призовал името Христово потеглил срещу цялото множество с четиридесет и осем души, които били останали при него поради предаността си към Христовата вяра [271]“*.

От този извор косвено става ясно, че Народният събор на българите се състои от 100 души плюс владетеля. Т.е. гласуват 101 души. С три гласа Борис е щял да загуби гласуването - 52 срещу 49. Това е практиката във всеки колективен орган на властта - мнозинството налага решението.

Знаейки разположението на гласовете в Народния събор, Борис се е подготвил. Когато владетелят няма мнозинство и не иска да се съобрази със законното решение, има един изход - вероломството. Поради наложения образ за Светия княз Борис, думи като вероломство трудно биха се възприели за него, но това е истината на фактите. Срещу изключителната политическа култура и достойнство на 52-та боляри той противопоставя вероломството. Какви са фактите за обмисления вариант за изход на Борис? Връщаме се отново към отговор 17 на Папа Николай: *„и как вие, подготвени срещу тях с божията сила“*.

Виждаме, че макар и да разглеждаме текст от Средновековието, не може да отречем, че и тогава са били познати похватите на PR стратегията - вероломството е наречено „божия сила“. Вдъхновители на „божията сила“ е възможно да са били и седемте гръцки духовници, служители на Константинопол.

Какъв е бил планът на Борис за изход от ситуацията? За това можем да съдим от последващите му действия. Той не просто се справил с недоволните 52 боляри, а ги „заловил със собствените си ръце“. Тук отново имаме проява на PR стратегия, която представя Борис като човек, можещ да върши чудеса. В това е силата на добрия PR специалист, макар и през Средновековието - написаното от него остава за историята. Но ние историците, трябва да се занимаваме не с PR стратегиите, а с историческата истина.

Смятам, че е невъзможно да залови сам човек със собствените си ръце 52 души в прекия смисъл на думата. Но е възможно със собствените си ръце Борис да е залостил вратата на Народния събор и така реално да ги е поставил в истински капан. Защо му е трябвало да я залости? Отговорът е прост - за да запали сградата на Народния събор и да избие намиращите се вътре 52 боляри.

Кой българин е можел да си позволи да запали Народния събор? А защо трябва да е българин - не могат ли това да сторят седем гръцки духовници? Отново се връщаме към Бертинските летописи: *„И веднага, щом излязал от градските врати, нему и на тези, които били с него, се явили седем духовници и всеки от тях държал в ръката си запалена свещ. И така те вървели пред краля и пред онези, които били с него. А на тези, които въстанали против него, се сторило, че върху тях пада огромна пламнала сграда [272]“*.

По това време духовниците в България извън Охридската Архиепископия били гърци и е нормално да приемем, че и тези появили се седем духовници са гърци. Допускам, че в ръцете си те държали не свещи, а факли, с които запалили сградата на Народния събор. А на намиращите се вътре 52 боляри се сторило „че върху тях пада огромна пламанала сграда“. Това на практика е сюжет изпълнен с чудеса, но истината е, че на 52-та не просто им се сторило, а наистина запалената огромна сграда пада върху тях.

Какво последвало?

„А конете на онези, които били с краля, както се сторило на противниците, вървели изправени и ги прегазвали с предните си крака. И такъв страх ги обзел, че те не могли да се приготвят нито за бягство, нито за отбрана, но прострени на земята, не могли да се движат [273]“.

Как да се приготвят за отбрана или бягство? Те са дошли на заседание на Народния събор, както повелява законът. Възможно е дори да е било забранено в Народния събор да се носи оръжие, което още повече е улеснило плана на Борис. Ако някой от тях е възпитаван да бъде вероломен, вероятно е щял да бъде подготвен за бягство или отбрана. Това са били представители на родове, които са били възпитавани да бъдат цвета на българския народ. И действията им показват, че те наистина били.

Връщайки се към плана на Борис, можем да го определим с три думи - огън, меч и вероломство. Няма чудо и божествена намеса, има единствено огън и меч. И ако проследим действията на Борис ще видим, че той е изпратил като дар на Папата не Евангелие или кръст, които са символи на християнската вяра, а оръжие: *„Българският крал отправил в Рим своя син и много от болярите на своето царство, като изпратил за св. Петър между другите дарове и оръжието, с което бил въоръжен, когато в името на Христа възтържествувал над своите противници [274]“.*

С това оръжие Борис е клал, а не калесвал българи, които са били елитът на нацията ни. Можем ли да приемем, че това е израз на цивилизованост? Че с какво се различава тази цивилизованост от цивилизоваността на башибузуците, клали българите в Батак?

Защо Борис е изклал целите родове на 52-та боляри? Отговорът е елементарен - така решава проблема си с опозицията. Тя вече физически не съществува. От 52-та рода не остава и един наследник. На тяхно място Борис ще постави нови, верни нему и подчиняващи му се българи и техните родове. Излиза, че не Сталин е въвел принципа

„Няма човек, няма проблем“. Решаването на проблема с опозицията си Борис е сторил по един чудовищно варварски начин.

И тъй като PR изкуството е познато от древността, то защо и това дело на Борис да не бъде представено чрез него не само пред съвременниците, а най-вече пред историята? Как би изглеждал един такъв анонс? Защо пък да не е и така: *„Обаче защото вие сте съгрешили по-скоро от ревност към християнската вяра и от незнание, отколкото от друг порок, вие добивате затова опрощение и милост по благоволенieto на Христа, щом последва от ваша страна покаяние [275]“*.

Чрез PR стратегията жестокостта става „ревност към християнската вяра“. И тъй като вече имаме не просто жестокост, а „ревност към християнската вяра“, то следва, че Борис може да бъде оневинен.

Но изниква въпросът за тези, които в бъдеще няма да са съгласни с Борис. Какво да прави с тях? Няма ли да станат вече много убийства на българи? Убийствата явно не са били проблем за Борис. Той е намерил верния път към тях - ще ги върши от „ревност към християнската вяра“. Но ако стори това наистина още веднъж дали пак ще получи опрощение? И тук на помощ отново са се притекли средновековните PR специалисти: *„вие добивате затова опрощение и милост по благоволенieto на Христа, щом последва от ваша страна покаяние“*.

С други думи Борис е извоювал правото да ликвидира всеки негов опозиционер, като прояви „ревност към християнската вяра“ и после се покае. Този тип поведение не може да бъде присъщ на голям държавник. Достойните български държавници не бива да се оправдават с „ревност към християнската вяра“ и покаяние, когато са изклали без съд и присъда повече от половината българска аристокрация.

И все пак свято ли е това дело на Борис или грях? Смятам, че Борис е извършил огромен грях - изклал е цели 52 български политически фамилии. Изклал ги е, без да са сторили грях или извършили престъпление. Изклал ги е, защото те като достойни държавници са защитили българския народ от домогванията на Византия. Тяхната кауза е била България, а каузата на Борис - неговият собствен живот и продължаване на династията.

Към момента нямам отговор на въпроса дали тези седем духовници, които са запалили сградата на Народния събор и най-вероятно са били гърци, са били обикновени духовници. **Имайки предвид практиката на Византия да поверява най-важните си външнополитически мисии на духовници, допускам че тези седем духовници е вероятно да са били истинските наместници на Василевса в България. И като**

такива те са имали решаващата дума за съдбата на 52-та боляри и техните родове. Допускам, че те са и тези, които са взели решението за детронирването и ослепяването на Владимир.

Едно от дългогодишните оправдавания на Борис бе свързано с теорията за „формиране на българската народност“. Дали покръстването „на цялата българска земя“ превърна народа ни в народност?

Прадедите ни са имали единна територия. Те, както и всички техни съвременници, са я наричали земя на българите, България, българска земя.

Имали са и култура с всички направления - поминък, наука, строителство, медицина и т.н. - и то високо развита. Езикът, на който са говорили Авитохолъ и Крум, и всички техни поданици, е бил българският. Имали сме и писменост. Ако славяните са имали проблеми с езика си и графическото му изобразяване, това е въпрос, който не засяга българите. Черноризец Храбър точно и ясно казва в своето произведение „За буквите“ кой не е имал книги: *„Прочие преди славяните нямаха книги, но бидейки езичници, четяха и гадаеха с черти и резки. Когато се кръстиха, бяха принудени да пишат славянската реч с римски и гръцки букви без устроение [276]“*.

Авторът е бил достатъчно грамотен човек за времето си, за да допуснем, че не е правел разлика между българи и славяни. Не само той, но и никой друг не е посочил никъде, че българите нямат своя писменост по времето на Борис.

Теорията за формиране на българската народност включваше като задължителен елемент единната религия. В случая с Борис и „покръстването на цялата българска земя“ единната религия е подчинение на византийското християнство, ръководено от Константинопол. И за каква българска народност можем да говорим в този случай?

И все пак, къде трябва да потърсим причините, довели до „покръстването на цялата българска земя“? Ясно е, че те са много и от различно естество, но не бива да забравяме и неуспешната външна политика на Борис. Някои данни говорят и за военни поражения. Владетелят се е опитал да лавира между съседите, като променял своята външнополитическа ориентация. **Това лъкатушене на Борис във външнополитическия курс несъмнено се е отразило и върху вътрешнополитическото състояние на страната ни.** Освен политическите неуспехи, природната стихия (земетресението продължило 40 дни) е уязвила стопанското развитие на българите от Дунавска България. А според Никита Пафлагонец е възможно и някои от българите, управлявали Дунавска България, да са били заинтригувани от специфичното отношение на византийския император към тях: *„Настъпил месец август и столицата започнала да се тресе от*

извънредно силни трусове. Земетресението продължило 40 дни, докато сломило жестокостите и безсрамието им. Прочие земетръсът спрял веднага, а тогава по Божий промисъл и българите, измъчвани от силен глад, а освен това привлечени и от даровете на императора, сложили оръжието и престъпили към свято кръщение [277]“.

Нищо ново под слънцето. Подаръците, които сломяват оръжието - това е практика, известна много преди Борис да „покръсти цялата българска земя“. Тя е стара и проверена от времето. В много случаи дава и изключителни резултати.

За безсилието на българската държава по времето на Борис, когато все пак решава да покръсти цялата българска земя, говори и Йосиф Генезий: *„И тъй, владетелят на българите, като се научил за това и променяйки намеренията си вследствие на този успех, се съгласил на мир, ако и по-рано да бил дързък. Освен това, и неговите хора били измъчвани от глад, поради което те, както изглежда, си припомнили Омировите думи: „Всяка смърт е страшна за нещастните смъртни, но най-страшно е да завършиш живота си, като умреш от глад“. Поради това всички лесно се съгласявали да приемат християнското кръщение, а техният владетел приел да се нарича Михаил по името на императора. Там били изпратени отбрани архиереи, за да укрепят християнската вяра [278]“.*

От гореспоменатите извори става ясно, че гладът в България в онези съдбоносни години е взел необичайно големи размери. Това е проблем, който безспорно е тревожел Борис и той е трябвало да го разреши. В противен случай е очевидно, че е можело да се появят условия за размирици, гражданска война и това да му коства владетелския трон, а може би и живота му. Интересно е да погледнем как българската народна мисъл е схващала и разбирала силата на глада. Ще цитирам няколко пословици, които не само, че са народни умотворения, но и са едно живо доказателство, че гладът в особено големи размери е непредсказуем фактор. А от гладуващите може да се очаква всичко, дори и бунт.

Гладът е заплаха за всяко общество, за всяка една държавна формация. Всеки един владетел се бои от настъпването на глад в държавата и би приел всичко, за да преодолее подобна ситуация. Българинът в нашия фолклор също е отразил своето виждане по отношение на глада [279]:

Без брашно - страшно.

Глад глава загубя.

Глад град предава.

Глад дружина предава.

Глад не види нищо освен хляб.

Глад от чума по-лошо.

Глад очи няма.

Глад село пали.

Глад сестра продава.

Глад срам не познава.

Гладен челяк лошо гледа.

Гладът е по-голям майстор от царя.

Гладът е от смърт по-лошо.

Гладът и царя накарва да се моли.

Борис навярно е знаел и други пословици за глада и ги е имал предвид. Но едно е да си чувал, друго е да ги видиш като реалност. Какъв е бил възможният избор на българския владетел? Да загуби главата си - не би предпочел. Да загуби трона си - не би пожелал. Да допусне гражданска война с непредвидими последици - не би рискувал. Затова е изпълнил и последната от гореизброените - помолил се. Помолил се и на молитвата му отговорили - Византия спира военните действия срещу България, но не само заради молитвата. Молитвата на Борис е намерила „условното“ разбиране от Василевса. Така е в междудържавните отношения. Тази практика важи и днес.

Условието на империята, която „уважила“ владетелската молитва, е било покръстване на „цялата българска земя“, подчинена на Борис. Гладът е бил преодолян, но част от българския народ е трябвало да приеме византийското християнство и това се случило впоследствие. Но ако погледнем в народното ни творчество, можем да видим отношението на българина към измолената храна: „*Молено сирене, кисело ядене* [280]“.

Кисело е било яденето, което Борис измолил. Толкова кисело, че вдигнал ръката си срещу собствения си син и го ослепил. Вдигнал владетелския си меч срещу част от българския народ и изтрепал до крак цели 52 болярски рода. Но оцелял на трона. Оцелял като владетел. Мнозина твърдят, че Борис е сторил велико дело - покръстил част от българите. Но защо в старата българска книжнина не е запазено слово за Покръстителя? Средновековната християнска традиция е била за подобни личности с велики дела да се съставят похвални слова. Такава практика са имали и българските християнски духовници. Но все пак истината е, че няма запазено българско похвално слово за Борис. Как да има похвално слово, когато нашият народ има свое собствено разбиране за вярата на човек и то е отразено във фолклора ни:

Едно раждане, едно кръщение, едно венчило, една смърт.

За вяра са бият хората.

За вяра човек и да умре, не е зле.

Вярата не е кошница да я плетеш както щещ.

Глава давам, вяра си не давам.

Вяра е да са държи, а закон да са пази.

Кръстен, а не понуден [281].

При подобно схващане за вярата няма как българският народ да е написал похвално слово за Борис. А последната пословица ясно показва какъв е нормалният начин човек да приеме християнството - кръщаването, а не понудата. Много *понуда* е имало при приемането на новата вяра, т.е. на византийското влияние. А народът казва, че : *„Дето сила владей, там са закон люлей [282]“*.

Вярно е, че силата е била във владетелския меч, който обаче е имал подкрепата и претенциите на Византия. Същата онази Византия, с която воюваха Аспарух и Крум. Същата онази Византия, която 100 години след Борис ще завладее цялата българска земя тук на Балканския полуостров.

Мотивите за „покръстването на цялата българска земя“ са по-различни от общоприетото твърдение за по-напредналата религия и култура. Откъдето и да погледнем изворите, всички те говорят за едно - Борис се оказал безсилен, както във външната, така и във вътрешната политика. Той е бил принуден да приеме византийското християнство пред заплахата от глад и от военно поражение. И за да завърши мислите си за истинските причини накарали Борис да „покръсти цялата българска земя“, ще спомена и една летописна бележка - добавка към византийска кратка хроника от началото на XIV век: *„В годината 6367 тръгна императорът на ромеите Михаил с голяма войска по суша и по море срещу българите. И понеже българите не могли да му се противопоставят, склонили да се покръстят. А Василевсът ги приел с радост и те се подчинили на ромеите [283]“*.

Колкото и да ни се иска да намерим други причини за „покръстването на цялата българска земя“, трябва да приемем факта, че Борис е бил владетел, който не е спечелил нито една война и вследствие на неговото неумение да управлява успешно държавата и армията ни е трябвало да изпълни не поканата, а условието на Византия – „покръстване на цялата българска земя“, т.е. налагане на византийското влияние.

Само един век след „покръстването на цялата българска земя“ влиянието на ромеите в България ще стигне до небивали размери. Заблуда е да твърдим, че държавата

ни единствено вследствие на военно поражение е подчинена на империята на ромеите. В началото на единайсети век един от тези ромеи, които са участвали в покоряването на страната ни, ще отбележи: „*Те, българите, които някога бяха най-справедливият от всички народи и от всичко на света почитаха най-много тези добродетели, и сами достигнаха голяма слава, а градовете и народите се присъединяваха към тях доброволно, днес са изгубили предишната си справедливост* [284]“.

Военачалникът с ранг топарх, оставил ни тази потресаваща картина за моралната деградация в българското общество, не е развълнуван от военната победа на ромейското оръжие, а от духовната разруха на прадедите ни. Кои могат да са факторите, променили стойностите на българския морал? Тази повсеместна деградация не би могла да бъде последица от разрухата на едно семейство, на един род или на един град. Тя може да бъде резултат от голямо и епохално събитие. Събитие, оказало влияние върху целия български народ. **Дело с такива мащаби е единствено „покръстването на цялата българска земя“, т.е. налагането на византийското влияние.**

Така или иначе е факт, че по времето на Борис българите си имат своя народна църква – Охридската Архиепископия. Други живеещи в Дунавска България приемат наложеното им византийско християнство, а нашите родни братя във Волжска България остават „езичници“, а след време приемат исляма. Интересно е да се замислим как християнството, налагано от светите църкви, кара българите християни да се отнасят към родните си братя и сестри, изповядващи друга религия.

Папа Николай I в отговорите на въпросите, поставени от българите, дава ясен отговор за това какво отношение трябва да имат българите християни към българите изповядващи друга религия: „*За ония обаче, които отказват да възприемат благото на християнството, но ако не ви послушат, то трябва да не вкусвате храна с тях и изцяло да нямате никакво общение с тях, но като чужди и осквернени да ги отстраните от своята свита и дружба* [285]“.

„Нито това животно, което християнинът преследва и езичникът наранява и убива, нито онова, което езичникът преследва и християнинът убива, не трябва да се яде от християнина, за да не изглежда именно, че вярващият поне за малко се е приобщил с невярващия: „Защото какво общо има верният с неверния?[286]“.

Оказва се, че християнство на Константинопол и Рим е по-силно и от българското кръвно родство. И поради тази причина векове наред дунавските и волжските българи не подържат връзки. Това е голямата трагедия на българския народ.

Така или иначе Борис е покръстил „цялата българска земя“ - наложил гръцкия църковен обряд. Но правилен ли е бил изборът му на Изток, а не на Запад? За да отговорим на този въпрос първо трябва да отговорим на един друг, а именно имал ли е право на избор? Защо трябва да отговорим на този въпрос? Защото става дума за външната политика на България и на Борис като неин владетел. И като такъв той е бил зависим от моментното състояние както на собствената си държава, така и от съседите си. Очевидно е, че по времето на Борис България не е била първостепенна военна сила - поредицата от военни неуспехи доказва това. И откъде е най-голямата опасност за България - естествено от Византия. Загубената от Борис война с Византия е имала за него два възможни изхода. Първият е Борис да продължи военното противопоставяне и да рискува да загуби както престола, така и независимостта на собствената си държава. Вторият изход е признаване на военното поражение и сключване на мирен договор.

Но трябва да сме абсолютно наивни, за да смятаме, че Византия няма да се възползва от статута си на победител във войната. Борис е бил не победител, а победен и като такъв не е имал кой знае какво право на избор. Ако той си е позволил да наруши клауза на мирния договор, то без съмнение по-силната тогава Византия е щяла да изпрати в България не духовници, а легеони. Но за Борис е имало и друг проблем и то вътрешен. Надали българският народ е можел да приеме спокойно неговата капитулация пред Византия. Много трудно българите биха приели бруталната намеса в живота им от Византия, защото „покръстването на цялата българска земя“ е точно това. И за да избяга от този момент на противопоставяне, Борис е започнал демонстративни преговори и с Папата. С тези преговори Борис е искал да покаже на българите, че Византия няма да бъде допусната до намеса в живота им. Но истината е, че става точно обратното. Борис не е имал възможност да предпочете Рим - защото съм сигурен, че отговорът на Византия щеше да бъде забавен.

Както и да се опитваме да търсим оправдание за избора на Борис - Константинопол пред Рим - то не можем да заобиколим и да не видим готовите за действие византийски легиони. Точно тези легиони са били гаранцията, че България не може да се ориентира към Рим тогава. С оглед на гореизложеното смятам, че няма смисъл да търсим философски отговор за избора на Борис в посока Изток. **Посоката Запад е била възможна само философски, но ромейските легиони по всяка вероятност не са се занимавали с уроци по философия.** Аз лично смятам, че дори преговорите, които води Борис с Рим, са били съгласувани с Константинопол. Макар и победител във войната с България, императорът на ромеите е знаел, че държавата ни още не е покорена.

Но след като Борис все пак е капитулирал, то Василевсът като владетел е разбирал неговите страхове и опасения. За него е било разбираемо, че Борис трябва да отклони вниманието на българите от намесата на Византия. И именно за това ние не виждаме санкции на легионите, когато започват преговорите с папата. Ако Византия нямаше нужда от преговори между Борис и Рим, то те биха били почти невъзможни по това време.

Интересен е въпросът, свързан с последиците от владетелските решения на Борис, а именно съдбата на семейството на Владимир и съдбата на България. Имайки предвид, че наследниците на Владимир носят царската кръв, не мисля, че те са могли да забравят това. Логично е да се допусне, че рано или късно те ще предявят претенции към българския трон при подходящи обстоятелства. Според текстовете в няколко руски извора може да се направи изводът, че потомък на Владимир се оказва точно княз Светослав, който, нахлувайки в България, създава предпоставките за падането ѝ под византийска власт. Според сведения, запазени в „Летописец на руските царе“ и „Родословец на руските князе“, майката на Светослав, княгиня Олга, е от български произход, родом от Плиска. И ако при избора на име на Светослав думата е имал неговият баща Игор, то това не е така вече при внуците на Олга, т.е. децата на Светослав. Може би е съвпадение, **че синът на Светослав носи името Владимир - името на законния български престолонаследник. А един от синовете на Владимир носи името Борис - името на българския владетел, детронира сина си Владимир.**

Интересен е и въпросът за титлата на Светослав? На нас ни е известна като „княз“. Дали обаче това не е редактирана в по-късен период титла? Повод да поставя въпроса ми дава сведението на Митрополит Иларион, който е автор на съчинението „Похвала кагану Владимиру“ [287]. Това съчинение е създадено през 1067 г. Случайно ли този съвременник на Владимир го нарича каган? И тук не става въпрос за случаен човек, а за най-високопоставения духовник тогава по руските земи - Митрополит Иларион. Той говори и за **каган** Ярослав, син на Владимир [288].

Академичната ни историография наложи името Расате вместо Владимир, като по този начин се отдалечаваше българският произход на Светослав. Не беше редно българи да стоят в основата на руската държавност.

Завладявайки българската земя, Светослав в писмо до майка си определя средата на неговата земя - Переславец на Дунава. Според мен този факт ясно говори, че Светослав предявява претенции не само към завладенията от него територии, а към териториите, подчинени на българската корона тук, на Балканите. И ако погледнем

поведението на Светослав, ще забележим, че той действително се държи като законен български престолонаследник и владетел. За един период от време виждаме, че България се управлява от два центъра - Преславското правителство на Борис II и Переславското край Дунава на Светослав. Има различни твърдения за местоположението на въпросния Переславец на Дунава. Смятам, че става въпрос за Дръстър, който тогава е бил център на българската Патриаршия. Като подкрепа на това мое предположение бих добавил и сведението на Н. Овсянов: „**Переяславъ нын. Силистрія** [289]“.

Получава се така, че и двамата претенденти за българския трон са в България благодарение на Византия. Светослав нахлува в дядовите си земи, убеден от Византия, а Борис II се завръща в бащините си земи, изпратен от Византия да противодейства на Светослав. Това можем да наречем висша политика на Византия, за съжаление правена за наша сметка. Очевидно е, че за това време Византия е най-големият политически фактор в Европа. Онова, което е можел да направи дипломатическият интелект на империята, е било по-силно оръжие от мечовете и копията.

Заслужава си да погледнем историята на Олга и Светослав. Смятам, че тя е дъщеря на Владимир, от която Борис и Симеон буквално са се „отървали“, като са я омъжили за своя съседен владетел Игор. По този начин винаги са се правели опити да бъдат решавани бъдещи вътрешни проблеми на династиите. Другият начин за решаване на тези проблеми е физическото ликвидиране на възможните претенденти за трона, но това явно не се е случило в България тогава. Византия отдавна е проявявала интерес към княгиня Олга, която след смъртта на Игор управлява сама. Още през 945 г. Византия сключва договор с Олга, който, ако се имат предвид традициите на ромейската дипломатия, по всяка вероятност е насочен и срещу България. През 957 г. тя посещава Константинопол и според сведенията в „Начална руска летопис“ очаровала императора със своята красота и той ѝ предложил брак. Тогава тя е на години, които явно не са за нов брак, а и това не може да стане в присъствието на императрицата. Но е логично императорът да предложи династически брак между наследниците на двата трона - това Византия често го прави. До династически брак не се стига. Византия обаче продължава ухажването на наследниците на Владимир и има защо да го прави. В нашата историография много малко е писано за Светослав и ние го познаваме като един твърде жесток завоевател. Но ако погледнем, както днес е модерно да се казва, биографията му, ще видим, че преди византийците да го подбудят да предяви претенциите си към българския трон, той е разгромил Хазария и победил волжските българи, т.е. преди да дойде в България той може би владее най-обширната страна в Европа. Идвайки в

дядовите си земи със сила, а то и друг начин не е имало, Светослав започва да води политика неудобна за Византия, и империята реагира на момента. Получава се така, че в този момент съдбата на българите не зависи от самите тях, а от сблъсъка между Светослав и ромеите. Тъй като сблъсъкът е на българска земя, е нормално да очакваме, че българските боляри ще вземат нечия страна. Така и става – вземат страната на Византия. Точно този избор на българското болярство слага края на България и тя закономерно става част от територията на Византия. А какво би станало, ако българските боляри бяха подкрепили Светослав? Според мен щеше да се образува най-мощната държава в Европа - започваща от волжските българи, минаваща през Киевска Рус и завършваща с дунавските българи. Една такава държава би предположила друг исторически път за Европа. Убеден съм, че нито татари, нито османци впоследствие щяха да навлязат в нашия континент. А каква съдба биха имали българите? Щяха да живеят в огромна държава, начело на която стои владетел от Крумовата династия и по всяка вероятност щяха да ни бъдат спестени 700 години чуждо владичество.

Можеше ли обаче българските боляри да подкрепят Светослав – наследника на Владимир? Точно отговорът на този въпрос ще ни върне години назад, когато Борис изби онези 52 болярски рода и ликвидира българската аристокрация извън столицата. Та нали тогавашните боляри са наследници на онези, които узаконяват в Народния събор детронирането на Владимир, как тогава да очакваме те да подкрепят неговия внук? Ако бяха наследниците на онези избити боляри, то сигурно щяха да изберат да живеят в една държава, управлявана от българска династия, и може би в нея щяха да бъдат и волжските българи. Трябва да отбележим, че Светослав не е детронирал Борис II, това го прави Василевсът - императорът, който българските боляри подкрепят.

Когато говорим за Светослав не трябва никога да забравяме, че той макар и езичник, макар и владетел на друга държава, остава верен и на българския си произход. Когато Лъв Дякон описва срещата му с Йоан Цимисхи, то не може да не ни направи впечатление неговият външен вид - с остригана глава, от която пада назад голяма плитка, т.е. той управлява като българин, наследник на онези велики прадеди, описани в Именника. И не на последно място трябва да имаме предвид, че точно този външен вид на Светослав Лъв Дякон обяснява с неговия благороден произход (б.а. а той е свързан с Крумовата династия). Иначе казано, така завършва опитът за обединение на всички българи в една държава - с провал поради късогледството на българските боляри. А казано по друг начин, Светослав може да бъде разглеждан и като завоевател. Но ако той

е завоевател, то какъв е тогава Иван Асен III, та той повтаря това, което и Светослав прави - идва и предявява претенциите си към българския трон?

Когато говорим за идването на Светослав в България, не трябва да пропускаме факта, че той тръгва да получи българския трон, подтикнат от Византия. А защо Византия предприема това? Цар Петър през 965 г. прави опит да излезе от орбитата на влияние на Византия и се опитва да сключи договор с Отон I - германския крал и император на Свещената Римска империя. След този неуспешен външнополитически ход на Петър последва обаче съглашение с маджарите, което се оказва практически насочено срещу Византия. Отговорът на империята не закъснява - задействан е моделът, който ромеите твърде често след покръстването прилагат към България, а именно - претенции към короната от хора с царска кръв. Оказва се, че Петър е наказан за същото, с което Владимир е предизвикал ромеите - опит за съюз с германците. Това още веднъж доказва, че Византия много твърдо и последователно контролира както външната политика на България, така и вътрешнополитическия ни живот.

„Покръстването на цялата българска земя“ не е просто приемане на християнската вяра. Още през 703 г. българите са приели християнството като своя религия. „Покръстването на цялата българска земя“ е налагане на византийското християнство. Това е резултат не от цивилизационен избор или цивилизационна необходимост, а от загубена война с Византия и неуспешна външна политика на Борис. В резултат на това Борис налага законодателство, което е пагубно за българския народ, имайки предвид присъствието и изключителната власт на гръцките духовни наставници в българските земи. Чрез това законодателство гръцките духовници могат да решават съдбата на всяко едно населено място, така както те преценят. Така практически Константинопол е целял да изолира българската светска власт, като нейните функции бъдат поети от гръцките духовници. С други думи Константинопол е целял да наложи модел за управление характерен за Западна Европа. В името на своето физическо оцеляване и спасяване на династията Борис заедно с гръцките духовници вероломно избива 52 рода български аристократи, детронира и ослепява Владимир. Борис и гръцките духовници обаче не могат да победят българското християнство – богомилството. Преследването на богомилите от гръцкото духовенство продължава повече от 1000 години и приключва през втората половина на 18 в. с физическото унищожаване на последните български богомили. В годините на османско робство, гръцките духовници успяват чрез подкрепата на еничарите

насилствено да откажат мнозина българи от изповядване на богомилството. Едни приемат исляма, други приемат византийският вариант – източно православие. Чрез наложеното византийско християнство в България, Константинопол успява да контролира както външната, така и вътрешната българска политика.

3.2. Константин, Методий и българската история

Когато говорим за Константин и Методий може би задължително трябва да започнем с това, че изградените от историографията им образи са фундамент за ролята на славянската култура и нейното влияние върху българския народ. Но историографията понякога може и да изопачи историческата истина. Аз не се и опитвам да оспорвам този фундамент, но ще направя опит да потърся връзката им с България, а не тази със славяните и Византия. За да потърсим тази връзка, е нужен безпристрастен анализ и приемане за доказателства само на автентични, неподправени факти.

Интересен факт е, че съвременниците ромей на Константин и Методий не оставят достатъчно сведения за тяхната т.н. Моравска мисия. Това може да означава, че тя е била от особена важност за империята, но нейната цел не е тази, която нашата академична историография представя.

Каква е целта на Моравската мисия? Ако това бе истинска културна мисия, то Константин и Методий би трябвало да бъдат придружени от десетки, а може би и няколко стотици свещеници. Това обаче не е факт. Естествено е все пак да се отговори каква е била истинската им цел в Моравската мисия? Дали двамата братя не са били както днес е модерно да наричаме този вид представители - разузнавачи или агенти за влияние?

Каква е геополитическата обстановка в Европа преди и след Моравската мисия. Преди мисията имаме опит за съюз между България и Немското кралство. Моравско-византийският съюз е насочен срещу това обединение. Това е съюз пряко насочен срещу интересите на българската държава. Мисията на Константин и Методий затвърждава моравско - византийския съюз, който историята показва, че е краткотраен. Но макар и краткотраен във времето, той има устойчив ефект за българската държава на Балканите. Факт е, че след Моравската мисия нямаме съюз между българи и немци. Факт е и, че след Моравската мисия Византия побеждава българите и налага своето влияние в страната ни.

В геополитически аспект Моравската мисия е пагубна за българската държава.

Защо историята успява да запомни Константин и като Кирил, а Методий само като Методий? Константин е приел духовното име Кирил буквално преди смъртта си. И е

странно, че в историята той остава с име, което е носил твърде кратко време. Другият виден солунчанин носи името Методий. Все пак той е бил духовно лице. Практика е съобразно църковния канон духовници от ранга на Методий да приемат духовно име, което е различно от светското. До нас е достигнало името Методий. Не е изяснено към настоящия момент това име светското ли е или духовното. **Но изглежда за Византия е достатъчно историята да запомни Константин като Кирил и то по обективни причини.**

Имената на Константин и Методий, с които българите са ги познавали, са Црху и Страхота. Възможно е Константин и Методий да са духовните им имена, които двамата братя получават в пределите на Византия.

Какво е характерно за историческия период на Византия, когато двамата братя изпълняват имперски мисии – това е времето, когато са прекратени противоборствата между иконоборци и иконопочитатели. Това е времето, когато отслабва арабската експанзия. **Това е времето, когато започва Византийският ренесанс.** Това е период на разцвет на Византия и нейното влияние. Тоест двамата братя са част от Византийския ренесанс. **Те са част от фундамента на Византийския ренесанс.** И това обстоятелство трябва да се има предвид, когато се оценяват техните дела. При отслабена арабска експанзия и уредени мирни отношения с хазарите е било нормално експанзията на Византия да бъде насочена към България. И това реално се случва.

Има ли неоспорими обстоятелства за двамата братя? Има - българският им произход и лоялността към империята и византийските императори. **Лоялността към империята на ромеите съпътства целия им живот.** Т.е. каквото и да са вършели, те са го правели в името на византийското доминиране. За това, че те произхождат от род отдавна познат на Василевса, говори и текст от Пространното житие на Методий: „Както личеше от неговия външен вид, не беше от прост род и от двете страни, но от много добър и почтен род, отдавна познат на Бога, на царя и на цялата Солунска област [290]“.

За това, че те не са просто духовници, а служители на Василевса говори и текст от Пространното житие на Кирил: „*Отсега аз вече не съм служител нито на царя, нито никому другиму на земята, а само на Бога Вседържателя: не бях, бидох и съм во веки амин* [291]“.

Каква е целта на Хазарската мисия. Тя не е успешна ако целта ѝ е била религиозният спор и налагането на византийското влияние в Хазария чрез християнството. Но има три обстоятелства, които не могат да бъдат отречени.

Първото обстоятелство са освободените пленници ромеи след пристигането на Константин в Хазария и срещата с хазарския владетел – **това е политически резултат.**

Вторият факт е, че Хазария не приема исляма и така не може да бъде съюзник на арабите в битката им с Византия. А по това време Хазария е сериозна военна и политическа сила. Приемането на исляма от хазарите би значело включването им в съюз срещу Византия, а това би имало пагубни последствия за държавата на ромеите. Трябва да се признае, че ако целта на Константин е била да попречи на един бъдещ съюз между Хазария и арабите, то тогава мисията е изключително успешна. **Този резултат също е политически.**

Третото обстоятелство е изнамиране мощите на св.Климент. На практика мощите отварят вратите на Рим за Константин и Методий. В този смисъл, ако това е била една от истинските цели на мисията – осигуряване на достъп до Папата - то тя е постигната. **Достъпът до Папата и до днес е своего рода политическо мероприятие.**

За въздействието, което е оказало изнамирането мощите на св.Климент, свидетелства и текст от Пространното житие на Кирил: *„Като узна за Философа, римският папа изпрати за него. А когато той дойде в Рим, самият папа Адриан с всички граждани, носейки свеци, излезе да го посрещне, понеже носеше и мощите на св.Климента, мъченик и папа римски [292]“.*

Хазарската мисия, както и Моравската имат дългосрочен външнополитически ефект за Византия. Това са били стратегически мисии, които далеч не са преследвали културно влияние.

Какво се крие зад сравнението на Кирил с орел, което е направил Климент Охридски в „Похвално слово за Кирил“? А дали не става въпрос за византийския орел, т.е. вековния символ на Византия? С други думи Кирил, където и да е бил, е бил там като **символ и представител на Византия:** *„Прелитайки като орел на всички страни - от изток на запад и от север на юг, при хазарите и сарацините, взе участие в съборите за святата вяра и светна като слънце с трисветлите зари и разпръсна всички техни бледословия [293]“.*

В империята на ромеите се раждат нейните поданици **Црху и Страхота.** Аристократичното им потекло им осигурява добри възможности в обществената йерархия. Произходът им гарантира правото на солидно образование и не на последно място - формира в тях самочувствието на поданици на великата империя. Ставайки част от църковния апарат на Византия получават имената Константин и Методий.

Историографията познава и твърдения, според които те имат и славянска кръв. Руският професор от Ришельовския лицей в Одеса Константин Зеленецки (1812 – 1858 г.) твърди следното: „*Кирил и Методий живеят в средата на IX в. и произхождат от благородна и вероятно славянска фамилия от град Солун, както свидетелствуват най-старите легенди* [294]“.

Никой не може да оспори, че двамата братя живеят в средата на IX век. Никой не може да оспори и това, че произхождат от благородна фамилия, тъй като това нееднократно е посочено от средновековни автори. Но кои са тези най-стари легенди, в които се говори за славянската фамилия, от която произхождат? Самият професор Зеленецки не ги назовава и затова е трудно днес да разберем кои легенди е имал предвид. Редно би било като съвестен учен да ги посочи, но не го е сторил. Вероятно просто е забравил да го направи. Важното е, че уважаваният професор твърди, че братята са от славянска фамилия, без да посочва източника за това. А историческо твърдение без извор е едно недоказано твърдение. Факт е обаче, че това, което руският учен споделя като свое убеждение, ще се препотвърждава от редица авторитетни историци и това мнение ще бъде наложено в историографското ни пространство.

Българските извори обаче са съхранили сведения за техния произход. Климент Охридски свидетелства, че двамата братя са българи по рождение [295]. Климент Охридски, като техен ученик, не би могъл да не познава произхода им и няма видима причина, която да го подведе, за да сбърка истината за него. Според него те имат естествена връзка с българите, но не и със славяните.

Всички ние говорим за Солунските братя и за тяхното дело, но ми прави впечатление, че разглеждаме Великоморавската им мисия като един отделен факт, който не кореспондира с останалата част от живота им. Ако я приемем като независима част от тяхната съдба, то винаги можем да я представим както желаем - по различен начин. Но за личности като Константин и Методий можем със сигурност да твърдим, че животът им е една верига от последователни действия, целенасочени и управляеми.

Преди да свържат живота си със славяните, те са твърде известни във Византия. И на изток, и на запад е известна т. нар. „Хазарска мисия“. Много пъти тя е коментирана и от български, и от чужди историци. Аз няма да влизам в подробности за мисията, но бих казал следното. Само императорът им е можел да каже дали тя е успешна или не. Той самият ги е изпратил в Хазария. Но така или иначе мисията е класически пример за твърде амбициозната външна политика на Византия, основана на нейните църковно-политически претенции. Имайки предвид това, си позволявам да твърдя, че Константин

и Методий са част от църковно - политическата амбиция на Византия. Защото няма как в Хазария с подобна мисия да бъде изпратен човек, който да не е предан на Византия, на самият император и дълбоко вярващ в предимството на византийската цивилизация.

Двамата братя живеят във време на невероятен културен подем в империята и ненапрасно някои го наричат време на „първи византийски хуманизъм“. И тъй като двамата братя са свързани със славяните, е редно да се запитаме какво е било тяхното отношение към този народ - братско, топло, студено или такова, каквото го поръча императорът на Византия.

В „Пространно житие на Методий“ можем да открием и идеята на Империята за начина, по който тя е решила да използва Константин и Методий: *„Най-сетне царят, след като узна за неговата проникателност, му предаде да управлява славянско княжество, а пък аз казвам, като да предвиждаше, че ще го изпрати за учител и пръв архиепископ на славяните - да се запознае с всичките славянски обичаи и да обикне славяните постепенно [296]“*.

В текста са съхранени много ценни сведения за Методий, а именно: императорът решава да използва в служба на империята Методий, като е разчитал на неговата проникателност. Недопустимо е да приемем случайността в тези отношения, създадени между Василевса и Методий. Това е нормална практика за всяка една велика държава - да използва най-надарените си поданици за успеха на своята външна политика. Така е било в миналото, така е и днес. Явно е, че Методий е притежавал необходимите управленски качества за разлика от Кирил. Така е смятал императорът, така впоследствие е преценил и папата.

Каква точно роля е отредил императорът за Методий? Той е можел да бъде най-полезен на Византия като стане „пръв архиепископ на славяните“.

Това е много важен момент - империята на ромеите избира българин, който да стане пръв архиепископ на славяните. Логичен е въпросът защо императорът не избира за тази мисия славянин? Не би ли бил по-добре възприет от самите славяни техен сънародник? Сигурно можем да отговорим по много начини и могат да се получат интересни твърдения. Например:

- Славяните най-лесно са възприемали българското културно влияние.
- Това е опит на Византия да се възползва от естествената сила и душа на българската цивилизация.
- България по естествен начин е била фактор на влияние сред славянските маси и това е един опит на българи от Византия да заменят България като такъв фактор.

Императорът е искал да прецени по какъв начин ще опознае Методий славяните. И имайки цялата власт сред ромеите, той решава този въпрос като господар - дава му да управлява славянско княжество.

Тази служба, освен че дава възможност на Методий да опознае славяните, има и друго измерение. Така той е трябвало да стане част от властовата машина на Византия, за да възпита в себе си чувство за имперска принадлежност и превъзходство. А иначе задачата е проста - да се запознае с всички славянски обичаи. Като важен откроявам факта, че не става въпрос просто за славянски обичаи, а за всички славянски обичаи. Това ясно говори за сериозността на задачата, поставена от императора, и за начина, по който Методий трябва да се подготви за нейното изпълнение. Той е трябвало максимално всеобхватно да опознае славяните.

Обичал ли е Методий до този момент славяните? Според автора по-скоро не. Той е трябвало да ги заобича „постепенно“. Можел ли е да ги заобича изведнъж? Навярно не, тъй като светът на братята и светът на славяните явно са различни измерения на човешката цивилизация. По това време славяните тънат в „невежество и греховен мрак“. Според собствените думи на славянските князе Ростислав и Светополк истината за тази огромна маса хора е трагична: *„А ние, славяните, сме прост народ и нямаме кой да ни напъти към истината и да ни научи на разум [297]“*.

Ето защо Методий е трябвало да ги заобича постепенно, а не изведнъж. Преминали през проверени от времето образователни институции, през необходимите школовки на имперската администрация, те попадат в дипломатическия апарат - това е един безспорен факт, доказващ огромния им интелектуален потенциал, но същевременно е и свидетелство за тяхната предана служба към Василевса. **Константин и Методий са част от ударната мощ на ромейската външна политика и дори поемат отговорността за най-важните мисии.** Империята е оценявала възможностите им и е знаела как да ги опази, но още по-добре - как да ги използва. Това, което ромейското оръжие не можело да срази, е трябвало да бъде подчинено от дипломацията, към която принадлежат и двамата братя.

В манастирско усамотение двамата братя създали т. нар. „славянска азбука“. Това обаче не означава, че те са прекъснали службата си към императора. Манастирското спокойствие им дало възможност (скрити от света) да се подготвят за своята европейска мисия. Остава неизяснен въпросът за причините, накарали братята да създадат глаголическата азбука. Империята не би си позволила така лесно да допусне нейното легитимиране, ако самата тя не го е искала. Какво би станало, ако сравним глаголицата

със старобългарската руническа азбука? Графическото им изображение не допуска възможност за измама. Част от буквените знаци и при двата варианта са едни и същи. Присъствието на толкова много български знаци говори, че **в основата на глаголицата стои древнобългарската азбука, която както стана ясно прилича на староиндийска.** След като това е исторически достоверен факт, няма нужда да го премълчаваме.

Константин и Методий твърде често са изобразявани като учители на славянския народ. В същото време обаче не се обръща внимание на факта, че никой техен ученик или съвременник не ги нарича така. Климент Охридски нарича Кирил „първия наставник на славянския език“. Едва ли грамотният книжовник би объркал понятията език и народ. В сведенията, оставени от ученика на двамата братя, като конкретна цел на тяхната мисия е упоменато налагането на славянския език. Следвайки логиката на древната българска пословица „Както го видиш, така го и пиши“, можем да приемем и да твърдим, че според хората, стоящи най-близо до братята от Солун, те са били наставници и учители на славянския език.

Един от най-коментираните епизоди, свързани с делата на двамата братя, намерил особено присъствие в нашата историография, е освещаването на предложените от тях книги на папата. Това е важен въпрос, тъй като неговото изясняване може да хвърли както светлина, така и малко сянка върху делото на Кирил и Методий. Повечето историци веднага обявиха книгите за славянски. Твърдението, че те са поднесли на папата за освещаване книги на славянски език, определя мисията им като дело изключително и единствено обвързано със славяните. Дали наистина е било така? Изворите, които не са руски преписи от 16, 17 и 18 век, за това освещаване не са много, но ги има. Умишлено не разглеждам руските преписи, тъй като в тях думите - българи, българска - са заменени със славяни и славянска. Например в български препис на „Второ житие на Наум“ имаме следното сведение: *„След това те изпяха божествената литургия и папата подстрига Константин Философ в иночество, като го нарече Кирил и го назначи за свещеник, а Методий ръкоположи за архиепископ на Моравия и цяла Панония. След извършване на литургия на всичките книги, преведени от гръцки на български език, папата ги показа на всички, а и самите книги се разгръщаха и се показваха. И папата рече: „Благословен е Бог! Тези книги са истински жертвоприношения от животни и угодни Богу!“ След това ръкоположи Климент и Наум, заедно с останалите, за свещеници и дякони и заповяда да се извърши целият ред вечерен и утринен по български текст във великия храм на светите апостоли Петър и Павел. Така и стана... [298]“.*

Какво е видно от текста на средновековния автор:

- Папата е оценил управленските качества на Методий, така както ги е оценил и византийският император. Затова той получава управленска длъжност за Моравия и цяла Панония.

- На този етап задачата, поставена от Василевса, Методий да стане Архиепископ на славяните, е успешно изпълнена.

- Преди да дойдат при папата, двамата братя превеждат книгите, които трябва да му бъдат поднесени за освещаване, от гръцки на български. Тези книги на български език са поднесени и осветени от папата.

- Папата заповядва да се извърши служба на български език.

Изключително важен момент в горепосочената хронология на срещата в катедралата е поднасянето на книги, които папата трябва да освети, т. е. да освети и езика, на който са написани. Кирил и Методий са предложили на светия отец не славянски, а български книги (според житиеписеца). За славянски той не споменава. Папата приема книгите на български език като „угодни Богу“, което значи, че ги е осветил. Нещо повече, той заповядва да се извърши целият вечерен и утринен ред на български, а не на славянски език.

От тук насетне българският език става част от светата християнска църква. Редно е да се запитаме какво точно става при папата и защо по този начин? Случайно ли са поднесени книги на български език, случайно ли той заповядва служба на български език, какви са хората, които стоят пред него?

Кои са хората, застанали в този момент пред папата? Житиеписецът назовава техните имена - Кирил, Методий, Наум, Климент. Какво е общото между тях, кое е онова, което ги свързва и което им дава възможност да съществуват заедно? Безспорно е, че те са християни. Но има и нещо друго, което обикновено се пренебрегва, и това е техният народностен произход – те са били българи. Между тях няма гърци, няма славяни, няма франки. Вярно е, че те са били поданици на друга държава - Византия. Но техният произход е и си остава български.

Ако съдим по гореспоменатата ситуация, явно е, че Климент, Методий, Наум и другите получават благословията на папата да проповядват християнството в Моравия и Панония, но с български книги, т. е. на български език. В това няма нищо лошо. Но тъй като тези споменати личности не са случайни хора, трябва да се върнем в онази част от живота им - преди срещата с папата. Не бива да забравяме, че те са поданици на Византия и нещо повече - някои от тях, особено Методий, са изпратени от ромеите с

определена цел - да се търси влияние в Централна Европа. Тук въобще не става въпрос за християнството като религия, в случая за империята на ромеите това е инструмент от външната ѝ политика. Не бива да се учудваме на това, а трябва да признаем, че всяка велика държавна сила провежда политиката си с цел по-голямо влияние сред държави и хора. Във външната политика няма място за идеализъм и за наивност. Византия по това време е просто Византия. И това определя начина, по който тя ще води своята външна политика. И за да бъде по-ясен замисъла на Византия по отношение на Константин, Методий и техните ученици, трябва да разгледаме и още един момент от този исторически период. Става въпрос за влиянието на Охридската Архиепископия като наследник на Юстиниана Прима. Константинопол винаги е търсел начин да ограничи влиянието на Охридската Архиепископия, а при възможност дори да я унищожи. За средновековният свят още Юстиниана Прима е известна като Българската Архиепископия. Разпространението на нейното влияние по времето на Охридската Архиепископия е свързано с българския обряд и българско влияние. Внимателният анализ на фактите навежда на мисълта за много добре подготвен план на Константинопол не просто за ограничаване влиянието на българската църква в Централна Европа, а използване нейното влияние за прокарване интересите и политиката на Византия. Именно за това като емисари на Константинопол са изпратени Константин, Методий и техните ученици – всички от български произход. Така е можело при добра подготовка да се имитира интерес и влияние на Охридската Архиепископия. И в това няма нищо чудно – все пак става въпрос за най-добрата дипломация за онова време в Европа.

Важен въпрос при тази ситуация е към кого са останали лоялни братята и техните съмишленици? На папата или на императора на Византия? Ако приемем, че те остават верни на папата, то тогава те ще изпълнят неговата благословия - да проповядват на български език християнството. Ако приемем, че остават лоялни към Василевса от Константинопол, то тогава те трябва да нарушат папската благословия. Фактите показват, че вторият вариант е по-възприемлив за историята. Тръгвайки си от папата, всички тези мъже, проповядващи Христа, отиват сред славянското население и явно започват да проповядват, но не на латински или български, а на славянски - нещо, за което те не са благословени. Каква може да бъде реакцията на останалото духовенство, което явно вижда, че не се изпълняват папските послания - отрицателно. По тази причина най-вероятно започват противопоставянията срещу Методий и съратниците

му. Не това е очаквал папата от тях, но вероятно тъкмо това е очаквал византийският император.

При тази ситуация не е учудващо, че ръкоположените от папата свещеници трябва да напуснат границите на римската църква и така става на практика. Не бива да забравяме, че държавните мъже, управлявали територията на римската църква, са могли да приемат това поведение и като един категоричен опит на Византия да провежда своя външна политика. В такива случаи и преди новата ера, и след новата ера държавното решение е едно и то се казва „персона нон грата“. Държавата като форма на съществуване на обществото и цивилизацията не от днес или от вчера има свои принципи, които не зависят нито от времето, нито от географията.

Много често се твърди, че Методий е бил преследван заради проповедите му на славянски език и че латинското духовенство е правело това неоснователно. Но ако погледнем отношението на папската институция към него, ще видим, че това не е точно така. Какво разрешение и напътствие е получил все пак Методий от папата и какви са били неговите задължения? Отговорът на този въпрос е изключително важен с оглед оценката на действията на ръкоположения архиепископ на славяните. В „Пространното житие на Методий“ задачата, която Методий получава от папата, е отразена по следния начин: *„Спазвайте само това единствено правило: на литургията апостолът и евангелието да се четат първо на латински, а след това на славянски, та така да се изпълнят думите на Писанието: „Да възхвалят Господа всички народи [299]“*.

От горепосоченото можем да направим следните изводи за канона, на който е трябвало да се подчинява Методий. На литургията апостолът и евангелието първо се четат на латински. След латинския се четат на славянски.

Това е канонът, добър или не, той съществува до днес. Конфликтът се появил, след като Методий и учениците му започнали проповеди само на славянски език, тъй като те не са имали такова позволение. И въпреки натиска на латински свещеници, оказван върху папата срещу дейността на Методий, Йоан VIII отстранява епископ Хермерих Патавийски от длъжността му заради нанесените на Методий, архиепископ на Панония, обиди, докато не се яви, за да бъде изслушан в Рим през май 873 г. [300]. И ако това е било през 873 г., то през 879 г. вече виждаме другата позиция на светия отец - той съобщава на Светополк Моравски, че ще призове в Рим архиепископ Методий, за когото научил, че е поучавал не в съгласие с Римската църква: *„Ние обаче много сме учудени, понеже чухме, че Вашият архиепископ Методий, назначен и изпратен при Вас от нашия предшественик папа Адриан, не проповядвал така, както с думи и писма е заявил пред*

апостолическата катедра, че вярва. Поради това му наредихме да се погрижи без каквото и да било забавяне да дойде при нас, за да чуем от неговите уста дали държи и вярва или не [301]“.

Така добрите отношения между Методий и папата се влошават и това е неизбежно при положение, че солунчанинът нарушава дадената дума и установения от Римската църква ред. Всъщност от писмо на папата до Светополк през 880 г. става ясно, че е било разрешено за славяните след като изслушат четенето на евангелието на латински, да бъдат запознати с превода на славянски език. И въпреки че е бил силно изразен конфликтът с Методий, папа Стефан V напътства следното: „Ако обаче се намери някой толкова обучен в славянския език, та след светото евангелско апостолическо четене да бъде в състояние да го разясни за поучение на тези, които не разбират, ако става това, папата го похвалява, разрешава и одобрява [302]“.

Така още веднъж става ясно, че за Римската църква задължително условие е евангелското четене да бъде на латински - това е канонът. След това не е съществувала забрана за използването на славянски превод.

Явно е, че Византия е решила чрез Методий да влияе на славяните в границите на Римската църква, като приема това да стане чрез българи по рождение - негови сподвижници, но не успява. Не успява може би и поради факта, че в по-късен момент те са приети не като християнски проповедници, а като византийски мисионери. Но не би било трудно да погледнем как Средновековна България чрез своята култура и книжовници влияе на славянския свят. Ще забележим, че за разлика от Византия, тя го прави успешно. Български книжовници работят активно в Сърбия, Русия и никой от тях не е гонен от тези държави, напротив. Те са устройвани с постове и внимание, тъй като са били основни двигатели на културните и на църковните процеси в тези страни. Това е естествената сила на българина и българската цивилизация - да носят светлина. Днес, след повече от 1100 години, можем да погледнем сред кои славяни е била използвана временно азбуката на Константин и Методий. Случайно или не, това става в територии, които за определени периоди са били части от българските държави и нашият народ е бил с трайно присъствие там - Сърбия, Хърватия, Русия, Украйна, Румъния. Но в територии, които никога не са били част от историята на нашия народ, азбуката не е приета. Изглежда, че задължителният елемент за използването на тази писменост, е съпричастност към историята на българския народ. Тук става въпрос за съпричастност още от времето на библейското Сътворение на света, което първи преживели бригите. После

преминало през преселението им стигайки чак до Индия. След това през индоевропейските народи и тяхното идване в Европа. И накрая през Великото преселение на народите, с което завършила Античността.

Освен това, трябва да се потърси реалното присъствие на Климент Охридски в онези времена и да се анализира правилно значението на неговата дейност, тъй като се оказва, че днес никой не използва азбуката на Кирил и Методий, а писмената система, която се предполага, че налага Климент Охридски. А тази азбука наложена от Климент Охридски, е вероятно азбуката, дадена от Кирил Философ от Кападокия, който през 703 г. е покръстил българите.

Интересно е да погледнем как руските учени разглеждат връзките между езика на българите, руския народ и Византия. Дали има изобщо някаква връзка между тях и ако я има, каква е тя? Оказва се, че според някои руски историци такава връзка има и тя е отразена от тях още през първата половина на XIX век, но странно защо нашата историография не ѝ дава необходимата публичност. Професорът в Московския университет Степан Шевирьов (1806 – 1864 г.) пише: *„Откъде и кога сме получили Светото Писание на славянски език? Разбира се, от българските славяни чрез Византия, с която сме имали военни, политически, религиозни връзки... Константинопол твърде благоразумно избрал за посредници на своите връзки с нашата военна сила българското племе и неговия език, който е родствен с нашия. Още преди въвеждането у нас на всенародно богослужение на славянски език, Византия вече си служила с българската писменост при връзките си с нас. Затова свидетелстват договорите на Олег, Игор и Светослав [303]“*.

Какво научаваме от горепосочените редове? Руският народ получава Светото Писание на славянски език от български славяни чрез Византия. Български славяни е трудно да намерим сред народите. Очевидно е, че става въпрос така или иначе за България като културна територия, от която руснаците получават Светото Писание. Но съвсем ясно е казано и твърдението, че това става чрез Византия. Нищо чудно няма в това, тъй като ромеите чрез Кирил и Методий са искали точно това - да използват естественото влияние на българската култура сред славянските племена, за да прокарат влиянието и линията си. Това откъдето и да го погледнеш можеш да го наречеш висша дипломатия. По това време през IX - X век Византия е можела не само да си я позволи, но тя я и изпълнявала.

По това време за Константинопол е било ясно, че руският народ представлява само военна сила. За културна сила професорът не споменава. Константинопол е решил,

че най-добре ще въздейства на тази руска военна сила чрез посредници, а именно „българското племе и неговия език“.

Още преди богослужението на славянски език, Византия вече си служила с българската писменост при връзките си с руснаците. Интересното е, че според професора Византия не използва „славянската писменост на Кирил и Методий“, а ясно посочва, че за тази цел е използвана българската писменост. Явно за руския професор т. нар. „славянска азбука“ изобщо не съществува, а и той самият приема, че това, което всички ние наричаме „азбука на братята Кирил и Методий“, не е нищо друго освен вариант на старобългарска писменост. Самият професор е руснак, и ако трябваше да стои твърдо на панславянската позиция за „славянската азбука“, не би използвал „българската писменост“. Не бива да премълчаваме и това, че според него Византия умело използвала за своята инвазия в славянския свят българската култура и българската писменост.

А за значението на българите за духовното развитие на руския народ професорът изписал няколко реда, които са толкова силни, че дори не се нуждаят от коментар: *„Науката, която изследва въпроса за славянските писмена и наречия, е причината, поради която целият народ, дотогава несъзнавайки своето минало, възкръснал и започнал нов живот. Тези българи са същото онова племе, от което ние първоначално сме получили като дар Словото Божие и което после, в най-тежки времена за нашето отечество, по време на междуособните войни и татарското иго не е преставало да не отделя част от своите книжовни съкровища, като ни е изпращало просветени духовници да поддържат образованието у нас, когато огънят, мечът и враждата го убиват [304]“.*

Това е била силата на българските „книжовни съкровища“ - светлина в земята, която ги приема.

И все пак трябва да се върна към отговора на въпроса доколко и как са свързани с историята на България братята Константин и Методий?

Академичното издание „История на България“ споделя извода, че съставената през 855 г. от Константин – Кирил Философ славянска азбука била глаголицата. Тази графическа система е първото славянско фонетично писмо, изцяло съобразено с особеностите на езика на славяните от българската група. В основата на Кирило - Методиевия славянски книжовен език лежи диалектът на солунските славяни, който по тип е източнобългарски. Кирил и Методий създали литературния старобългарски език на диалекта на солунските славяни, който е от източнобългарски тип.

Когато става въпрос за делото на Кирил и Методий твърде често **изводите придобиват характер на скоропоговорки**. Така се преплитат славяните с някаква група славяни от българската група. Така диалектът на солунските славяни се превръща в източнобългарски тип, т.е. тук дори географията не е съществено препятствие. Така славянският книжовен език се превръща в литературен старобългарски. И всичко това с помощта на Солунските братя, според академичното издание История на България.

С оглед на изворите приемам, че Константин и Методий са на върха на ромейската дипломатия и са част от мощта на византийската култура. А това са обстоятелства, които е недопустимо да се пренебрегват. **Два са резултатите за българите от тяхната дейност:**

- **Константин става дублиращ вариант на Кирил Философ от Кападокия, който е покръстил българите през 703 г. и им дал азбука, която с известни промени използваме и до днес. Днес сме забравили за Кирил Философ от Кападокия, а почитаме Константин от Солун, чиято азбука почти не сме използвали.**

- **Методий засилва влиянието на Византия във Великоморавия и така се противопоставя на съюза между България и немското кралство. В резултат на това Византия побеждава Борис и налага своето влияние в България.**

Тези два извода противоречат на общоприетото мнение за прогресивната роля на Константин и Методий в живота на българския народ. Но общоприетото мнение не означава, че то е исторически достоверно. Общоприетото мнение може да бъде формирано и в резултат на историческа манипулация. Смятам, че общоприетото мнение за Константин и Методий е резултат от външнополитическата доктрина на видимата преди и невидимата днес Византия.

Академичното издание „История на България“ вижда връзката на Кирил и Методий и България в дейността на техните ученици. Според изводите, направени в академичното издание, дейността им довела до изтласкване на гръцкия език от богослужението и да заменянето му със славянски. Тази дейност същевременно съдействала за българизацията не само на нисшето, но и на висшето духовенство. Тази дейност поставила трайните основи на старобългарската литература на славянски език и подпомогнала процеса на изграждане на единната българска народност. Това бил последният и решаващ тласък в процеса на формиране на българската народност в резултат на въвеждането и разпространението на славянската писменост и просвета в края на IX в. Славянският език, който още през първата половина на IX в. печелел преобладание и постепенно измествал прабългарския, се наложил сега вече трайно като

език не само говорим, но и писмен, книжовен. Той се изучавал от постъпващите в училище деца от всички краища на България. Постепенно този език бил усвоен от цялото население на страната и станал общ „старобългарски език“. Така успоредно с едно общо съзнание за своята славянска принадлежност българският народ имал и съзнание за своята специфична етническа и духовна обособеност, т.е. че не е просто и само славянски народ, но и че едновременно е и български народ.

Накратко според изводите в академичното издание „История на България“ чрез влиянието си върху своите ученици, Константин Кирил Философ и Методий допринесли за изтласкването на гръцкия език от богослужението и замяната му със славянски. Поставили трайните основи на старобългарската литература на славянски език. Изтласкали и т.н. прабългарски език, както гръцкия и с налагането на славянския език оформили българската народност. Славянският език станал общ „старобългарски език“. С две думи – академични скоропоговорки.

Константин Кирил Философ, Методий и техните ученици са дипломатическият екип на Византия, който е осъществил Моравската мисия, която е била насочена срещу България. Борис приема в страната ни именно част от този екип. Дава им власт и те играят важна роля в България. Дали са прекъснали връзките си с Константинопол? Отговор на този въпрос към настоящия момент няма.

Българите помнят братята Црху и Страхота. Но късната ни историография премълчава тези имена. Късната ни историография премълчава и азбуката на Кирил Философ от Кападокия, която българите в негова чест нарекли кирилица. Късната ни историография премълчава и покръстването от 703 г. по времето на Свети Тривелий. И защо е всичкото това премълчаване? То е направено, за да оцелее историографски византийският вариант за българска история, който е свързан с ромейските дипломати Константин Кирил Философ и Методий. Тези изключителни византийски дипломати се възползват от възможността да предложат книги на български език, които да бъдат осветени от Папата. Защо са им били необходими? Защото в териториите на Великоморавия живеят българи, които са не само в Панония. Именно тези българи са имали изключително културно влияние върху останалите жители на Великоморавия. За това и Василевса и Византия решават да използват в своя полза българското културно влияние в Централна Европа – блестяща и успешна стратегия.

3.3. Климент Охридски, кирилицата и църковно-славянският език. Българските розетски камъни.

Климент Охридски е един от сподвижниците на Константин и Методий. След тяхната смърт попада в България и свързва живота си с нея до своята смърт. Твърди се, че той е бележит културен и църковен деец, и това е вярно. Животът на Климент Охридски може да бъде разделен на три периода, в зависимост от неговото местопребиваване и обвързаност с конкретно дело. В първата част от живота си той живее във Византия и е свързан с нея. Втората част е обвързана с Методий и Моравската мисия. Третата е свързана с българите. Нормално е да проследим живота му съобразно изворите, които времето е запазило за този българин с европейски измерения. И тук бих си позволил да цитирам текст от „Пространно житие на Св. Климент Охридски“: *„Той от младежки и юношески години го придружавал и видял с очите си всичките дела на своя учител (Методий)... [305]“*.

Какво е видно от тези няколко думи, събрани в едно изречение?

- Климент е живял също във Византия, т.е. той е българин, чието семейство е в империята на ромеите. Неговото родословие очевидно не е от аристократичното ниво на Константин и Методий, иначе това би било отразено.

- Климент винаги е придружавал Методий и от юноша е свидетел на всички негови дела. Той е част от живота на Методий - когато управлява славянското княжество, дадено му от императора; когато с Константин пишат азбуката в манастира; когато става пръв архиепископ на славяните.

- След като присъства в близкото обкръжение на Методий, човекът получил специално внимание и задачи от императора, логично е да се приеме, че Климент като негов сподвижник е бил известен за Василевса човек. Вероятно той не само е проучван (като родословие и личен интелект), а е фигурирал и в плановете на императора, щом като е допуснат до Методий. Случайни хора е било невъзможно да попаднат в обкръжението на Методий, още повече когато става въпрос за хора, които ще му помагат да изпълни задачата, възложена от императора и за която той толкова дълго и старателно се подготвя.

Макар и поданик на Империята, Климент всъщност е по произход българин. Като свързва голяма част от живота си с този на Методий, той участва в европейската мисия на двамата братя, позната като Моравската. Като участник в мисията **Климент Охридски** е имал възможност да се включи в изпълнение на задача от особена

важност за Византия - заздравяване на съюза с Великоморавия. Точно този съюз се оказва един от решаващите фактори за победата на Византия над България и налагане на византийското влияние чрез „покръстване на цялата българска земя“.

След смъртта на Методий, Климент работи изцяло в България. Дали в този период той е прекъснал връзките си с Византия? Историята поне засега не ни дава отговор на този въпрос. Но е факт, че Климент е изпратен в Охрид - в сърцето на Охридската Архиепископия.

Според академичното издание „История на България“, Климент и Наум обучавали своите ученици на глаголическо писмо, с което си служели във Великоморавия и Панония под ръководството на Кирил и Методий. Но тази част от техния живот няма нищо общо с българската история. Може би най-важното дело отново ще бъде свързано с отношението на Климент към азбуката на Кирил. Но не става въпрос за Константин Кирил Философ и неговата глаголица, а за азбуката на Кирил Философ от Кападокия, който през 703 г. е покръстил българите. Тази азбука използваме и до днес и я наричаме кирилица. Но е факт, че в историята е наложен образът на Константин - Кирил Философ като наш учител. Т.е. Византия е иззела част от историята ни и я е пренаписала така, както е угодно за нейните интереси. Дали Климент има заслуга за това пренаписване, историята един ден ще отговори.

За тази азбука обаче академичното издание „История на България“ приема друг извод - създадената в края на IX в. кирилица била разновидност на „стария“ гръцки унициал и продължавала една традиция в употребата на гръцката азбука в България.

Климент е назначен за пръв архиепископ на български език - не на славянски. Във времето, когато е живял Климент Охридски, ако си пръв архиепископ, значи си част от държавния апарат на страната. В този исторически период обаче държавната власт в България е подкрепяла гръцкия обряд на християнството, което предполага, че Климент е трябвало да се противопостави на влиянието на Охридската Архиепископия. Като част от държавния апарат е нормално той да изпълнява повелите на българския владетел. Тоест може да се предположи, че действията му са били съгласувани с Борис, а после и със Симеон. Но има и един период от 4 години, когато владетел е бил Владимир. Следователно Климент е трябвало да съгласува своите действия и с него. Имайки предвид желанието на Владимир да излезе от орбитата на Византия е нормално да се допусне, че Климент Охридски също трябва да участва в това начинание. **И вероятно тогава той реформира азбуката на Кирил Философ, която българите са започнали да използват**

през 703 г. Глаголицата, която е дело на Константин - Кирил Философ, не е била използвана и налагана от Климент Охридски в България. И тази реформирана азбука става духовното оръжие на българите, с което те покоряват голяма част от Източна и Югоизточна Европа. Факт е, че след Климент Охридски българският език и писменост стават фактор в Източно православната църква и култура.

Фалшификаторите на българската история нарекоха този език, който българите наложиха в Източно православната църква и култура, църковно-славянски.

Според Осип Боденски (1808-1877 г.), професор и дългогодишен ръководител на катедрата по история и литература на славянските народи в Московския университет, църковно-славянският език е български.

„Чета църковно-славянски език - по правопис български, не намирам нищо особено в него [306]“.

Боденски е забелязал много важна особеност на църковно - славянския език - че неговият правопис е български, а не славянобългарски. И правилно е забелязал, защото няма как да не е български правописът му. Така са отредили българите - българският език да има български правопис. **Някои не искат да признаят това и наричат българския език „славянски български“:** *„Най-новото мое откритие ясно и пряко ни говори, че езикът на превода на божественото Писание от гръцките книги е „славянският български“, иначе казано, славянобългарският или езикът на предишна Мизия, на част от Тракия и Македония [307]“.*

Е, нарекъл българския език ученият „славянски български“, но можем да му простим това откритие. По-важното е, че той не отрича факта, че става въпрос за българския език, което е доказателство за влиянието на българската култура след писмената реформа, извършена от Климент Охридски.

След обстоен анализ професор Зеленецкий стига до извода: *„По такъв начин по-голямата част от доказателствата са в полза на твърдението, че в основата на църковно-славянския език в лексикално отношение е било древнобългарското наречие [308]“.*

През каквито и призми да бъде пречупван така нареченият църковно-славянски език, в края на краищата всеки стига до извода, иска или не, че няма нужда да търсим други имена на българския език. Има какви ли не опити да се експериментира с българския език. Някои го правят по-успешно, други по-зле. Ако направим една кратка история на тези опити, там ще попадне и руският филолог-славист професор Измаил Срезневски (1812-1880 г.): *„В древния ръкопис с глаголическа азбука тя е наричана*

българска. Глаголическите букви се срещат в тези кирилски паметници, в които има следи от влиянието на български език. Езикът на древните глаголически паметници е старославянски с български изменения. На основата на всичко това можем да се надяваме да открием доказателства за българския произход на глаголицата [309]“.

Няма какво да се надяваме да откриваме доказателства, те съществуват и са били в ръцете му - чел ги е, проучвал ги е и пак решил да се надява. Сам казва, че в древния ръкопис глаголическата азбука била наречена българска, значи е прочел добре документа (става въпрос за подписа на поп Георги през 982 г. във връзка с уреждане на отношенията между Йоан Ивер и селяните от селището и Йерисо, при създаването на Иверския манастир в Атон). После решава, че става въпрос за „старославянски с български изменения“. Но накрая все пак завършва с надежда, че може да се открият доказателства за българския произход на глаголицата. Или, както казват: *„Надеждата умира последна!*“.

Преливането на българи в славяни, на славянско в българско не е просто игра на думи. Това преливане цели да подчертае връзката на българите с русите. За това пише и Ю. Венелин: *„По отношение на славянския род българите не са отделно, самостоятелно племе, а се включват в руското [310]*“.

Наистина по времето на Венелин българите, живели някога във Волжка България, нямат своя държавна самостоятелност, а териториите, обитавани от тях, са включени в пределите на руската държава. Но това далеч не означава, че българите са част от русите. И поради това руските учени се опитват да включат българския език като част от руския.

„Руският език се разделя на три главни наречия: великоруско, малоруско и волгоруско, т. е. българско [311]“.

Очевидно е, че става въпрос за българите, които живеят около река Волга, там където е била Волжка България. Нищо чудно няма в това, че и по времето на Венелин там българите са говорили български език, който той приема неправилно за българско наречие в руския език.

Как е организиран своята дейност в България Климент Охридски? Овластен от монарха, сподвижникът на Методий вече е станал глава на българската църква, която е действала съгласно гръцкия обряд. В същото време той провежда изключително широк образователен процес. Според някои историци той обучил „3500 ученици“ при престоя си в Охрид и окачествяват делото му като огромна по своята значимост дейност. Академичното издание на История на България споделя този извод, че Климент

непрекъснато обикалял поверената му област, като във всяка енория имал по 300 ученика, а в цялата област те били 3500. Да, наистина, да обучиш 3500 ученика не е лесно, напротив. Но има нещо интересно около цитираната цифра „3500 ученика“, която може да ни разкрие нови особености на времето преди т. нар. „Златен век на Симеон“. Нека да обърнем внимание на текста в „Пространно житие на Климент“ - глава 57: *”Той имал във всяка енория избрани измежду другите и те никак не били малко, защото се наброявали до 3500. С тях той прекарвал повечето си време и им разкривал по-дълбоките места от Писанията [312]“*.

Дали житиеписецът е разбирал под избраници - ученици? Ако е разбирал наистина ученици, значи те са били 3500, ако обаче не става въпрос за ученици, а за 3500 избрани грамотни хора, които са работили съвместно с Климент, то това вече означава нещо съвсем друго. Ако приемем, че той провежда своята дейност, ползвайки 3500 избрани люде, то това е един респектиращ апарат, който е работил с темпове, каквито Европа по това време не познава. **С такъв човешки ресурс наистина би било възможно да се развият онези грандиозни процеси, които по-късно живеещите нарекли „Златен век на българската култура“**. Тези 3500 избраници ясно показват, че нивото на образованост в България до „покръстването на цялата българска земя“ не е никак ниско, напротив, то е изключително високо. Защото Климент е взел обучени и грамотни хора, които да включи в своята дейност, а те далеч не са били ученици. Тяхното присъствие в българското общество е доказателство, че образованието на народа ни далеч не е започнало с Климент, нито с Константин и Методий.

А колко са били учениците на Климент Охридски? Няма точни данни, но имаме сведение за техния брой във всяка област, която е попадала в сферата на отговорност на Климент Охридски: *„Във всяка област той си служил с триста ученици, без техните помощници [313]“*.

Това е истината. Климент е имал на свое разположение 3500 избраници, а освен това и по 300 ученици във всяка област, които да подпомагат дейността му. Какво всъщност са 3500 избраници за девети век в Европа? Нещо грандиозно! Дори и днес да ги съпоставим с целия църковен клир в България, ще видим, че 3500 е зашеметяваща цифра. Каквото и да говорим, никой не може да отрече поне до днес написаното от ранносредновековния автор. Според него ранносредновековният българин е човек изключително добре образован и грамотен. **Християнството и Европа са спечелили изключително много от българската образованост. А това значи, че българската цивилизация е високостойностно творение на високо интелегентни хора.**

Като пример за сравнение бих посочил резултата от участието на Константин в Моравската мисия: *„Като навърши 40 месеца в Моравия, Философът отиде да освети учениците си. Когато отиваше той, панонският княз Коцел го прие. И като възлюби силно славянските книги и пожела народът му да се научи на тях, предаде му до 50 ученици да се учат на тях. И като му отдаде голяма почит, изпрати го нататък [314]“.*

Почти 900 години след Климент Охридски състоянието на Русия по времето на Екатерина Велика е следното: *„През 1764г. имало 26 учебни духовни заведения и в тях 6000 ученици, към 1784 г. числото на учащите се увеличило до 12000 [315]“.*

Безпочвено е да се твърди, че без „покръстването на цялата българска земя“ нямаше да има българска култура и образование. Във Волжска България нашите сънародници приемат не кръста, а полумесеца. Но това не им попречило да развият също така висока култура. Така че, ако трябва да формулираме един основен извод за времето на Климент, то той ще е следният - **вековната българска цивилизация е създала общества на хора с изключително развита култура, които се вписват в християнската и мюсюлманската цивилизации и имат огромен принос за тяхното развитие.**

Духовната експанзия на българите в Европа се осъществява чрез Охридската Архиепископия и богомилите. Това влияние е както в Киевска Рус, така и на Балканите. Влиянието им се пазпространява и на Запад. Богомилството практически е успяло да продължи доктрината „България“, която имаме по времето на Крум. Богомилството се разпространява във всички български поселения в Европа и така практически обединява българите.

Влиянието на българската култура в Средновековна Европа е било толкова силно, че, както бе казано, папата организира специален кръстоносен поход срещу нейните последователи. Рано е може би да говорим за силата на българската култура, тъй като истината е, че ние самите я познаваме твърде слабо. Може би ще минат години, докато успеем да разберем защо е толкова силно богомилството. Аз бих си позволил да започна един разговор за това, с един поглед върху едно особено суеверие на българите.

За времето, когато българският народ е трябвало да приеме византийското влияние чрез Константинополската патриаршия, има едно интересно оцеляло сведение – Окръжно послание на патриарх Фотий от 867 г.: *„Но и българите, народ варварски и христовоненавистен, станаха толкова много поклонни към богопознание и питомност, че като се отказаха от отческите си бесове и оргии и отхвърлиха заблудата на елинското суеверие, по чуден начин се присадиха към християнската вяра [316]“.*

„Заблудата на елинското суеверие“ след няколко века вече е наречана Ренесанс. Това са парадоксите на историята. Сериозен е въпросът колко века щяха да бъдат спестени на Европа в търсене отново на „елинското суеверие“, ако на българите не беше ни се налагало да го отхвърляме. Поне шест века. Това е цената, която Европа плаща за „покръстването на цялата българска земя“. Шест века търсене на път към Античността. Ако Борис и Симеон не бяха детронирали Владимир, може би щяхме да спестим тези шест века на европейската цивилизация?

И все пак какъв е първоначалният вид на азбуката на Кирил Философ от Кападокия - азбуката, която вероятно реформира Климент Охридски и нарича кирилица? **Това е азбуката, чрез която са написани каменните български надписи. Каменните старобългарски надписи са българските Розетски камъни. Те са ключа към българската писменост, която наричаме кирилица и ключ към самобитната българска християнска култура.** По своето съдържание надписите биват с летописно съдържание, триумфални, мирни договори, военни, строителни, възпоменателни.

Старобългарските каменни надписи са разглеждани като исторически извори от гледна точка на упоменати факти в тях, за които не се намират сведения от ромейските историци. Те се разглеждат и като източници за наименованията на длъжностите в българската държава – военни и административни. Разглеждат се и като източник за мирни договори, сключвани между българите и Византия.

Проблемът с използването на старобългарските надписи като исторически извори се крие в погрешното им разглеждане и уважението пред историографските ни академични авторитети.

Години наред се налага заблудата, че в старобългарските каменни надписи е използвана гръцка писменост, тъй като се приемаше, че преди Константин и Методий нашите предци са нямали собствена азбука. **Дори тези исторически грешки стигнаха до там, че в историческите изследвания текстът на каменните надписи се предаваше печатно с гръцки букви, като по този начин истинската писменост се подменяше с гръцката.** Например още Йордан Иванов в своята книга „Български старини изъ Македония“, издадена през 1931 г., започва подмяната на писмените знаци, използвани в каменните старобългарски надписи. По същия начин продължава и проф. Веселин Бешевлиев в своето изследване „Първобългарски надписи“. Тук вече имаме повсеместна тотална подмяна на текстове. Вярно, Йордан Иванов и Веселин Бешевлиев са безспорни авторитети за българската историография, но все пак когато

пред нас има зрителна измама, т.е. очевадна подмяна на писмото, а оттам и на текста, то този факт не бива да се премълчава.

Нещо повече, имаме не само подмяна на писмеността, използвана в надписите, но имаме и добавки, които налагат утвърждаването на неистински факти. Повторени стотици пъти, тези неистински факти през годините са възприети като доказано историческо твърдение. Такъв е случаят с появата на бог Тангра в живота на българите. Как се получава това? Просто към надпис, в който има липсващ текст се добавя например бог Тангра. Такъв е случаят с надпис върху мраморна колона, която се съхранява в Археологическия музей в София под инв .№ 2461. Добавяйки и бог Тангра, професор Веселин Бешевлиев ни дава и следните пояснения: *„Това, което е отчасти запазено и допълнено сигурно, показва, че е било извършено жертвоприношение на бог Тангра. Ако колоната не е била донесена от другаде, би могло да се приеме, че жертвоприношението е станало при Мадарските скали, където ще да се е намирало светилище на висшия бог Тангра [317]“*.

Като доказателство за подмяната на писмеността, използвана при старобългарските надписи, ще разгледам само един пример и това е случаят с най-известния старобългарски каменен надпис, създаден по времето на Омуртаг. Това е надписът, намерен и съхраняван в търновската църква „Св. 40 мъченици“.

В изследването си проф. Веселин Бешевлиев е публикувал текст, който е печатно предаден изцяло с гръцка писменост [318]. Съпоставката с оригинала на надписа не се нуждае от коментар. В такива случаи важи принципа: *„Очевидността не изисква аргументи“* - *„Perspicutis argumentation elevator“*.

Тази подмяна на текстове, както и допълването на текстове в надписи е нанесла изключителна вреда в историографията ни. Изхождайки от авторитета на проф. Бешевлиев и други историци, историческата ни наука изцяло възприе тази грешна интерпретация като историческа истина. Без значение поради какви причини е извършена тя, то няма как да я определим по друг начин освен като очевидна грешка на академичната българска историография. И изхождайки от нея продължаващите в този дух изследвания доведоха до мултиплициране на историографската грешка. Всички изследвания, в чиято основа стоят подобни исторически грешки, няма как и не е редно да се приемат като научен резултат. Осъзнавам значението на изказаното от мен мнение, но не считам, че може да има някакво оправдание за приемането на историческите грешки като научен резултат.

По отношение на езика, използван в надписите, историографията ни смята, че това е гръцки език. Мненията са различни - лош гръцки, съвършено правилен гръцки, отклонение от класическия гръцки. Иричек смята, че това отклонение се дължи на историческото развитие на гръцкия език. Изобщо в цялата граматика на първобългарските гръцки надписи не се забелязват явления, чужди на гръцкия език [319].

По отношение на авторите на надписите са изказани различни мнения - едни приемат, че съставителите са българи, а други смятат, че това е дело на гръцки християни – пленници или дезертъори.

По въпроса за езика, използван в надписите смятам, че до нас са оцелели надписи на гръцки език. Но това не означава, че писмеността, използвана в тях, е гръцка или че са изпълнени от гърци. Не може да се отрече фактът, че езикът използван в Източната Римска империя, е гръцкият. Както не бива да забравяме, че българите се заселват в границите на империята, повикани от Василевса. При първите владетели от Крумовата династия обаче вече имаме истинска независима българска политика. Нещо повече - България се превръща в европейска сила. Като владетели на европейска сила е логично българските владетели да демонстрират и геополитическо самочувствие. Затова и тези оцелели надписи са на гръцки език. След Борис вече липсват надписите на гръцки език.

Възможно е каменните надписи да са били изпълнявани по подобие на Розетския камък, т.е. да е имало вариант на български и на гръцки език. Все пак Кирил ни дава азбука, която е най-близка до коптската. Следователно е възможно и да е пренесена и тази писмена традиция – надписи на няколко езика, като до нас са оцелели само тези на гръцки език.

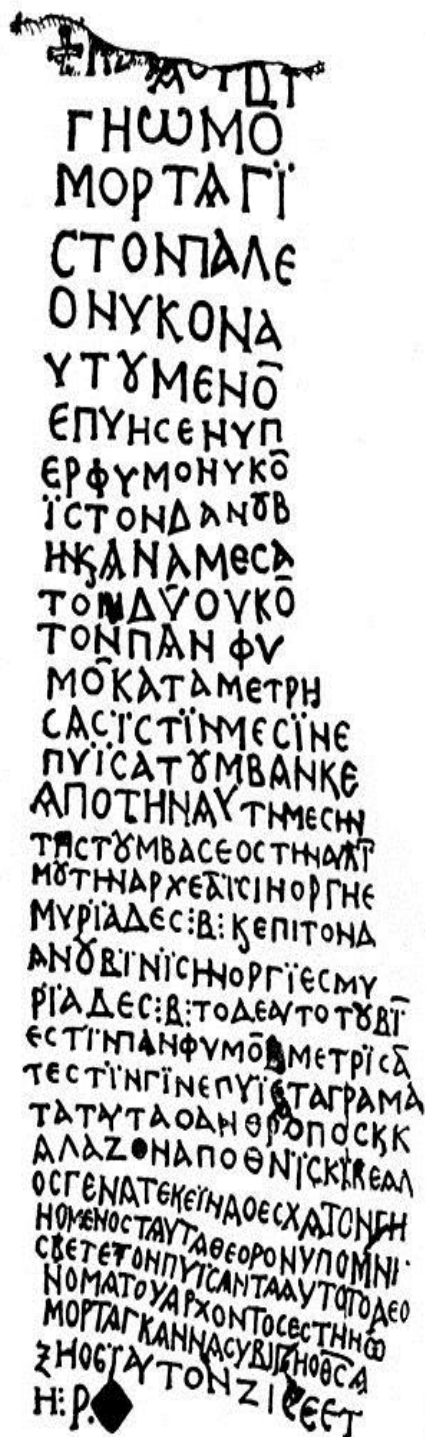
По въпроса за писмеността смятам, че е използван вариант на кирилицата преди нейната реформа от Климент Охридски. Тоест използвана е азбуката, която през 703 г. Кирил Философ от Кападокия дава на българите. Бих добавил също, че в надписите има писмени знаци, които никога не са се срещали в гръцката писменост, т.е. използваната писменост в старобългарските каменни надписи не е гръцка. Самите надписи показват, че ако има прилика с чужда азбука, то това е най-вече коптската. И в това няма нищо чудно, тъй като Кирил Философ преди да покръсти българите през 703 г. е бил в Александрийската патриаршия. Александрийската патриаршия обхваща като население най-вече

коптите. Тоест престоят на Кирил Философ в Александрийската патриаршия предполага, че той е запознат с коптската азбука.

Как да се обясни използването на различни писмености от българите? Отговорът на този въпрос трябва да започне с най-старите писмени знаци, които са намерени в земите на траките. В библейския свят те са първите, които са се появили. Няма как да пропуснем и преселенията траките след потопа. По пътищата на преселенията траките се превръщат в българи, а писмените знаци, които използват биват в различни варианти. Използването на различни азбуки през времето има връзка с географския ареал, който в даден исторически момент обитават. Когато са в Памир, сведенията говорят, че използват писменост, близка до индийската. Когато се преселват към териториите около Волга и Каспийско море, използват руническата азбука. Когато от Панония се заселват в Карвунската земя, започват да използват кирилицата. Константин и Методий са направили опит да ги върнат към сходна с първоначалната им азбука и създават глаголицата. Климент Охридски реформира азбуката на Кирил Философ и се стига до използвания и до днес вариант на кирилицата. По стечения на обстоятелствата, всички по-късни реформи на българската азбука и език са насочени към унищожаване на типично българското в тях. Историографските манипулации превръщат старобългарския език в църковно-славянски, т.е. приравняват го на мъртъв. Старобългарските каменни надписи са едно от най-големите богатства на българската история. По своята значимост те могат да бъдат приравнени на Розетските камъни. Те са живото доказателство за кирилицата, която българите използват от 703 г. до наши дни.

Надпис 56

+ Κα(ν)α συβι-
γη Ωμο-
ρταγ ι-
σ τον πολε-
ον υκον α-
υτου μενο(ν)
επυησεν υπ-
ερφυμον υκο(ν)
ισ τον Δανουβ-
ην κ(ε) αναμεσα
τον δυο υκο(ν)
τον πανφυ-
μο(ν) καταμετρη-
σασ ισ τιν αυτη(ν) μεσηνε-
πυισα τουμβαν κε
απο τιν αυτη(ν) μεσην
τησ τουμβασ εοσ την αυλι(ν)
μου την αρχεα(ν) ισιν οργη
μυριαδες β| κ(ε) επι τον Δ-
ανουβιν ισην οργιεσ μυριαδες β|. το α
υτο τουβι(ν)
εστιν πανφυμο(ν) κ(ε) μετρισα(ν)-
τες τιν γιν επυισα τα γραμα-
τα ταυτα. ο ανθρωποσ κ(ε) κ-
αλα ζον αποθνισκι κε αλ-
οσ γενατε κε ινα ο εσχατον γη-
νομετοσ ταυτα θεορονυπομη-
σκετε τον πυισαντα αυτο. το δε δ-
νομα του αρχοντοσ εστην Ω-
μορταγ καν<ν>α συβιγη ο Θ(εο)σ α-
ζηοσι αυτον ζισε ετ-
η ρ|.

Ω Μ Ο Τ Δ Τ
Γ Η Ω Μ Ο
Μ Ο Ρ Τ Α Γ Ι
Σ Τ Ο Π Α Λ Ε
Ο Η Υ Κ Ο Η Α
Υ Τ Υ Μ Ε Ν Ο
Ε Π Υ Η Σ Ε Η Υ Π
Ε Ρ Φ Υ Μ Ο Η Υ Κ Ο
Ι Σ Τ Ο Η Δ Α Ν Ο Β
Η Κ Α Ν Α Μ Ε Σ Α
Τ Ο Δ Υ Ο Υ Κ Ο
Τ Ο Η Π Α Η Φ Ν
Μ Ο Κ Α Τ Α Μ Ε Τ Ρ Η
Σ Α Σ Ι Σ Τ Ι Η Μ Ε Σ Ι Η Ε
Π Υ Ι Σ Α Τ Υ Μ Β Α Ν Κ Ε
Α Π Ο Τ Η Ν Α Υ Τ Η Μ Ε Σ Η
Τ Η Σ Τ Υ Μ Β Α Σ Ε Ο Σ Τ Η Ν Α Κ Τ
Μ Ο Τ Η Ν Α Ρ Χ Ε Δ Ι Σ Η Ο Ρ Γ Η Ε
Μ Υ Ρ Ι Α Δ Ε Σ : Β : Κ Ε Π Ι Τ Ο Η Δ
Α Ν Ο Β Ι Ν Ι Σ Η Ο Ρ Γ Ι Ε Σ Μ Υ
Ρ Ι Α Δ Ε Σ : Β : Τ Ο Δ Ε Α Τ Ο Τ Υ Β Ι
Ε Σ Τ Ι Η Π Α Η Φ Υ Μ Ο Η Μ Ε Τ Ρ Ι Σ Α
Τ Ε Σ Τ Ι Η Γ Ι Ν Ε Π Υ Ι Σ Τ Α Γ Ρ Α Μ Α
Τ Α Τ Α Τ Α Ο Δ Η Θ Ρ Ο Π Ο Σ Κ Κ
Α Λ Α Ζ Ο Η Α Π Ο Θ Ν Ι Σ Κ Ι Κ Ε Α Λ
Ο Σ Γ Ε Ν Α Τ Ε Κ Ε Ι Η Δ Ο Ε Σ Χ Α Τ Ο Η Η
Η Ο Μ Ε Ν Ο Σ Τ Α Υ Τ Α Θ Ε Ο Ρ Ο Ν Υ Π Ο Μ Η Ν Ι
Σ Β Ε Τ Ε Τ Ο Η Π Υ Τ Σ Α Ν Τ Α Α Υ Τ Ο Τ Ο Δ Ε Ο
Μ Ο Ρ Τ Α Γ Κ Α Ν Η Σ Υ Β Ι Γ Η Ο Β Σ Α
Ζ Η Ο Β Τ Α Υ Τ Ο Η Ν Ζ Ι Ε Ε Τ
Η : Ρ .

Приложение 10. В дясно е оригиналът на надписа в църквата Св. 40 мъченици в Търново—изображението е взет от статия „Търновски надпис на Кан Омуртаг“ в Уикипедия. В ляво е пресъздаденият от В.Бешевлиев надпис, поместен в неговия труд „Първобългарски надписи“, С.1992, с-207-208,

ГРЪЦКА АЗБУКА

Букви	Изговор		Имена
	В класическия гръцки език	В новогръцкия език	
Α α	а	а	άλφα
Β β	б	в	βέτα
Γ γ	г	г, й	γάμα
Δ δ	д	д	δέλτα
Ε ε	е (кратко)	е	επίσημο
Ζ ζ	џ	з	ζέτα
Η η	е (дълго)	и	ετα
Θ θ	т (th) (придихателно)	т (th)	θета
Ι ι	и	и, й	йота
Κ κ	к	к, къ	капа
Λ λ	л	л	λα(μ)βδα
Μ μ	м	м, мъ	μю (ми)
Ν ν	н	н, нь	ню (ни)
Ξ ξ	кс	кс	кси
Ο ο	о (кратко)	о	ομικρόν
Π π	п	п	пи
Ρ ρ	р	р	ро
Σ σ, ς	с	с, з	σигма
Τ τ	т	т, д	тау
Υ υ	ю	и	υπίσημο (ипсилон)
Φ φ	ф	ф	фи
Χ χ	х	х	хи
Ψ ψ	пс	пс	пси
Ω ω	Ѡ (дълго)	о	ομέγα

Приложение 11. Гръцка азбука поместена от Иван Александров в „Българското писмо и средновековният изток“, С.1996, с.11

КОПТСКА АЗБУКА

Названия	Звукови стойности	Букви	Гръцки унциал	Названия	Звукови стойности	Букви	Гръцки унциал
Alpha	a	Ⲁ ⲁ	Ⲃ	Pi	p, b	Ⲡ ⲡ	Ⲣ
Vida	b, v	Ⲅ ⲅ	Ⲇ	Ro	r	Ⲉ ⲉ	ⲇ
Gamma	g	ⲇ Ⲉ	ⲉ	Sima	s	Ⲋ ⲋ	Ⲍ
Dalda	d	Ⲋ ⲋ	ⲍ	Tau	t, d	ⲏ Ⲑ	ⲑ
Ei	e	Ⲍ ⲍ	Ⲏ	He	ü	Ⲓ ⲓ	Ⲕ
So	ó	ⲏ Ⲑ	ⲏ	Phi	ph	ⲕ Ⲍ	ⲍ
Zita	dz	ⲑ Ⲓ	Ⲑ	Khi	kh	ⲗ Ⲙ	ⲙ
Ita	e, ī	ⲓ Ⲕ	ⲑ	Psi	ps	ⲕ Ⲍ	Ⲏ
Thita	th	ⲕ Ⲍ	Ⲓ	Au	ū, ō	ⲗ Ⲙ	ⲙ
Jauta	i	ⲍ Ⲏ	ⲓ	Shei	sh	ⲙ Ⲏ	
Kapa	k	Ⲏ ⲏ	Ⲕ	Fei	f	ⲏ Ⲑ	
Laula	l	ⲏ Ⲑ	ⲕ	Chei	ch	Ⲑ ⲑ	
Mi	m	Ⲑ ⲑ	Ⲍ	Hori	h	ⲑ Ⲓ	
Ni	n	ⲑ Ⲓ	ⲍ	Janjia	j.g, dz:h	Ⲓ ⲓ	
Ksi	ks	Ⲓ ⲓ	Ⲏ	Tshima	tsh	ⲓ Ⲕ	
O	o	ⲓ Ⲕ	ⲏ	Ti	ti	Ⲕ ⲕ	

Приложение 12. Коптска азбука поместена от Иван Александров в „Българското писмо и средновековният изток“, С.1996, с.12

КИРИЛИЦА

Букви	Числени стойности	Звукови стойности	Названия	Букви	Числени стойности	Звукови стойности	Названия
а	1	а (a)	АЗЪ	Ѡ	600	х (ch, χ)	ХЪЪЪ
б	—	б (b)	БОУКЪ	ѡ	800	о (o)	ОТЪ
в	2	в (v)	ВЪДЪ	Ѣ	—	шт (št)	ШТА
г	3	г (g)	ГЛАГОАН	Ѥ	900	ц (c)	ЦН
д	4	д (d)	ДОБРО	Ѧ, ѧ	90	ч (č)	УРЪВЪ
е	5	е (e)	КСТЪ	Ѩ	—	ш (š)	ША
ж	—	ж (ž)	ЖИВЪТЕ	Ѣ	—	между о и у (ъ, ѣ)	КРЪ (голям ер)
з, s, г	6	дз (dz)	ЗЪЛО	Ѥ	—	между е и и (ь, ѣ)	КРЪ (малък ер)
з, з	7	з (z)	ЗЪМАНА	Ѧ, ѧ (Ѧ)	—	руско ы (y)	КРЪ
і, і, (і)	10	и (i)	—	Ѣ	—	ѣ (= ä) (ë)	КАТЪ
и	8	и (i)	ИЖЕ	ю	—	ю (ju)	—
(и)	—	г' (g')	ГЕРЪВЪ	Ѧ	—	я (ja)	—
к	20	к (k)	КАКО	Ѩ	—	ѣе (je)	—
л	30	л (l)	ЛЮДЪКЪ	Ѧ, ѧ (Ѧ)	900	ѣ (e)	КАСЪ (малък юс)
м	40	м (m)	МЪСАНТЪ	Ѣ	—	ѣ (o)	КАСЪ (голям юс)
н	50	н (n)	НАШЪ	Ѧ	—	ѣе (je)	КАСЪ
о	70	о (o)	ОНЪ	Ѣ	—	ѣо (jo)	КАСЪ
п	80	п (p)	ПОКОН	Ѧ	60	гр. ξ (ks)	ѦН
р	100	р (r)	РЪЦН	Ѧ, ѧ	700	гр. ψ (ps)	УН
с	200	с (s)	СЛОВО	Ѧ, ѧ	9	гр. θ (th)	ДНТА
т	300	т (t)	ТВЪДА	Ѧ, ѧ	400	гр. υ (ü)	УЖИЦА
ѡ, Ѣ, Ѧ	400	у (u)	УКЪ				
ф	500	ф (f)	ФЪТЪ				

Приложение 13. Кирилица поместена от Иван Александров в „Българското писмо и средновековният изток“, С.1996, с.17

Глаголически букви	Числена стойност	Кирилски букви	Числена стойност	Звукова стойност	Наименования
ⱱ	1	а	1	а (a)	азъ
Ⱳ	2		—	б (b)	воукы
ⱳ	3	в	2	в (v)	вѣдѣ
ⱴ	4	г	3	г (g)	глаголи
Ⱶ	5	д	4	д (d)	добро
ⱶ	6	е	5	е (e)	кестъ
ⱷ	7	ж	—	ж (z)	жнеѣти
ⱸ	8	з, з	6	дз (dz)	зѣло
ⱹ	9	з, з	7	з (z)	земля
ⱺ ⱻ	10	(и) и, ӣ	10	и (i)	иже
ⱼ	20	и	8	и (i)	—
ⱽ	30	(ѣ)	—	г' (g')	—
Ȿ	40	к	20	к (k)	како
Ɀ	50	л	30	л (l)	людь
Ⰰ	60	м	40	м (m)	мъяснѣти
Ⰱ	70	н	50	н (n)	нашь
Ⰲ	80	о	70	о (o)	онъ
Ⰳ	90	п	80	п (p)	покон
Ⰴ	100	р	100	р (r)	рѣци
Ⰵ	200	с	200	с (s)	слово
Ⰶ	300	т	300	т (t)	тѣрѣдо
Ⰷ	400	оу, ѱ	400	у (u)	оукъ
Ⰸ Ⰹ	500	ф, ф	500	ф (f)	фрѣтъ, фертъ
Ⰺ	(500)	ѣ, д	9	грѣц. Ѱ	—
Ⰻ	600	х	600	х (ch)	хѣръ
Ⰼ	700	ш	800	о (o)	отъ
Ⰽ	800	щ	—	шт (st)	шта
Ⰾ	900	ц	900	ц (c)	ци
Ⰿ	1000	ч	90	ч (č)	ча, чрѣвь
Ⱀ	—	ш	—	ш (š)	ша
Ⱁ	—	ъ	—	ъ	юръ (голям ер)
Ⱂ Ⱃ Ⱄ,	—	ън (ън),	—	руско ы (y)	юръ
Ⱅ	—	ь	—	мекко ъ	юръ (малък ер)
Ⱆ	(800?)	ѣ	—	э (=ä) (é)	ятъ
Ⱇ	—	ю	—	ю (ju)	—
Ⱈ	—	я	—	я (ja)	—
Ⱉ	—	ис	—	йе (je)	—
Ⱊ	—	ѣ, д, д	900	е (e)	ѣсъ (малък юс)
Ⱋ	—	ж	—	о̄ (o)	(голям юс)
Ⱌ	—	ѣ	—	йе̄ (jē)	—
Ⱍ	—			йо̄ (jo)	юсъ
Ⱎ	—	ѣ	60	грѣц. ξ (ks)	ѣн
Ⱏ	—	ѣ	700	грѣц. ѱ (ps)	ѣн
Ⱐ	—	(ѣ ѱ)	400	грѣц. ѱ (y)	ѣница

Приложение 14. Глаголица и Кирилица

А	ⱱ
Б	Ɱ
В	Ɱ, Ɱ
Г	Ɱ
Г'	Ɱ
Д	Ɱ, Ɱ
Е	Ɱ, Ɱ, Ɱ
ЇЕ	Ɱ
Ж	Ɱ
З	Ɱ
ДЗ	Ɱ
И	Ɱ
КХ	Ɱ
К	Ɱ, Ɱ
Л	Ɱ
М	Ɱ, Ɱ
Н	Ɱ, Ɱ, Ɱ
О	Ɱ, Ɱ
П	Ɱ, Ɱ
Р	Ɱ, Ɱ, Ɱ
С	Ɱ, Ɱ
С'	Ɱ
Т	Ɱ
У	Ɱ, Ɱ

Ф	Ɱ
Х	Ɱ, Ɱ, Ɱ
Ц	Ɱ, Ɱ
Ч	Ɱ
Ш	Ɱ
Ө(ТХ)	Ɱ
Щ	Ɱ
Ъ	Ɱ
Ь	Ɱ
АЕ(Ѧ)	Ɱ

Дифтонги и лигатури

ЙО	Ɱ = 1 + Ɱ
ЙУ	Ɱ = 1 + Ɱ
АН	Ɱ, Ɱ
БА	Ɱ, Ɱ
УЪ	Ɱ, Ɱ
УА	Ɱ
СИ	Ɱ = 1 + Ɱ
ИШ	Ɱ = 1 + Ɱ

Религиозни символи и формули

Ɱ ε Ɱ	= ХСА = Христа
Ɱ	= АН (небе)
Ɱ Ɱ Ɱ	= АНКХЛ = Ангел
Ɱ Ɱ	= Ɱ Ɱ Ɱ = ЭФЭ (възкресение)
Ɱ	ψ = Кръст Христов
Ɱ Ɱ Ɱ Ɱ Ɱ	= СИП ЭФЭ ХСА = = Светото Възкресение Христово

Приложение 15. Руническата азбука на българите [320]

3.4. Периодът „Преслав“ в българската история

Следвайки Апокрифния летопис, виждаме, че след Борис начело на българската държава застава неговият брат Симеон. Защо брат, а не син? Допускам, че авторът на Летописа е вероятно духовно лице. При тези обстоятелства е възможно той да изложи на преден план братството между баща и син, дължащо се на факта, че в периода, през който Борис се оттегля в манастир, синът му Симеон също е духовно лице и то в манастир. Та затова вероятно Симеон е с образа на брат на Борис.

Новият владетел построява за 28 г. град Преслав и там приема българското царство. Но това не е просто смяна на българските столици, а смяна на държавната философия. Периодът „Преслав“ продължава 130 г. и приключва през 1023 г., когато българските земи са окончателно и напълно завзети от ромеите. Условно можем да разделим този период на няколко части:

- Управление на Симеон.
- Управление на Петър.
- Управление на Селевкия.
- Управление след Селевкия

Ще разгледам по-подробно само управлението на Симеон, тъй като това е знаковото име на този период, дори той започва с неговото възкачване на българския трон. В родните учебници по история един от периодите на държавата ни е наречен „Златен век“ - времето на цар Симеон. Като автор на идеята за този златен век се сочи Спиридон Палаузов. В действителност обаче Палаузов пише само за векът на Симеон - „Векът на българския цар Симеон“. В последствие някой добавя към този век и сравнението му като златен. Написаното от Палаузов през 1852 г. и до днес се възприема като истина и е препотвърждавано като истина. В неговото историческо съчинение се изтъква културният възход на българите, живеещи на Балканския полуостров. До този извод той стига като стъпва на няколко фундамента:

- Приема, че на Балканите българите идват като орда от буйни ездаци, начело с Аспарух. Тази орда се е занимавала преди всичко с набези.

- Приема, че до времето на Борис българите са езичници, а това е равностойно на културна и историческа присъда.

- Приема, че до времето на Константин, Методий и Борис българите са народ без писменост и без значително културно присъствие.

„От откъсленичните известия, написани от летописците, може да се види, че историята на българите до 9 век не представлява нищо друго освен стремителни набези

върху областите на Източноримската империя. От степите на Велика Скития при устието на Дунава се появява орда буйни ездаци (според сведенията на летописите малобройна орда, щом е била не повече от 15-20 хиляди воители), която смело се втурва зад Дунава, покорява славянските племена, мирно живеещи в предлите на империята и неведнъж кара да трепери самият Византион [321]“.

Така представен българският народ безспорно се нуждае от един „Златен век“ на културата, за да бъде „облагородена“ тази орда от буйни ездаци. Като член на Петербургската академия Палаузов е длъжен да утвърждава манипулациите на българската история, които са станали политика и доктрина на руската историография още от втората половина на 18 век. Ето защо той вижда в българите до 9 век орда от буйни ездаци, дошла с Аспарух на Балканите, която се занимава само с грабежи. Да се обсъждат днес подобни идеи и твърдения е престъпление спрямо историята ни.

Действително, по времето на Симеон Дунавска България е военно - политическа сила, която е важен фактор в Европа. Територията на страната е обширна и опира на три морета. Книжовността преживява силен разцвет. Какво обаче се премълчава в учебниците? Както вече бе казано Кардам, Крум и Омуртаг успяха да обединят по-голямата част от българите, живеещи в Централна и Югоизточна Европа, в една държава. **Логично би било Борис и Симеон да продължат обединението на българите, но вече в посока североизток - с тези от Волжска България. Това обаче не се случва.**

И двете български държави имат своя икономически, културен и военен просперитет. Всеки, преминал през тях, е възхитен от подредеността и от богатството им. През втората половина на IX век обаче Борис налага византийското християнство в Дунавска България и измества посоката на българската външна политика, която ще повлияе по-късно и на вътрешната. До „покръстването на цялата българска земя“ всички наши владетели се стремят да обединят в една държава земите, населени с българи. Владетелите на двете Българии създават един огромен свят на влияние. Ако днес погледнем географията на този свят, изхождайки от днешното ни положение и самочувствие, ние най-вероятно няма да можем да осмислим и разберем този иначе доказан исторически факт. За разлика от нас, тогавашните българи нямали нашите комплекси и създали високостойностна цивилизация. И го правят едновременно в две самостоятелни държави.

След „покръстването на цялата българска земя“ Борис и особено Симеон насочват усилията на държавата ни към света на Константинопол.

През 892 г. Владимир сключва съюз с немския крал Арнулф, насочен пряко срещу Великоморавия и косвено срещу Византия. С това си действие Владимир променя външната политика на България в посока, която е нежелана от Византия. А може би по този начин да е нарушена и клауза от мирния договор, който Борис сключва с Византия като победен. Абсурдно е да мислим, че империята на ромеите е приела с усмивка този нов курс на политика от България. По всяка вероятност опитните ромейски дипломати, виждайки, че ще имат проблем с новия владетел на България, са се обърнали отново към този, когото те са победили на бойното поле и върху когото винаги са имали влияние - Борис.

Борис е знаел какво предстои да се случи, ако не бъдат изпълнени условията на Византия по отношение на външната политика на България. Ако се стигне до война, то тя може да бъде и спечелена от Владимир. Но може и да бъде загубена. При загуба може да се стигне до губене на държавната независимост и прекъсване на династията, която Борис представлява. **Последвалите събития показват, че Борис не е предпочел да рискува независимостта и бъдещето на династията си.** Отново той е трябвало да доказва своята лоялност към Византия. Но как? Втори път не може да покръсти „цялата българска земя“ - това вече го е направил. Необходимо е било да бъде намерено изключително силно доказателство, на което да повярва Василевсът. Е, Борис го намерил - не само детронирал Владимир, но и го ослепил. Може би ние днес не може да разберем и усетим драматизма и трагедията в това решение на стария български владетел, който е бил едновременно и баща на Владимир. Борис е трябвало да омилостиви Византия и да запази династията си с корона и независимостта на страната си. Може би това е най-голямото изпитание за един владетел - независимостта и династията. За това можем да приемем, че причината за смъкването на Владимир е новият външнополитически курс, който той поема.

Когато разглеждаме, бих казал, казуса „Владимир“, безспорно трябва да обърнем внимание и на вида на самото наказание, на което е подложен - ослепяване. Тук изниква въпросът защо точно това е наказанието? Не е случаен човек Владимир, за да отменим с лека ръка странното му наказание. Тук ще изложа мое предположение, което се основава на византийското право. Владимир става български владетел във време, когато Византия играе изключително голяма роля в живота на българите. Както и да го увъртаме, след военното поражение и „покръстването на цялата българска земя“, България се превръща в сфера на влияние на Византия и по всяка вероятност Василевсът разглежда нашата държава като част от неговата империя. Но Владимир за

разлика от Борис решава да управлява, без да се съобразява с императора на ромеите. Как би погледнал той на подобни действия? По всяка вероятност това е тълкувано като опит за отделяне от властта на Константинопол, отцепване, а защо не и измяна? Убеден съм, че ромеите са погледнали на действията на Владимир като познатото за тях „апостасия”. П. Льомерл ясно посочва как обикновено завършва тя: „...апостасия или открит метеж, бунт, въстание, въоръжен, с цел установяване на тирания, чийто неуспех води обикновено към ослепяване и от тук към невъзможност да се царува [322]“.

В този случай трябва да се има предвид и възможната роля на онези седем гръцки духовници, които, придружавайки Борис, са запалили с факли Народния събор. Тоест да се има предвид ролята на наместниците на Василевса. И имайки предвид наказанието на Владимир, то може да се допусне тяхната намеса.

Сключването на договора с Арнулф безспорно е поставило Владимир в ролята на отцепник от императора и неговата външна политика. За това и той получава това наказание. За съжаление очевидно Борис не е бил суверенен владетел и съдбата на Владимир го доказва. След Владимир и други българи ще бъдат наказани за същото престъпление към императора. Онези 14 000 войници на Самуил са ослепени на същото основание. Според Византия още през 971 година с триумфа на Йоан Цимисхи и пленяването на българския цар Борис II, българите са част от империята на ромеите. Войниците на Самуил са разглеждани просто като метежници, отцепници и наказанието им не е случайно. Същото наказание сполетява и Петър Делян. От всичко казано до тук за мен няма съмнение, **че Владимир е осъден по настояване на Византия, и то не за отстъпление от християнството, а за отцепване от императора.**

В този момент, когато Византия е търсела начин да реши своя проблем с Владимир, като че ли е намерила и съюзник в лицето не само на Борис, но и на неговия по-малък син, когото ромеите познавали добре, а именно Симеон. Мисля, че не е било трудно да бъде убеден Симеон да участва в детронирането на своя по-голям брат. Че той е имал амбицията да бъде владетел, две мнения няма. Има текст в „Чудото на Св. Георги с българина”, който красноречиво говори какво се е случило: „...докато (Борис) беше още жив в монашество и вместо него владееше Владимир, първият негов син, по Божието благоволение и Михаилово, Симеон свали брат си и се покачи на престола [323]“.

Не знам как точно можем да разберем какво е било Божието благоволение, т.е. благоволенieto на неговия земен наместник – Василевса, но можем да бъдем сигурни, че това е било условие на Византия. Друг е въпросът дали Византия е направила

правилния избор в лицето на възпитаника от школата Магнаура - като че ли тя истински е съжалявала в следващите десетилетия за това. В този момент обаче проблемът е бил Владимир и ориентацията на българската външна политика към съюз с немските владетели, т.е. със наследниците на Западната Римска империя. Така или иначе, той е свален от престола и начело застава Симеон, който не може да отмести поглед от Константинопол, но за сметка на това пък прекъсва опитите за съюз на България с владетели от бившата Западна Римска империя - т.е. дори с цената на последващите кръвополитни войни Византия постига своята цел по отношение на контрола върху външната политика на България. Интересно е, че **Симеон воюва за територии, които никога не са били български, а изоставя изконни наши земи.** Такъв пример е българската земя, в която се настаняват маджарите и унищожават там нашата държавност.

В същото време той се стреми и завоюва чужди земи, които не водят до благоденствие на българите, напротив, правят живота им по-тежък. Сведения за такива земи намираме в „Писмо на Роман Лакапин до цар Симеон“: *„Кажми ми, прочее, какво предимство има за тебе в това, че ти се пишеш цар на българи и ромеи, когато Бог не позволява и не съдейства на това дело? Каква печалба си придобил, като си завзел насилствено нашата земя? Какви са приходите ти от нея? Какви са данъците, които ти се дават от нея? Напротив, ако би пожелал да погледнеш справедливо след толкова убийства и опустошения, за тебе не остава нищо друго, освен само владение на крепостите, от които ти се явяват не малко грижи за тяхното продоволствуване и въоръжаване, а при това населението в тях се измъчва и гние.*

Миналата година са избягали в мирната и спокойна наша държава приблизително около десет хиляди българи, които, види се, са намразили вашия военнлюбив устрем и непримирими замисли... [324]“.

Какво печели обикновеният българин от това, че Симеон се опитва да узурпира чужда титла - война. За какво е на България завоювана земя, която не дава никакви приходи, никакви данъци? Няма държавник, който да приема за нормално това. Държавата винаги трябва да се стреми към благоденствие на поданиците си. Нещо повече, ние виждаме, че около 10 000 българи напускат България, за да потърсят спокойствие в друга страна (в случая Византия).

По времето на Борис и Симеон налагането на византийското християнство се отразява неблагоприятно и върху отношенията между дунавските и волжските българи.

Византийското християнство не може да допусне отношения на българите, които са под лоното на Константинопол, с тези, които не са.

През 922 г. българите от Волжко-Камска България приемат исляма. Цар Алмус става Джафар и приема арабското влияние, като цели подкрепа срещу хазарите. В случая смяната на религията отново е владетелско решение, продиктувано от държавническа слабост. Арабите не изпълняват обещанието си към Алмус, но българският цар изпълнява техните условия - народът му приема исляма.

Какво все пак се случва в управлението на Дунавска България през „Златния век“? Борис и Симеон извършват държавен преврат - сменят законния наш владетел Владимир. За организатор на детронацията на Владимир авторът на „Чудото на свети Георги с българина“ посочва Симеон.

И все пак с какво е по-различен този преврат от другите, освен че той не е народно дело, а на Симеон под влияние на Византия? Ако погледнем житейския път на Борис, Владимир и Симеон, ще забележим нещо много интересно.

Борис става владетел, тъй като е от владетелски род. След това обаче става монах. Може би с този акт той се стреми да подражава на първия покръстител на българите св.Тривелий.

Владимир, законен канартикин (престолонаследник), логично и законно става владетел. Детрониран и ослепен от баща си.

Симеон е подготвен за духовник, а някои дори твърдят, че бил готвен за глава на българската църква. Става монах и след това цар. Една от функциите на царя е била и да съди. А какво казва народът за духовник, на който му се налага да съди?

„Да не дава Господ дюлгерин хайдук и духовник съдник да става [325]“.

Що за логика има животът на тази наша владетелска фамилия? Този, комуто е отредено да управлява държавата ни, отива в манастир. След това детронира обучението от него престолонаследник и поставя за владетел обучението да бъде духовник Симеон. Едва ли в християнския свят е позната подобна история на владетелска фамилия. Че това е била една невероятна родова трагедия, е ясно. Но по-лошото е, че тя залага основите на една бъдеща трагедия за народа ни - да губи своите чедата във войни и то безсмислени. И така факт е, че благодарение на родовите решения на владетелската фамилия на българския трон се възкачва човек, който не е обучаван да бъде държавен глава.

Българският народ има свое разбиране за царския занаят: *„И цар се учи на занаят [326]“.*

Ясно и категорично го е казал народът - царят трябва да е научен да управлява. Нашият народ смята за логично, че престолонаследникът, преминал през своето обучение, има правото да управлява страната ни. На него се полага върховната власт. Властта е битието на престолонаследника. Той е един, различен от всички други. За другите обаче народът ни казва: „Ако искаш да познаеш челяка, дай му власт в ръката [327]“.

Не са случайни тези народни умотворения - напротив. И така човекът Симеон заема мястото на своя брат - българския трон, властта над българите. Властта му показва какъв човек е бил той. Народът ни ненапрасно е казал: „дай му власт“. Очевидно е, че става въпрос не за власт, която се полага и за която човек е подготвен. Канартикинът не е имал нужда да му се дава власт - тя според традициите и закона му се полага, а и той дълго време е подготвян именно за нея.

Характерен белег за управлението на Симеон са войните, които той води. Важни са въпросите защо той ги води, колко е тяхната продължителност, колко струват на държавата ни, на народа ни, какви са резултатите от тях? Отговорите им категорично не са в полза на българския народ.

Действително в края на IX и началото на X век в Дунавска България културата е във възход, който обаче е исторически обусловен от историята на нашата цивилизация, а не толкова от Симеон, Борис или византийското християнството.

Цар Симеон далеч не е бил този идеален владетел, както ни се иска и когото възхваляваме, заради онези прословути граници с три морета. Историческите извори са засвидетелствали и другото му лице, което ние премълчаваме. Например Лиудпранд го е видял така: „Но не след дълго, подлъган от силното желание да стане цар, той преминал от тихия манастирски покой в бурния светски живот и предпочел да спазва по-скоро отстъпника Юлиан, отколкото преблажения Петър [328]“.

Прибързано родни историци обявиха, че най-вероятно Лиудпранд е сбъркал Владимир със Симеон. Но сведението отразява онова, което средновековният историограф е знаел, а то е следното:

- Симеон е този, който нарушава манастирския обет, за да стане цар.
- Владимир не е полагал такъв обет.
- Симеон е този, който е трябвало да навлиза от тихия манастирски покой в бурния светски живот.

- Владимир никога не е бил в манастир, та да му се налага да влиза отново в бурния светски живот.

- Симеон е този, който тръгва да воюва с християните (ромеите), затова е казано, че спазва по-скоро отстъпника Юлиан.

- За Владимир няма данни да е воювал с християни.

Това особено отношение, което Симеон е питаел към духовните си братя християни - ромеите, е отразено и от патриарх Николай Мистик: *„И тъй, каква е ползата от това, че ти толкова настояваше за продължението на тази гибелна война между ромеи и българи [329]“*.

Очевидно е, че никой освен Симеон не е желал да продължава войната с Византия. За българите и ромеите, както и за всички хора войната е свързана с разруха, гибел и вероятна смърт. Но за сина на Борис войната е била пътят за осъществяване на една негова гибелна мечта - да бъде Василевс в Константинопол. Византия никога не е била противник на това Симеон да се нарича цар на българите. Византия не е приемала той да се нарича цар на ромеите: *„Ние писахме не затова изобщо да не се наричаш цар, а затова, че се пишеш цар на ромеите, тъй като ти в своето отечество можеш да правиш каквото искаш [330]“*.

Патриарх Николай Мистик достатъчно ясно показва, че тук не става въпрос за непризнаването на царската титла за Симеон от страна на Византия, а за узурпирането на титла, която не му принадлежи - цар на ромеите.

Как завършва „Златният век“ на Симеон? Според изводи, направени в академичното издание „История на България“, отрицателните последици от външнополитическата дейност на Симеон не могат да дадат цялостна характеристика на дългогодишното му управление. Много по-голяма стойност имат неговите действия, благодарение на които България заела подобаващото й се място в тогавашния европейски свят. В резултат на войните, водени в края на IX и през първите десетилетия на X век, българската държава увеличила значително своята територия, при което към нея били присъединени населени със славяни земи. По този начин почти било завършило обединението на славяните от българската група.

Моето мнение е различно от изводите, направени в академичното издание „История на България“. Смятам, че създаването на историографски институции като „Златния век на Симеон“ ограничава хоризонта за изследване на българската култура и история. „Златният век“ е политическа формула наложена да обслужи идеята за

историографско погубване на българската християнска култура, чийто център бил Охридската Архиепископия след 703 г.

През този век народът ни е разпокъсан завинаги. Българите от Дунавска България са християни, а тези от Волжко-Камска България - мюсюлмани. Българи доброволно напускат държавата ни, за да намерят спокойствие в други страни. България завинаги губи изконно български територии, където се заселват маджарите. И естествено е да се запитаме къде е „златото“ на този век? Вероятно „златото“ се крие в „славяните от българската група“.

В началото на X век и двамата български царе – Симеон и Алмус - търсят помощта на арабите. Първият да завладее Константинопол, вторият - да се противопостави на хазарите. Нормално е да попитаме защо не са потърсили взаимна помощ като българи от българи? Може би вече е било невъзможно? Аристокрациите и династиите в двете български държави вече имали различен родов произход. А може би в началото на X век българският народ попада в ръцете на владетели със силно изразено его, които слагат на първи план своите собствени, а не общите възжеления. И резултатът е налице - народът ни е разкъсан завинаги.

Вече над хиляда години част от българския народ е в състава на източно православната цивилизация. Вече над хиляда години друга част от българския народ е в състава на мюсюлманската цивилизация. Към това бих добавил и онези 1000 години, в които е съществувала Охридската Архиепископия. И вече над хиляда години българският народ е разделен на християни и на мюсюлмани, които не поддържат отношения помежду си.

Управлението на цар Петър според Апокрифния летопис се разделя на два етапа. В първия той очевидно управлява заедно с баща си Симеон. Поради това и авторът на Летописа изрично посочва, че след смъртта на Симеон „пак прие царството син му цар Петър“. Това е логично, след като се има предвид, че Петър не е първородният син и още приживе Симеон е искал да го наложи като свой престолонаследник. Защо изборът е паднал върху Петър към настоящия момент историята не ни е дала отговор. Дали той е бил правилният избор отново е трудно да отговорим, но е факт, че след неговото управление България попада в границите на Византия.

Макар и получил подкрепата на баща си Симеон, Петър е срещнал съпротивата на своите братя. Паисий дава сведение за тази гражданска война:

„Когато Петър се върнал от Цариград, неговите братя Йоан и Михаил подигнали бунт срещу цар Петър с българските барони и господари. И така тримата братя имали дълго време междуособна война много години [331]“.

Следователно управлението на Симеон, т.е. Златният век на България, завършило с началото на междуособна война, която продължила дълго. А тази война се е отразила върху състоянието на държавата и то негативно. Тази война е крачка към покоряването на България от византийците.

Петър имал дворец и в София, както е отбелязано в „Зографската история“. В този период маджарите продължават с набезите в България, а по-късно и срещу Византия. В „Зографската история“ намираме данни, че Борис II е победил маджарите.

Според „Българския апокрифен летопис“ и „Зографската история“, а и според редица други извори, отношенията между България и Византия по времето на Петър са мирни. Когато говорим за този период трябва да имаме предвид, че България се намира между Източната и Западната Римска империя. Трудно е да живееш между борещите се за наследството на Римската империя и да оцелееш невредим. През 962 година Отон Велики получава императорската корона от папата. С това се слага началото на Свещената Римска империя, продължила своето съществуване до 1806 г. През 965 г. е извършен неуспешен опит на Петър да сключи договор с Отон Велики. Каква е била целта на договора не знаем, но при всички случаи Византия не би одобрила подобна външна политика и ненапразно Василевсът насочва Светослав към българските земи и трон. Ситуацията е подобна с тази на Борис и Владимир – те също сключват договори с немските крале и това веднага се санкционира от Константинопол. Този път Византия не го прави веднага с легионите си, защото разполага със Светослав, който като внук на Владимир има правото на претенции за българските земи и корона. Затова и авторът на Летописа казва, че: *„Петър, цар български, мъж праведен, остави царството и избяга на запад в Рим и там завърши своя живот“*.

Точно опитът на българския цар да ориентира външната ни политика на запад към Рим му е струвал в преносен смисъл живота като цар. Той е третият български владетел, когото Византия наказва заради ориентация към Рим. В годините, когато Петър се ориентира към Рим, е било наистина наивно да се потърси такъв външнополитически курс поради няколко причини. Очевидно е, че по това време Византия се намира в период на възход и бележи дори редица победи над арабите, като през 957 г. успява да унищожи и флота им. На североизток от българите управлява дъщерята на Владимир Олга заедно със своя син Светослав. Наивно е да не мислим, че

рано или късно наследниците на Владимир няма да предявят претенции към българския трон. Още повече, че тези наследници управляват голяма и силна държава. А да мислим, че Византия не е имала предвид правото им за българската корона, е наивно. Външната политика на Константинопол ясно показва по недвусмислен начин, че за този период ромейските дипломати нямат равни в Европа. Опитът за договор с Отон Първи във време, когато Източната и Западната римски империи дори имат взаимни териториални претенции за части от Италия, е бил политика, която към този момент явно българският владетел не е можел да си позволи. За това и авторът на летописа смята, че той „остави царството и избяга на запад в Рим и там завърши своя живот“. Не бива да забравяме, че царската си титла Петър е получил с благословията на Константинопол. И ориентацията му към Рим според Византия по същество е измяна. В този случай Константинопол може наистина да е предявил и претенция към царската титла на Петър.

Наследниците на Петър – Борис II и Роман, срещнали съпротива от страна българските боляри. Кой точно боляри са били против Борис и Роман не е посочено: *„По времето, когато умрял цар Петър, върнали се двамата му синове Борис и Роман, за да приемат престола в България. Но техните барони им правели много пакости [332]“*.

След Петър идва времето на цар Селевкия, който още е наречен Симеклит. Това е период, в който български военначалници се опитват да спасят българската държавност. Това се налага поради простата причина, че Йоан Цимисхи успява да превземе българската столица Преслав и да подчини големи територии от българското царство. Първият военначалник, когото Летописът назовава Селевкия постявя началото на този период. Следват първоначални успехи, като българската държавност се съхранява в пет области с центрове - Пловдив, Срем, Брезник, Средец и Ниш. След Селевкия на престола се издига Суботин според Паисий и автора на Зографската история. При него обаче гръцкото царство надвило българското: *„След него стъпил на престола Суботин, но бил нещастен. При него българското царство било надвито и покорено от гръцкото [333]“*.

В този драматичен период очевидно българската аристокрация останала вярна на българската държавност и избира трима регенти в лицето на Мойсей, Арон и Самоил. Сведения за това намираме в „Българския апокрифен летопис“: *„И в дните на цар Василий намериха се царе трима братя от вдовица пророчица: Мойсей, Арон и Самоил“*.

В историята на Паисий намираме данни, че по това време българите поставят на трона друг син на комит Никола - Давид. Според автора на „Зографската история“ живял свято и обичал мира. Водил и миролюбива политика, която обаче не се харесвала на

българските боляри, и започнали да говорят лошо за него, т.е. недоволството можело да се превърне в заговор. Ето защо той управлявал кратко и се оттеглил в манастир. Макар и кратко неговото царуване му е дало възможност да остане в спомена на българите като свят човек и неслучайно той е обявен за светец от българската църква: „*Третиият е светец цар Давид; оставил царството доброволно на своя брат Самоил, отишъл в манастир и приел монашески чин. И преживял свето и богоугодно за кратко време, представил се на бога и неговите мощи били извадени нетленни и пренесени в Охрид* [334].“

Както става ясно от цитирания текст Давид оставил царството на своя брат Самоил. Авторът на „Зографската история“ също го посочва като Самоил. Ана Комнина, която е потомка на рода на Комитопулите, също изписва името му като Самоил. Той бил изключително активен. В нашата историография той е прочут и славен владетел. Има обаче един факт от неговия живот, който хвърля сянка върху делата му. Изворите от български произход не дават данни за причините, довели до избиване на семейството на неговия брат Арон. Те не потвърждават твърдението за измяна от страна на Арон и негово съглашателство с Византия. Нещо повече - според автора на „Зографската история“ Самоил „неправедно изби“ царската фамилия. А според Паисий: „*Така Самоил заради проливането на невинна кръв, когато избил своя царски род, прогневил много бога и бог изпратил гнева си върху него и върху цяла България и ги предал на гръцки ръце за много време, както ще се каже* [335].“

Това е пореден случай в историята ни, когато се избива българска аристокрация. Този път се избива част от царския род. Според Паисий пролятата кръв е невинна, т.е. тук имаме саморазправа, а не законно постановени и изпълнени присъди.

Има едно интересно сравнение на Самоил със Седекия, което Ана Комнина е направила: „*Откак обаче българският император Мокър и потомците му, а освен това и Самоил, последният от българската династия, какъвто е бил юдейският цар Седекия, започнали да нападнат Запада...* [336].“

Кой е император Мокър? Отговор на този въпрос можем да намерим в топонимията край Охридското езеро. Покрай западния край на езерото се простират Макранските планини. Местността на двата склона на Мокранската планина се нарича Мокра, а жителите Мокрани [337]. С други думи император Мокър е владетел, който произхожда от местността Мокра. По всяка вероятност става въпрос за бащата на Самоил.

Кой е цар Седекия и защо Ана Комнина сравнява своя працядо Самоил със него? Цар Седекия е последният Юдов цар. Навуходоносор, превземайки Ерусалим, завежда

пленения цар Йоахин и неговите близки и приближени във Вавилон. Този плен продължава 36 години. На негово място Навуходоносор поставя чичо му Матания, чието име променя на Седекия. Седекия с клетва обещава на Навуходоносор да му бъде верен. След няколко години обаче той въстава срещу Навуходоносор, като се надява на помощ от египетския фараон. Седекия е разбит, заловен и отведен при Навуходоносор. Пред него е избито семейството му, а неговите очи избодени. Така ослепен и окован в окови е изпратен във Вавилон.

Ако търсим сравнение на Самоил със Седекия, то такива можем да открием. Йоан Цимисхи превзема Преслав, пленява и отвежда българския цар Борис в Константинопол. Заедно с Борис II е отведен и Роман, а вероятно и техните близки. Ако следваме съпоставката със Седекия, би трябвало Самоил да е поставен за владетел на българите от Йоан Цимисхи. Поне засега не се намират такива свидетелства. Но е възможно след падането на Преслав, за да бъде спечелено време, представителите на българската оцеляла държавност да са дали клетва, че ще служат на Василевса. И след това да са въстанали срещу Византия. Друга възможност е Йоан Цимисхи да е подготвял разделянето на българската територия като земя в границите на Византия. При това положение очевидно, че той ще се придържа към византийските исторически традиции. Съгласно тях българската територия ще бъде разделена на различни теми и темата България ще бъде тази, която е отредил още император Зенон. Това се случва и на практика при Василий II. В тази връзка е логично да се приеме, че Константинопол ще си назначи управляващ на българите, който дори и да се нарича цар, то това не е символ на независимост. В такъв случай империята разбира царя като част от имперската администрация на властта. Но това не е пречка българите да прогласят при първа възможност своята независимост. Възможно ли е Самоил да е бил чичо на Борис II? В тесния смисъл на родствената връзка – чичо, т.е. брат на баща, това е невъзможно. Но в широкия смисъл – да. Това вече означава, че бащата на Самоил е бил много близък родственик на покойния цар Петър. Такова твърдение насочва към Мадарския надпис, от който черпим сведения за връзките на Тервел с неговите чичовци в Охридска България. А това може да се приеме като евентуално свидетелство за начина, по който е управлявана България. Охридска България е управлявана винаги от представители на същия царски род.

Василий наказва войниците на Самоил с ослепяване. Това наказание е свързано с начина, по който ромеите разглеждат Самоил и неговите войници - като отцепници от

Василевса. А в последствие, част от неговия род е отведен във Византия. Ана Комнина очевидно е приела Самоил за последния български цар.

След смъртта на Самоил на българския трон застанал неговият син Радомир. Според академичната ни историография неговото име е Гаврил Радомир. Но според Паисий Гаврил е друг син на Самоил, когото в последствие българите изгонили във Влахия. Случайно ли се появява твърдението, че царят е Гаврил Радомир, т.е. нямаме друг син на Самоил - Гаврил? Не е случайно според мен и това е свързано с продължението на българската царска династия.

Царуването на Радомир било кратко, защото станал жертва на убийство подготвено от Никифор. Според Паисий Никифор изпратил човек, който по време на лов убил Радомир: *„След Самоила на престола се качил неговият син Радомир, но царувал една година и бил убит на лов по подстрекателство на гръцкия цар Никифор. Той тайно изпратил одного и го убил на лов [338]“*.

А авторът на Зографската история дори посочва името на убиеца – Владислав. На него Никифор обещал да даде българското царство. Има ли по това време обаче гръцки цар Никифор или това е служител на император Василий? По времето на Василий Българоубиец един от най-значимите му пълководци е Никифор Ксифий. Той има особени заслуги при разгрома на българските войски и най-вече при решаващата битка край Ключ. Тоест, ако Паисий е допуснал грешка, имайки предвид пълководеца Никифор Ксифий като представител на гръцкия цар, то това е възможно. Впоследствие обаче същият заедно с представител на рода Фока, синът на Варда, Никифор Фока, вдигат бунт срещу Василий. Никифор Фока дори се провъзгласява за император. Бунтът завършва с разгром на претендентите за короната на Василевса. В този смисъл е възможно Никифор Фока, синът на Варда Фока, планирайки своите намерения към трона, да е търсил бъдещ съюзник в лицето на Владислав срещу Василий. Не бива да се пренебрегва фактът, че това е време на постоянни противопоставяния за трона на Василевса. Василий е намерил свои съюзници срещу двамата Никифоровци в лицето на арменците, като не бива да забравяме, че той самият е от арменски произход.

След Радомир български цар според Паисий и автора на „Зографската история“ става Йоан – Владимир: *„След Радомир се възцарил Йоан–Владимир. Българите изгонили Гаврила, Самоиловия син, във Влахия и поставили Йоан, Ароновия син. Арон бил Самоилов и Давидов брат. Свети Йоан-Владимир царувал три години и водил отначало чист, свят и богоугоден живот [339]“*.

Допускат ли грешка двамата автори в името на българския цар след Самоил? Не бъркат ли Йоан Владимир с Иван Владислав? Според Паисий имаме средновековна фалшификация на българската история: *„На гръцки са преведени житието и службата му, но много погрешно; или житието е писано по-късно, след много време, или някой сърбин или грък го е променил и са искали да скрият неговия род, че е от рода на българските царе. Написали, че бил от сръбски род, син на Немана Симеона, но са сбъркали много, незнаели през кои години е живял Симеон сръбски. В това време в Сърбия съвсем не е имало крале, а камо ли техни царе. Симеон Неман и неговите синове били крале много години след това и завсички свети сръбски крале е известно и написано кой где е умрял и где са техните мощи и гробове. Чети сръбския родослов, ще намериш в кое време са живели Самоил и Симеон и свети Йоан–Владимир, и ще узнаеш как писателите са погрешили в това или са скривали рода и отечеството на свети Йоан–Владимир [340]“.*

Каква е съдбоносната грешка според Паисий, която направил Йоан–Владимир?

„Но имал и жена гъркиня и също шурей при себе си, с чин магистър. Те със своята сестра били еретици, новатиани, не обичали светия цар Владимир заради православието и чистия му живот и се съгласили да го убият [341]“.

Как завършил живота си Йоан–Владимир?

„Тоя негов шурей го убил на път в една гора, отсякъл му главата върху коня, както вървял напред [342]“.

Според Паисий жената на цар Йоан организираща неговото убийство: *„След убийството на Йоан гръцкият цар без съпротива влязъл в Охрид. Там в Охрид свети Йоан бил прекарал три години от своето царуване. И ония убийци му предали цяла България. Без съпротива пристигнал, отворил хазната и царското съкровище, изнесъл много злато и сребро безброй и раздал на своите войници. Взел много царски венци и корони и скъпоценни камъни. Показал голяма милост към царица Мария, жена на цар Йоан, и към петте му дъщери; знаел, че тя му е предала българското царство и убила своя мъж [343]“.*

„И дошъл от Търново патриарх Давид и двама български барони, Богдан и Миробизо, донесли ключовете от тридесет и пет български града и предали ключовете и градовете на гръцкия цар. Той поставил Миробиза и Богдана отново за барони на България. Така българското царство паднало окончателно под гръцка власт заради греха на Самоил, българския цар, и заради новатианската и арменската ерес, които се били умножавали в Хоридската страна между българите [344]“.

Зад образа на Селевкий вече посочих, че авторът на Летописа вижда синовете на комит Никола, които успяват да съхранят държавността и които изместват българската столица, както това е сторил пълководецът на Александър. Но защо имаме и прозвището Симеклит? Както вече посочих това име произлиза от имената на Сим и Клит. Сим е първородният син на Ной, който той сам благославя да бъде пръв между братята. Клит е бил македонски пълководец както при Александър така и при неговия баща. След смъртта на великия цар, Клит е върнат в Македония, където играе изключително важна роля във войните на гръцките градове срещу македонската власт. Съдбата на Комитопулите наистина като че ли е събрана в тези две имена Селевкий и Симеклит. На тях се пада отговорността да спасяват България, вероятно след решение на Народния събор, където те са издигнати като регенти. Но макар и регенти, те са едновременно и пълководци на българската армия. Ако трябва да приемем дословно прозвището Симеклит и подредбата на българските царе от Паисий, който също споменава и Селевкий, а след него Давид, вероятно зад Селевкий стои комит Никола. С това започва периодът на българо - византийските войни, които завършват с падането на България. С това приключва и периодът „Преслав” в историята на българите.

В историографията ни се наложи твърдението, че със завладяването на България от византийците се прекъсва и българската владетелска династия. Не е на същото мнение обаче Паисий. **Според него Асеновци са кръвни наследници на прочутия български цар Самоил:** *„Така патриархът по божие повеление повиква Асен и неговия брат Петър от Влахия. Били от царски род, внуци на Гаврил, Самоиловия син, който бил изгонен, както се казва във Влахия [345]“.*

Това сведение на Паисий дава възможност правилно да разберем значението на сина на Самоил, който бил изгонен във Влахия. Точно Гаврил е преносителят на българската царска кръв, т.е. правото на българите да имат живи царски наследници, които са независими от Византия. **И ако се върнем на изказаното от някои историци твърдение, че цар Радомир не е Радомир, а Гаврил Радомир, ще разберем, че това твърдение обслужва интересите на Византия - след като няма наследници по право на българския царски род, то претенциите за независимо българско царство са безпочвени.**

Интересно защо в нито един български учебник по история на българската държава не се цитира твърдението на Паисий за произхода на Асеновци. В същото време се излагат всички други твърдения - включително за влашки и кумански произход. Тоест все теории, които обслужват Византия и претенциите ѝ спрямо българското царство.

В този аспект може да се разгледат и други сведения на Паисий, който твърди, че Давид и Самоил са от рода на Борис, т.е. от Крумовата династия: *„И тоя втори просветител на българския народ свършил своя свет и богоугоден живот в голям мир и благочестие, наречен Йоан–Михаил, праотец на всички български царе. Ония, които царували след него, поддържали неговото благочестие, били от неговото племе и род и се подписвали с неговата титла [346]“*.

Тук вече Паисий дава сведение, от което може да се направи извод, че Самоил не е родоначалник на династия, а е продължител на Крумовата. Следователно Асеновци също са продължители на славната българска царска династия - тази на Крум. Не случайно Асеновци избират за своя столица Търново – градът на Крум. Не случайно приемат за династично име Асеновци по името на първия български цар – Асен Велики.

Имайки предвид сведението на Паисий може да се твърди, че българската държавност като традиция не е загубена със завладяването на България от Василий Българоубиец. Средновековните българи са запазили принципа за унаследяване според кръвното родство - цар само от царския род.

За царския произход на братята Петър и Асен говори и гръцкият книжовник Димитриос Дарварис(1757-1823): *„Като не могли да понесат чуждото иго, българите водени от двамата братя от царски род Петрос и Асан, въстанали отново при цар Исак Ангел [347]“*.

Изводи:

Периодът „Преслав“ започва с налагане на византийското влияние в България. Този процес се осъществява чрез налагане на византийското християнство. И няма нищо чудно в това, че периода „Преслав“ завършва с падането на България под византийска власт. За голямо съжаление през този период окончателно се прекъсват връзките между българите на Балканския полуостров и тези във Волжска България. А това е непоправима загуба за българския народ. През този период България трайно става част от света на Константинопол. През този период България губи завинаги изконно български земи на север от Дунав. През този период България пропява възможността да се превърне в най-голямата геополитическа сила в Европа, обединявайки ресурсите на Дунавска България, държавата на Олга и Светослав и Волжска България.

Късната ни историография въвежда институцията „Златен век на Симеон“, с която сравняват периода „Преслав“. Фактите обаче говорят за кървав, а не за

златен век. Във войните водени с Византия по времето на Симеон са погубени хиляди българи и прахосан огромен държавен ресурс. Управлението на Симеон приключва с началото на братоубийствена гражданска война между неговите синове. Самият век завършва с братоубийствената война между наследниците на Комит Никола. Тези братоубийствени войни през смятания за Златен век допринасят изключително много за падането на България под византийска власт.

През периода „Преслав“ официалната българска държавна власт подкрепя българската църква, която изповядва гръцкия обряд. Същевременно народната църква си остава Оридската Архиепископия, чиито миряни по-късно ще бъдат наречени богомили. Български богомили покръстват и Киевска Рус. Така практически българските богомили са направили това, което е трябвало да сторят официалните български държавни власти – засилване на връзките между България и управляваната от наследниците на Владимир Киевска Рус. Охридската Архиепископия или българските богомили са продължителите на доктрината „България“, родена по времето на Крум.

През периода „Преслав“ Византия успява изключително успешно да контролира българската външна политика. Константинопол изключително успешно е контролирал и дори бих казал ръководил династическите борби в България.

През този период България се управлява от династията, която води началото си от Крум. Тази династия бива спасена за българската история благодарение на наказанието, което българите сторили спрямо наследника на Самоил – Гаврил. Така дори и в годините на византийското владичество, Крумовата династия е оцеляла на север от Дунав чрез наследниците на Гаврил. Почти два века след като българите изгонили Гаврил, неговите потомци Белгун и Петър възстановили българската държавност. Белгун приел и името Асен като доказателство за приемствеността на българските царе, водеща своето начало от наследника на Свети Тривелий - Асен Велики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Българската история и смятаната за нейна „официална“ или академична историография много често се оказват в различни успоредни равнини – съществуват в пространството и времето, но не се пресичат, т.е. нямат пресечна точка. В равнината на „официалната“ историография съдържанието е онова, което в най-голяма степен обслужва идеите заложи в „Гръцкия проект“ на Евгений Булгарис, т.е. елинизма е победил българизма. Сериозен проблем се явява и църковният канон наложен от юдеизираната християнска църква. Така старото местно население в нашите земи - траките, които първи преживели Библейското сътворение на света и го разпространили в Библейския свят, изведнъж изчезна според „официалната“ ни историография. Тракийската култура бе представена като резултат от гръцкото влияние и т.н. Накрая администраторите на българската история заключиха, че между траките и българите няма никаква връзка в историята. Основният проблем на академичната ни историография е, че пренебрегва два основни факта:

- Българското народно творчество е запазило спомен за сътворението на света и преселенията на нашите прадеди до Памир и обратно към Балканите.

- Най-старите писмени източници – Ведите, са съхранили исторически спомени за нашите прадеди.

Дали това пренебрегване е по заповед или породено от незнание не мога да отговоря. Но съм убеден, че по този начин българската история буквално се гилотинира.

Сега обаче ще се опитам накратко да изложа историята на българите, така както са я писали нашите прадеди за периода от Сътворението на света до първата половина на XI век. Историята започва с траките, познати твърде често в античния свят под името бриги. Те обитавали земите в Черноморския район и Балканите.

През 5508 г. пр.Хр. в тези земи се случват събития, които народите живеещи в библейското пространство приемат като Сътворение на света. Това Сътворение на света другите народи преживели значително по-късно – латините през 4004 г. пр.Хр., а евреите през 3760 г. пр.Хр. Използвайки датировките от Библията може да се предположи, че през 4902 г. пр.Хр. се появява Адам, а през 3846 г. Хр. Ной. През първите 6 библейски дни, които вероятно обхващат период от шест века, Бог и Боговете събрали всички знания за природата в района около Черно море и Близкия Изток. Тези знания те поэтапно започнали да предават на хората. Тези знания са библейската светлина, която е дадена от Бог и така се разграничава познаваемия свят от непознатия – тъмнината.

Първите познания, които получили траките в района на Черно море били свързани с обработката земята, добиването и използването на метали, трайни и сигурни храни, лечебни практики, изработка на облекло. Получаването на знания и тяхното използване превърнали хората в познатия ни хомо сапиенс. В този ред на мисли е логично да си зададем въпроса за Бог и Боговете – кои са те? Различните изследователи дават различни отговори на този въпрос. Но дали става въпрос за представители на друга планета, дали за стара свръхразвита локална цивилизация или за Единния творец на света, то резултатът от контакта им с хората, които населявали земите около Черно море бил появата на хомо сапиенс. Имайки предвид залежите на медна руда в района на Черно море и останките от антични рудници, то може основателно да се предположи, че траките, познати и като бриги, първи се докоснали до Сътворението на света, т.е. получили знанията за обработка на земята, както и за добив и използване на метал, в района на Странджа планина. И ако трябва още по-точно да се локализира мястото, където Бог и себеподобните му предали тези знания на хората, то това е в района на Малко Търново. Така човекът бил сътворен от пръст, т.е. знанията за обработка на земята го превърнали в хомо сапиенс.

В нашето народно творчество е запазен спомен именно за този период и това е преданието, което Стефан Веркович е записал за българите познати като копановци, които се смятали, че са от божие коляно. Та техните прадеди получили от Бог мотика и лопата, с които изкопали земята и събрали на куп добрата земя. Така според копановците се появил човекът (б.а. познатият ни вече мислещ човек хомо сапиенс). За това, че траките били първите хора, които в библейското пространство получили знанията за обработка на земята изводи може да се направят и от написаното от Раковски. Имайки предвид стари гръцки автори той пише, че „името българин значи сеещ жито, ядящ жито или бългур, блъгур и булгур, т.е. човек изобретил орачеството, сътворил постоянно жилище и хранещ се с жито, а не веки с корени и плодове, както другите [348]“.

Същите изводи може да направим и от сведения за статуя, която се намирала в Константинопол: *„Забележителност четвърта, която се намира в „Хлебарските тържища“.* Но там имало и българин, който оре с вол, като че е готов да прокара бразда в земята. Каква чудна гледка за зрителите [349]“.

От посочените цитати на извори може да се направи извод, че както нашата народна памет, така и Вторият Рим - Константинопол, са считали, че българите са носители на знанията за обработка на земята. Получавайки първи тези най-ценни знания за обработка на земята, както и такива за добиване и използване на метал, траките,

познати и като бриги, започнали да разнасят в различни посоки Сътворението на света - т.е. знанията за обработка на земя, добив и използване на метали, както и редица други, с които битът на човек е преживял истинска революция. Към това трябва да се прибави и познанията свързани с лечебните свойства на билките, които дали възможност за истинска революция в опазване живота на човек, която по-късно е наречена медицина. Споменът за този исторически процес от най-дълбоко време българите сме запазили чрез празника Еньов ден. Вероятно именно тази революция в бита на хората ги накарала да нарекат добиването на въпросните знания – Сътворение на света. С тези знания човек наистина е започвал да води живот, който е в други измерения – сигурна и пълноценна храна, постоянен източник на огън, използване на метали, медицински познания. Този процес се засилил изключително след Библейския потоп, който се случил през 3266 г. пр.Хр. В резултат на преселението поради Потопа, траките заели пространство, което било разположено между Балканите, Средиземно море, Близкия Изток, Индия и Кавказ. Така светът описан в Библията преживял благодарение на бригите своето Сътворение на света. И тъй като историческите събития отразени във Ведите започват от 3102 г. пр.Хр., то е съвсем логично траките да са намерили достойно присъствие в тях.

Тъй като траките първи преживели Библейското Сътворение на света, то е логично да се погледне как те са приемали боговете. Както стана известно от сведения на Страбон, траките в най-стари времена наричали съветниците на своите царе – богове. Това е още едно, макар и индиректно доказателство, че Сътворението на света е получаване на знания.

Тракийският език се превърнал в езика на Сътворението на света – езикът, чрез който се разпространявала революцията в бита на хората в резултат на получените от боговете знания. Това е вероятната причина, поради която Херодот посочва фригите (б.а. траките) като най-стар народ на света, описвайки изпълнението на задачата поставена от египетския цар Псаметих. Езикът на траките, т.е. езикът на Сътворението на света, властвал до 2675 г. пр.Хр., когато Бог размесил езиците на народите, които от 2715 г. пр.Хр. били събрани край Вавилон, за да изграждат прочутата кула.

Едновременно със знанията за обработка на земята, както и добиване и използване на метал, траките вероятно пренасяли със себе си и знанията за създаване на държава и нейното управление. За появата на държавна организация, т.е. за упражняване на власт изводи може да се направят макар и индиректно от прочутия Варненски некропол. Неговата най-ранна датировка е определена според изследвани проби на въглерод 14 в Оксфорд и Дърам 4690-4333 г. преди Р.Хр. Около 200-600 години след

появата на Адам и около 800 години след като край Варна е погребан знатен представител на черноморската цивилизация, вероятно в нашите земи се ражда и Ной през 3846 или 3866 г. преди Р.Хр. Фактите говорят, че царската власт, както и нейните символи хората живеещи в Библейското пространство получили именно от траките.

Не бива да пропускаме и въпроса за писмеността. Първите писмени знаци са намерени в земите обитавани от траките. Не е случаен факта, че българите като наследници на траките сме народа, който е използвал най-много свои азбуки в различните времена и земи.

През 3246 г. или 3266 г. преди Р.Хр. в черноморското пространство се случва и потопът известен като Библейски. Той бил предизвикан от огромен природен, а вероятно и космически катаклизъм, който е оставил спомен в българското народно творчество. В резултат на този катаклизъм, имайки предвид и Историята на Херодот, започнало движение на водни маси от север, които са нахлули в Меотидското езеро, т.е. в Азовско море. Така се е образувал Кимерийския Босфор, през който нахлуват библейските потопни вълни. По този начин най-вероятно езерото, в което се вливали водите на Дунав се превръща в Черно море. Вероятно тогава се появява и Босфора, който свързва Черно с Мраморно море. За Библейския потоп пише и Г. Раковски, като го определя като частичен, а не всеобщ. Прииждащите водни маси са принудили хората да търсят спасение, което те намерили в Западните Балкани, Близкия Изток и Индия. След това почнали постепенно да се преселват в местата, които са били обитавани от техните прадеди преди Потопа и вече можело да бъдат заселвани [350].

С оглед гореизнесените факти, може основателно да се предположи, че траките са най-стария народ с високо развита за времето си цивилизация, който е живял в черноморското пространство и Близкия Изток. Те първи получили знанията за Сътворението на света - знания за природата, за земеделието, бита, храненето, добиването и преработка на метал, медицината. Тези знания те разпространили в Библейския свят при своето преселение в различни посоки, стигайки чак до Индия. Вероятно това е пътят, който в Античността хората са приемали, че е извървян от тракийския бог Сабазий, познат още и като Загрей, когото гърците наричали Дионис.

Сведения за траките, които стигнали чак до Индия намираме във Ведите. Един много добър преглед на тези сведения е направил Михаил Михайлов в неговото изследване „България и Ведите“, отпечатано през 2023 г. Той е направил и един паралел на Ведите с Веда Словена. За древните индуси нашите прадеди са били познати като народа Балка, Баала, Балика. А държавата ни наричали Бхарата. За елините това била

Бактрия. Тя е позната за нас като Балхара. Прадедите ни дълги години обитавали планината Меру, т.е. Памир – люлката на човешката цивилизация. Народът Балка съществувал още от времето на прародителя Кардама. Синът на Кардама – Ила, бил цар на българите. Те дали името на перлената река – Кардама. Кланът на Каравите, Аила, произлиза от този народ и се славят с името Кардамеи. Царят на българите бил великан и невъобразимо силен. Балкарите били сходни с народа Мадара и принадлежали към една и съща древна общност. Царските им родове били от една и съща династия.

Индийските Веди имат своя близък в българското народно творчество – Веда Словена. Споменът на нашите прадеди е, че българите са живели в съседство с Асирия и Харапа и с народите Уграити. Това са могъщи царства, заличени преди повече от 2000 години. Те не са били известни дори на учените историци в Европа, когато българите са пеели тези песни в Родоп планина. Според Веда Словена преселението от Памир към Балканите е заради пренаселеност. Старите хора напомнили за земите около Дунав. Според предание за юдите – нашите дедове при преселението си назовавали новите земи със същите имена и така по-лесно да забравят старите плодородни и заселени земи, а новите пусти и никой не работил на полето. Цар Има се качил на небето и се научил да пее и пише. Говорил си с Бога и написал книга по Божие внушение и я дал на хората да се молят на Бога. Учил хората да орат, сея, занаяти, а той се учил от Юдите на небето. Големият Бог наричали още Вишну Бога. Той имал връзка с Брава крале и Ринда крале, както и с Орфей, който се молел на Вишну. На Вишну бил посветен и Коледа. За това този празник бил наричан Личенъ день – Коледовъ день, Личенъ день, Вишинъ день [351].

Имайки предвид сведенията във Ведите и Веда Словена можем да предположим, че заедно със знанията за природата и човешкия живот, прадедите ни получили от Бога и писмеността, както и познанията за музиката. За това не е случаен факта и на сходства на тази най-стара наша писменост и древноиндийската. Можем да предположим, че траките получили и азбуката на музиката, която по-късно била наричана ноти.

Траките дали истинското съдържание на античната история на света- от Европа, през Близкия Изток до Индия. Този огромен земен ареал изобилства от тракийска топонимия. Можем ли да си представим историята без Троянската война? Не, не можем. А щеше ли да съществува Троянската война без тракиец Дардан и неговия син Ил, който основал Илион – наречен по-късно Троя? И как би изглеждала историята на Стария свят без троянския принц Еней- потомък на Ил, който напуснал Троя и основал Рим? В този ред на мисли трябва да отбележим и най-голямата и известна война в Индия – между

Кауравите и Пандавите. Нашите прадеди участвали на страната на Кауравите и в най-голямата битка през 1440 г. пр.Хр. край Куркшетра. В тази битка величественият цар на Балкх – Бахлика, докарал колесница обвита цялата в злато и я впрегнали с бели коне от Балкх. Античните епоси – Ведите и Омировата Илиада поразително си приличат в описанието на траките и тяхното участие в двете войни.

Този сюжет поразително напомня на Омировата Илиада и описанието на тракийския цар Рез. Това от своя страна поставя въпроса дали Омир е познавал и използвал описанието на цар Бахлика или просто траките са били наистина изключително вещи в коневъдството и изработката на колесници, които били произведения на изкуството от най-висока класа?

Траките дали на останалите народи в Библейското пространство знанията за ювелирното изкуство. А без ювелирно изкуство античният свят би изглеждал по друг начин.

И ако нашето народно творчество е запазило спомен за дядо Ною, то Ведите ни дават сведение за прародителят на траките известни за индусите като народа Балка. Той се казвал Кардама. Това е основание да се предположи основателно, че Библейският Адам е тракийския Кардама. В подкрепа на това предположение може да се използва и значението на името Кардама. Използвайки за това санскритския език виждаме, че едно от значенията на кардами е кал [352]. Това значение на кардами - кал, е логичното обяснение за историята, която евреите описват в Стария завет – първият човек, който бил направен от кал и известен за тях като Адам.

При своето преселение на изток траките създали и своя държава Балхара със столица град Балх. Тази държава елините наричали Бактрия. Вероятно преселващите се траки запазвали своето племенно самоопределение. Можем да допуснем, че племената носили имена произлизащи от наименованията на старите територии, които били обитавани от тях преди преселението. Това е и логично обяснение за народът Мадара, който имал царски род от една и съща династия с Балкарите и бил сходен с тях. Наследници на този народ навярно са живеели в района на днешния Мадарски конник.

Племенното разделение на траките се оказва изключително устойчива традиция през хилядолетията. Това историческо наследство виждаме да има своите прояви дори в края на 17 век, за което пише Д. Маринов: *„В Западна България всяко село е племе и пази твърдоглаво своите диалект, обичаи, носии. Днес ги наричат шопи, но преди никога не ги е наричал така – торлаци, загорци и др. Племената са от 50 -10 махли или селища.*

Те не са позволили в черквите им да се служи на гръци, нито в училищата. Дори турците го позволявали в институциите. След въстанието 1688-1690г от предишните им привилегии им останали само кнезовете, които се избирали от населението. Във всяка кааза имало и баши кнез. Кнезовете били народни трибуни и представлявали населението пред местната власт. Никакво решение на местната власт не можело да мине без тях. Решение без тях нямало сила. Кнезовете имали голяма власт сред населението – съдят, глобяват, наказват. Спор решен от него не се пререшава [353]“.

В този контактен с Индия район траките станали основоположници на т.н. индоевропейци. Това е причината много от тези народи при своето преселение в Европа в по-късен период да бъдат наричани и българи, тъй като всеки един от тях най-вероятно по този начин е изтъквал своята връзка с бригите, които разпространили Сътворението на света. Според неизвестен възрожденски автор българите не изгубили старото си име, но заедно с него добили и други, които са поне 12 на брой. А самите индийци приели, че тракийският цар Бригу бил основоположник на рода на родовете. Родът на родовете е възможно да е родът Доуло, който властвал при българите в Дунавска България до средата на 8 век, а във Волжска България до нейното завладяване от татарите. Логично е да се приеме, че родът на родовете стои в основата на принципа за унаследяване на властта според царската кръв. Според възрожденските ни историци с името българи нашите прадеди за пръв път се споменават в 126 г. преди Р.Хр.

През 2734 г. пр.Хр. част от траките, чийто прадеди напуснали заради Потопа родните си земи, водени от Мосох се преселили в земи разположени между Азия, Черно море и Бяло море. Той разширил земите си чак до Карпатите. През 986 г. пр.Хр. траки започнали да се заселват край Дунав. При тези заселвания се появили и стълкновения с местните жители, които били далечни родственици на новите заселници. Според възрожденските ни историци първият крал на завърналите се в бащините си земи траки бил Илирик, който воювал с краля на местните траки Ираклий. Илирик победил и разширил владенията си до днешен Белград. В периода 840-830 г. пр.Хр. завърналите се траки заселили и Македония. През 823 г. пр.Хр. се възцарил Бладилиий или Владия. Той подчинил македонските царе и ги направил свои поданици. През 763 г. пр.Хр. крал станал Колад, който бил безжалостен и несправедлив. На 24 декември му се родил син Болг и от тогава е песента „На Колад му се роди Болг“. Синовете на Колад – Болг и Брем воювали успешно и разширили бащините си владения, но разделили земята на две. Болг завзел Тракия, Македония, Далмация. Стигнал до Бяло море и Рим. След Болг през 588

г. пр.Хр. се възцарил Лила или Ладо, който воювал и сключил мир с Лука Тарквиний. След Ладо крал станал Перун или Пеперуд. Той претърпял поражение от младия Александър, който заловил и двамата му синове. Тази победа на Александър му помогнала изключително много за завоюването в последствие на Изтока. Неговият поход на Изток не е просто завоюване на Египет и Персия. Александър тръгнал по пътя, по който древните траки разнасяли Сътворението на света, който е и пътят извървян от Дионис и Херакъл. И именно за това са му били необходими синовете на Перун, заедно с тракийските войници. По този път те срещали техни далечни родственици, които били наследници на бригите напуснали родните си места след Потопа. Това от своя страна давало възможност за установяване на близки отношения на Александър и местното население, в земите, които той завоювал. Тази особено важна връзка на Александър с траките вероятно е причината, поради която той се оженил за бактрийската (б.а. тракийската) принцеса Роксана. Александър печелил победите както стана ясно не само с оръжие, но и с дипломация. Както стана известно според възрожденски историци Александър бил незаконен син на египетския цар Нектенавия. Така освен траките, великият завоевател на Изтока имал възможността да бъде приет от египтяните като син на техния предишен цар. Заедно с Александър тракийските войници начело със синовете на Перун стигнали до Индия. Възрожденските ни историци дават интересни сведения за отношенията между Александър и синовете на Перун, както и водените от тях тракийски войници. След похода срещу цар Пор, той уважил искането на двамата братя да се върнат обратно. Дал им грамота със златни букви за тях и водените от тях траки. Текстът на грамотата бил кратък – „*НАРОД СЛАВЕН И НЕПОБЕДИМ*“. От тогава според възрожденски историци българите приели името славяни се наричат македонци. Александър със свое завещание направено в Александрия дал като владение на траките всички страни от Аквилон до последните предели на Италия. Това завещание той направил пред Великия Бог Дий, Марс, Плутон и Богиня Миневра. Тези траки се завърнали в земите, където живели техните пардеди преди Потопа.

За особената връзка на Александър с траките, които били познати и като бриги, а после и като българи сведение намираме и в персийската средновековна литература. Писателят от 12 век Генджави „е ясно отбелязал с подчертаване, че хората на Александър Македонски с течение на времето се нарекли българи [354]“.

Съдейки по написаното от възрожденските ни историци, те виждат пряка родствена връзка между траките и българите. За тази връзка пише и Архимандрит Кирил Рилски. Според него древните илирийски българи, които са населявали старата

класическа България в Македония, в Илирия на Балканския полуостров, са принадлежали към древните трако-илирийски племена и са живели в Илирия от незапомнени доисторически времена [355]. Някои от имената на тракийските племена послужили след столетия на средновековните автори като имена, с които те наричали българите – например кумани и пеонци. В един превод от гръцки на „История на Великия Александър Македонски“, издаден през 1844 г. в Белград от Христо П. Василев Протопопович, намираме сведения за кумани, които обитават съседни на македонците земи, най-вероятно тракийски. Предполагам, че те са дали и името на днешния град Куманово в Северна Македония. Същите кумани като разбрали, че цар Филип е болен, нападнали македонските граници, но Александър ги победил и убил царя им Апламес. Те му се поклонили, а той им сложил за цар свой братовчед, който бил голям ловец [356]. Йордан Иванов е събрал интересни сведения за историята на земите между Струма и Вардар. Те били населени с пеонци и агриане. Агрианите били поляци, земеделци. Според Страбон пеонците живеели в Пеония. Столица на Пеония е Стоби, сега Стоб. Пеянец е местност край средна Брегалница и Осогово [357].

Възрожденските ни историци дават данни за траките най-вече до времето на Александър Велики. Но всички те пишат за траките като българи. Тракийската цивилизация е оставила незаличими следи за своята значимост и енигма. Тракия и днес е име на голяма географска област. Загадката Византия е с тракийски произход. Византия или Източната Римска империя започва своя самостоятелен живот с появата на императорите родени в Тракия. Тази политика била с родоначалник Константин Велики. И днес българите пазим спомена за Бог Дий и за слагаме знак на равенство между божествена и дивна красота например. Какво да кажем за столицата на Филип и Александър Македонски – Пела, която носи името на траките пеласги? Наименованията на градове, реки, планини и върхове изобилствата с тракийска топонимия. Без никакво притеснение можем да кажем, че гръцката и римската култура произхождат от тракийската. А за мястото на траките в българската култура бих посочил един на пръв поглед незначим факт. Реките Морава, Струма и Искър са играли в миналото ролята на вътрешни граници на тракийските племена. Днес тези реки са граници на българските наречия.

И днес е нормално да се запитаме защо за „официалната“ ни историография, наричана и академична, липсва тази връзка между траки и българи? Мисля, че това се дължи на видимата в миналото и невидимата днес Византия, която успя да победи историографски траките. Как българската академична историография помогна на

невидимата днес Византия? Помогна ѝ с премълчаване на изворите. А тези извори не са малко. Ето някои от тях. Роденият в края на V век и живял почти 80 години през VI век Йоан Малала пише в своята Всемирна история за Ахил и неговата войска от българи, които в миналото били наричани мирмидонци [358].

За същият Ахил и неговите българи мирмидонци пише и Йоан Цецес, но през XII век. Той пише и за пеонците водени от Пирехмис и наричани още българи. Нещо повече, Йоан Цецес казва: *„А пеонци са българите. Не вярвай на глупците, да смяташ, че пеонците са различни от тях* [359]“.

Очевидно е, че през 12 век, когато българската държава на Балканския полуостров е унищожена, то някой е започнал да манипулира българската история и така да заличи връзката между траките, към които спадат и пеонците, и българите. Но тези думи на византийския историк са актуални и днес.

Михаил Аталиат пише за мизите, на които било дадено името българи [360].

Йоан Зонара в своя речник сочи, че илирите и пеонците са траки, които по негово време се наричат българи. Съответно Панония и Склавиния за него са България [361].

И за да бъде победата устойчива си постави за цел да победи историографски и българите. За тази цел се създадоха прабългарите, чрез които се доказваше дълги години, че от древните българи останало едно име и няколко думи. Нашите прадеди се опитвали да противостоят на историографската агресия на Византия и елинизма. Следва да се отбележи едно повторение в появата на най-сериозните източници за средновековната българска история, които са успели да оцелеят до наши дни.

„Именникът на българските владетели“ се появява по време на изключително силните опити на Византия да покори българите. Той приключва с управлението на Умор през 766 г.

„Българският апокрифен летопис“ се появява на бял свят, когато България е завладяна от Византия.

Историята на Петър Богдан Бакшев е създадена през 1667 г. непосредствено след Никоновите реформи в Русия, когато започва своего рода истински кръстоносен поход срещу българската книжовност, култура, история и тяхното влияние в християнска Русия.

Историята на Паисий се създава по време, когато се създава „Гръцкият проект“ на Евгений Булгарис.

Приблизително по това време се създава и „Зографската история“.

Прекалено много стават съвпаденията между гръцката агресия към българите и появата на българските истории. Тоест може да се направи извод, че упоменатите извори се появяват като отговор на гръцката агресия, за да съхранят знанията за българската история. В този смисъл може да се приеме като голям успех, на видимата през средновековието и невидимата днес Византия, наложеното в българската академична историография подценяване на изворите от български произход, както и упоритото пренебрегване на връзката между траките и българите. Те са съхранили истинската българска история. За това определянето на тези извори, като такива с нищожно историческо съдържание е истински триумф на видимата и невидимата Византия.

За съжаление нашата държава не полага никакви усилия да потърси изнесените безценни извори за нашата история. А такива има много. Ще дам само един пример за това със спомените на Садък Паша – Чайковски: *„В Самоводоне аз получих от калугерите един безценен подарък – портрети на всички български царе в отпечатък на восък на пергамент и един ръкопис, в който се разказваха деянията и приключенията на едно византийско пратеничество, изпратено при Атила от един византийски император. Аз изпратих ликовете на българските царе и ръкописа на тогавашния министър на вътрешните дела на Франция господин Вилъменъ, който ми благодари живо и ме опълномощи същевременно с особено писмо, да изследвам славянските старини за сметка на французкото правителство [362]“.*

Тези портрети на българските царе днес са неизвестни за нас, но този факт доказва, че нашият народ винаги е имал и съхранявал писана история. И както се вижда тя е била различна от тази, която е писана от академици и професори. Нещо повече, когато се появи някой, който се опитва да преодолее оковите на историографията писана под диктат на Гръцкия проект, то на момента е анатемосван от академици и професори. Може би емблематичен пример за това е отношението на проф.Златарски по повод хабилитиране на доцент Ганчо Ценов. По отношение на неговата разработка „Произходът и началото на българската държава“ Златарски заявява: *„Фантазиите, фалшификациите и недоброръководните тълкувания на д-р Ганчо Ценов са тъй много и тъй чудовищни, че ако човек вземе...“.*

За съжаление и днес влиянието на Гръцкия проект върху българската историография продължава. Но въпреки това битката за българската история продължава.

Как в кратък вид може да се пресъздаде българската история за периода V –X век, имайки предвид съдържанието им?

В изворите от български произход народът ни, земята ни, езикът ни, винаги са имали свои собствени и то непроменени имена - българи, българска земя, български език. Държавата ни винаги се е казвала България. Българите винаги сме били единствено и само българи. Българите винаги са говорили български език. Българите са били земеделски народ, който имал едни от най-добрите строителни традиции, умения и знания.

През 153 г. българите отново започват преселение към Централна и Югоизточна Европа от земите покрай река Волга. Това преселение продължава в период от 300 години. Българите, преселващи се в Европа, преплитат своята история с готи, хуни и авари, както и с Източната Римска империя, позната днес като Византия. Това е период, който може да бъде наименован като „Авитохолъ“. Този период привършва през 453 г. и съвпада със смъртта на Атила. Начело на българите стоят представители на рода Доуло. След смъртта на Атила българите, които са част от неговата държава, започват да се разселват. Този период на разселване продължава в продължение на 150 години и може да се обозначи като „Ирникъ“.

След смъртта на Атила част от българите, които обитават Панония, през 486 година навлизат в границите на Източната Римска империя. Заселването им става възможно с намесата на император Зенон, който изпратил свой пратеник при българите в Панония. Интересна е заповедта на императора, която гласи: *“Исайе, възлюблени мой пророче, иди на запад от най-горните страни на Рим, отлъчи третата част от куманите, наречени българи, и насели земята Карвунска, която опразниха римляни и елини“*.

Зенон е знаел очевидно връзката между траките и българите. За това, че куманите са били траки вече стана ясно от историята за Александър Македонски. И имайки предвид историята на великия завоевател на Изтока, то няма как да пренебрегнем факта, че сред увлечените от него в похода му войници са били и въпросните кумани от тракийските територии, както и редица други траки – пеони, пеласги и др. Походът на Александър следвал пътя, който са извървяли онези траки, които са се спасили при последния потоп, за който пише Раковски – посока Индустан. В своята история на преселението си в Изтока, вероятно тези кумани и другите траки са попаднали и сред наследници на техни сродници, които са потомци на бягащите от потопа траки. Траките от армията на Александър се смесили както с техни сродници преселенци от времето на потопа, така и с други народи. Техните потомци след векове се вливат в армиите на Атила и попадат в Панония. Така историческият кръговрат довел до връщане на куманските и

другите тракийски наследници от армиите на Александър, но вече като българи, в бащините им земи, които се намират в Илирия. И имайки предвид тези факти, то можем да приемем, че Архимандрит Кирил Рилски е прав в твърдението си, че българите са били част от трако-илирийските племена и са живели тук.

Българите заемат мястото и ролята на готите в Източната Римска империя. Заселването се осъществява използвайки римската пътна и селищна мрежа, като се ръководи от пратеника на императора на Източната Римска империя. Императорът поставил за владетел на българите Цар Слав. Тоест имаме продължаване на практиката на Римската империя - императорът да определя царете и владетелите на народите, които живеят на територията на империята. Българите не само, че се заселват в територията от Белград до Охрид, но и възстановяват селищната мрежа. В тази територия те допълват пътната мрежа, като по средата между два държавни обекта изграждат могили. Тази земя авторът на Българския апокрифен летопис нарича Карвунска земя.

Заселването на онази част от българите от Панония и усвояването на земята от Белград до Охрид се осъществява за период от 119 години. Този период може да бъде обозначен като „Слав“, по името на поставения от Зенон владетел на българите цар Слав, както е написал авторът на Българския апокрифен летопис. Земята от Белград до Охрид е първата България на Балканския полуостров. България започва от изворите на река Морава. Онези българи, които не са част от Източната Римска империя, продължават да бъдат управлявани от рода Доуло. Следва да се отбележи, че не всички българи напускат Панония и се заселват в Източната Римска империя. Една част остават в Панония.

Макар и за официалната ни историография да изглежда неправдоподобно твърдението, че българите през 486 г. са започнали да заселват Карвунската земя, то за мнозина други това не е така. Като доказателство за това ще приведа няколко примера от 19 век.

През 1856 г. в печатницата на Цариградски вестник е издаден Месецослов за 1857 г. В него има следната датировка: *„Откато фанаха българите да идат от Голямата България у сегашната 1370 години“*.

Имайки предвид посоченото в месецослова излиза, че българите са започнали да идват в нашите земи през 487 г.

През 1860г в Букурещ Пенча Радова Карловца издава Месецослов или календар вечний. В него той сочи: *„487 г. Българите за пръв път минаха Дунав“*.

Приблизително съща датировка дава и Д. В. Манчев, който през 1872 г. издава Български календар за 1873 г. и разпространява в своите книжарници в Пловдив, Свищов

и Битоля: „Откога завладяха българите Мизийските славяни и основаха българското царство-1385 години“.

Според тази датировка излиза, че заселването започва през 488 година.

С други думи българската държава на Балканите започва своето съществуване 200 години преди Аспарух да стъпи в днешните български земи.

Историята на българите заселени се в Карвунската земя се преплита с историческото наследство на траките, Римската идея и империя, както и на автентичното неюдеизирано християнство. И това е така защото Карвунската земя е земята, в която са се родили и живели двама от най-великите императори на Римската империя- Константин Велики и Флавий Петър Сабатий, познат още като Юстиниан Велики. Практически Карвунската земя е част от бившата Римска Префектура Илирик.

Юстиниан се родил по време на заселването на българите от Панония в Карвунската земя. Съдбата му отредила той да стане император, който до голяма степен успял да възстанови римската идея и империя. Гръцките извори говорят, че Юстиниан отново присъединил земята заселена от българи към империята.

Съвременник на Юстиниан и владетел на българите бил Вукич [363]. Според Паисий Хилендарски обаче българите успели да направят Юстиниан Велики свой данъкоплатец и „взимали данък и от Юстиниана в онова славно негово царство [364]“. Но дори и да плащал данък на българите Юстиниан е бил римски император, който запазил Карвунската земя в състава на своята империя и територия на влияние. Очевидно великият римски император е бил в особени отношения с българите и поради факта, че той бил роден и израснал също в Карвунската земя. Как тези факти са повлияли върху неговото решение да създаде Юстиниана Прима, чиято територия съвпада с Карвунската земя, не се знае. Към територията на Юстиниана Прима Юстиниан включил „Вътрешна Дакия, Крайбрежна Дакия, Първа Мизия, Дардания, и провинция Превалитана, и Втора Македония и част от Втора Панония, която е в Баценската област [365]“.

Юстиниана Прима е една енигма. Тя не е само религиозна територия. По своята същност тя по-скоро представлява един създаден от Юстиниан оазис за неюдеизираната християнска църква. И това ясно проличава от Юстиниановите новели и по – точно тази, която се отнася за особените привилегии на архиепископа на Юстиниана Прима: „*И тъй ние изпратихме настоящия закон до светия ти престол, за да знае твое блаженство разпореждането на нашия василевс, та църквата на нашия роден град да има за вечни времена такива права за слава на всемогъщия бог и вечен спомен от наше величество. Когато обаче се случи управителят на твоя престол да напусне този свят, ние постановяваме да се постави своевременно архиепископ от неговия свещен събор на*

митрополити, да се издигне, както подобава, архиепископ, уважаван във всички църкви, като и в този случай се изключи напълно общението със солунския епископ. И тъй твоё блаженство да не отлага да приведе в изпълнение на всяка цена това, което наше величество постанови [366]“.

От особена важност за Юстиниан е било архиепископът на Юстиниана Прима напълно да изключи общението със солунският епископ, който бил подчинен на Константинополския патриарх, както и веднага да приведе в изпълнение и то на всяка цена постановеното от него. Трудно е по друг начин да се определи постановеното от Юстиниан, освен като несъмнена воля за създаване на територия, където християнството да може да се изповядва в неговия автентичен вид.

Още в началото на своето съществуване Юстиниана прима е позната и като българската църква [367]. Не е случайно, че авторът на Българския апокрифен летопис пише за българите, които се заселили в Карвунската земя: „няколко време тези люде бяха езичници“. Юстиниан практически освободил българските епископи от властта на Константинопол: „Той с българите живеел в мир и освободил българските епископи от властта на Константинопол. С благословението на Папата римски поставил им патриарх в Охридон, в своето отечество [368]“.

Юстиниан определил и първенството на най-старите и велики йерарси. Пръв от всички архиереи нарекъл светейшия папа на стария Рим, а след него втори – блаженейшия константинополски патриарх, веднага след него споменал архиепископския трон на България, който нарекъл също така и Юстиниана, тъй като водел своя произход от там [369].

Особеният статут на Юстиниана Прима в годините след Юстиниан ще бъде причина нейният диоцез да бъде предмет на претенции както от страна на Папата, така и от страна на Константинополския Патриарх. Следите на Юстиниана Прима се губят в началото на седми век, по времето на Папа Григорий Велики.

Особената почит на българите към Юстиниан се е запазила през вековете и днес в църковния ни календар 14 ноември е ден за почит към Свети цар Управда Юстиниан.

В европейската история винаги въпросът за наследството на Юстиниана Прима е бил от особена важност. Както вече бе посочено като териториален обхват Юстиниана Прима съвпада с Карвунската земя, която българите населили в края на пети век. В тази земя българите първоначално били управлявани от цар Слав, който бил поставен на владетелския трон от император Зенон, според сведенията на Българския апокрифен летопис. Паисий Хилендарски смята, че първите български владетели в Карвунската земя били братята Вукич и Драгич [370]. Това разминаване в имената на българските владетели може да е продиктувано от обстоятелството, че е възможно авторът на Българския апокрифен летопис да не е изписал личното име на българския цар, а негово

прозвище или пък чрез това име да се показва родов произход. В подкрепа на съждението за прозвище или родово име може да се разгледат и съжденията на Раковски. Той отбелязва, че: *„В древността гръцките писатели описват народ пеяни, от племето пеласги, които имали обичай отивайки на война и най-вече връщайки се победоносно да използват специални тръби, рогове и други инструменти и да пеят пеянически песни, т.е. победоносни песни или побеждавали преносно. Пеяните били съюзници на Александър Македонски, от който се появило името славян – пея победоносно и славя. Действително името славян е приложено на народното име българин, кое значи сеещ жито, ядящ жито или бългур, бльгур и булгур, т.е. човек изобретил орачеството, сътворил постоянно жилище и хранещ се с жито, а не веки с корени и плодове, както другите* [371]. Написаното от Раковски е в пълно противоречие с голословното твърдение, на смятаната за „официална“ българска историография, за номадския произход на българите.

Ако приемем, че Паисий и Раковски са прави, то логично е да се допусне, че първият владетел на българите, които в края на пети век се заселват в Карвунската земя, е пеян по произход, т.е. славян и за това в Българския апокрифен летопис е посочен като цар Слав. В годините на Ренесансова Европа, която търси връзката с Античността се появяват различни твърдения за такива връзки. Не може да се отрече фактът, че Ренесансът в Западна Европа се появява и развива едва след падането на Константинопол и мигрирането на византийски аристократи и учени в Западна Европа. Наследството на Втория Рим е вълнуваща тема за Западна Европа. Вълнуваща тема е и наследството на Юстиниан Велики и Юстиниана Прима. И това е така, защото последният спомен на Европа за могъщата Римска империя е свързан с управлението на Юстиниан Велики.

По времето на Ренесанса, за претендиращите за наследството на Римската империя, реално постижимо е било влияние в териториите на Юстиниана Прима, но не и в загубения вече безвъзвратно Константинопол – Втория Рим. В последващите години от историята на Европа става ясно, че претенции за влияние във Втория Рим ще предяви Третият Рим – Москва. С други думи Западна Европа ще предявява претенции по отношение на територията на Юстиниана Прима, докато Третият Рим – Москва, ще предявява претенции за влияние в цялата бивша Източна Римска Империя. Практически както Западна Европа, така и Москва ще предявяват претенции по отношение на Юстиниана Прима. Към това трябва да се прибави и обстоятелството, че в рамките на Османската империя гръцките фанариоти никога не са се отказвали от борба за влияние в бившата Първа Юстиниана. Нещо повече – след 1776 г. те успяват да установят пълен църковен контрол върху тази територия. Тази борба за влияние върху Карвунската земя ще роди и един нов геополитически проект наречен „Царството на славяните“.

Разбираемо е хиляда години и повече след заселването на българите в Карвунската земя и създаването на Юстиниана Прима и то при условието, че липсва българска държава, претендиращите за историческото наследство на Царството на Слав, които не са от български произход, да го превърнат в Царството на славяните. През 1532 г. се появява на бял свят „Слово за произхода на увенчаните със слава славяни“. Автор е Винко Прибоевич – хърватски историк и член на Доминиканския орден. С това се слага началото на опитите за развитие на илиризма и панславизма. Първоначално претенциите се разпростират върху историческото наследство на българите заселили се в Панония, Карвунската земя и Първа Юстинана. Така царството на Цар Слав се превръща в царството на славяните. По-късно претенциите са разпростират върху историческото наследство на българите във всички територии, които са били обитавани от тези българи, които през 703 г. приемат християнството като своя религия – огромна площ в Централна и Източна Европа. Така с една историческа манипулация за връзката между пеян, т.е. славян и българин, бе иззета българската история и на нейна основа историографски бе създадено „славянското море“ от народи.

DELLA
ORIGINE ET SVCCESSI
DEGLI
SLAVI
ORATIONE.

DI M. VINCENZO PRIBEVO
DALMATINO DA LESENA.

gia recitata da lui nella medesima

CITTA'

Et hora tradotta dalla lingua latina nell'Italiana

DA BELLISARIO MALASPALLI DA
SPALATO.

CON PRIVILEGIO.

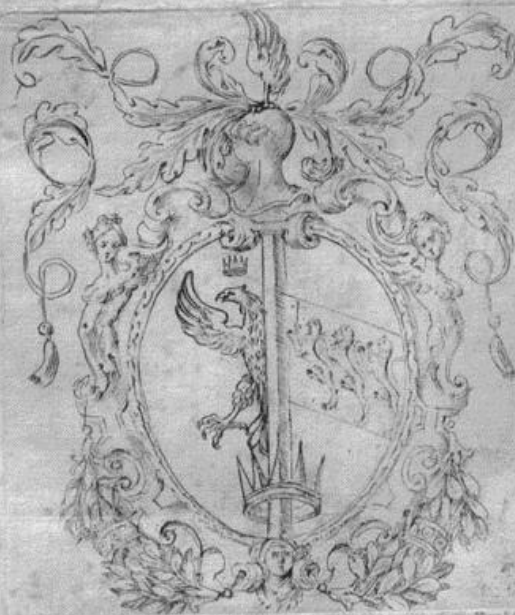

IN VENETIA, CIO. MD. XCV.
Presso Aldo.

IL
R E G N O
DE GLI SLAVI
HOGGI CORROTTAMENTE
DETTI SCHIAVONI.
HISTORIA
DI DON MAVRO ORBINI RAVSEO
ABBATE MELITENSE.

Nella quale si vedel'Origine quasi di tutti i Popoli, che furono della Lin-
gua SLAVA, con molte, & varie guerre, che fecero in Europa, Asia,
& Africa; il progresso dell'Imperio loro, l'antico culto, & il
tempo della loro conuersione al Christianesimo.

E in particolare veggonsi i successi de' Rè, che anticamente dominarono in DALMA-
TIA, CROATIA, BOSNA, SERVIA, RASSIA, & BVLGARIA.

IN PESARO.

Appresso Girolamo Concordia. Con licenza de' Superiori.
M. DCI

Di Girolamo Concordia

Последовател на Винко Прибоевич е и Мавро Орбини, който също пише труд за Царството на Славяните. Роденият в Рагуза Орбини е член на най-стария католически монашески орден – Бенедиктския. Рагуза или Дубровник е град, който до кръстоносните походи е бил защитаван и изцяло под влиянието на Византия. След кръстоносните походи градът попада под влияние на Венеция. Трудът на Орбини оказва изключително силно влияние върху развитието на панславизма, особено след като неговият труд е преведен по поръчение на Петър Първи на руски език.

По този начин манипулацията на историята на българите изповядващи християнството, което приели през 703г, както и цялото им културно наследство стават основа за създаването на един геополитически проект, който завършва с историографската поява на славяните и тяхната цивилизация. Устойчивата тенденция за заличаване на българската история и нейното изземване от „славянското море“ стига до там, че през 1860 година радетелят на панславизма Владимир Ламански заявява, че в Европа има две цивилизации – романо-германска и гръцко – славянска. Панславизмът според мен е едно от най-сериозните постижения на невидимата Византия, с което тя и до днес влияе върху българската историография.

Периодът от българската история свързан с цар Слав е бил време на „изобилие от всичко“, както сочи авторът на Българския апокрифен летопис.

През 605 г. започва ново заселване на българи в Карвунската земя, но вече не от Панония, а от земите покрай Волга. Тези българи се заселват първоначално покрай Дунав. Начело на тези българи стоят представители на рода Доуло. Това заселване продължава до 777 г. и този период може да бъде обозначен като „Испор“. Неговата продължителност е 172 години. Той започва с края на три годишно регенство. Началото му съвпада и с кризата в Юстиниана Прима. Това е период, през който българите, заселили се в Източната Римска империя, започват да водят обща политика за превръщането на страната ни в независима държава. Като част от тази политика трябва да се разглежда и българската намеса при връщането на Юстиниан II на императорския трон. Тази помощ на българите е била взета като решение на Народния събор, който обсъдил предложението, направено от Юстиниан II до Тривелий, с което му обещавал царска титла и венец в случай, че му помогнат. Въпреки, че българите изпълнили поетото задължение, Юстиниан II отказал да изпълни обещанието си - царска титла и венец.

През този период окончателно се разпада Старата Велика България.

През този период на Балканите имаме две основни български поселения – българите в Карвунската земя и дунавските българи. Сред заселилите се през този период

има и българи, които идват от Азиатска Етиопия, която се намира на запад от Индия. Тези групи българи, макар и живеещи в различни територии, имат общ владетел и общ престолен град. Първият престолен град на българите е Охрид. За това свидетелстват не само Петър Богдан Бакшев, Паисий Хилендарски и други български историци, но и Анастасий Библиотекар. Той ни е оставил сведение свързано с намесата на Тривелий във вътрешно византийския политически конфликт, като ясно е посочено, че ромеите, които търсят връзка с него живеят в Солун. А това предполага, че Тривелий обитава някъде близо до Солун, а не в Онгъла например: *„През същата година и Никита Ксилинит писал на Артемий, който се намирал в Солун, да отиде при Terbelin, та с българска помощ да потегли срещу Лъв [372]“*.

Смяната на престолен град от Охрид в Преслав довела до убийството на цар Добрица познат и като Корме, Кормисош. Този български владетел прекъснал завинаги правото на рода Доуло да управлява българите на Балканския полуостров.

Това е период на непрестанни войни с Византия. В повечето случаи българите побеждават войските на империята и тя се задължава както на териториални отстъпки, така и на данъчни задължения към тях. В средата на VIII век обаче Византия взема военен и дипломатически превес и България изпада във вътрешнополитическа криза.

През този период българите погубват „голямо множество измаилтяни“. Това се дължи на успешните военни кампании, които са водени по времето на Тривелий и Асен Велики срещу арабите, в подкрепа на християните ромеи. Дали са водени военни действия и срещу други измаилтяни – хазарите? Вероятно да. Хазарите успяват да завладеят територии, които практически разделят дунавските от волжските българи. За съжаление това разделение българите не успяват да преодолеят. Във времето то от географско се превръща в религиозно и връзките между тези две огромни български поселения прекъсват.

Широко разпространеното мнение сред средите на представителите на „официалната“ ни историография, че българите през този период почитали бог Тангра и в негова чест изграждали капища си е чиста проба лъжа. В Карвунската земя е действала Юстиниана Прима, позната още като Българската църква. Може да се твърди, че в края на 6 и началото на 7 век има данни за настъпилата в нея криза, но да се твърди че българите почитали Тангра е повече от измислица. За настъпилата криза в Юстиниана Прима черпим данни от писмо Папа Григорий Велики до Феликс, епископ на Сердика: *„И тъй до нас достигна вестта, че твое братство неблаговолява да се подчинява, според обичая, на епископа на Първа Юстиниана, нашия брат Йоан [373]“*.

Вероятно това неподчинение на епископа на Сердика е проява свързана с политика на Константинопол. Тази политика е ясно видима имайки предвид решенията на вселенските църковни събори провеждани през този период. В тях участие невземат представители на Юстиниана Прима. Нещо повече, по време на Исаврийската династия Василевси е очевидно, че епархиите на Юстиниана Прима са предадени и причислени на Патриаршията в Константинопол [374].

Поставянето в изолация на Юстиниана Прима, т.е. Българската Архиепископия, както и навярно пряката намеса в нейните дела, вероятно са причините българският владетел Тривелий да предприеме действия, с които да противостои на домогванията на Константинопол за църковен контрол върху българите. Българският владетел е търсил вариант за самостоятелна българска църква и то в духа на автентичното християнство проповядвано от Исус, а не налаганият църковен ред от юдеизираната християнска църква. В резултат на това през 703 г. българите край Охрид са покръстени заедно с владетеля Тривелий, който е обявен за светец. Мощите на „светия крал“ Тривелий се съхранявали вероятно в софийската Митрополия. И до днес Българската Православна Църква почита „светия крал“ Тривелий. Покръстените българи почитали иконите. Това българско покръстване е извършено в района на река Брегалница. Почитането на този район като матерен за българското християнство и българската държавност продължава и по времето на Борис. Там, на Овчо поле, той съградил бели църкви и последните си дни прекарал в Добрич. Тук според мен трябва да се направи едно уточнение. Покръстването през 703 г. не е просто приемане на християнството, защото българите вече са били такива. Става въпрос за запазване статута на Юстиниана Прима и избор на неин Архиепископ или Патриарх, т.е. това е християнство според българския църковен обряд. Защо изборът за Патриарх е бил Кирил Философ от Кападокия? Това вероятно се дължи не само на неговия духовен сан, но и на неговия произход – роден в Кападокия и може основателно да предположим, че е българин.

Именно като християни впоследствие българите помагат на християнската империя Византия в борбата ѝ срещу арабите. На три пъти българите, отчитайки заплахата пред християнството, се намесват решително и спасяват Византия. През 718г. Тривелий изпраща своя син Мойсей с българска войска и разбива арабите край Константинопол. Както пише авторът на Зографската история „и даде велика помощ на Лъв Исавър“. През 740 г. Асен Велики разбива арабите край Акронион. През 821 г. Омуртаг разбива Тома Славянина, който е начело на арабски отряди и сам изповядва

исляма. Тази решаваща помощ българите като добри християни наричат просто „добрина“.

Духовникът, който е извършил покръстването на българите през 703 г., е Кирил Философ от Кападокия. Той създал и азбука от 32 букви за българите, която е близка до коптската. Тази азбука българите използват и при написването на старобългарските каменни надписи. Кападокия се оказва съкровищницата на тракийското наследство пазела познанията от времето на сътворението на света. Не е случаен факта, че в Кападокия е роден и Улфила, който довел в ромейската земя многоброен народ наричан някога гети, а после готи. А предците на Улфила били кападокийци от село Садалготина близо до град Прагас. Това записал роденият в Кападокия Филоторгий в своята Църковна история [375].

Каменните старобългарски надписи са българските Розетски камъни. Те са изворов фундамент и ключ за българската самостоятелна християнска култура. Тази азбука – кирилицата, реформира и Климент Охридски. Нея използваме и до днес. Известни са още като използвани и други две азбуки от българите – руническата и глаголицата. Глаголицата е вариант на най-старата българска писменост, която е била близка до индийската „брахми“.

Кирил Философ, който ни покръства през 703 г. и е създател на азбуката ни е роден в Кападокия. Учил е в Дамаск. След това е бил в църквата на Александрийската патриаршия. По това време трябва да се отбележи, че както Дамаск, така и Александрия са част от Омаядския халифат. Халиф е Абд ал - Малик ибн Маруан. Византия се управлява от Тиберий III Аписмар, но той няма власт над териториите контролирани от Антиохската и Александрийската патриаршия.

Към 703г все още макар и вече почти формално в Карвунската земя или бившата провинция Илирик действа Първа Юстиниана, позната още като Архиепископията България, която имала същия статут като кипърската църква [376]. Архиепископите на тези църкви не били в зависимост от Константинополския Патриарх. И едва ли е случайно, че преди да отиде към Юстиниана Прима, Кирил Философ отива в Кипър. Така той е можел да проучи всички въпроси, които са свързани със статута на Юстиниана Прима, която му предстояло да оглави. Както вече беше посочено става въпрос за запазване статута на Юстиниана Прима като самостоятелна Архиепископия и запазване на българския църковен обряд.

От Александрия той поема към Кипър, където се побоял да не стане като пророк Йона, т.е. да не последва неговата участ да бъде хвърлен в морето от недоволни моряци и погълнат от кит.

От Кипър поел към Крит, където му казали да отиде в Солун. В Солун той се представил на митрополит Йоан, който научавайки за намерението му да покръсти българите, му се присмял и представил българите като варвари човекоядци. Тази реакция на митрополита не е учудваща. По подобен начин гърците се отнасят към българите векове наред и занаяпред. Данните за митрополит Йоан свидетелстват, че той е живял през 7 век и е участник в Шестия Вселенски събор в Константинопол. Приетите решения на събора определили равенство между Константинополския Патриарх и Папата в Рим, като също така и определили йерархията между източните Патриархии. Но в тези събори не става въпрос за Юстиниана Прима. Ето защо отношението на Солунския митрополит Йоан не може да бъде друго освен враждебно към Кирил Философ. Запазването на статута на Юстиниана Прима е в пълно противоречие с политиката на Константинополската Патриаршия.

Кирил Философ ни е представил по интересен начин създаването на кирилицата имайки предвид написаното от него „Слово от Кирил Философ как покръсти българите“ познато и като „Солунска легенда“. И в това няма нищо чудно ако имаме предвид използваните похвати за времето, в което той е живял. В един неделен ден Кирил излиза от църквата и вижда говорещ гълъб, който държи 32 смокинови пръчки, двойно привързани и които хвърлил в скута му. Той ги сложил в пазвата си и ги занесъл на митрополита. Тогава те се скрили в тялото му и той забравил гръцки език. Имайки предвид Матей 3:16 от Библията то може да приемем, че Божият дух е слязъл като гълъб при Кирил и хвърлил в скута му смокиновите пръчки 32 на брой – вероятно буквите на кирилицата. В Библията смоковницата е символ на мъдростта. Следователно съдържанието на тези 32 смокинови пръчки е мъдрост, с която Кирил е трябвало да изпълни Божията повеля да покръсти българите.

След като е сложил смокиновите пръчки в пазвата си, то вероятно така е целял те да не бъдат видяни от други и така да ги опази. Но нещо го е накарало да не ги покаже на митрополит Йоан и той ги скрил. За да не отговаря на въпросите, които ще му бъдат поставени от Солунския митрополит, то Кирил „забравил“ гръцкия език в него момент и така вероятно е целял да избегне предстоящия разпит. Би могло да се предположи, че Кирил е бил притесняван от митрополита на Солун, въпреки, че е бил поканен на трапезата. Всички на трапезата му се чудели, а после го скрили. Допускам, че Кирил

сериозно е накърнил интереси на митрополита и неговите сътрапезници, т.е. представителите на Константинополската Патриаршия, които били принудени да го скрият, т.е да го затворят в плен.

Когато българите разбрали за това, че Кирил е бил пленен, водени от своите князе се събрали около Солун и водели три години война и се проляло много кръв. Логично е да се приеме, че тази три годишна война е доказателство, че поставения в плен Кирил Философ е бил от особено значение за българите. И неслучайно те поставят своето искане пред гърците да им дадат човека, който Бог им е изпратил. В този момент е трябвало да бъде спасяван статута на Юстиниана Прима, която Константинопол чрез различин ходове най – вероятно успял да остави без Патриарх и владици, като успял да ги накара да се присъединят към Вселенската Патраршия. Подобен ход гърците успели да реализират и през 1767 г. и да ликвидират Охридската Архиепископия. Очевидно Кирил Философ от Кападокия имал съответния духовен ранг и е можел да бъде избран за Патриарх и по този начин да се спаси статута на Юстиниана Прима. Така след три години война българите успели да изведат от плен Кирил Философ и с голяма радост да го заведат в град Равен на река Брегалница. Къде е бил разположен този град? Надделява мнението, че се е намирал в района, където река Злетовица се влива в река Брегалница, недалеч от днешното село Крупище – Северна Македония.

В град Равен Кирил Философ създава 32 букви за българите. Тук той е учил малко българите, а те сами постигнали много. И постигнатото от тях било толкова много, че според Кирил Господ сам е казал, че българите ще предадат на хората православната вяра и християнството, така както ги е отредил Бог. С други думи може да се каже, че българите ще трябва да ревизират канонизираното от църковните събори вече християнство. Как е изглеждала тази историческа задача поставена пред българите през 703 г.? Да започнеш да ревизираш църковните догми по това време е равносилно на истинска война с Рим и Константинопол. Покръстените през 703г от Кирил Философ българи и техните наследници ще останат известни като богомили. Те наистина ще успеят да реформират юдеизираната християнска църква, която основно се контролирала от Рим и Константинопол. Историята на богомилството може да обясни защо Кирил Философ е бил затворен в плен от митрополит Йоан и е бил освободен с цената на три годишна война. Покръствайки българите той им дал възможност да запазят своята църква, която да е независима не само от Константинополския патриарх и Римския папа, но и от византийския император.

Едновременно с християнството през 703 г. българите приемат и азбуката от 32 букви, която по името на нейния създател нарекли кирилица. Чрез тази писменост българите започнали да разпространяват православието както е отредено от Бог, но те били обвинени в ерес както от Рим, така и от Константинопол. Християнската литература разпространявана от българите чрез Охридската Архиепископия ще остане известна като апокрифна. С кирилица са изпълнени и старобългарските каменни надписи. Погрешно, но системно, се наложи мнението, че старобългарските каменни надписи са изпълнени с гръцка азбука.

Кирилицата има прилика най-вече с коптската азбука и много по-малко с гръцката. Днес от позиция на времето можем да кажем, че всички реформи на кирилицата са провеждани така, че от нея да се премахнат всички онези писмени знаци, които никога не са били част от гръцката азбука. Резултатът от тези реформи е победа на елинизма над българизма.

За съжаление видимата в средновековието и невидимата днес Византия успя да създаде и наложи образа дубликат на Кирил Философ от Кападокия - Константин Кирил Философ от Солун и чрез него историографски да го погуби. По същия начин чрез историографията бе погубена и българската християнска култура водеща своето начало от Юстиниана Прима и продължила чрез Охридската Архиепископия, като просто бе обявена за апокрифна. Тази същата Византия успя да заличи истинските имена на познатите ни солунски братя. Дори до времето на Петър Богдан Бакшев българите са знаели собствените им имена Црху – Кирил и и Страхота – Методий, но днес никой не се сеща за това.

И като обобщение на известните ни данни от живота на Кирил Философ от Кападокия, които са свързани с българската история може да се каже еследното. В края на седми век той бил натоварен със задачата да бъде избран за Патриарх и спаси статута на Юстиниана Прима, т.е. запази независимостта на българската църква. За тази цел първо посетил Кипър, тъй като там е можел да се запознае със статута на Първа Юстиниана известна още като Архиепископия България, който бил сходен с този на кипърската. От там той отива в Крит. През 700 г. той пристига в Солун, където е поставен в плен от гръцкия митрополит Йоан. В резултат на това българите обсадили Солун и в продължение на три години водели военни действия, които завършили с освобождаването на Кирил. В град Равен на река Брегалница, край днешното село Крупище в Северна Македония, той покръстил българите и започнал да ги посвещава в познания за автентичното християнство. По този начин се създава християнска църква,

която е започнала да реформира юдеизираното християнство и наложените от църковните събори канони. Това кръщение на българите било извършено по времето на Тривелий, когото те канонизирали като светец. Кирил въвел като използвана писменост от българите азбука от 32 букви, която те нарекли по негово име кирилица.

„Официалната“ ни историография и до днес не признава факта, че през 703 г. Тривелий успял да спаси независимостта на Българската Архиепископия, т.е. Юстиниана Прима. Това той направил чрез Кирил Философ от Кападокия, който най-вероятно станал неин Патриарх и по този начин запазил българския църковен обряд. Мнозина будни българи през Възраждането обаче са останали верни на историческата истина, за която свидетелства Паисий. Така например през 1842 г. в Цариград Константин Огнянович издава Календар за лето 1843г. В него той отбелязва, че: *„Окакто българите приеха християнство - 1140 години“*.

През 1847 г. в Букурещ Хаджи Найденов издава Месецослов или календар за лето 1847 г. В него той отразява, че от кръщението българско са изминали 1144 години. Това обстоятелство той отразява и в издадените от него месецослови за 1848 г., 1849 г., които издава отново в Букурещ. Това прави и през 1851 г. в Белград, когато издава Месецослов за 1852 г.

През 1850 г. в Букурещ родолюбиви българи издават Календар за година 1851, който е дело на знаменития астроном Казакия. В него е изписано, че от кръщението на българите са изминали 1148 години.

През 1855 г. в Белград знаменитият българин Х. Г. Данов издава календар за 1856 г. В него той отразява факта, че от покръстването на българите са изминали 1153 години.

И ако през Възраждането има редица български интелектуалци, които се опитват да отразят исторически истини от българската история, то днес официалната историография е прегърнала здраво историческите манипулации.

Българите, които независимо от налагането на византийското влияние чрез Константинополската Патриаршия по времето на Борис, продължават да изповядват приетото през 703 г. християнство, по-късно са наречени богомили. Гностическият характер на християнството изповядвано от българите от времето на Тривелий очевидно е било проблем за Константинопол и Рим, тъй като силно ограничава ролята на свещенниците. А точно чрез свещеническия апарат Апостолската църква през средновековието на практика управлява обществените процеси в Европа. Гностическото християнство е ограничавало възможността на Византия за намеса във вътрешните дела на България. В този смисъл имперската реакция по отношение на

богомилството е била само една като възможност - неговото унищожение. Тази реакция продължава повече от 1000 години.

Богомилството е винаги преследвано от Византия и Рим и от църквите, контролирани от тях. Обявяването на богомилството за ерес е политически акт на Константинопол и Рим. На практика Константинопол и Рим са основните политически центрове на Апостолската църква. А точно тази църква е средновековният наследник на Римската империя. В този смисъл е нормална реакцията на Константинопол и Рим спрямо богомилството, тъй като ново влияние върху християнството е оспорване на „законното“ им право да се възприемат като наследници на Римската империя. Богомилството се явява пречка срещу превръщането на християнството в административен силов лост за налагане на политическото влияние на Рим и Константинопол. Богомилството дава възможност на българите да разпрострат своето културно влияние на Запад. Това влияние прераснало в политическо и икономическо. То предизвикало и Албигойския кръстоносен поход обявен от Папа Инокентий Трети.

Изключителен интерес представлява влиянието на богомилството в териториите на североизток от Дунав по посока на Киев. Прието е, че Киевското княжество е кръстено по времето на Св. Владимир. Но кой християнски обряд са приели тогава в Киев? Гръцкият обряд побеждава в руските земи едва след реформите на Патриарх Никон в периода 1652-1666 г. А това означава, че покръстването на Владимир и неговите поданици е извършено от българи богомили. Останалите верни на българския богомилски обряд руснаци били наричани староябрядци или староверци. По същия начин се наричали и българите запазили богомилския обряд на територията на бившата Юстиниана Прима и после Охридска Архиепископия. За това свидетелства през 1830 година рагузкия посланик Матей Гунделич, който пише, че православните в Босна, Сърбия и България са били „твърде привързани към своята вяра“, хвалили се, че „са я запазили чиста от всякакви нововъведения“ и с гордост се наричали „староверници“. По същия начин се наричат и руснаците, които не са приели гръцкия обряд наложен от Патриарх Никон [377]. Епископите обикновено били наричани от архиепископа и други лица - боголюбивии, боголюбезнии [378]. А това ни дава основание да приемем с основание, че става въпрос за богомили.

Преломна година за богомилите е 1776 година, когато те буквално са изтребвани от гръцките фанариоти. Най-силно и устойчиво разпространение на богомилството е било нормално да бъде в Карвунската земя, територията на диоцеза на бившата Юстиниана Прима, поради причината, свързана с групата българи, покръстена през 703

г. За това и имаме оцелели големи групи богомили чак до 1776 година, когато е ликвидирана и Охридската архиепископия. Не е случайно и силното влияние на богомилството в земите на Босна. Унищожаването на Охридската Архиепископия и българите богомили са тежка историческа загуба за българския народ. За това свидетелства и неизвестен автор през 1869 г.: *„Лето 1767 Унищожаването на Охридската Архиепископия и присъединяването на нейните митрополии и епископства на Вселенския престол, не са извършени църковно, но политически. Туй е един голям практически урок за българите днес, и забележете го [379]“*.

Имайки предвид „официалната“ ни историография, то може да се твърди, че в продължение на 250 години, този практически урок не се разбира от администраторите на българската история.

За тежките последици от този политически погром, дело на гръцките фанариоти, изводи може да се направят и от Акт синодален за избирането на Драченския Митрополит за първи такъв Охридски след унищожаването на Охридската Архиепископия. Там е записано: *„Името на Архиепископията да се изтърже от царските таблици и да се счита като че не е съществувала никога [380]“*.

В интерес на истината трябва да си признаем, че фанариотите са постигнали до настоящия момент своята цел – днес българите нямат и спомен дори за Юстиниана Прима, а Охридската Архиепископия е почти тема табу за официалната ни историография.

Влиянието на богомилството обаче не е прекъснало, дори и след погрома започнал през 1767 г. То продължава да оказва влияние сред българите и през 19 век. Според д-р Иван Селимински всичко, което се чете в църква, освен Светото писание е творчество на един или друг безделник [381]. А това означава, че дори и през 19 век редица българи се придържали единствено и само към написаното в Евангелията, което е било практика за богомилите.

През 19 век българите, които все още били под влияние на богомилството продължават да не одобряват разделението на църквите. Нещо повече, те смятали, че това нанася изключително тежки вреди на християнството. За това говори и д-р Ивана Селимински: *„Повдигнатият спор за произхода на Св.Дух и от Сина между двете църкви им принася толкова злини, особено на православната, че човек не може да ги опише. Вследствие на това разнебите се не само византийската империя, но се завлякоха в същото нещастие и много други самостоятелни държави. Историята, откогато се подигнал този въпрос до днес, описва само погроми след погроми, политични и църковни борби на запада против изтока и обратно. Източната църква,*

храмовете, тайнствата ѝ бидоха поругани, последователите ѝ поробени, вярата отслабна и се изврати, всичко това от партизанството между милиони хора, за да се защитят неколцина злорадни фанариоти. И тъй, най-тежките и вечно следващи наказания, съгласно Светото Писание, постигнаха отстъпниците от Божиите заповеди [382]“.

Време е вече да погледнем през призмата на историята и да преодолеем анатемата на богомилството, което нашите прадеди получили от Константинополската Патриаршия и Папата. Дори през 19 век представителите на тази Патриаршия продължавали да тормозят и преследват българите. Така тези, които анатемосали богомилството практически се превращали в непосилна тежест за българите. Те измисляли всекидневно нови видове данъци, с които облагат народа безотговорно [383]. Така онова, което Константинополската Патриаршия не успяла да постигне по времето на Борис, успяла по времето на османското владичество.

За да придобием още по-вярна представа за представителите на Константинополската Патриаршия, чиито представители анатемосали богомилството, ще се върнем към времето, когато столицата на Източната Римска империя била превзета от османците. След превземането на Цариград, турското правителство давало годишна заплата на патриарха 1000 жълтици, като народоначалник на урум – мелити [384]. Това практически означава, че Константинополската Патриаршия е получавала пари от поробителя, за да държат съвместно в подчинение православните християни в нейния диоцез. Но и това не било най-лошото, което тези, които анатемосвали богомилството сторили на християните. Фанариотите превземайки престола отстъпили тези 1000 жълтици и задължили църквата да плаща 20 000 гроша и ги разхвърляли на 80 митрополита и 40 епископи, според числото на православно население във всяка епархия [385]. А това казано с прости думи означава само едно – фанариотите превърнали православната църква в средство за лично забогатяване и тормоз върху българите, който е бил дори по-тежък от османския.

Разбулвайки тъмните страници на османското владичество в българските земи се откриват някои интересни факти. Така например д-р Иван Селимински пише следното: *„Нравите, обичаите, езикът и народната духовна управа, останали неизменни в родината му, тъй като новата турска власт не ги преследвала, а дори покровителствувала, като позволила всеки народ да живее по своему, както е навикнал, според обичаите си. Тъй и българският народ живял до средата на 18 век със старите*

си църковни, политични и граждански права, съгласно договорите с разните султани [386]“.

Написаното от българския възрожденец е доказателство, че след превземането на Охридската Архиепископия от фанариотите българите са загубили редица свои църковни, политически и граждански права, които били закрепени в договори с различни султани. А това означава само едно – игото на фанариотите е било по-страшно от това на османската власт. Но дори и тогава българският народ продължил да отстоява своето особено място в християнския свят, което било в резултат на богомилското влияние. За това отново черпим сведения от д-р Иван Селимински: *„Също така и в християнството българският народ е запазил средното положение между редовете на западната и източните църкви. Българските архиепископи носят титлите „пастири на разумно паство“ и „духовни отци на християните“, и се ползвали с общото уважение. Апостол Павел в своето писмо до Тимотея (5,3-11) предвижда бъдещата развала на духовенството, както и стана с фенерското духовенство [387]“.*

За невероятната християнска вселена, която богомилството успяло да развие в българите говори отново д-р Иван Селимински: *„Българският народ слуша винаги в началото на богослужението гръмогласният дякон да призовава верните най-напред да се молят „за мира на целия свят, за благосъстоянието на св.църква и за съединението им. Свещеникът мълчаливо се моли да се съединят в една църква всички заблудени християни. Съгласно с всичко това българският народ мисли, че всичките общини са като части на един и същ град, следователно, не мрази чужденците, докато не се обезпокоява при изпълнението на естествените си предназначения. Особено уважава и цени всичките християнски църкви, като сестри, без да желае да смуцава реда и догмите на сегашната си църква [388].*

И ако трябва да съберем в едно изречение влиянието на богомилството върху българския народ, то бих казал следното – превърнало е прадедите ни в космополитни християни, верни на посланията на Исус и носители на най-висшите човешки добродетели.

Въпреки вероломното преследване и унищожаване на богомилството, то си оставало народната религия на българите, които ревниво пазели всеки спомен за богомилството и неговите водачи. За това интересни данни ни дава и Антон Глогов: *„Съществуващото черковище в село Богомила, като надгробие на Богомила, ще е вероятно такова върху гроба на някой богомилски Маг, който е бил като духовен началник на богомилите в тази област, което поради засиленото богомилство из нея,*

се наричала „богомилско поле“, отбелязано от Вилхелм Турски в своите спомени за първия кръстоносен поход [389]“.

Антон Глогов ни дава податки и за продължаващо през 20 век унищожаване на богомилското наследство: „Богомилските свещенослужители са носели червено облекло, за разлика от християнските свещенослужители, които са носели черно облекло. В България, в Казанлъшко, в подножието на Стара планина, има едно селище, което до неотдавна носеше името „Червените полове“, наречено така, понеже някога там е имало голямо училище за подготовка на богомилски свещенослужители за Северна и Южна България. То е разположено край Старопланинската „Иванкова пътека“, която и сега съществува и по която е минал Иванко, убиецът на българския цар Асен. По съобщения, които ни са неизвестни, но в чиято основателност нека ни бъде позволено да се съмняваме, преди известно време, по разпореждане от властта, древното име на това селище беде заменено с ново, за да изчезне и последната останка, която ни напомняше за богомилската епоха в историята на България [390]“.

Борбата на гърците срещу богомилството продължава яростно през османския период, когато гръцката църква има пълната свобода на действие в Османската империя. Не е случайно, че те са ползвали подкрепата на еничари при свои посвещения. Логично е да се приеме, че насилственото помохамеданчване е било извършвано съвместно от гръцки свещеници и еничари. И който от богомилите не е приемал гръцката църква е трябвало да приеме исляма. В противен случай изходът бил отсечената глава на дръвника. В своето изследване за родопските помаци академик М. Арnaudов ни дава интересни факти. Например помациите в Шар планина били наричани ахряни и торбеши [391]. И двете наименования не са случайни, а са изтъкани от история. Ахряните са най-вероятно потомците на тракийското племе агряне, което в античността е живеело в територията между Струма и Вардар. Торбеши е едно от средновековните названия на богомилите. А на юг от Скопското поле се намира областта Торбешията. С други думи може да се предположи, че помациите в Шар планина са наследници на тракийското племе агряне, което след 703 година е изповядвало богомилството.

Арnaudов цитира българския етнограф Захариев, който ни дава интересни данни за Чепинската котловина в епохата на османското завоюване на българските земи. Жителите на котловината се съпротивлявали дълго в планините край Голямо Белово срещу войските на Даут паша, влезли в преговори с Лала Шахабедин в Пловдив и се подчинили, като уговорили:

1. да развалят до основи всички крепости и Чепино

2. да заплати по една жълтица на глава като военно обезщетение
3. да дават десятък от всичките си произведения
4. наместо харач и други данъци, да са длъжни всички мъже от 20 до 35 години да отиват с турска войска като помагачи, от което се наричат и помаци
5. да не зависят от друга духовна власт, а сами да се управляват черковно, според както доскоро двамата техни свещеници били самовластни, не зависели от пловдивския владика и не му плащали нищо [392].

Според гореизложеното може да се оформят следните изводи:

1. В Чепинската котловина са живеели богомили, които независели от пловдивския владика и не му плащали нищо.
2. Тези богомили сключили договор с представителя на султана и първи бейлербег на Румелия, с който запазили богомилството, като свое вероизповедание.

Арнаутов описва и наблюдения на Вазов по време на празник в Чепино. Облеклата са български, като изключим замяната на калпака с чалма и употребата на „яшмак“ у жените. Мъжете подстригват косите си, оставяйки отзад, да виси дълъг „чембрас“, а брадите си, както и главите си някои бръснели изцяло, като остават по пример на българите дълъг „перчем“ на връх главата си [393].

Или излиза, че Вазов е видял наследници на траките агряне, които приели християнство през 703 г. и изповядвали богомилството до приемането на исляма, като същевременно запазили освен езика си и старинни български обичаи свързани с точно определено подстригване на косата си.

Казаното до тук ни насочва към извода, че Охридската Архиепископия е била народната църква за българите. Като такава я приемат и турските султани, които още през 1456 г. заповядват българския Патриарх да се премести от Охрид в Цариград, а през 1481 г. му дали такава власт, каквато имал и Вселенския Патриарх [394]. Дори и почти 100 години след ликвидирането на Охридската Архиепископия българите продължават да смятат, че това е била тяхната народна църква [395]. За омразата към гърците на българите, чиито прадеди са изповядвали българския църковен обряд, т.е. били са част от Охридската Архиепископия, и били принудени да приемат исляма, свидетелства Ст.Шишков: „*Не се знае за помак ратай у гърци* [396]“.

През периода на „цар Испор“ българите водят обединени общи действия срещу Византия. По време на известната ни като битката при Онгъла, охридските и дунавските българи, благодарение на общите си усилия принудили Константин Погонат да сключи мир с тях. И не само че сключили мирен договор, но и получили двете Мизии - Горна и

Долна. Двете фигури, които се открояват сред българите във времето на битката между българите и Константин Погонат са Батоя и Аспарух. За европейските историографи този военен конфликт родил и самостоятелното българско царство: „*От сега нататък трябва да се отбележи българското царство, чийто владетел бил Батий* [397]“.

Погрешно в българската историография се появили твърденията за особените отношения между Аспарух и т.н. „седем славянски племена“. Такива славянски племена не е имало. Аспарух и водените от него българи е трябвало да бъдат в една държавна формация със старите българи, които населявали седемте провинции от Първа Юстиниана. Тази Първа България на Балканския полуостров архимандрит Кирил Рилски нарича „Старата класическа България в Македония, в Илирия на Балканския полуостров [398]“.

В този период започва строителството на градове. Най-големите градове са Плиска и Дръстър. А Плиска е и най-големият град за своето време в Европа. Строителството на градове е свързано и с изграждането на великолепна инфраструктура за обслужване на населението. Българските градове са били образец за градоустройствена култура в Средновековна Европа.

Като пръв владетел с царско достойнство е посочен Асен Велики, който през 720 година получил това признание и бил смятан за родоначалник на българските царе:

„Така от първия български цар Асен Велики от лято господне 720 до последния български цар Шишман и до 1370 година царували 33 български царе [399]“.

През този период Византия е успяла да изгради своя структура за влияние във вътрешните дела на българите. Влиянието на Василевса било достатъчно силно и предизвикало силна политическа криза. Тази криза стигнала до там, че българите започнали да сменят често владетелите си и дори при смяна да избиват приближената аристокрация на отстранения владетел. Който от отстранените български владетели е успявал да избяга от страната ни, намирал топъл прием и служба при Василевса.

През този период настъпили важни промени при българите при управлението на познатия с имената Корме, Кормесий, Кормисош или Добре, Добрица, който бил от Дунавските българи. С неговото възцаряване се сложил край на династията Доуло. Той бил успешен във войните с ромеите. Преместил столицата от Охрид в Преслав. За това българите го убили.

Според Българския апокрифен летопис измаилтяните на Дунав – хазарите, погубили Испор, т.е. сложили край на периода „Испор“. Не може да се отрече факта, че след края на този период няма данни за отношения между Дунавските и Волжските

българи – нито заселвания, нито военни, нито стопански, нито политически отношения. И това е обяснимо, тъй като хазарите заемат територия, която се намира между двете български държави. Дали хазарите са действали съвместно с византийците няма данни, но след преустановяване на отношенията между българите в двете им държави, има достатъчно данни, че е настъпила вътрешно политическа криза в Дунавска България. С края на периода „Испор“ от историята на дунавските българи изчезва владетелския род Доуло – обединяващият политически фактор между двете Българии. Това е и най-вероятната причина между Дунавска и Волжска България да прекъснат връзките.

Следващият период от историята на дунавските и охридските българи е продължил 100 години – от 777 до 877 г. Това е периодът „Плиска“. Той започва с управлението на Кардам, който успял да преодолее политическата криза, в която изпаднала България. На практика Кардам превръща българите от федерати във Византия, в народ с независима държава и геополитически претенции в Европа. След тази стабилизация на държавното управление и преодоляване на византийската опасност започнало голямото обединение на българите в Европа. Кардам помогнал на българите в Панония, които били заплашвани от франките. Този процес на българско обединение продължил при Крум. Крум полага основите на династия, която е управлявала българската държава през Средновековието и същевременно неговото управление го превръща в европейски идеал за държавник. По този повод Мишел дьо Монтен пише: *„В тази държава думите означаващи лъжа, предателство, измяна, недобросъвестност, скъперничество, завист, клевета, са непознати [400]“*.

През първите 6 години от своето управление Крум насочил своите усилия за обединение на българите и превръщането на България в социално справедлива държава. Това той постигнал, „като през тези 6 години от царуването си се занимавал само с вътрешните наредби на царството си [401]“.

Обединяването на българите Крум извършил с добре планирани военни кампании. Крум управлявал от Търново. През 805г той не просто разбил аварите, „а помогнал на панонските българи да се освободят от франките и аварите, с които имали непрестанни боеве [402]“.

Логичното продължение било да превземе Сердика и така практически да завърши обединението на всички българи – Дунавските дошли с Аспарух, тези в Панония и тези от Карвунската земя, наричана още долната земя Охридска.

От позицията си на владетел на обединена и социално справедлива България, на незаобиколим политически фактор в Европа, логично сключил мир и със западния цар Карл Велики [403].

Крум създава доктрината „България“:

- Обединение на българите, заселили се в Централна и Югоизточна Европа в единна държава;
- Създаване на социално справедливо държавно устройство, което гарантира необходимата грижа за всеки български поданик;
- Превръщането на България в основна геополитическа сила на европейския континент.

При Крум и неговият брат Омуртаг на практика е извършено обединение на почти всички територии в Централна и Югоизточна Европа населени с българи. България постига най-големия си разцвет като геополитическа сила в Европа. Логична е реакцията на Византия към България, която вече играе ролята на основен геополитически фактор. Империята на ромеите решава да разреши кардинално въпроса с все по-засилващата се българска държава. Това довежда до похода на Никифор в българските земи. За съжаление на Никифор и Византия начело на българите бил Крум. Крум е емблематичното име за този период от нашата история. Той не само успял да обедини всички българи от Балканския полуостров и Централна Европа в една държава. Крум постигнал една от най-големите победи на българското оръжие, която завършила с отрязаната глава на Василевса. През 811 година Крум разбива ромеите в район, заключен между село Никюп, река Росица, река Янтра и село Сломер. А самият Никифор бил убит на 26 юли край село Сломер, бившо Славомир.

Крум и Карл Велики са знаковите фигури на Европа за IX век. Между тях мирните отношения били скрепени с мирен договор.

Крум заплашил съществуването на доктрината „Византия“ със създаването на доктрината „България“. Войната между Крум и Никифор е война на доктрини, а не просто военен сблъсък между българи и ромеи.

Крум успял да превърне България не само в основен геополитически фактор, а и в най-добре уредената социална държава. Законодателството му обвързало богатите хора със задължения към нуждаещите се хора. Ето защо българите наричали имотния – богат, което значи богоподобен. Български историци от Възраждането описват Крум като:

- „Отбран, великодушен и благополучен във война“ - Паисий [404].

- „Голям и остроумен юнак“ - Христо Драганов [405].

- „Великий и мудрий мъж“ - Раковски [406].

Не може да се пропусне и отношението на византийските историци към Крум. Те вероятно със страхопочитание го наричали нов Синехарим.

След Крум начело на българската държава застава неговият брат Омуртаг.

За да запазят своето засилено влияние на геополитически фактор в Европа, българите поддържат речен флот - военен и търговски. Край град Свищов Омуртаг построява дворец, който е играел ролята на център, от който се управлява речният флот. С помощта на него Омуртаг контролирал територията от река Тиса до река Днестър. На практика река Дунав е била вътрешно българска река.

В оцелелите сведения до времето на Омуртаг българските владетели са отбелязвани с гръцката титла архонт. След Крум, когато България става геополитическа европейска сила и вече не се смята като зависима съставна част от Източната Римска империя, владетелят става и от Бога владетел, в земята, където се е родил. Каменните надписи от времето на Омуртаг показват, че българската титла е КАНАС ЮВИГИ. При Омуртаг имаме и продължението „от Бога владетел“. При Пресиан вече имаме „от Бога владетел на многото българи“. Градацията „владетел“ – „от Бога владетел“ – „от Бога владетел на многото българи“ е свързана с мащабите на обединението на многото българи в една държава. Именно заради това и Омуртаг се титулува като „от Бога владетел в земята, където се е родил“, а Пресиан „от Бога владетел на многото българи“.

Периодът „Плиска“ е приключил с управлението на Борис. Всички войни, които Борис води, са били неуспешни. Така на практика е бил изразходен огромен военен ресурс, който е довел само до загуби за държавата ни. Логичната посока на външна политика по времето на Борис е била обединението с волжските българи. Т.е. войни е трябвало да се водят с хазарите, които управляват територия между двете големи български поселения. Двете Българии са били държави с огромен ресурс. Тяхното обединение би довело до създаването на най-голямата и най-силна държава в Европа. По това време Волжска България има огромен проблем с хазарите и би изглеждало логично, ако владетелите на двете ни държави си окажат взаимна подкрепа. Това обаче не се случва. Най-вероятната причина за това според мен е, че в Дунавска България родът Доуло вече не е властвал. Вместо това Борис започнал поредица от войни с другите съседи.

Борис, който наследил една много добре организирана държава, опитал да сключи договор с немския крал. По този начин е бил направен опит за създаване на съюз, който

застрашавал влиянието на Византия. В тази връзка тя предприема ответни действия. Верните на Византия ромейски дипломати Константин и Методий отново изиграват решаваща роля за империята. Преди мисията им във Великоморавия, те са успели да неутрализират съюз между арабите и хазарите. Така империята има възможността да освободи политически и военен ресурс, който да бъде насочен срещу България. Те успяват да привлекат на своя страна Великоморавия и да попречат на съюза между България и немския крал. Това дава възможност на Византия да нанесе тежко военно поражение на Борис. Той бил принуден да приема условията на победителя и се стигнало до „покръстване на цялата българска земя“ - т.е. Византия наложила своето влияние в България. След военното поражение на Борис от Византия на практика той няма право на избор по отношение на посоката Изток или Запад. Така двама българи по произход – Църху и Страхота, останали известни в историята като Константин и Методий, се оказват дипломати, на които Византия дължи своето могъщество за оня исторически момент. В този смисъл Константин и Методий могат да бъдат разглеждани като ревностни пазители на идеята за Византия.

В действията на двамата братя, като висши служители на империята на ромеите случайности не са били допустими, а всичко е било добре планирано. Така при Хазарската мисия, освен че е трябвало да попречат на съюз между араби и хазари, който ще бъде насочен срещу Византия, те успяват да подсиgurят своето приемане от Папата в Рим. Това те си подсигурили намирайки мощите на Свети Климент Римски - сподвижник на св. ап. Петър и Павел, пръв епископ на Сердика. За византийските дипломати е било от особена важност, че Климент Римски е бил първия епископ на Сердика. Чрез него братята са търсили право на претенции към историята на Илирик, т.е. времето преди Юстиниан Велики и Юстинаина Прима. Поради тази причина и Методий назначава Климент за епископ на Илирия. Според мен погрешно дейността на Църху и Страхота или Константин и Методий се разглежда през призмата на духовността. По-логично е съобразно историческите факти да разсъждаваме за делата им през политическата призма. Дори и глаголицата е политически акт, тъй като тя се появява в резултат на заповед от Василевса. Ако имаме предвид днешната политическа терминология, то бихме определили двамата братя не просто като агенти за политическо влияние, а като агенти за геополитическо влияние на Византия. За това и няма исторически сведения за двамата братя, които да са с византийски произход – те са работили на „тихия“ фронт.

900 години след Константин и Методий, друг българин по произход ще възроди идеята за Византия. Това е Евгений Булгарис, който е авторът на Гръцкия проект. И той

в ролята на духовник успява да осигури дипломатическата подкрепа за идеята, наречена Византия.

Борис слага край на периода на разцвет и независимост на българската държава. До този резултат се стига в следствие на неуспешната външна политика и поредицата от военни поражения, решаващо от които било това от Византия. От този момент нататък Византия успява да контролира успешно българската външна политика. Българските владетели, които се опитват да променят нейния курс и потърсят сближаване със западни владетели са наказвани като отцепници от Василевса.

„Покръстването на цялата българска земя“, извършено по времето на Борис, е на практика капитулация пред Византия и налагане на нейното влияние в страната на българите. Основен инструмент, чрез който Византия е повлияла върху българите е била Църквата. Чрез нея Византия успява да контролира българската култура. Чрез нея Византия е контролира развитието на научните знания. Чрез нея Византия контролира и обществените процеси и нагласи. В този ред на мисли трябва да обърнем внимание на факта, че поне до днес не е известно в средновековна България да е имало школа, където да се подготвят висши църковни духовници. Те са се подготвяли в Константинопол. Историята на Римските Папи и Константинополските Патриарси през средновековието доказва, че това са истински геополитици, които притежават и огромна гражданска власт. Те са създали във времето църкви с пирамидална структура на властта, като същевременно са монополизирали правото на църковно законодателство.

От този момент до завладяването на България от Византия, Константинопол успява да контролира не само външната политика на българите, но и успешно управлява процесите, свързани с царското наследяване. По внушение на Византия е детрониран Владимир. По същия начин се определя и Симеоновият син Петър като цар на българите. За Борис и Роман намесата на Византия е очевадна. Светослав идва в България отново чрез ромейска намеса. Самоил избива семейството на Арон заради подозрения в негово съглашателство с Василевса. Радомир е убит отново с намеса на империята. Иван Владислав е убит в заговор, организиран от жена му ромейка, която предава българското царство на Византия.

Като свои представители и наместници в България, Константинопол изпраща гръцки духовници. Те играят основна роля при подпалването на Народния събор и избиването на 52- та боляри, обвинили Борис, че не им дал добър закон. Вероятно те са играли и решаваща роля при детронирането на Владимир.

Наложеният от Борис Закон за съдене на хората давал неограничена власт на духовниците, които в началото били гърци. Подобна власт е равностилна на абсолютна зависимост на българите от Константинопол.

За да съхрани себе си и династията си, Борис ликвидира и българската историческа аристокрация в лицето на цели 52 фамилии. Това е следващата сериозна стъпка по пътя за погубването на България.

Борис се оповава на „ревността към християнската вяра“, т.е. на зависимостта от Константинопол. Но тази „ревност към християнската вяра“, т.е. византийското влияние в България, довело до изчезване на предишната справедливост на българите. Нарушаването на устойчивия вековен модел на справедливост при българите е оказало решаващо влияние за деформиране на българското общество, подриване на държавните устои и загубата на независимата държава.

По времето на Борис Византия успява да създаде историографски дубликати на Кирил Философ от Кападокия и светия крал Тривелий. Така служителят на Василевса Константин става също Кирил Философ. Той също създава азбука, която има съвсем ограничено използване както във времето, така и в пространството. Но в историята именно този служител на Василевса остава като учител на българите, които той никога не е учил.

Борис копира живота на първия български покръстител Светия крал Тривелий. Приема царството на река Брегалница – там, където Тривелий покръстил българите. Там създава и църкви, както и в цялата българска земя. А на Овчо поле създава бели църкви. Овчо поле е област, която се намира по пътя от Щип до Велес, за което свидетелства Васил Кънчов: *„От Щип до Велес се отива по два пътя. Един слиза по Брегалница до р. Вардар при станцията Градско и от там по желязната линия се излиза на Велес. По този път се отива, откак се направи линията. Другият път минува през Овчо поле. Той работи от старо време и аз избрах него [407]“*.

Става монах и се оттегля в манастир в областта Добрич, където завършва своя живот. Оттеглил се като монах и след време се намесва в детронирането на своя син – българския владетел.

Борис детронира и ослепява Владимир, тъй като той се опитва да излезе от външнополитическата орбита на Византия. Наказва го с наказание, прилагано върху отцепници от Василевса. Това наказание вероятно е било наложено под натиска на онези седем гръцки духовници, с които Борис запалил сградата на Народния събор. За да реши въпроса с наследниците на Владимир, Борис омъжва дъщеря му за съседния владетел

Игор. Това е познатата ни като руска княгиня Олга. Очевидно спазвайки традицията за именуване на българските деца, нейният внук носи името Владимир, а правнукът ѝ Борис - имената на нейния баща и нейния дядо. Архимандрит Кирил Рилски в своето изследване от 1930г „Българската самостоятелна църква в Илирия“ дава едно интересно сведение за княгиня Олга, но за съжаление не е посочил от кой исторически извор е то: „ *Толкова повече, че баба му на св. Владимир, св. Олга, е била християнка, която родом е била българка от придунавските места, около сегашния гр. Лом* [408]“.

До извода, че Олга е внучка на Борис и е се казвала първоначално Елена е стигнал и Стефан П. Българов, изследвайки Летописеца на руските царе [409].

Нейният син Светослав навлиза в България и предявява своите претенции към българския трон. Наследниците на създадената от Борис нова аристокрация обаче не го подкрепят, а остават верни на Василевса. Така е пропуснат историческия шанс да се направи опит за обединение на дунавските и волжските българи. Така е пропуснат шанса от българите да имат най-голямата държава в средновековна Европа.

Герб на българите и знак на царския печат е лъвът.

След периода „Плиска“ идва ред на периода „Преслав“. С преврат на българския престол се възцарява Симеон, който детронирал своя брат Владимир. Този период някои приемат, че започва със „Златния век“ на Симеон. Как обаче преценихме, че времето преди „Златния век“ на Симеон е било „тъмно“? Чрез наложените исторически манипулации, които внушават модела на българската култура изграден върху фундамента на славянската азбука на Константин и Методий, както и на покръстването от Борис, се целеше обезличаване на старобългарската християнска култура. Тази култура започва от Юстиниана Прима, преминава през покръстването в 703г и приемането на азбуката, която и днес наричаме „кирилица“. Именно през периода от 703 г. до налагане на византийското влияние в България по времето на Борис, се развива и оригиналната българска християнска култура, която днес ние приемаме като апокрифна. За изключително високото ниво на грамотност на българите преди Симеон говори самият факт, че Климент Охридски използва 3500 души образователен апарат само в поверената му област – колосална цифра за това време. И това е лесно обяснимо, защото той работи в диоцеза на Охридската Архиепископия – народната църква на българите.

Симеоновият „Златен век“ е първият историографски опит да бъде омаловажен българският език. От тогава до днес наблюдаваме редица негови странни „превъпласания“, които са уникални. Така например българският език трябваше по геополитически причини да стане славянски. И стана. Безброй са историците, които

обслужваха тази линия. Според Илия Илиев българският език станал първи славянски литературен език [410]. Безброй са историците и които превърнаха българския език в „църковнославянски“. И така докато според същите историци от древния български език до наши дни останали само няколко думи. И всички тези специалисти по „превъплащане“ на българския език пропускат една много важна подробност. През ранното Средновековие в Европа е имало три значими цивилизации, всяка от които със свой собствен език. В бившата Западна Римска империя езикът на цивилизацията си останал латинския, но няма понятие като „църковногермански“ например. В Източната Римска империя за известен период съжителствали латински и гръцкия, докато накрая останал само гръцкия. В третата част от Европа – обхващаща Балканите, част от Централна Европа и на изток до Волга господствала българската цивилизация. Поради тази причина и в тези земи езикът на културата, на напредналата цивилизация бил българския.

Въвеждането на термина „Златен век на Симеон“, както и превръщането му в историческа институция, хвърли сянка върху тази наша самостоятелна българска християнска култура. В този смисъл според мен теорията за „Златния век“ е опит да се принизи интелектът на българите през вековете преди Симеон. Този период, който ние наричаме „Златен век“, е характерен със следното:

- България губи изконно български територии, на които се заселват и живеят до днес унгарците;

- Оттогава до днес България няма нито един съседен християнски народ, който да ни е съюзник;

- Българите във Волжска България приемат исляма и оттогава до днес сме народ, разделен на две.

Горепосочените факти водят до предположение, че ако това е „златно време“ за България, то явно златото е направено от алхимици.

Политиката на претенции към трона на Василевса вече била отдавна позната на Византия. Симеон не е неин автор. Така например Тома Славянина също е бил такъв претендент. И Симеон като него се обърнал за помощ към арабите, с тази разлика, че той не бил приел исляма. И двамата не успели да постигнат мечтата си – трона в Константинопол.

Историческите факти говорят, че от времето на Крум и Никифор, между България и Византия не са се водели кръвополитни войни между двете държави. Това обаче се променя по времето на Симеон. Той водил непрестанни войни с Византия, което довело

до изтощаване на българската държава. Пропилял огромен ресурс в грешна посока. С този ресурс, ако е избрал посоката към волжските българи, то историята на нашия народ със сигурност щеше да бъде по - различна. И ако Симеон бе успял да тръгне към обединение между българите на Балканите и волжските българи, то тогава наистина би заслужил да бъде наричан Велики. Не може да не отчетем факта, че и двете български държави са значителни сили за времето си и притежават огромен ресурс - стопански, военен и човешки. Точно по времето на Симеон волжските българи търсят съюзници срещу хазарите. По този повод се обръщат към арабите и в тази връзка дори приемат и исляма. Защо двете български държави не се съюзават, историята още не е отговорила. Възможно е върху отношенията между двете български държави да е повлиял фактът, че владетелската династия Доуло се е запазала само при волжските българи и при евентуално обединение на двете държави аристокрацията на волжските българи би имала по-сериозни претенции към властта. И това би било така, защото при тях са запазели влияние както владетелския български род Доуло, така и автентичната българска аристокрация.

Между историята и Симеоновите „подвизи“, които се ширят в литературата и историографията ни има изключително разминаване. Историческите факти говорят, че Симеон Лабас няма нито един успешен дипломатически ход. Няма данни за реални положителни практически резултати за българската държава от войните на Симеон. Ако разгледаме неговата първа война с Византия например ще трябва да се съобразяваме със следните факти. Тя започва по време, когато империята води тежки войни с арабите. В историографията се говори за търговския характер на тази война, тъй като според някои историци повод за нея било преместване на тържището за български стоки във Византия. За съжаление няма данни след тази война тържището на българските стоки да е било преместено в Константинопол. Но за сметка на това историята е запомнила дипломатическия отговор на ромеите, които очевидно във военен аспект са считали за по-голяма опасност арабите. Опитната в дипломатията империя изпратила в българските предели маджарите, които превърнали практически първата война на Симеон с Византия в истинска национална катастрофа за България – завинаги сме загубили наши северозападни територии. Но както стана ясно, когато става въпрос за Симеон, литературните му „подвизи“ българската историография приема за достатъчни да хвърлят тежка сянка върху претърпяната от българите национална катастрофа. Така през 20 век Иван Вазов налага мотива за шума край Босфора, който вдигнал Симеон със своето пристигане. Незнайно защо обаче не ни дал отговора на въпроса „И какво от

това?“. За българската история Вазов трябваше да напише стихове за това как „Край Славомир Крум пристига и пада Никифоровата глава“.

Симеон не само изтощил държавата ни с безмислени войни. Практически неговите войни са погубили най-много българи през средновековието. С определянето на Петър за негов наследник, той положил началото на продължителна междуособна война. Поставил не първородния си син за свой наследник, а по-малкия Петър. Това довело до продължителна война между Петър и братята му Йоан и Михаил, което показва, че наследството, което той оставя, не е бляскаво и велико.

След избиването на българската аристокрация извършено от Сабиновата партия при смяната на Телезий, последвалото избиване на аристокрация от Борис, изтощаването на българската държава от Симеон, тази междуособна война е била още един много силен фактор, който предизвестил края на България.

Цар Петър направил опит след смъртта на Симеон да излезе от орбитата на влияние на Василевса. През 965 г. опитал да сключи съюз с Отон Велики и това коствало съдбата на царството му. Завърналите се след неговата смърт Борис и Роман срещнали силна съпротива на част от българските боляри. След неговата смърт според изворите от български произход в България настъпва периодът на Селевкия, който продължил 37 години. През този период българската държавност се простира върху територии, които са свързани с първото заселване на българи от Панония, започнало през 486 г. В този период имаме областни центрове в градовете Пловдив, Средец, Срем, Брезник и Ниш. Паисий посочва, че след Борис за кратко време начело на българите застанали Селевкия и Суботин. В настъпилото тежко за българската държавност време български пълководци и родственици на българските царе се опитали да спасят българската държава. Братовчедите на Борис и Роман, синовете на комит Никола, поели съдбата на българите в свои ръце. Те станали регенти и продължили да бъдат такива до момента, в който Борис и Роман били живи. Първ от синовете на комит Никола начело на българите застанал Давид. Той бил поставен на царския престол от българите. Водил миролюбива политика, която не се харесвала на болярите и те започнали да заговорничат срещу него. Управлявал три години и се оттеглил в манастир. Той бил канонизиран за светец от българската църква. Оттегляйки се от престола, той предал властта на своя брат Самоил. Този енергичен български цар успял да върне вярата на българите в българската държавност. Пожънал множество победи на Изток и на Запад. Влиянието на Константинопол обаче успяло да провокира недоверие в Самоил към брат му Арон. Самоил го заподозрял в съглашение с ромеите и убил както него, така и семейството му.

Пощадил единствено сина му Йоан Владислав. След избиването на 52 болярски рода от Борис това била следващата пагубна политическа екзекуция, която довела до падането на България под византийска власт. Самоил бил наследен от сина си Радомир. Той също станал жертва на заговор, организиран от ромеите. След него цар на българите станал Йоан Владислав. Българите прогонили сина на Самоил Гаврил във Влашко. Той, макар и прогонен извън пределите на България, успял да съхрани рода си и българската царска кръв. Неговите правнуци Асен, Петър и Калоян успели след време да възстановят българската държавност.

Йоан Владислав също имал злощастна съдба като цар на българите. Макар и за своите действия да бил канонизиран за светец от българската църква, той бил убит чрез заговор, в който участвали неговата съпруга и нейният брат, които били ромеи. Те предали и българското царство на Василий II.

Така приключил и периодът „Преслав“ в българската история. България загубила своята независимост.

Кои са основните причини, довели до загубване на българската независимост през периода „Преслав“?

Първата причина е наложеното влияние на Константинопол, известно в историографията като покръстването при Борис. Това влияние дало възможност на Византия да контролира българската външна политика и определянето на българските престолонаследници и царе. Фактите показват, че Дунавска България не поддържа политически и военни отношения с Волжска България. И това може би е най-голямата политическа грешка на българските владетели. Но в същото време може да се предполага и, че тази грешка на българските владетели е успешна византийска външна политика.

Втората причина е избиването на 52 болярски рода от Борис. Историята показва, че избиването на аристокрацията винаги води до отслабване на държавата, която си е позволила това. Да, на мястото на тези родове в българската политика идват други. Но те са верни на „покръстената“ българска политика. И именно това е причината новата българска аристокрация да откаже съюза със Светослав и така българите да създадат най-голямата и силна държава за времето си в Европа. Тази аристокрация си остава аристокрация и след завладяването на България от Василий II Българоубиец. В това е разликата между избитите от Борис 52 рода и тези, които са заели техните места.

Третата причина са изтощителните войни на Симеон.

Четвъртата причина е определянето на Петър за наследник на Симеон и продължителната междуособна война.

Петата причина е убийството на Арон и неговото семейство от Самоил.

Средновековният българин ревниво пазел старите свои държавни традиции, че български владетел може да бъде само представител на владетелския род. Така чрез вековните ни традиции българското царство излязло на историческата сцена чрез въстанието на Асеневици, което започнало в Търново. Според „официалната“ ни историография Асеневици положили основата на Второто Българско Царство, а най-известните представители на тази българска династия били Асен, Петър, Калоян и Иван Асен II.

Защо точно Асеневици възстановяват българската държавност и защо точно в Търново? Братята Асен, Петър и Калоян са наследници на Крумовата династия. Самият Калоян в свое писмо до Папа Инокентий заявява, че е наследник на царски род: *„Моите предшественици, царете на българите и власите – Симеон, Петър и Самуил, прародители мои, и на всички останали български царе [411]“*.

За царския произход на Асеневици говори и Папа Инокентий в свое писмо до унгарския крал Емерих: *„Двамата братя Петър и Йоаниций, произхождащи от рода на предишните царе, започнаха не толкова да завземат, колкото да възвръщат земята на своите бащи [412]“*.

Паисий Хилендарски също ни дава сведения за царския произход на Асеневици. Той дори ни сочи, че те са внуци на изгоненият във Влахия Самоилов син Гаврил: *„Така патриархът по божие повеление повика Асен и неговия брат Петър от Влахия. Били от царски род, внуци на Гаврил, Самоиловият син, който бил изгонен, както се казва във Влахия [413]“*.

За Гаврил – изгоненият от българите във Влашко син на Самоил пише и Иерисхимонах Спиридон: *„След Радомир се възцарил Йоан – Владимир. Българите изгонили Гаврила, Самоиловият син, във Влахия и поставили Йоан, Ароновият син. Арон бил Самоилов и Давидов брат. Свети Йоан – Владимир царувал три години и водил отначало чист, свят и богоугоден живот [414]“*.

За царския произход на братята Петър и Асен говори и гръцкият книжовник Димитриос Дарварис(1757-1823): *„Като не могли да понесат чуждото иго, българите водени от двамата братя от царски род Петрос и Асан, въстанали отново при цар Исак Ангел [415]“*.

Ето защо точно Асеневици възстановили българската държавност – българската традиция е царе да бъдат само наследници на царска кръв. И тъй като те са именно такива е естествено да изпълнят историческата си мисия – да поведат българите.

Защо братята наричат себе си Асеновци? Нито един от братята не носи името Асен. В Борилевия синодик е изписано истинското име на втория брат, който ние познаваме скато Асен – Белгун. Иерисхимонах Спиридон в своята история ни дава указания, че Белгун е Асен Втори: *„След смъртта на Асен Втори и след смъртта на брат му Петър се възцарил Калиян [416]“*.

Пак Спиридон ни сочи, че неговият син е Асен Трети: *„След смъртта на Борил, българският цар, се възцарил Асен Трети [417].“*

И така стигаме до Асен Първи, чието име братята от царския род приемат, за да удостоверят именно своята връзка с първия признат от Византия български цар – Асен Велики. Според Паисий той бил избран от българите за владетел след като те изгонили от престола Мойсей – синът на Тривелий [418].

Според Паисий Асен Велики през 740 г. разбива арабите край Акронион. Тази военна победа на българите е практическа помощ за византийците, които си връщат владението върху Мидия и Армения. За тази битка пише и Спиридон. Именно заради българската победа, която е най-голямото военно поражение на арабите, Василевсът Лъв Исавър дал царска титла на Асен Велики: *„А Лъв помолил Асен той да тръгне със своята войска срещу арабите. Той отишъл и безброй народ посякъл: Истър, Армения и Мидия освободил и на Лъв, кесаря, ги предал. И такъв страх всял у арабите, че те вече не смеели да посегнат и удрят гръцката държава. Заради това Лъв кесар дал на Асен царска титла и корона. Така по това време българите за втори път приели царска титла: за пръв път от Александър Македонски, а за втори път – от Лъв Исавър, в лето Господне 717. И станал Асен Велики първи български цар [419]“*.

Грешката на Спиридон е само в това, че през 717 г. се възцарява Лъв Исавър. Асен Велики според Паисий се възцарил през 720 година и царува в Охрид много години и починал в мир.

И така да се върнем към енигмата Асеновци. Братята Белгун, Теодор и Калоян носят царска кръв. Къде другаде да възстановят българската държава ако не в Търново – градът на Крум и неговия царски престол, недалеч от който страшният за ромеите български владетел отрязал главата на Никифор? Градът на Крум е и си остава историческата столица на България. Там се провежда Учредителното събрание и Александър Батенберг поема управлението на Княжество България през 1879 г. Търново е градът, където Батенберг издава Манифест за признаване на Съединението. В Търново е обявена и българската независимост на 22.09.1908 г. от Фердинанд.

За да докажат своята пряка връзка с царското достойнство на българите братята приемат името Асеновци, по името на първия български цар – Асен Велики. За Белгун и Теодор няма Второ Българско Царство. Има просто единствено и само Царство България.

Как „официалната“ българска историография се мъчи да манипулира историята на Асеневци, продължителите на Крумовата династия? Премълчава историята на Асен Велики - първият средновековен български цар получил царско достойнство от Василевса Лъв Исавър. Едновременно с това заличава спомена за Асен Велики създавайки мита за Симеон Велики. Забравя да прочете Спиридон и така Иван Асен става от Трети – Втори. Налага невярното твърдение, че Крум е управлявал в Плиска и разбил Никифор във Върбишкия проход. Обединява двама сина на Самоил – Гаврил и Радомир, и създава един измислен исторически образ на Гаврил Радомир. Така изкуствено се създава второ Българско Царство и нова царска династия – Асеневци. С други думи „официалната“ ни историография обслужва домогванията на невидимата днес Византия.

Високото ниво на култура сред българите било важен фактор за разпространение на българското влияние в Европа. Това свое влияние те разпространявали чрез християнството, писмеността и езика. Най – важен фактор за българското влияние се оказва Охридската Архиепископия. В Централна и Източна Европа българите разпрострели своето влияние върху всички територии, които те обитавали през различни исторически периоди. В тези територии се наложила и кирилицата като използвана азбука. Българският език, чрез който се налагало това християнство през 19, 20 и 21 век панславистите определиха като църковнославянски. Като резултат на тази политика бяха извършени и редица реформи в българския език и писменост, които целяха да се прекъсне историческата връзка с българското културно наследство.

Исклучително силна вреда, която панславистите успяха да нанесат на българската история е подмяната на българската черква с по-късно появилата се руска църква. Така църквата и църковно-славянският език успяха във времето административно да отстранят от българската история българската черква, българското черкуване и задушат историята за влиянието на българския език.

Българската черква, българското народно християнство са различни от византийските. По този повод д-р Иван Селимински пише следното: *„Също така и в християнството българският народ е запазил средно положение между редовете на западната и на източните църкви. Българските архиепископи носели титлите „пастири на разумно паство“ и „духовни отци на християните“, и се ползвали с общо уважение. Българският народ слуша винаги в началото на богослужението гърмогласният дякон да призовава верните най-напред, да се молят „за мира на целия свят, за благосъстоянието на св.църква и за съединението им“. Свещеникът мълчаливо се моли да се съединят в една църква всички заблудени християни. Съгласно всичко това, българският народ мисли, че всичките общини са като части на един и същ град, следователно не мрази чужденците, докато не се обезпоява при изпълнението на*

естествените си предназначения. Особено уважава и цени всичките християнски църкви, като сестри, без да желае да смущава реда и догмите на сегашната си църква [420]“.

На Запад и на Изток българското влияние било разпространено чрез Охридската Архиепископия или познатите ни богомили. Богомилството промени историята на Европа. Ето защо българската историческа наука трябва да се занимава с българския принос за развитие на световната цивилизация, а не с манипулиране на българската история.

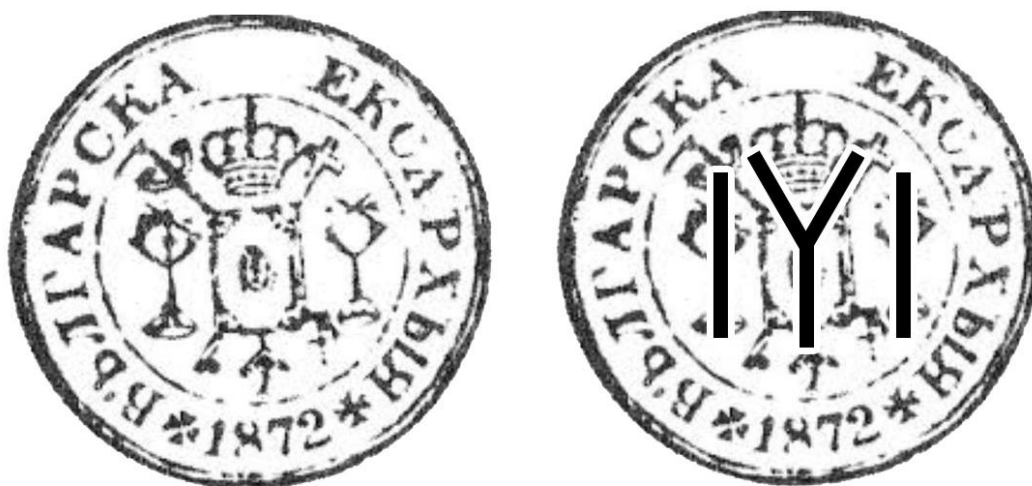
Богомилството се оказва и решаващ фактор за запазване на българската независимост след края на Първата световна война, по време на сключването на Ньойския мирен договор. Ньой сюр Сен е градче свързано с историята на граф дьо Ньой, който завършил живота си през 1205 г. край Одрин. Французите никога не забравят тази победа на Калоян. По време на преговорите гръцкият представител Елевтериос Венизелос поставя своите претенции за ликвидирането на българската държава. На това искане за ликвидиране на българската независимост се противопоставя единствено и само американският президент Удроу Уилсън. Защо той се противопоставя на европейските Велики сили и ги възпрепятства да удовлетворят амбициите на нашите съседи, които желаят ликвидирането на нашата държава?

В средата на 19 век на Балканите се появяват мисионери протестанти. Те са преди всичко американци и англичани. Те знаят, че идват в земите родили богомилството, което самите считат за първообраз на протестантството. С дуги думи те идват и за това да изпълнят историческия си дълг към народа, чийто прадеди са родили богомилството. Най-добро свидетелство за това е издаденият през 1879 г. исторически труд на американския баптистки историк Линъс Брокит „Богомилите от България и Босна“. Идвайки на Балканите протестантските мисионери са имали възможност да се запознаят и с идеите на „Гръцкия проект“, който е целял погубването на българския народ. Те са имали възможност да информират американските държавни среди за съдбата на българския народ и угрозата от неговото затриване в резултат на реализиране на „Гръцкия проект“. Не е случаен фактът, че българите протестанти се включват активно в освободителното движение в България. Те играят важна роля и в Априлското въстание в Четвърти революционен окръг и най-вече в намесата на протестантските мисионери и журналисти, които първи показват на света доказателства за масовите кланета на българи по време на въстанието. Това е и причината светът да заговори за българския народ и неговата съдба. По този повод трябва да споменем поне две имена – Юджийн Скайлър и Джанюриъс Макгахан. Скайлър е бил дипломат, който през 1867 г. е назначен за консул на САЩ в Москва. От юли 1876 г. до юни 1878 г. е генерален консул на САЩ в

Константинопол и секретар на дипломатическата мисия. Негов е доклада за турските зверства в България. Фактите доказват, че протестантите играят важна роля и в борбите на българите в Македония, както и в подкрепа на българското население след погрома на Илинденско – Преображенското въстание. В началото на 1913 г. новият президент на САЩ Удроу Уилсън е в Париж. Група български и американски протестанти му представя меморандум, с който се иска Македония да получи автономия. Американски протестантски мисионери, които са в София през август 1913 г. чрез английската и американската легации в София изпращат меморандум до Великите сили, с който заявяват, че болшинството от населението на Македония е българско и че Македония е неразделна част от България.

С други думи Президентът Удроу Уилсън не за пръв път в Ньой 1919 г. се запознава с българската история и съдбата на българския народ. Почти 100 години американските протестантски мисионери и дипломати водят пробългарска политика и защитават историческото право на българите за независима държава. И ако се върнем към Линъс Брокит и неговия труд „Богомилите от България и Босна“ може да приемем, че американските мисионери са имали чувството за исторически дълг към българите, като народ родил и развил богомилството, смятано от тях за първообраз на протестантството. Към всичко това трябва да добавим и някои подробности от живота на Уилсън. Роден е в семейството на преподобния Джоузеф Ръгълс Уилсън и Джанет Удроу. Съпругата му Елън Аксън е дъщеря на презвитериански свещеник. Той е доктор по история и политически науки. Тези факти навеждат на мисълта, че Уилсън е познавал българската история и особено тази, която е свързана с богомилството. Вероятно това са причините за неговата непреклонна позиция по отношение на Гърция, Сърбия и Румъния за подялба на България. Той заявява, че по – скоро ще напусне конференцията в Париж, отколкото да се съгласи с подялбата на един народ със самостоятелна държава и вековно минало.

Прав е бил Уилсън – ние имаме вековно минало, което винаги поддържа своята историческа жар. И в моменти, когато българщината възтържествува, винаги се появяват най-съкровени исторически символи на българския народ. Когато през 1870г борбата на българите за независима църква се увенчава с успех е създадена Българската Екзархия. Във връзка с това е изработен и неин печат, с който да удостоверяват нейния официален документооборот [421]. Ако се вгледаме внимателно в него можем да забележим съчетание от елементи, с които древните българи са отбелязвали истинския Бог, за който е упоменато и в надпис на Омуртаг. Дали е случайност наличието на това съчетание от елементи или изработилите печата са били носители на историческото знание за историята за българския народ? Според мен става въпрос за историческо познание, а не за случайност.

Приложение 18

В подкрепа на предположението ми за историческо познание ще приведа доказателство, което е направило впечатление на Петър Добрев – надпис върху оброчен кръст в Балчик - „БЛАГОСЛОВЕН ЕСИ ХРИСТЕ БОЖЕ НАШЪ ИЖИ ПРЯ ІУІ ХНДРЕ“. Той приема, че неговото значение е „Благословен си, Христе, Боже наш, ти който пред ІУІ се поклони [422]“.

Един от най-стойностните български историци - Петър Добрев, е изказал ценна и точна мисъл за разликата между добрата и лошата наука: „Разликата между добрата наука и лошата наука е само в една единствена сричка. Лошата наука казва, а добрата наука доказва [423]“.

Изворите от български произход са сериозно доказателство за българската историческа наука. Те трябва да бъдат изучавани като такива. Чрез тях трябва да доказваме своите твърдения, а не просто да преписваме механично наложените исторически манипулации. Последният исторически извор от български произход, от който бих си позволил да цитирам само едно изречение, е Енинският апостол. Това е най-старият кирилски паметник, съхраняван в България. Времето, в което той е създаден, е времето на създаване и на Българският апокрифен летопис: *„Нечестивых и слова их яко ганьгрена... [424]“*.

На нечестивите и словата им са като гангрена... Още преди почти 1000 години средновековните българи са ни завещали да внимаваме със словата. Когато те са нечестни, манипулиращи истината, то те се превръщат в гангрена за обществото.

Завършвайки своето изследване оформям следния извод за стойността на историческите извори от български произход. Те са българската историческа Библия. Библия, в която са съхранени най-ценните сведения за историята на българския народ - за българския език, за българската писменост, за българската култура, за българската национална идентичност, за българската история, за носителя на българската държавност – владетелския род.

Изворите за българската история от български произход започват със Библейското Сътворение на света. Те определят като централни фигури в политическата история на българите в периода V-X век Св.Тривелий, Асен Велики и Крум. Българската историография от 19, 20 и 21 векове определя като такива Борис, Симеон и Самоил. И това е така не заради историческата истина, а заради тази написана от Византия и подържана чрез нейното влияние в църквата. Към това трябва да прибавим и криворазбрания патриотизъм, който се вдъхновява от стихове за шума край Босфора.

Каква е съдбата на българския владетелски род и оцелял ли е той? Според британския историк и дипломат Стивън Рънсиман, дъщерята на Иван Владислав – Императрица Екатерина, продължава родословието, което преминава през всички известни европейски владетелски фамилии: *„И така, след дълги странствувания през династиите Ангел и Хохенцауфен, през Кастилската, Хабсбургската и Бурбонската династия, кръвта на последния български цар на Първата българска държава преминала във вените на първия цар на днешна България (Цар Фердинанд - б.а.) и на сегашния му наследник (Цар Борис - б.а.) [425]“*.

Днес наследник на тази славна българска владетелска династия е Цар Симеон II.

ПОСЛЕСЛОВ

Назовах това историческо изследване и като опит за продължение на История славянобългарска. Преди доста години се замислих върху заветите на Пасий. Написвайки историята той ни завещава: *„Преписвайте тая историйца и платете, нека ви я препишат, които умеят да пишат, и пазете я да не изчезне! [426]“*.

Замислих се защо тя не се изучава като история, а като литературно произведение и то само две страници от него. Та нали така ние сами убиваме с мълчание „История славянобългарска“. Така реших, че трябва да направя опит да представя „История славянобългарска“ като история. Работейки по тази задача се опитах да направя прочит и анализ на изворите от български произход. В тях има достатъчно данни за българската история и за съжаление повечето от тях се пренебрегват и до днес. Необяснимо за мен и до днес остава желанието на „официалната“ ни историография да представя българската история така, както са я представили преди всичко византийците. Самият Мавро Орбини е бил наясно с тези манипулации на българската история: *„Така казват гърците поради завистта и ненавистта, която имали към българите. Не са описали храбрите постъпки и славните дела на българския народ и царе, но накратко и противното писали, както им е било удобно, за да не се срамуват, че българите много пъти са ги побеждавали и са взимали данък от тях [427]“*.

Време е вече историята на Паисий Хилендарски да бъде изучавана като история, а не като литературно произведение.

Историческите извори от български произход не са разглеждани от историографията, повлияна от идеите на Гръцкия проект, панславизма и решенията на V конгрес на БКП. За това и целенасочено са омаловажавани като извори с историческа стойност от „официалната“ българска историография.

Защо е необходимо да се изследва средновековната българска история и чрез историческите извори от български произход? Чрез тях може най-добре да се опознае българското величие и българското падение. Времето на св.Тривелий, Асен Велики и Крум е време на възход и величие. Времето на Борис, Симеон и Самоил е време на постепенно загубване на българската независимост. Вековните врагове на българите се определят именно от политиката на Борис и Симеон – гърци и сърби. Кой са ни приятели по времето на Борис и Симеон? Няма такива. И ако българската история не бе жертва на исторически манипулации през 18 и 19 век, то вероятно историята ни през 20 век щеше да бъде различна. Вече сме в 21 век. За да не повторим злощастната ни съдба от 20 век, то трябва да изследваме и анализираме средновековната ни история. За това е необходим и сериозен прочит на изворите за българската история, които са от български произход.

Използвана литература

1. БАН, История на България, С.1981, с. 60
2. БАН, История на България, С.1981, с. 95
3. БАН, История на България, С.1981, с. 100
4. БАН, История на България, С.1981, с. 103
5. БАН, История на България, С.1981, с. 104
6. БАН, История на България, С.1981, с. 110
7. БАН, История на България, С.1981, с. 137
8. БАН, История на България, С.1981, с. 143
9. Ibidem (БАН, История на България, С.1981, с. 143)
10. БАН, История на България, С.1981, с. 146
11. БАН, История на България, С.1981, с. 147
12. БАН, История на България, С.1981, с. 150
13. БАН, История на България, С.1981, с. 168
14. БАН, История на България, С.1981, с. 170
15. БАН, История на България, С.1981, с. 193
16. БАН, История на България, С.1981, с. 218
17. БАН, История на България, С.1981, с. 245
18. БАН, История на България, С.1981, с. 255
19. БАН, История на България, С.1981, с. 257
20. БАН, История на България, С.1981, с. 258
21. БАН, История на България, С.1981, с. 260
22. БАН, История на България, С.1981, с. 261
23. БАН, История на България, С.1981, с. 269
24. БАН, История на България, С.1981, с. 269-270
25. БАН, История на България, С.1981, с. 272
26. БАН, История на България, С.1981, с. 295
27. БАН, История на България, С.1981, с. 377
28. Българско народно творчество, Т. 12, С. 1963, с. 86
29. БАН, История на България, С.1981, с.147
30. Българско народно творчество, Т. 12, С. 1963, с.79

31. Цветана Георгиева, Кратък речник на историческите понятия, С. 2012, с. 105
32. Цветана Георгиева, Кратък речник на историческите понятия, С.2012, с. 105
33. Цветана Георгиева, Кратък речник на историческите понятия, С. 2012, с. 104
34. Цветана Георгиева, Кратък речник на историческите понятия, С. 2012, с. 100
35. Цветана Георгиева, Кратък речник на историческите понятия, С.2012, с. 97-98
36. Българско народно творчество, Т. 12, С. 1963, с. 245-269
37. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47
38. Т.Кръстанов, Легенда булгарика, С.2003, с. 46
39. Й.Иванов, Богомилски книги и легенди, София 1970, с. 262
40. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979г., с. 50
41. Н. Стелецкий, Болгарская ересь богомиловъ, С.П.1907, с. 7
42. Б. Димитров, Петър Богдан Бакшев, С.2001, сс. 118-129
43. Петромъ Рычковымъ, Опытъ Казанской исторіи древнихъ и среднихъ времянь, С.П.1767, с. 4
44. М. В. Ломоносов, Полное собрание сочинений, т. VI, Академия наук СССР, Москва 1952 г, с. 29
45. К. Куев, Съдбата на старобългарските ръкописи през вековете, С.1979, сс. 112-113
46. Юродство о Христъ и Христа ради юродивые, свещеникъ Іоаннь Ковлевскій, Москва 1902, с. 94
47. Българско народно творчество, Т. 12, С. 1963, с. 341
48. К. Куев, Съдбата на старобългарските ръкописи през вековете, С.1979, с. 137-143
49. К. Куев, Съдбата на старобългарските ръкописи през вековете, С.1979, с. 138
50. М. Лео, България и нейният народ под османска власт, С.2013, с.280
51. Ibidem (М. Лео, България и нейният народ под османска власт, С.2013, с. 280)
52. Вл. Ламанский, Геополитика панславизма, Москва 2010, с. 28
53. Ал. Киреев, Учение славянофилов, Москва 2012, с.29
54. Сказания о начале славянской письменности, Москва 1981, Академия наук СССР, с. 38
55. Д. Райков, Българите и България в старата руска книжнина, С. 2002, с. 210
56. Владимир Ламанский, Геополитика панславизма, Москва 2010, с. 642
57. БКП в резолюции и решения, 1944-1955г., Т.4, с.133, издателство на БКП, 1955г.
58. АН на СССР, Язык и письменность среднеболгарского периода, М. 1982, с. 5
59. АН на СССР, Язык и письменность среднеболгарского периода, М.1982, с. 7
60. Ал. Милев, Гръцките жития на Климент Охридски, С.1966, с. 126

61. За буквите - В „Из стара българска литература“, С.1988, с. 98
62. Обнародван в ДВ бр. 36 от 09.05.1972 г.
63. Българско народно творчество, Т. 12, С.1963 г, с. 63
64. Българско народно творчество, Т. 12, С.1963 г, с. 92
65. Обнародван в ДВ бр. 37 от 05.05.2000 г.
66. Българско народно творчество, Т. 12, С.1963 г, с. 69-79
67. Пенчо Радов, Вечен календар, Цариград 1850
68. Пенчо Радов, Вечен календар, Цариград 1850
69. Календар за 1866г, отпечатан в Русчук, в печатницата на Дунавска област, с. 32.
70. Календар за 1866 г, отпечатан в Русчук, в печатницата на Дунавска област, с. 46.
- 71.Българска народна митология, Иваничка Георгиева, С.1993, с. 32.
72. СНУН, Книга 6, София 1891, раздел „Народни умотворения, баяния, врачувания и лекувания“, с. 96
73. Стефан Веркович, Описание бита на македонските българи, К. 1884г, с. 18-20
74. Еню Кърпачев, Българско народно календарче за 1867 г, Цариград 1866
75. СНУН, БАН, книга 28, София 1914, с. 166-167
76. СНУН, БАН, книга 28, София 1914, с. 559-561
77. Българска народна митология, Иваничка Георгиева, С.1993, с. 69.
78. СНУНК, Министерство на народното просвещение, книга трета, С.1890, с. 73
79. Проф. Рама Кришна Каушик, Санскритско-български речник, С.2014, с. 359
80. Проф. Рама Кришна Каушик, Санскритско-български речник, С.2014, с. 136
81. Проф. Рама Кришна Каушик, Санскритско-български речник, С.2014, с. 267
82. Проф. Рама Кришна Каушик, Санскритско-български речник, С.2014, с. 267
83. Георги поп Аянов, Странджа, С.1938, с. 184
84. Х. Сичан Николов, Месецослов или вечен календар, Букурещ 1842, сс.112-115
85. П. Петров, Г. Петрова, История на българската държава и право. Извори 680-1877, С.1996, с. 17
86. Херодот, История, С.2010, с. 252
87. Херодот, История, С.2010, с. 253
88. Българска народна митология, Иваничка Горгиева, С.1993, с. 37
- 89.Херодот, История, С.2010, с. 105-106
90. Г. Кацаров, Д. Дечев, Извори за старата история и география на Тракия и Македония, С.1915, с. 91

91. Г. Кацаров, Д. Дечев, Извори за старата история и география на Тракия и Македония, С.1915, с. 111
92. Г. Кацаров, Д. Дечев, Извори за старата история и география на Тракия и Македония, С.1915, с. 134
93. Превод Марко Ганчев, Махабхарата, С.1981, с. 472
94. Превод Марко Ганчев, Махабхарата, С.1981, с. 475
95. Превод Марко Ганчев, Махабхарата, С.1981, с. 150
96. Ibidem (Превод Марко Ганчев, Махабхарата, С.1981, с. 472)
97. Превод Марко Ганчев, Махабхарата, С.1981, с. 91
98. Петър Добрев, Името българи, С.2002, с. 78
99. Ал. Илиев, Българите и полуостров Хиндустан, С.2006, с. 43
100. Ал. Илиев, Българите и полуостров Хиндустан, С.2006, с. 30
101. Ibidem (Ал. Илиев, Българите и полуостров Хиндустан, С.2006, с.30.)
102. Ал. Илиев, Българите и полуостров Хиндустан, С.2006, с.30-32.
103. Ал. Илиев, Българите и полуостров Хиндустан, С.2006, с. 45
104. Фирдоуси, Шах –наме, С.1977, с. 408
105. Ал. Илиев, Българите и полуостров Хиндустан, С.2006, с. 26
106. Петър Добрев, Звездната вяра на древните българи, С.2007, с. 7
107. Петър Добрев, Името българи, С.2002, с. 52-53
108. А. Л. Лонг, Славяните и българите – исторически разказ, Цариград 1869, с. 10
109. Х. Сичан Николов, Месецослов или вечен календар, Букурещ 1842, сс. 112-115
110. Печатан в печатницата на Цариградски вестник Месецослов за 1857, Ц. 1856 г.
111. Д. Цанков и Б. Мирков, Месецослов на българската книжника, Цариград 1859 г.
112. Печатан в печатницата на Л. Соммер Календар за 1867 г. с българските празници, Виена 1867
113. Херодот, История, С.2010, с. 397
114. Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Историја во кратцѣ о болгарскомѣ народѣ славенскомѣ) С.2013, сс. 120-125
115. Царственик или история болгарская, Писмены Кр. Свеучилишта Пештанскогъ, Будим 1844, сс. 7-16
116. Еню Х. Кърпачев, Българско народно календарче за 1869, Цариград 1869
117. Ibidem (Х. Сичан Николов, Месецослов или вечен календар, Букурещ 1842, сс. 112-115)

118. К. Огнянович, Забавник за 1846 г., Париж 1846, с. 64
119. Г. Кацаров, Д. Дечев, Извори за старата история и география на Тракия и Македония, С.1915, сс. 108, 128-130
120. Кратък месецослов за 1871 г , Цариград, в. Македония
121. Блазиус Клайнер, История на българите, С.1977, с. 61
122. Г. Раковски, Кратко разсъждение върху тъмни и лъжовни начала, на които е основана старата повестност на всички европейски народи, Белград 1860 г , сс. 40-44
123. Древна Тракия: мълчанието проговаря, Валерия Фол, С. 2003, с. 11
124. Х. К. Шкорпил, Първобитните люде в България, Пловдив 1896г, с. 9
125. Българска народна митология, Иваничка Георгиева, С.1993, с. 117
126. Иван Венедиков, Медното гумно, С.1995, с. 185
127. Българска народна митология, Иваничка Георгиева, С.1993, с. 125
128. Анчо Калоянов, Български митове, сс. 40-49
129. Българите и полуостров Хиндустан, Ал. Илиев, С.2006, с. 35.
130. В. А. Дашкова, „Древняя болгарская песня об Орфее“ открита от Стефан Веркович, М.1867, с. 1
131. ГИБИ, том 2, с.1 01
132. СНУНК, МНП, С.1891, книга 4, Глава Предания за лица и места , с. 155
133. Г. Кацаров, Д. Дечев, Извори за старата история и география на Тракия и Македония, С.1915, с. 92-98
134. Стара българска литература, II том, С.1982, с. 29
135. Г. Кацаров, Д. Дечев, Извори за старата история и география на Тракия и Македония, С.1915, с. 131
136. Д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 53
137. Атанасий Накович, История на славянобългарския народ, Букурещ 1844, с. 5
138. ГИБИ 2, С.1956, БАН, с. 206
139. ГИБИ 10, С 1980, БАН, сс. 104-105
140. ЛИБИ III, С.1965, с. 311-312
141. Вечен Календар – Пенчо Радов, Цариград, 1850
142. Антична митология –справочник, Георги Батаклиев, С.1989, с. 29
143. Д. Петканова, Стара българска литература. Апокрифи, С. 1981 г., с. 294-299
144. Анастасий П. Петров Гранитский, Месецослов предварителен за лето 1850, Цариград 1849, с. 60
145. Ф. Попова-Мутафова, Булгардаг-Авитохол, 2003, №25, С. сс.18; 24

146. История на Великия Александър Македонски, Белград, 1844, Христо П. Василевъ Протоповоичъ, сс.16-18
147. Ивановъ Болтинымъ, т.1, Примъчанія на исторію древнія и нынѣшнія Россіи Г. Леклерка, 1878 г, с. 39
148. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 42
149. Димитър Табаков, Хоризонти на познанията, С.1999, с. 162
150. Хроника Константина Манассия, БАН, 1980 г., с. 228
151. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, сс. 44-45
152. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 45)
153. В. Трайкова, Ранното християнство, Юстиниан и Юстиниана Прима, С. 2016, сс. 24-26.
154. Древние и нынешние БОЛГАРЕ, Ю. Венелин, М. 1856, с. 2
155. Петър Добрев, Прабългарите, София 1991 г., с. 95
156. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 45
157. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 45)
158. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с.46
159. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 46)
160. Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ), С.2013, с. 150
161. Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 151
- 162 Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 46)
163. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с.46-47
164. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47)
165. Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ), С.2013, с. 152
166. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47)
167. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47)
168. Ibidem (Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 151)

169. Еню Х. Кърпачев, Българско народно календарче за 1868г, Цариград, 1868
170. История во кратце о болгарском народе словенском, Иерисхимомах Спиридон, С. 2013, сс.152-153
171. История во кратце о болгарском народе славянском, Иерисхимомах Спиридон, С.2013, с. 200
- 172.История во кратце о болгарском народе славянском, Иерисхимомах Спиридон, С.2013, с.206
173. История во кратце о болгарском народе славянском, Иеросхимомах Спиридон, С.2013, с. 153
174. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 48
175. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 325
176. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 86
177. Ibidem (Йеросхимомах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Историја во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 153)
178. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 326
179. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 48)
180. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 326
181. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с.48
182. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 326)
- 183.История во кратце о болгарском народе славенском, Иерисхимомах Спиридион, С.2013, с.154
184. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 327
185. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47)
186. Т. Кръстанов, Легенда булгарика, С.2003г., с. 46
187. Кардам страшний – Т. Х. Станчев, Русчук 1872
188. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979г., с. 86
189. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски,С.2012, с. 327)
190. Кардам страшний – Т.Х.Станчев, Русчук 1872, с.6
191. Ibidem (Кардам страшний – Т. Х. Станчев, Русчук1872, с. 6)
192. Д. П. В Крум Страшни и възцаряването му на българския трон – историческа драма, С.1938, сс. 5-17
193. ГИБИ, т. IV, сс. 309-310
194. ГИБИ, т. VII, с. 12.

195. Български пословици, П.Р. Славейков, 1852, с. 16
196. Български пословици, П.Р. Славейков, 1852, с. 21
197. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С 1979, с. 53
198. В. Бешевлиев, Първобългарски надписи, С.1979, с. 134
199. История во кратце о болгарском народе славенском, Иерисхимомах Спиридион, С.2013, с. 150
200. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 50
201. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 328
202. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 331
203. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 328)
204. Ibidem Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 50
205. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 328)
206. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история ,С 1979, с. 51)
207. Иван Дуйчев, Стара българска книжнина , т.1,С.1943, сс. 4-5
208. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 86)
209. СНУНК, МНП, книга 8, С 1892, с. 365
210. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 45)
211. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 50)
212. ГИБИ т. IV, сс. 11-15
213. У Будиму, Писмены Кр. Свеучилищта Пещетенскогъ, с. 27
214. История на славяно-българския народ, Атанасия Несковича, Букурещ 1844, с. 91
215. . Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 83)
216. ГИБИ т. IV, с. 169-170
217. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, сс. 85-86
218. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 95
219. СНУКН, МНП, книга 22 и 23, София 1906-1907, Ю. Трифонов, с.17
220. П. Добрев, Непознатата древна България, С. 2001, с. 7
221. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 95
222. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 45)
223. П. Петров, Г. Петрова, История на българската държава и право, С.1996, с. 51
224. ЛИБИ, т. II, сс. 81-82
225. ЛИБИ, т. II, с. 287-288
226. Д. Ангелов, Богомилството в България, С.1980, с. 128
227. Б. Примов, Бугрите, С.1970, с. 35

228. С. Попов, Българското име в библейски времена, Варна 2005, с. 257
229. ГИБИ, 1, 1954, БАН, с. 31
230. Покушението над Юстиниан, Г. Сотиров, С. 2016, сс.145-152, Житие на Юстиниан.
231. Сборник за народни умотворения и народопис, книга 28 ,БАН, С.1914, сс. 367-368
232. Херодот, История, С.2010, с. 209
233. Б. Примов, Бугрите, С.1970, с. 23
234. В. Трайкова, Ранното християнство, Юстиниан и Юстиниана Прима, С.2016, с. 14
235. Д. Ангелов, Богомилството в България, С.1980, с. 193
236. В. Трайкова, Ранното християнство, Юстиниан и Юстиниана Прима,С.2016, с. 14
237. Д. Ангелов, Богомилството, С.1993, с. 110-111
238. СНУНК, МНП, С.1891, книга 4, с .60-62
239. СНУКН МНП, книга 22 и 23, София 1906-1907, Ю. Трифонов, с. 5; с. 470
240. Ibidem (СНУКН МНП, книга 22 и 23, София 1906-1907, Ю. Трифонов, с. 5; с. 470)
241. Н. Стелецкий, Болгарская ересь богомиловъ, С. Петербургъ 1902, с. 7
242. Николаемъ Рудневымъ, Разсужденіе о ересахъ и расколахъ, бывшихъ въ русской церкви, М.1838, с. 38
243. М. Лео, България и нейният народ под османска власт,С.2013,с. 278
244. М.Лео, България и нейният народ под османска власт,С.2013, с. 229
245. В. Тъпкова-Заимова, А. Милтенова, Историко-апокалиптична книжнина във Византия и в средновековна България, С.1996, с. 272
246. В. Тъпкова - Заимова, А. Милтенова, Историко-апокалиптична книжнина във Византия и в средновековна България , С.1996, с. 305
247. П. Добрев, Прабългарите, ИК ”Проксима”, С.1991 г., стр. 9.
248. Индия в българската наука, Албатрос, 1997 г., с. 26.
249. Татяна Якулина Ал-Булгари, Волжска България и Европа, С.2008, с. 108
250. Еню Х.Кърпачев, Българско народно календарче за 1868 г., Цариград, 1867
251. Подбрани извори за българската история. Т. I, Тангра, Та Нак Ра, ИК, София 2002, с. 31.
252. Стара българска литература, т. I, Апокрифи, С.1981, с. 295.
253. Ибн Фадлан, Пътешествие до Волжска България, С. 1992, с. 54
254. Ибн Фадлан, Пътешествие до Волжска България, С. 1992, с. 22
255. Ибн Фадлан, Пътешествие до Волжска България, С. 1992, с. 64
256. Д. Василева, Водоснабдителните съоръжения в столиците Плиска и Преслав - Техническа мисъл, 1977, №2, с. 90

257. А.Халиков, Средновековние врачии у волских Булгар и их дунайско-булгарские паралели -Казанский медицинский журнал, 1989 г., №5, сс. 388-389
258. ГИБИ, Т. V, С. 1964 г., стр. 322
259. Ibidem (ГИБИ, Т. V, С. 1964 г., с. 322)
260. П. Добрев, Царственик на българското достолепие, С.1998, с. 7
261. Подбрани извори за българската история. Том I, Тангра, Та Нак Ра, ИК. София, 2002, с. 36
262. Ив. Венедиков, Военното и административно устройство в България VIII-IX век, С. 1979 г., с. 7
263. П. Добрев, Светът на прабългарите, С. 1994 г., с. 97
264. П. Добрев, Европа започва от България, С.2001 г., (задна корица)
265. ЛИБИ, т. II, с.81
266. ЛИБИ, т. II, сс.80-81
267. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47)
268. Подбрани извори за българската история,т.2, С.2004, с. 88
269. Българско народно творчество, т. 12, С. 1963 г, с.126
270. ЛИБИ, т.II, с.287-288
271. Ibidem (ЛИБИ, т. II, с. 287-288)
272. Ibidem (ЛИБИ, т. II, с. 287-288)
273. Ibidem (ЛИБИ, т. II, с. 287-288)
274. Ibidem (ЛИБИ, т. II, с. 287-288)
275. ЛИБИ, т. II, с. 82
276. За буквите - В: Из Стара българска литература.София, 1988 г., с. 98.
277. ГИБИ, т. IV, с. 131.
278. ГИБИ,т. IV, с. 131.
279. Българско народно творчество, т. 12, С., 1963 г, сс. 78, 116, 117
280. Българско народно творчество, т. 12, С. 1963 г, с. 257
281. Българско народно творчество, т. 12, С., 1963 г, с. 111, 115, 169, 176, 236
282. Българско народно творчество, т. 12, С., 1963 г, с. 151
283. В. Гюзелев, Покръстване и християнизация на българите, с. 156, С. 2006 г.
284. И. Венедиков, Военното и административно устройство в България VIII-IX век. С. 1979 г., с. 7
285. ЛИБИ, т. II, с. 92
286. ЛИБИ, т. II, с. 118

287. Истoрия русскои церкви, Филарета Гумилевскогo, Москва 1888, Т. I, с. 91
288. Истoрия русскои церкви, Филарета Гумилевскогo, Москва 1888, Т. I, с. 172
289. Н. Овсянаго, Болгария и Болгар, С.П. 1900, с. 26
290. П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, Христоматия по старобългарска литература, София 1978, с. 119
291. П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, Христоматия по старобългарска литература, София 1978, с. 118
292. П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, Христоматия по старобългарска литература, София 1978, с. 117
293. П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, Христоматия по старобългарска литература, София 1978, с. 38
294. Д. Райков, Българите и България в старата руска книжнина, С. 2002 г., с. 221
295. Стара българска литература, Житиеписни творби. София, 1986 г., с. 64
296. Из „Пространното житие на Методий“, Христоматия по старобългарска литература, П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, С. 1978 г., с. 119
297. Из „Пространното житие на Методий“, Христоматия по старобългарска литература, П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, С. 1978 г., с. 120
298. Второ житие на Наум - В: Христоматия по старобългарска литература, П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, Наука и изкуство, София, 1978 г., с. 127
299. Стара българска литература, Т. IV, С., 1986 г., с. 73
300. ЛИБИ. Том II, с. 142.
301. ЛИБИ, Том II, с. 167.
302. ЛИБИ. Том II, с. 176.
303. Степан Шевирьов, История русской словесности, М. 1846, стр. 149
304. . Степан Шевирьов, История русской словесности, М. 1846, стр. 153
305. Подбрани извори за българската история, Том II, С. 2004 г., с. 47
306. Д. Райков, Българите и България в старата руска книжнина, С. 2002 г., с. 210.
307. Д. Райков, Българите и България в старата руска книжнина, С. 2002 г., с. 212
308. Д. Райков, Българите и България в старата руска книжнина, С. 2002 г., с. 228
309. Д. Райков, Българите и България в старата руска книжнина, С. 2002 г., с. 216
310. Ю. Венелин, Древните и сегашни българи, М. 1829, с. 198.
311. . Ю. Венелин, Древните и сегашни българи, М. 1829, с. 203
312. Ал. Милев, Гръцките жития на Климент Охридски, София, 1966 г., с. 126
313. Ibidem (Ал. Милев, Гръцките жития на Климент Охридски, София, 1966 г., с. 126)

314. П. Динеков, К. Куев, Д. Петканова, Христоматия по старобългарска литература, С. 1978, с. 115
315. Историја руской церкви, Филарета Гумилевского, Москва 1888г, книга 5, с. 60
316. Подбрани извори за Българската история, Том II, С. 2004 г., с. 41
317. В. Бешевлиев, Първобългарски надписи, С.1979, с. 124
318. В. Бешевлиев, Първобългарски надписи, С.1979, сс. 192-193
319. В. Бешевлиев, Първобългарски надписи, С.1979, с. 46
320. П. Добрев, Каменната книга на прабългарите, С.1992, с. 41
321. С.Палаузов, Избрани трудове, т.1, С.1974, с.83
322. P. Lemerle, Cinq etudes sur le XI siecle, Paris,1977, p. 257
323. Подбрани извори за българската история, Том II, С. 2004 г., с. 125
324. Подбрани извори за Българската история.Том II, С. 2004 г., с. 61
325. Българско народно творчество, т. 12, С., 1963 г, с.136
326. Българско народно творчество, т. 12, С., 1963 г, с.194
327. Българско народно творчество, т. 12, С., 1963 г, с.70
328. ЛИБИ, том VII, с. 323
329. ГИБИ, том VIII, с. 289
330. ГИБИ, том VIII, с. 307
331. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С 1979, с.56
332. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 56)
333. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С 1979, с. 57
334. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С 1979, с. 96
335. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С 1979, с. 58
336. ГИБИ, т. VIII, с. 206.
337. СНУНК, МНП, С.1891, книга 4, с. 94-95
338. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 58)
339. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 58)
340. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 59)
- 341 Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 58)
342. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 58)
343. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 59)
344. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 59)
345. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С 1979, с. 60
346. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 85)

347. Н. Данова, България и българите в гръцката книжнина, С.2016, с. 265
348. Г. Раковски, Българите древле носили името кимбри или кимери, С.2009, с. 52
349. ГИБИ, Том III, С. 1960, с. 224
350. Г. Раковски, Българите древле носили името кимбри или кимерии, С.2009, с. 14
351. България и Ведите, Михаил Михайлов, С. 2023, сс. 4-5
352. Проф. Рама Кришна Каушик, Санскритско-български речник, С.2014, с. 93
353. СНУНК, МНП, Книга 2, С.1890, сс. 62-65. Д. Маринов
354. Иларион Г. Райчев, Какъв е произходът на българския народ, С.1942, с. 31
355. Арх. Кирил Рилски, Българската самостоятелна църква в Илирия, С.2012, с. 3
356. История на Великия Александър Македонски, Белград, 1844, Христо П. Василевъ Протоповоичъ, сс.16-18
357. Йордан Иванов, Северна Македония, С. 1906, сс. 82-84
358. ГИБИ 2, БАН, С.1956, с. 206
359. ГИБИ 10, БАН, С 1980, сс. 104-105
360. ГИБИ 6, БАН, С. 1965, с. 160
361. ГИБИ 7, БАН, С.1968, с. 160
362. СНУНК, Книжка 10, МНП, С 1894, с. 442
363. Ibidem (Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 135)
364. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 45)
365. ГИБИ, т. II, с. 47
366. ГИБИ, т. II, с. 49
367. В. Трайкова-Алшади. Ранното християнство, Юстниан и Юстиниана Прима, С. 2016, сс. 21-23
368. Ibidem (Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 135)
369. Илия Илиев, Охридският архиепископ Димитър Хоматиан и българите, С.2012, с. 109
370. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 81)
371. Г. Раковски, Българите древле носили името кимбри или кимери, С.2009, сс. 51-52
372. ЛИБИ, т. II, с. 256

373. ЛИБИ, т.Ш, с. 376
374. ГИБИ, т. Ш, с.184-196
375. ГИБИ 1, С.1954, с. 31
376. В. Трайкова-Алшади. Ранното християнство, Юстниан и Юстиниана Прима, С. 2016, с. 21,23.
377. Иван Снегаров, История на Охридската Архиепископия , С.1932, с.103
378. Иван Снегаров, История на Охридската Архиепископия , С.1932, сс. 394-395
379. Неизвестен автор, превод Н. Михайловского, Исторически изследвания за Охридската и Ипекската Архиепископии, Цариград 1869, сс. 39-40
380. Неизвестен автор, превод Н.Михайловского, Исторически изследвания за Охридската и Ипекската Архиепископии, Цариград 1869, сс. 30-31
381. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 67
382. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с.69-70
383. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 78
384. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 79
385. Ibidem (д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 79)
386. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 93
387. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с.110
388. Ibidem (д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, с. 110)
389. Антон Глогов, Богомилското учение и история на богомилството, С. 1946, с. 10
390. Антон Глогов, Богомилското учение и история на богомилството, С. 1946, сс. 17-18
391. акад. М. Арнаудов, Родопските помаци. Народописно-исторически преглед, С. 2010, с. 15
392. акад. М. Арнаудов, Родопските помаци. Народописно-исторически преглед, С. 2010, с. 16
393. Ibidem (акад. М. Арнаудов, Родопските помаци. Народописно-исторически преглед, С. 2010, с. 15)
394. Пенчо Радов Карловеца, Месецослов или календар вечний, Букурещ 1860 г.
395. Анастасий П. Петров Гранитский, Месецослов предварителен за лето 1850, Цариград 1849
396. Тракия преди и след европейската война, С. Шишков, Пловдив 1922, с. 37
397. ЛИБИ, т. Ш, с. 43
398. Арх. Кирил Рилски, Българската самостоятелна църква в Илирия, С.2012, с. 3

399. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 82)
400. Б. Чолпанов, Земя на световен кръстопът, С.1993, с. 27
401. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 328
402. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 328)
403. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 50)
404. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 50)
405. Ibidem (И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С.2012, с. 328)
406. И. Радев, Отец Паисий Хилендарски, С. 2012, с. 331
407. Васил Кънчов, Избрани произведения, С. 1970, с. 368
408. арх.Кирил Рилски, Българската самостоятелна църква в Илирия, С. 2012, с. 37
409. Иларион Г. Райчев, Какъв е произходът на Българския народ, С. 1942, с. 58
410. Илия Илиев, Свети Климент Охридски - живот и дело, Пловдив 2010, с. 1
411. ЛИБИ, том 3, стр. 338
412. ЛИБИ, ТОМ 3, стр. 354
413. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С. 1979, с. 60
414. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С. 1979, с. 58
415. Н. Данова, България и българите в гръцката книжнина, С. 2016, с. 265
416. Ibidem (Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 200)
417. Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с. 206
418. Ibidem (Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С.1979, с. 47)
419. Йеросхимонах Спиридон, История во кратце о болгарском народе славенском, (на църковнославянски: Исторія во кратцѣ о болгарскомъ народѣ славенскомъ) С.2013, с.152-153
420. д-р Иван Селимински, Българският църковен въпрос, С.2018, сс. 110-111
421. Зина Маркова, Българската Екзархия 1870-1879, С. 1989, обр. 6 Печат на Българската Екзархия
422. Петър Добрев, Сто години слепота, С. 2006, с. 155
423. Петър Добрев, История разпъната на кръст, С.1998, с. 17
424. Петър Добрев, Избрани стихове, С. 2013, с. 67
425. С. Рънсиман, История на Първото българско царство, С. 1993, сс.190-191
426. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С. 1979, с. 35
427. Паисий Хилендарски, Славяно-българска история, С. 1979, сс. 37-3